CARTEA DE VACANȚĂ

jerome k. jerome

VACANȚĂ CU COPIII MEI

CARTEA DE VACANȚĂ

Jerome K. Jerome

VACANȚĂ CU COPIII MEI

Copertă de *ILIE VICTOR*

THEY AND I,
Dent and Sons
London (1908)

188

jerome k. jerome

VACANȚĂ CU COPIII MEI

În românește de
EUGEN B. MARIAN

editura
SPORT-
TURISM

București·1981

Jerome K. Jerome

UNGEDULDIGE GEDANKEN

In memoriam
Dr. med. Dr. h. c. Manfred Ludwig

CAPITOLUL I

Încălcări ale autorității

Stăteam și priveam, împreună cu fiul meu, Dick, și fata mea mai mare, Robina, planul viitoarei noastre case de la țară.

— N-aș putea spune că ar fi prea mare, m-am pronunțat eu. Dar nici n-avem nevoie de o casă mare. Două camere pentru musafiri și odăița triunghiulară pe care o vedeți acolo, marcată cu roșu, lipită chiar de baie, și care va fi suficientă pentru un băiat, asta-i tot ce ne trebuie, cel puțin, deocamdată. Mai tîrziu, dacă dăm de bani, oricînd vom putea să mai adăugăm o întreagă aripă. Mă cam stingherește cucătăria. Mă tem că va fi nevoie să o pregătim sufletește pe mama voastră, cu cele mai mari menajamente, pentru această surpriză. Nu știu la ce s-o fi gîndit arhitectul...

— Las-o încolo de bucătărie, exclamă Dick. — Mai bine să vorbim de biliard. Unde va fi sala de biliad ?

Am convingerea că modul în care copiii din ziua de astăzi le iau vorba din gură părinților nu este, nici mai mult, nici mai puțin decît o calamitate națională. Mi-ar mai face plăcere ca Dick să nu stea pe colțul mesei, cînd îmi vorbește, și să nu-și legene

picioarele cu atîta nonşalanţă. După părerea mea, această atitudine trădează o totală lipsă de respect. Aşa cum îi spuneam odată, în copilăria mea, eu unul n-aş fi îndrăznit nici în ruptul capului să mă aşez pe masă cînd îi vorbeam tatălui meu, ori să fi cutezat să-l întrerupt.

La rîndul ei, Robina mi-a luat vorba din gură fără cel mai mic avertisment.

— Şi asta ? — zise ea — aiureala asta trîntită în mijlocul holului şi care seamănă cu un grilaj, ce mai e ?

— Poftim, nu vede că e scara ! — pufni Dick, strîmbîndu-se compătimitor.

— Dacă e o scară, replică Robina, de ce nu seamănă cu o scară ?

— Ba seamănă, pentru oamenii care ştiu să vadă!

— Nicidecum, povestea aia seamănă cu un grilaj !

Cu planul întins pe genunchi, Robina stătea pe braţul unui fotoliu. Nici nu pricepi ce nevoie ar mai fi să cumperi şi scaune, pentru asemenea fiinţe. Nu întîlneşti un singur urmaş, de la cel mai mare pînă la cel mai mic, care să-ţi dea impresia că ar bănui măcar după ce metodă se poate folosi un scaun. Nişte stinghii pe care se cocoaţă orătăniile li s-ar potrivi mult mai bine. Din acest punct de vedere, cîinii au mai multă minte. Doar ei şi cu mine, ne pricepem să ne aşezăm cum trebuie, cîteodată.

— Ah — comentă Robina, parcă de una singură, dacă am putea face o singură încăpere din hol şi din salon, şi să trimitem la plimbare scara ! Ar fi straşnic ! Din cînd în cînd, am putea lansa invitaţii la serate dansante.

— Poate că s-ar putea suprima şi toţi ceilalţi pereţi despărţitori, am opinat eu. N-am mai lăsa în

picioare decît cele patru ziduri inevitabile şi ne-am duce să ne căutăm culcuş în grădină, într-un adăpost pe care am pune să ni-l construiască anume. Sau poate, şi mai bine...

— Vorbeam serios, zise Robina, cam înţepată. La ce serveşte un salon ? Introduci în el nişte persoane care ar fi putut foarte bine să stea la ele acasă. Oare crezi că persoanele acelea s-ar simţi mai prost în altă încăpere, ca să se sclifosească arătîndu-şi plictisul ?

A, dacă s-ar putea înlătura scara aia !

— La o adică, poate că s-ar putea suprima. Ar fi puţin cam jenant la început, cînd ai vrea să te urci în dormitor. Dar sînt convins că pînă la urmă ne-am deprinde. Am aduce o scară şi am propti-o de zid, şi fiecare ar intra frumuşel în camera lui, pe fereastră. Sau, dacă nu, am face ca norvegienii : am pune scara în exteriorul casei.

— Tare aş vrea să te văd cum devii om serios ! — reflectă Robina.

— Mă străduiesc din răsputeri, am spus, şi în acelaşi timp, caut să te fac şi pe tine un pic mai serioasă. În clipa asta, de pildă, nu ţi-e gîndul decît la dans. Dacă te-am lăsat de capul tău, ai transforma toată casa în sală de bal, chiar dacă ne-ai pune să dormim în pod, atîrnaţi în hamace. Trăzneala asta ar dura şase luni. Pe urmă, ai vrea să transeformi casa în piscină, în sală de patinaj, ori poate în teren de golf. Nu ştiu dacă cumva păcătuiesc printr-un ataşament exagerat faţă de convenţii, dar am de gînd să dispunem de o casă obişnuită, o casă de cetăţean cumsecade, şi nu de un stadion polisportiv. E de la sine înţeles că nici nu sper să te fac să împărtăşeşti modul meu de a vedea lucrurile, dar mi-aş dori o casă cu diferite camere, înzestrată şi cu scara necesară pentru a ajunge pînă la ele. Poate o să-ţi pară un

deziderat respingător, dar văd chiar şi rostul unei bucătării. Sînt de acord, totuşi, că ideea de a fi plasat bucătăria...

— Dar ce e cu biliardul? — exclamă Dick. — Sper că nu uiţi de biliard ?

— Dacă te-ai gîndi mai mult la viitorul tău şi ceva mai puţin la biliard, îi spuse Robina, poate că, după cîţiva ani de eforturi, ţi-ai trece bacalaureatul. Şi dacă papá ar fi un pic mai serios, ar avea o voinţă mai puţin slabă, s-ar arăta mai puţin indulgent cu tot ce te priveşte, n-ar exista nici un fel de biliard !

— Spui asta doar fiindcă nu ştii să joci ! — ripostă Dick.

— Nu contează, oricum sînt capabilă să te bat — îl sfidă Robina.

Dick puse lucrurile la punct.

— Ai cîştigat o dată — preciză el. O singură dată în şase săptămîni.

— De două ori ! — rectifică Robina.

Dick mă luă ca arbitru.

— Ce face ea, mă informă el, numai biliard nu se poate numi. Izbeşte ca o apucată în bile, şi pe urmă se lasă în seama proniei.

— Nu izbesc ca o apucată, îl înfruntă Robina, ci ţintesc. Totdeauna ţintesc. Tu însă, cînd ratezi o lovitură, numeşti asta „ghinion !". Şi dacă marchez eu nişte puncte, pretinzi că e noroc chior. A, te porţi ca toţi bărbaţii, şi pace !

— Daţi prea multă importanţă, le-am spus, unei serii fericite. Încercînd să faceţi carambol, dacă prindeţi bila albă dintr-un unghi prost, o trimiteţi din nebăgare de seamă într-o gaură, iar bila voastră, urmîndu-şi drumul, prin cea mai norocoasă întîmplare, se nimereşte să atingă bila roşie — ei bine, în loc să vă arătaţi nemulţumiţi de stîngăcia voastră, triumfaţi.

Dar nimeni nu mă asculta.

— Dacă cumperi un biliard ca lumea, zise Dick, am să te învăţ să joci. O să vezi atunci...

Cred că Dick îşi închipuie cu adevărat că e un eminent jucător de biliard. Cu biliardul e la fel ca şi cu toate celelalte jocuri. Debutanţii au întotdeauna baftă. Şi vă declară cu mare seriozitate : „Cred că jocul ăsta o să-mi placă. Îl simt din toate fibrele fiinţei. Îl şi am în mîna mea !“

Am un prieten, un bătrîn căpitan de vas. E unul din acei oameni cuprinşi de încîntare cînd cele trei bile se înşiră una în spatele celeilalte, în linie dreaptă, chiar dacă sînt lipite de mandaneà. Ştie că, în această poziţie, va face un carambol cu prima şi va lăsa bila roşie în poziţie bună, exact acolo unde vrea să o plaseze, pentru a-şi rezerva lovitura următoare.

Un tînăr irlandez, pe nume Malooney, coleg de şcoală cu Dick, petrecea odată cîteva zile de vacanţă la noi. Căpitanul se afla şi el printre musafiri. După-amiaza fiind ploioasă, căpitanul propuse să-i arate lui Malooney în ce mod trebuie să se comporte un tînăr neexperimentat pentru a risca să facă o partidă fără a juli postavul mesei.

Îi arătă cum se ţine tacul şi cum plasezi mîna stîngă pe masă ca să fie bine sprijinită.

Malooney îşi manifestă mai întîi o vie recunoştinţă. Timp de vreun ceas, făcu cele mai lăudabile eforturi. Dar sărea în ochi că nu se arăta deloc înzestrat pentru biliard. Malooney este un flăcău croit ca un atlet vînjos şi căruia nu-i intră prea bine în cap că un tac de biliard este un lucru şi un ciocan de crochet cu totul altceva. De cîteori izbea bila prea de jos, o trimitea fără greş sub vreo mobilă. Şi trebuia să pornească cercetări, pînă ce o dibuia.

Pentru a cîştiga timp, şi ca să cruţăm mobilierul, Dick şi cu mine am hotărît să ne plasăm în axa probabilă a traiectoriei bilei, ca să o putem prinde din zbor, Dick ţinîndu-se la oarecare distanţă, iar eu parînd loviturile prea scurte. Era o sarcină ingrată şi nu lipsită de pericole. După ce Dick prinse de două ori bila, din voleu, am decis că noi doi cîştigasem palpitanta partidă şi l-am tras după noi pe Malooney în sufragerie.

După cină, fiindcă nimeni nu-şi manifesta dorinţa de a face altă partidă, căpitanul declară că îi oferă lui Malooney optzeci şi cinci de puncte avans, jucînd pînă la o sută, aşa „ca să mai rîdem."

Mărturisesc că, personal, nu găsesc nimic de rîs în faptul de a juca biliard cu căpitanul. Cel puţin, în ce mă priveşte, participarea mea constă din efectuarea turului mesei, trimiţîndu-i îndărăt partenerului bilele pe care le-a expediat cu precizie în găuri, şi din repetarea neobosită a frazei : „Splendidă lovitură, comandante ! Splendidă lovitură, comandante!"

Cînd vine rîndul meu, dau impresia că nu acord nici un interes partidei. Starea mea sufletească e cu totul alta, dar ghinionul vrea ca aparenţele să fie împotriva mea.

Căpitanul este un om minunat. E evident că nu are nici un dram de reavoinţă, n-are aface, de cîteori ratez o lovitură uşoră, tonul cu care constată „N-ai noroc !", are darul de a mă irita. Simt că m-ar uşura grozav dacă i-aş putea azvîrli bilele în mutră, dacă mi s-ar îngădui să răstorn masa de biliard cu picioarele-n sus şi să o trimit pe fereastră drept în mijlocul grădinii.

E adevărat, poate sînt şi eu puţin cam irascibil, dar consider că felul lui de a dat tacul cu cretă are ceva provocator. Ca şi cum creta noastră n-ar fi destul de bună pentru el, căpitanul umblă cu o cretă personală

în buzunarul de la jiletcă. După ce o „unge“ bine, dezmiardă bucăţica de piele de pe vîrful tacului între arătător şi degetul mare. Apoi ciocăne uşor, de trei ori, în marginea mesei. Nu mai isprăveşte cu ticurile. Totdeauna are chef să-i spun de la obraz : „Ia mai grăbeşte-te odată ! Lasă-le naibii de maimuţăreli !“

Căpitanul debută printr-o lovitură în gol. Malooney puse mîna pe tac, trase adînc aer în piept, îşi luă avînt şi izbi cu sete. Făcu zece puncte, cu o luntă (x) şi toate cele trei bile căzute în aceeaşi gaură. Ba chiar carambolajul fu dublu ; dar, aşa cum i-am explicat noi, a doua oară nu conta.

— N-a început prea rău ! — spuse căpitanul.

Malooney era vizibil satisfăcut de persoana lui. Înainte de a continua partida, îşi scoase haina.

La turul următor, bila lui Malooney trecu la vreo două palme de cea roşie, dar, după ce ricoşă succesiv în cele patru benzi laterale, avu şansa de a o întîlni din nou, şi hazardul voi ca să mai aibe destulă putere pentru a o trimite într-una din găuri.

— Nouăzeci şi nouă la zero ! — strigă Dick, care marca scorul — Ce-aţi zice să prelungiţi partida pînă la o sută cincizeci de puncte, domnule comandant ?

— Pe legea mea, zise căpitanul, mi-ar face destulă plăcere să pot juca şi eu odată, înainte de sfîrşitul partidei. Să o facem pînă la o sută cincizeci, dacă domnul Malooney nu are nimic împotrivă.

— Va fi după voia dumneavoastră, spuse Malooney, cînd i se ceru avizul.

Şi îşi continuă seria. Realiză astfel douăzeci şi trei de puncte în şir, bila lui rămînînd pînă la urmă parcă suspendată deasupra uneia din găurile din mijloc, iar bila roşie în careu.

* Carambol realizat cu două bile lipite între ele. (n.tr.)

— Zero la o sută opt ! — strigă Dick, foarte atîţat.

— Cînd voi avea chef să cunosc punctajul, mormăi căpitanul, te voi înştiinţa.

— Vă cer iertare, se scuză Dick.

— Şi am oroare de scandal, cînd joc, mai adăugă căpitanul.

Unse vîrtos tacul cu cretă ; era atît de nemulţumit, încît o folosi pe a noastră. Apoi, luînd o hotărîre rapidă, îşi trimise bila să moară sub bandă, la cincisprezece centimetri de careu, pregătind astfel, poate în mod voluntar, o situaţie dificilă pentru adversarul său.

— Ce e de făcut ? — hamletiză în gură mare Malooney.

— Habar n-am, spuse căpitanul, în tăcerea aşternută în încăpere. Aş fi curios să văd cum o să te descurci.

Dată fiind poziţia bilei, prea apropiată de bandă, Malloney nu-şi putea folosi toată forţa. De data aceasta, se mărgini să trimită în gaură bila căpitanului, lăsînd-o pe a lui literalmente lipită de banda din fund, la zece centimetri de bila roşie.

Căpitanul lăsă să-i scape un cuvînt care pesemne că aparţinea vocabularului plin de vitalitate al marinei, trase cu tacul, şi rată lovitura.

Malooney reluă imediat poziţia de bătălie. Pentru a treia oară, dădu năvală asupra nefericitelor bile, care — probabil cuprinse de panică — începură să fugă care-ncotro din faţa lui, ciocnindu-se, apoi izbindu-se din nou, ca nişte oarbe, fără a avea niciun motiv plauzibil pentru comportamentul lor.

După toate aparenţele, Malooney băgase spaima mai cu seamă în bila roşie. Părea că şi-a pierdut cu totul capul. În împrejurări obişnuite, bila noastră roşie e şi-aşa destul de netoată ; în circonferinţa ei

pare că nu încape decît o idee : să se vîre sub o bandă şi să le lase pe celelalte două să facă singure toată treaba. Dar cu Malooney nu-i trebui multă vreme ca să-şi dea seama că nu-şi va găsi liniştea nicăieri, cît timp se va afla pe postavul verde. Nu mai avea decît o speranţă : să dea de vreuna din găuri şi să se ascundă acolo.

Poate că mă înşel ; simţirile mele au putut fi amăgite de zarvă, de vigoarea şi rapiditatea loviturilor, dar în clipa aceea aveam categorica impresie că bila roşie nici nu mai aştepta să fie izbită ca să o ia la goană. Cînd vedea că vine asupră-i bila lui Malooney, cu viteza de şaizeci de mile pe oră, gonea cu disperare spre prima gaură care îi oferea azil. Ca un suflet osîndit, se rostogolea năucă de-a-lungul întregii mese, căutîndu-şi colţul tihnit, şi nu se gîndea la nimic altceva decît să se facă uitată. Dacă, în rătăcirea ei, trecea fără să-l vadă de pragul unei găuri goale, o puteai zări cum se opreşte, face stînga-mprejur, tremurînd ca varga, şi se piteşte înăuntru. Alteori o mîna o spaimă atît de mare încît sărea peste marginea biliardului să-şi caute refugiul îndărătul servantei sau sub canapea. Pînă la urmă, îţi stîrnea milă.

Căpitanul marcase treizeci şi opt de puncte, cîştigate prin muncă cinstită, şi Malooney încă nu făcuse decît douăzeci şi patru, cînd păru că, însfîrşit, căpitanului i-a sunat ceasul.

În clipa aceea, ţinînd seama de poziţia celor trei bile, cred că pînă şi eu aş fi putut marca punctul.

— Şaizeci şi doi la o sută douăzeci şi opt ! — exclamă Dick. Şi e rîndul dumneavoastră, domnule căpitan !

Toată lumea se apropie de masă. Copiii îşi abandonară jocurile pentru a vedea performanţa căpitanului. Feţele lor tinere, sclipind de curiozitate, se aţin-

teau asupra chipului bronzat al veteranului. Insensibil la farmecul scenei, căpitanul nu slăbea din ochi, cu îndărătnicie, bucata de piele a tacului, ca şi cum s-ar fi temut că jocul lui Malooney ar fi urzit o vrajă în jurul uneltei sale.

Am ales momentul acela pentru a spune, în şoaptă :

— Malooney, urmăreşte bine această lovitură ! *Nu* te mulţumi să priveşti cum acţionează căpitanul : străduieşte-te să înţelegi de ce procedează aşa cum procedează. Oricare descreierat, cu puţină practică, poate să atingă bila ţintită. Dar de ce se atinge bila ? Şi ce se întîmplă după aceea ? Iată ceea ce este interesant de ştiut... Cu alte cuvinte...

— Tăcere ! — exclamă Dick.

Căpitanul îşi trase braţul. Îl împinse încetişor.

— Frumoasă lovitură — am şoptit în urechea lui Malooney.

— Caută să...

Ofer aici, în chip de explicaţie, amănuntul că în clipa aceea căpitanul era, negreşit, doldora de cuvinte grosolane a căror explozie o înfrîna, încît era scuzabil că nu-şi mai putea stăpîni toate reacţiile. Pe scurt, bila lui se rostogoli lent spre cea roşie... şi trecu pe-alături. Dick mai comise imprudenţa de a rosti în gura mare că abia dacă ai fi putut strecura o foaie de hîrtie între cele două bile. Sînt momente în viaţă cînd o asemenea reflecţie înrîureşte în mod favorabil moralul jucătorului ; alteori, însă, nu izbuteşte decît să îl exaspereze.

Bila căpitanului se rostogoli mai departe, trecu fără să o atingă, pe lîngă cealaltă bilă albă (ai fi putut pune un întreg top de hîrtie între cele două bile) şi căzu cu un plescăit moale în gaura din partea de sus a biliardului, pe latura stîngă.

Malloney, aplecîndu-se la urechea mea, murmură, crezînd că abia șoptește :

— Din ce pricină joacă astfel căpitanul ?

Dar suflul lui Malooney are vibrații ciudat de sonore. Așa că abia dacă ne-a mai rămas timp ca, împreună cu Dick, să-i expediem cît mai iute pe copii din odaie. Firește, Veronica a izbutit să se împiedice de o mobilă. (Veronica ar găsi de ce să se lovească pînă și în pustiul Saharei), încît, după cîteva zile, dinspre odaia copiilor au ajuns pînă la urechile mele niște expresii care mi-au făcut părul măciucă. Am trecut pragul, și am găsit-o pe Veronica stînd în picioare pe masă, în fața cîinelui Jumbo, care era așezat pe taburetul pianului. Însuși Jumbo părea scandalizat, deși negreșit că urechile i-au auzit multe cuvinte tari, de-a-lungul zbuciumatei sale cariere.

— Nu ți-e rușine ? — i-am spus Veronicăi. Cum îndrăznești ?

— Da' ce rău facem ? — mă lămuri Veronica. Ne jucăm doar. Devreme ce Jumbo face pe matelotul, n-am încotro, trebuie să-i vorbesc pe tonul ăsta, ca să știe că discut cu el.

Țineți seama că plătesc retribuție unor persoane devotate, pentru ca să o învețe pe Veronica lucrurile ce se cuvin să le știe copila. Ele îi repetă vorbele cu miez rostite de Iuliu Cezar și reflecții de-ale lui Marc Aureliu care, dacă Veronica și-ar da osteneala să stea nițel să cugete asupra lor, ar putea contribui la formarea unui caracter nobil. Veronica, însă, se plînge că toate astea nu fac decît să-i stîrnească în căpșor un zumzet confuz. Maică-sa, ca să o scuze, spune că Veronica are un creier de creator, rebel față de exercițiile de memorizare și că poate, într-o bună zi, va ajunge o femeie celebră. Cam cîte sudalme credeți că i-ar fi putut scăpa din gura căpitanului, mai-nainte ca noi să ducem la capăt evacua-

rea Veronicăi din sala de biliard ? Cel mult o duzină. Copila le auzise o singură dată, şi totuşi — după cîte pot judeca eu — le reţinuse perfect. Precis că maică-sa se înşeală. Creierul Veronicăi nu poate fi rebel faţă de exerciţiile de memorizare. Precis că Veronica nu face parte din categoria creatorilor.

După plecarea copiilor, nemaifiind constrîns să-şi cheltuiască toate forţele pentru a se stăpîni, căpitanul îşi redobîndi puţin sîngele rece, făcu o serie şi totaliză o sută patruzeci şi nouă de puncte, ajungîndu-l din urmă pe Malooney.

Malooney se ridică. Căpitanul lăsase bilele într-o poziţie care l-ar fi descurajat pe oricare jucător. Oricărui alt adversar, căpitanul n-ar fi întîrziat să-i arate o simpatie iritantă. Oricărui alt partener, afară de Malooney, i-ar fi spus, fără doar şi poate : „Mă tem că bilele nu vă sînt favorabile astă-seară“, sau : „Domnule, sînt dezolat că vă las atît de puţin pe masă.“ Dar în seara aceea căpitanului nu-i ardea de glumă. Cei doi parteneri aveau fiecare cîte o sută patruzeci şi nouă de puncte. Partida se juca pînă la o sută cincizeci. Primul punct marcat, aducea victoria.

— Dacă se nimereşte ca Malooney să facă punctul ăsta ! — exclamă Dick.

— Doar dacă ridicaţi bilele de pe postav şi stingeţi lumina, comentă lupul mărilor, cu un suspin — altminteri nu văd cum l-ar putea rata.

Bila căpitanului era la discreţia bilei lui Malooney. Tînărul ţinti bila roşie, o atinse şi o trimise într-o gaură. Ar fi mai exact să spunem că o înspăimîntă în aşa hal, încît căzu acolo. După care şi bila lui Malooney, avînd acum toată masa la dispoziţia sa, execută un briliant solo şi se duse să-şi termine cursa în ochiul uneia din ferestre, care se făcu ţăndări.

Se născuse ceea ce, în jargonul tribunalului, avocaţii numesc : „o cauză frumoasă". Punctul era oare valabil ? Punctul trebuia să fie anulat ?

Malooney pretindea că, odată ce trimisese bila roşie în gaură înainte ca bila lui să fi părăsit masa de biliard, punctul trebuia să conteze şi, în consecinţă, cîştigase partida.

Dick îmbrăţişează teoria contrară, conform căreia o bilă care îşi încheie evoluţia într-un răzor de flori nu poate fi considerată că ar fi realizat un punct valabil. Cît despre căpitan, refuză cu îndărătnicie să-şi dea avizul competent. Se mărgini să declare că, deşi practica biliardul de patruzeci de ani şi mai bine, cazul era nou pentru el. În ce mă priveşte, am fost însufleţit doar de o vie recunoştinţă faţă de pronia care îngăduise ca partida să se termine fără ca nimeni să fie grav rănit. Ca să punem capăt polemicii, pînă la urmă am decis că persoana indicată pentru a tranşa diferendul trebuia să fie directorul revistei *The Field* (Cîmpul)

Dealtminteri, chestiunea nu a fost niciodată lămurită. În dimineaţa următoare, căpitanul îmi spuse :

— Dacă încă n-aţi scris misiva, vă rog să nu pomeniţi despre mine. Sînt o persoană cunoscută ; ar fi neplăcut să trec drept o persoană dispusă să facă partide cu un om incapabil să oprească cursa bilei sale între cei patru pereţi ai unei săli de biliard.

— Îi cunosc şi eu pe tipii din redacţia revistei *Field*. Rareori au şansa de a li se trimite o istorisire în acelaşi timp nouă şi autentică. Ar fi capabili să publice scrisoarea. Aveam deci intenţia să pun numele meu.

— În orice caz, adăugă căpitanul, cu siguranţă că asemenea situaţie nu se produce prea des. În locul dumitale, m-aş lăsa păgubaş.

Totuşi, aş fi vrut să aflu opinia experţilor. Pînă la urmă am trimis revistei *Field* o scrisoare concepută

în termeni prudenţi, prefăcîndu-mi scrisul, semnînd cu nume fals şi dînd o adresă falsă. Cu toate acestea, nici pînă astăzi nu ştiu dacă revista mi-a trimis un răspuns personal.

Am vaga intuiţie că în adîncul fiinţei mele moţăie un excelent jucător de biliard. De ce nu pot oare să-l deştept ? Sînt sigur că isprăvile lui ar ului lumea. Dar rămîne ascuns. Este un timid. S-ar zice că-i e teamă să se manifeste în public. Loviturile pe care le ratează, în prezenţa unor martori, le-ar da o idee falsă despre valoarea lui. Dimpotrivă, cînd nu e nimeni de faţă, nu cred că s-ar putea vedea undeva un campion mai grozav. Dacă unii jucători care-şi dau ifose m-ar putea vedea cînd joc de unul singur, s-ar lepăda de orice vanitate.

Trebuie să fim drepţi. Mi s-a întîmplat doar o dată să ajung la nivelul înalt pe care îl consider forma mea veritabilă. Eram găzduit într-un hotel elveţian. Mă aflam acolo de două zile, cînd un tînăr voios nevoie mare, care pretindea că-mi citise toate cărţile (după un timp a părut surprins, aflînd că nu scrisesem mai mult de două), mă întrebă dacă mi-ar face plăcere să joc cu el o partidă, pînă la o sută de puncte. Am acceptat. Am pornit de la egal şi am plătit eu chiria biliardului.

În seara următoare, tînărul îmi spuse că partida ar deveni, poate, mai interesantă, dacă mi-ar da un avans de patruzeci de puncte. A cîştigat, dar am sosit la o distanţă atît de mică, încît m-a sfătuit să mă înscriu şi eu la un concurs ce urma să fie disputat peste cîteva zile.

— Mă tem că nu joc destul de bine, i-am mărturisit. Treacă-meargă pentru o mică partidă cu dumneata. Dar să mă angajez într-un meci serios, de faţă cu o mulţime de spectatori...

Îmi răspunse că greşeam şi că, în locul meu, nu l-ar tulbura nici cea mai mică neliniște. Voi găsi parteneri care vor juca mai slab decît mine. Nu prea mulţi. Unul-doi. Dar, oricum, în felul acesta îşi mai petrece omul o seară. Dealtminteri, lucrurile urmau să se desfăşoare fără multă pompă.

Am plătit înscrierea, douăzeci de franci. Mi s-au dat o sută de puncte avans.

La prima partidă, m-am trezit în compania unui ins guraliv şi jovial, care îmi dădea douăzeci de puncte într-o partidă fixată pînă la două sute cincizeci. În primele cinci minute, nici unul, nici altul, n-am făcut mare scofală. Şi apoi, dintr-o dată, fără nici un motiv vizibil, am făcut o serie de patruzeci şi patru de puncte.

Patruzeci şi patru de puncte în şir ! Nici o lovitură datorată norocului ! De la început pînă la sfîrşit, a fost o demonstraţie pur şi simplu magnifică. În viaţa mea n-am fost atît de uimit. Îmi părea că tacul singur făcea punctele în locul meu, şi parcă împotriva voinţei mele.

Partenerul — care, după cum am spus, îmi dădea douăzeci de puncte avans — era şi mai uimit decît mine. Cînd am trecut pe lîngă el, l-am auzit întrebînd :

— Cine a decis ca domnul acesta să primească avans ?

— Eu, spuse tînărul voios.

— Aha, exclamă partenerul meu, sînteţi prieteni ?...

Şi tonul lui nu era lipsit de insolenţă.

Există seri care îţi dau impresia că-ţi aparţin cu desăvîrşire. Am ajuns la două sute cincizeci de puncte în mai puţin de trei sferturi de oră. I-am explicat adversarului meu, pe care l-am lăsat la şaizeci şi trei, că în seara aceea jucasem într-un mod cu totul excepţional. Mi-a răspuns, fără să exagereze cu politeţea, că mai cunoscuse el cazuri asemănătoare, şi apoi se

duse glonț la organizatorii concursului, angajînd cu ei o discuție extrem de înfierbîntată, drept care mi-am dat seama că eleganța era cu totul străină firii sale.

După aceea, nici că mi-a mai păsat dacă pierd sau cîștig. Această dezinvoltură mi-a fost fatală. Cu cît mă străduiam mai puțin să mă comport bine, cu atît mai imposibil îmi devenea să joc prost. Ca să n-o mai lungesc, am ajuns în finală cu un domn care trăsese la alt hotel. Fără acest amănunt, e cert că aș fi refuzat avansul la care aveam drept. Dar era de la sine înțeles că hotelul nostru nu trebuia să lase că cîștige firma concurentă.

Iată deci cum curioșii se strîng ciotcă în jurul meu și-mi dau tot felul de sfaturi, și mă imploră să fiu prudent, așa că pînă la urmă am recăzut în forma mea obișnuită. A fost un spectacol jalnic.

În viața mea, nici pînă în ziua aceea, nici de-atunci încolo, n-am mai jucat cu asemenea măiestrie. Dar împrejurarea mi-a dezvăluit de ce sînt în stare.

Vreau ca de data aceasta să avem un biliard bun, cu găuri cumsecade. Găurile biliardului nostru nu fac nici două parale. Bilele nu se jenează să iasă din ele, după ce au intrat cu greu ; totdeauna îți vine să crezi că, în fundul găurii, au căzut în ceva care le-a displăcut. Ies tremurînd ca varga, se lipesc de bandă și refuză să se mai clintească de-acolo.

Și pe urmă, vreau să am o bilă roșie nouă. Roșia noastră trebuie să fie veche, veche de cînd lumea. Are o mutră tare obosită. Îți inspiră milă.

— Pentru biliard, Dick, văd foarte clar cum am putea face. Adăugînd trei metri spațiului care actualmente servește drept lăptărie, asta ne-ar da o sală de șase metri pe opt cincizeci. Cred că ar fi suficient, chiar dacă vine să mai joace și Malooney.

Cît despre salon, este prea mic ca să fie bun la ceva ; s-ar putea să mă hotărăsc să cer suprimarea zidului

care îl desparte de hol, cum propunea Robina, dar scara va rămîne. La scară ţin. Pentru baluri, reprezentaţii teatrale şi alte ceremonii menite să-i împiedice pe copii să se ţină de boroboaţe, am o idee pe care am să v-o spun mai tîrziu. Mai există şi bucătăria, blestemata de bucătărie.

— O să am o odaie a mea ? mă întrerupse Veronica. Aşezată pe duşumea, Veronica, cu bărbia în palmă, privea jocul flăcărilor din cămin. În ceasurile cînd îşi acordă un pic de repaus, în intervalul dintre două pozne, Veronica poartă întipărită pe chip o expresie aproape sfinţită, are o privire distantă care l-ar amăgi pe oricare străin. Cînd o surprind în această atitudine, noile guvernante evită să-i tulbure meditaţiile şi nu mai îndrăznesc să abordeze subiecte ca datele istorice ori tabla înmulţirii. Unii prieteni poeţi, dînd nepregătiţi peste Veronica, în picioare lîngă o fereastră, privind captivată cum răsare pe cer prima stea, au crezut că era transfigurată de o viziune, pînă în clipa cînd s-au apropiat şi şi-au dat seama că pur şi simplu se mulţumea să sugă o bomboană, fără a se gîndi la nimic.

— Tare aş vrea să am şi eu camera mea ! — repetă Veronica.

— Ei nu, că asta ar fi bună ! — exclamă Robina.

Ca şi cum n-ar fi auzit nimic, Veronica urmă, cu glas pierdut :

— O cameră în care acele de păr ale Robinei să nu zacă niciodată împrăştiate pe pat...

— E prea de tot ! — spuse Robina.

— Ţi-aş da bucuros o cameră — i-am spus Veronicăi. Mă tem însă (şi m-am uitat la Robina) că de-acum înainte vor fi în casă două dormitoare în dezordine, în loc de unul singur, în locul unei camere care îmi încreţeşte pielea pe mine de cîteori o întrezăresc, prin deschizătura uşii, veşnic vraişte.

— Nu sînt dezordonată, protestă Robina. Cine nu păstrează ordinea, nu ştie unde şi-a pus lucrurile. Pe cînd eu, cunosc locul fiecărui obiect. M-aş putea duce să caut orice, în beznă deplină, dacă lucrurile mi-ar fi lăsate acolo unde le pun.

— Tata are dreptate, zise Dick, eşti o harababură vie. Eşti cea mai mare duşmană a ordinei pe care o cunosc.

— Nu-i adevărat, susţinu Robina. Mai întîi, pe ce temei poţi face comparaţii ? N-ai văzut camerele altor fete de seama mea. Şi odaia ta, la colegiu ? Malooney mi-a spus că o dată a luat şi foc...

— Cînd lucrează omul, se apără Dick.

— Dar se poate să lucrezi, înconjurat de dezordine ? — zise Robina.

Dick suspină :

— Zadarnic discută omul cu tine. Nu eşti nici măcar capabilă să-ţi recunoşti vinile.

— Dimpotrivă, îmi cunosc defectele mai bine decît ceilalţi. Dar vreau să fiţi drepţi.

— Depinde de tine, am spus, întorcîndu-mă spre Veronica, să-mi dovedeşti că eşti demnă să ai odaia ta. În orice caz, pînă una alta, toată casa e odaia ta. Abia adineauri, ţi-am cules jambierele de pe terenul de crichet. Unul din veşmintele tale (cel pe care oricare făptură înzestrată măcar cu un dram de pudoare caută să-l ascundă, mai mult decît oricare altul, de ochii lumii) flutură chiar în clipa aceasta la fereastra parterului, ca un stindard.

— L-am pus acolo ca să fie cusut — explică Veronica.

— Ai deschis uşa — preciză Robina — şi l-ai aruncat la nimereală înăuntru. Ţi-am şi atras atenţia. Şi pantofii tăi, vai de lume ce faci cu ei !

— Eşti prea năvalnică, pentru o persoană de talia ta — explică Dick. De ce nu te străduieşti să...

— Ar fi de dorit, de asemenea, i-am spus Veronicăi, să-ţi lepezi năravul de a-ţi pierde piepţenii prin toate locurile, sau cel puţin, să ştii totdeauna unde ţi-ai pierdut ultimul exemplar.

Cît despre mănuşile tale, oricine ştie că vînarea mănuşilor Veronicăi a devenit cel mai pasionant sport de iarnă pe domeniile noastre.

— Păi, dacă sînt căutate în locuri atît de năstruşnice ! — spuse Veronica.

— E adevărat. Recunoaşte însă, că totdeauna sînt găsite în locuri năstruşnice. Căutînd cele pierdute de tine, o, Veronica, omul învaţă să nu dispere niciciînd. Cîtă vreme rămîne un ungher neexplorat în casă, sau afară, pe o rază de o milă, e încă prea devreme ca să renunţi la orice nădejde.

Veronica îşi aţintise iarăşi privirea asupra jocului văpăilor.

— Trebuie să judecăm, rosti ea grav, că de vină e eredia.

— Care erezie ? — m-am mirat eu.

— Vrea să spună „ereditatea“ — mă lămuri Dick.

— Neobrăzată mică ! Nu pricep cum de îi permiţi să-ţi vorbească în felul acesta.

— Da' nu ţi-am explicat de o sută de ori, interveni Robina, că tatăl nostru, fiind un literat, una din trăsăturile caracterului său este inconştienţa.

— Ei, caracterul părinţilor — murmură Veronica — pune o povară tare grea pe umerii sărmanilor copii !

Am căzut cu toţii de acord, cu excepţia Veronicăi, că sosise ceasul ca mezina să se ducă la culcare. Iar eu, în calitate de preşedinte al adunării, am declarat că ridic şedinţa.

CAPITOLUL II

De la mînă pînă la gură

— Trebuie să tragem concluzia, papá, că ai cumpărat cu adevărat casa ? — mă întrebă Dick. Ori toate acestea nu au alcătuit decît o conversaţie platonică ?

— Nu, Dick, de data aceasta tîrgul e încheiat. Casa ne aparţine.

Dick luă un aer grav.

— E chiar aşa cum ţi-ai dorit-o ?

— Nu, Dick. Nu seamănă de fel cu ceea ce mi-am dorit eu. Visam o casă de modă veche, o casă pitorească, haotică, cu ziduri numai coame şi creste, cu faţade acoperite de iederă şi înţesate de logii.

— Încurci totul ! Crestele şi cu logiile nu se asortează.

— Îţi cer scuze. Toate acestea mergeau foarte bine laolaltă, în casa visată de mine. Era o casă aşa cum se văd prin numerele de crăciun ale magazinelor ilustrate. Trebuie să mărturisesc că aşa ceva nici n-am văzut în altă parte ; dar, de la prima întîlnire, m-a cucerit. Nu se afla prea departe de biserică, şi seara era scăldată în lumini. Cînd eram copil, îmi spuneam în sinea mea : „Cîndva, voi fi un om mare, şi atunci voi avea o casă ca în poza asta". Înfine, era un vis vechi, vechi de tot.

— Şi casa pe care ai cumpărat-o, întrebă Robina, cam cum este ?

— Bine, v-am spus, agentul pretinde că poate fi mult îmbunătăţită, cu condiţia de a face unele schimbări. L-am întrebat cărei şcoli arhitectonice e de părere că aparţine. Omul mi-a răspuns că, precis, nu a servit drept şcoală de arhitectură, ci drept şcoală comunală, adăugînd — lucru ce pare exact — că astăzi nici nu se mai construiesc asemenea case.

— E situată foarte aproape de malul rîului ? — se interesă Dick.

— Mergînd pe şosea, socot că faci vreo trei mile.

— Dar dacă o iei pe scurtătură ?

— Nu există cale mai scurtă decît drumul mare. Dar există o potecă mult mai agreabilă, care trece prin pădure ; numai că pe drumul acela faci cam vreo patru mile şi jumătate.

— Dar nu hotărîsem că va fi situată în apropierea unui rîu ? — îmi reaminti Robina, cu glas cam mirat.

— Mai hotărîsem să fie clădită pe nisip şi orientată spre sud-vest. Cînd colo, spre sud-vest dă doar uşa din spatele casei. I-am spus agentului imobiliar că aş fi dorit să fie clădită pe nisip. M-a sfătuit că, dacă doresc neapărat o cantitate mai serioasă de nisip, să mă tocmesc cu compania de cale ferată ca să-l obţin la un preţ convenabil.

Îmi mai doream ca vila să se înalţe pe un colnic. Ce-i drept, se află pe o colină, dar în faţa ei se ridică o colină mai mare. Colina cealaltă nu intra în socotelile mele. Dar ce putem face ?

Îmi mai doream să pot avea o privelişte întinsă, să pot vedea, din zborul păsării, toată jumătatea de nord a Angliei. Mi-aş fi condus musafirii pe peronul de la intrare şi le-aş fi povestit că, pe vreme senină, se poate vedea şi canalul Bristol.

Poate nu m-ar fi crezut pe cuvînt, dar fără colina aceea înfiptă drept în faţa noastră, aş fi putut să le susţin această variantă, fără ca ei să poată fi absolut siguri că mint.

Personal, aş mai fi ţinut la o casă unde să se fi petrecut vreun episod dramatic. Aş fi vrut o pată de sînge — nu una artificială, ci o frumoasă pată discretă, ascunsă sub covor, şi pe care nu aş fi arătat-o musafirilor decît la ocazii mari, ca să-i onorăm. Ba chiar, în taină, nutrisem speranţa unui strigoi. Ei, nu unul din acei strigoi gălăgioşi, care parcă nici nu-şi dau bine seama că sînt morţi şi îngropaţi — nu aşa ceva. Dar o stafie de femeie, o stafie drăgălaşă, cu purtări blînde, cu înfăţişare afabilă.

Pe cînd noua noastră casă are un aer atît de rezonabil, încît îţi piere tot curajul. Tocmai asta îi reproşez cel mai mult. Înfine, ce-i al ei e al ei, posedă un ecou. Cînd te postezi la capătul grădinii şi-i strigi ceva, îţi răspunde. Dar este singura fantezie pe care ţi-o poţi îngădui cu asemenea respectabil ecou. Răspunde, dar pe un ton care pare a-ţi spune că ocoleşte jocul acela destul de ridicul şi ia cuvîntul doar ca să te batjocorească. E una din acele case serioase care-ţi dă totdeauna impresia că nu se gîndeşte decît la chiria şi impozitele ei.

— Cu toate acestea, stărui Dick, poate, cine ştie, exista şi vreun motiv care să te îndemne s-o cumperi !

— Da, Dick. Motivul este că ne-am săturat cu toţii să trăim în această suburbie păcătoasă. Vrem să stăm la ţară şi să fim nişte oameni cumsecade. Dar, ca să trăieşti la ţară, cu un pic de confort, trebuie să ai casa ta. După ce am stabilit acest principiu, mai trebuia să ne construim o casă, ori să cumpărăm una gata clădită.

Şi eu unul nu ţin de fel să mă ocup de construirea unei case. Prietenul meu Talboy şi-a construit o casă.

Îl ştiţi pe Talboy. Cînd l-am cunoscut — cu mult înainte de a se fi gîndit la o construcţie — era un om jovial, cu o fire deschisă, totdeauna pe buze cu un cuvînt amabil pentru fiecare.

Ei bine, antrepenorul angajat de el îi declară astăzi că, peste douăzeci de ani, după ce va prinde o fermecătoare patină, va fi frumoasă ca o cadră. Lucrul sigur este că, deocamdată, numai cînd o vede, şi Talbot devine o fiinţă insuportabilă. Uit să vă mai spun că i se promite ca, de la an la an, pe măsură ce se va evapora umezeala, va suferi tot mai puţin de reumatisme, friguri şi lumbago.

În jurul grădinii, Talboy are un gard, înalt de patruzeci şi cinci de centimetri. Copiii din sat săreau în grădină. Ca să-i împiedice, Talboy şi-a comandat o plasă împrejmuitoare, din sîrmă ghimpată. Actualmente, nu mai calcă picior de om pe teritoriul lui. Dar, cum plasa de sîrmă ghimpată nu asigură nici o pavăză împotriva privirilor, cînd familia Talboy îşi bea cafeaua pe pajişte, o droaie de săteni stau şi cască ochii la ei ca la panoramă.

În grădina lui Talboy se află cîţiva copaci. Se vede că sînt copaci, pentru că de fiecare trunchi este legată o plăcuţă pe care poţi citi ce sort de copac e. Deocamdată, copacii lui Talboy seamănă leit între ei, încît pe fiecare îl poţi lua drept oricare altul. E o privelişte absolut amăgitoare. După estimaţia lui Talboy, în termen de treizeci de ani, copacii vor face şi umbră, şi va fi foarte agreabil. Dar speră ca pînă atunci să nu mai facă el umbră pămîntului.

Eu unul, vreau o casă care să fi cunoscut toate vicisitudinile procesului de creştere. Nu vreau să-mi petrec restul vieţii ca să fac educaţia unei căsuţe tinere şi lipsite de experienţă.

— Dar, dacă susţii întruna că nu este aşa cum o voiai, stărui Robina, de ce ai cumpărat-o tocmai pe asta ?

— Fiindcă, draga mea Robina, se deosebeşte mai puţin de casa pe care mi-aş fi dorit-o, decît ar fi putut fi alte case. Cînd eşti tînăr, te străduieşti să obţii tot ce-ţi doreşti. Mai tîrziu, te mărgineşti să te străduieşti ca să doreşti ceea ce poţi obţine. Această atitudine te face să cîştigi timp.

De doi ani încoace, am vizitat peste vreo şaizeci de case ; una singură era cu-adevărat casa voită de mine. Turbez şi acum numai cînd mă gîndesc la ea.

Cel care îmi atrăsese atenţia asupra ei nu era un om care negocia tranzacţii imobiliare. Era un om întîlnit întîmplător în tren. Avea un ochi învineţit. Cît ai zice peşte, l-ar avea şi pe-al doilea, dacă mi-ar mai cădea vreodată în mînă. Mi-a îndrugat, ca să-şi scuze ţinuta, că avusese de furcă cu o minge de golf, şi pe moment am dat crezare spuselor lui.

Tot discutînd aşa de vrute şi nevrute, îi mărturisisem că îmi caut o casă la ţară. Mi-a descris-o pe cea dorită. M-a cuprins o vie emoţie. Mi se părea că trenul ţăcăne pe şine de ceasuri întregi. În sfîrşit, ne-am oprit într-o gară. M-am dat jos şi am luat primul tren care mergea în sens invers. Nici nu mi-am mai lăsat un răgaz pentru prînz. Aveam bicicleta cu mine şi m-am dus la faţa locului fără să mai pierd un singur minut.

Ajuns acolo, am văzut... în sfîrşit, am văzut aevea „casa mea“, casa pe care mi-o voiam. Dacă s-ar fi topit subit ca fumul şi m-aş fi retrezit în patul meu, toată întîmplarea mi-ar fi părut mult mai verosimilă decît realitatea.

Mi-a deschis chiar proprietarul. Avea aerul unui militar ieşit la pensie. Dar abia după aceea am aflat că lui îi aparţinea casa.

— Bună ziua, i-am spus, dacă nu vă deranjez, aş dori să vizitez casa.

Ne aflam într-un vestibul cu lambriuri de stejar. Întrezăream scara din lemn sculptat pe care mi-o descrisese individul întîlnit în tren ; mai vedeam şi căminele străvechi, în stilul dinastiei Tudor. De-altfel, e tot ce am avut timp să observ. În clipa următoare, eram întins pe spate, în pietriş, drept în mijlocul terasei. Uşa casei îmi fusese trîntită în nas. Am deschis ochii şi am văzut chipul bătrînului ţicnit decupat în chenarul unei ferestruici. Nici nu vă puteţi închipui ce mutră înfiorătoare avea ! Ţinea un pistol în mînă şi mi-a zbierat :

— Număr pînă la douăzeci. Dacă la douăzeci, încă n-ai ieşit pe poartă, trag în plin.

Am ajuns la poartă gonind ca vîntul, în întrecere cu cronometrul. Am avut timp să număr în gînd pînă la douăzeci. Apoi, am aşteptat preţ de-un ceas alt tren. I-am povestit şefului gării aventura mea.

— Da, îmi confirmă amploaiatul, într-o zi o să se întîmple acolo o nenorocire.

— După părerea mea, m-am pronunţat eu, s-a şi produs una !

— De vină e soarele Indiei, care le face capul foc şi pară. Prin ţinut sînt vreo doi-trei inşi de-acelaşi soi. În aşteptarea unei catastrofe, au purtări destul de potolite.

— Dacă aş mai fi zăbovit doar două secunde, i-am spus, cred că s-ar fi ţinut de cuvînt !

— E o casă care place tuturora, mă informă şeful gării. Nici prea mare, nici prea mică. S-ar zice că este tocmai genul de casă pe care îl caută toată lumea.

— Nu invidiez — i-am răspuns — soarta primei persoane care va mai avea poftă să o viziteze.

Trenul meu încă nu fusese anunţat.

— S-a stabilit aici, să tot fie vreo zece ani de-atunci, spuse şeful gării. Dacă, în răstimpul acesta, nu s-au perindat o mie de persoane, oferindu-se să-i cumpere casa, nu s-a ivit niciuna. La început rîdea, îşi bătea joc de ei, nu fără a le spune verde în faţă anumite lucruri ; îi înştiinţa că avea intenţia de a trăi el însuşi, în ungherul acela, în tihnă şi pace, pînă-n ceasul morţii. Două persoane din trei se declarau resemnate să aştepte pînă atunci şi-i propuneau să încheie o înţelegere conform căreia urmau să intre în posesia casei la, de pildă, o săptămînă după desfăşurarea funeraliilor. Dar, de cîteva luni, lucrurile au luat o întorsătură urîtă. De la începutul acestei săptămîni, sînteţi cel puţin al optulea vizitator neaşteptat, şi azi e abia joi. Trebuie să recunoaşteţi şi dumneavoastră că bietul om nu poartă toată vina !

— Şi a tras asupra clientului care a trecut după tine ? întrebă Dick.

— Aşa de nerod eşti ? — îl lămuri Robina — Vasăzică, n-ai priceput că toate astea erau doar o istorioară ?

Haide, mai povesteşte-ne şi altele, tată !

— Nu ştiu ce înţelegi tu prin „istorioară“ — i-am replicat Robinei. — Dacă vrei cumva să insinuezi că...

Robina tăgădui. Dar ştiu bine că avea asemenea intenţie. Fiindcă scriu şi eu, ca tot omul, deoarece sînt nevoit ca să-mi cîştig existenţa, să povestesc fel şi chip de istorii, toată lumea îşi închipuie că nu cunosc nici o întîmplare adevărată. Şi aşa e destul de jignitor să fii suspectat de rea credinţă cînd te laşi să aluneci puţin pe panta exagerării. Dar unde să mai găseşti un imbold către bună credinţă, cînd propriile tale vlăstare te întîmpină cu batjocură chiar în clipa în care te străduieşti să te mărgineşti la relatarea adevărului gol-goluţ ? Trăieşti uneori ceasuri cînd îţi

vine să te legi cu jurămînt că nu vei mai povesti nicicînd lucrurile așa cum sînt.

— Istorisirea aceasta este autentică, le-am spus, cel puțin, prin părțile esențiale. Nu am de gînd să discut nepăsarea vădită de voi față de primejdia prin care am trecut. O fiică iubitoare și-ar fi putut manifesta oarecare neliniște la pasajul în care bătrînul necugetat mă amenința cu un pistol încărcat. Și, în orice caz, la sfîrșitul povestirii, ați fi putut găsi și voi o formulă ceva mai afectuoasă decît brutalul : „Haide, mai povestește-ne încă ceva, tată !“

Nu, bătrînul n-a tras asupra vizitatorului care s-a înfățișat după mine, din motivul bine întemeiat că a doua zi după pățania mea, soția lui, înspăimîntată de cele petrecute, s-a dus la Londra, unde a consultat un mare specialist.

Era și timpul, după cum veți vedea. Sărmanul nefericit a murit peste șase luni, într-un azil de alienați. Am aflat toate acestea prin bunăvoința șefului de gară, într-o zi din primăvara trecută, cînd mă aflam în trecere pe meleagurile acelea. Casa a fost moștenită de nepotul răposatului, care o mai ocupă și astăzi. E un om încă în puterea vîrstei, capul unei numeroase familii, care a luat precauțiunea de a-i informa pe trecători că locuința lui nu e de vînzare.

Ei bine, vreți să știți ce simțăminte nutresc acum ? Mie istoria aceasta îmi pare tare tristă. Se prea poate ca soarele fierbinte din India să fie singur cauza răului. Dar este evident că săcîielile cărora le-a căzut victimă bietul om i-au grăbit sfîrșitul. Fără a mai pune la socoteală că aș fi putut fi ucis. Nici asta nu e o peripeție nostimă. Singurul lucru care mă mai consolează puțin este amintirea ochiului învinețit al imbecilului care m-a trimis în viespar.

— Și celelalte case ? — se interesă Dick.

— Toate aveau cîteva defecte, i-am spus. Una, de pildă, se afla în comitetul Essex — e una din primele locuinţe vizitate de mama şi de mine. La citirea anunţului cu pricina, cît pe-aci să mă podidească lacrimile de bucurie. Era o fostă stăreţie. În cursul călătoriei făcute la Greenwich, dormise acolo regina Elisabeta în carne şi oase. Nu încăpea nici o tragere pe sfoară. Textul era însoţit de o fotografie. N-aş fi dat crezare unui desen făcut de un artist, dar o fotografie nu înşeală. Casa era situată la mai puţin de treisprezece mile de gara Charing Cross *, iar proprietarul se declara dispus să examineze orice ofertă acceptabilă.

— Bine-înţeles, era doar o glumă — comentă Dick.

— Anunţul — l-am corectat eu — mai curînd subestimase forţa de atracţie a casei. Îi reproşez doar faptul că nu vorbise despre restul calităţilor. De exemplu, anunţul nu menţiona amănuntul că, din epoca în care trăia regina Elisabeta, peisajul învecinat se schimbase mult, că poarta principală era încadrată, deoparte, de un debit de băuturi spirtoase, de cealaltă de o dugheană unde se vindea peşte fript ; că la capătul grădinii, compania de cale ferată Great Eastern instalase un vast antrepozit de mărfuri ; că ferestrele salonului dădeau spre clădirile unei uzine de produse chimice şi cele ale sufrageriei ofereau privelişte şantierelor unui antreprenor de demolări. Dar casa, casa propriu-zisă, era pur şi simplu ideală.

— Cum este cu putinţă una ca asta ? — se minună Dick. — La ce se gîndesc misiţii că poate servi un şiretlic atît de grosolan ? Îşi închipuie oare că se vor ivi oameni de ajuns de idioţi pentru a cumpăra o casă, bazaţi pe ce înşiră un anunţ, fără a se duce măcar s-o vadă ?

* Una dintre cele mai importante gări din Londra.

— Aceeaşi întrebare am pus-o şi eu unui agent de închirieri. Mi-a răspuns că scopul esenţial al acestui mod de a acţiona este de a susţine moralul proprietarului. Cînd un om vrea să se descotorosească de casa pe care o posedă, se expune s-o audă defăimată în fel şi chip de către persoanele care vin s-o vadă, încît, dacă nu s-ar afla acolo cineva gata să o apere şi să-i ascundă defectele, pînă la urmă ar fi atît de copleşit de ruşine, încît s-ar putea simţi ispitit să o dea pe gratis, sau chiar să o arunce în aer, cu dinamită.

În cazul de care ne ocupăm, proprietarul se deprinsese să spună că lectura anunţului dat era singurul lucru care îl ajuta să îndure gîndul că locuinţa aceea îi aparţinea.

Acelaşi agent mi-a povestit altă întîmplare. De ani de zile, unul din clienţii lui se zbătea să vîndă o vilă, cînd, din întîmplare, a dat cu ochii de anunţul publicat în ziare de agentul lui. S-a dus glonţ drept acasă, a scos tăbliţa pe care scria „de vînzare“ şi a trăit mulţumit în casa lui, pînă la adînci bătrîneţi.

Din punctul de vedere particular al proprietarului, metoda curentă are, deci, un fond sănătos. Pentru amatorul dornic să-şi găsească un adăpost, însă, este evident că folosirea ei duce la rezultate deplorabile.

O agenţie m-a pus odată să bat drumurile o zi întreagă ca să-mi arate o casă ridicată în mijlocul unei cărămidării, avînd vederea spre un mare canal de colectare. Am cerut să mi se arate rîul despre care îmi vorbise. Mi s-a explicat că se afla de cealaltă parte a canalului, dar în josul povîrnişului, drept care nu putea fi zărit din casă. Am mai întrebat unde era priveliştea pitorească. Mi s-a spus că o găsesc ceva mai departe, la cotitura şoselei. Delegatul agenţiei dădea chiar impresia că îi par necugetate speranţele mele de a avea la discreţie tot ce mi se anunţase. De

vreme ce nu îmi plăcea cărămidăria, îmi spuse el, n-aveam decît să plantez o perdea de arbori, ca s-o ascund privirilor. Mă sfătuia să prefer eucaliptul, esenţă cu creştere rapidă şi care, pretindea el, produce din abundenţă o sortă de cauciuc.

Am mai făcut o călătorie pentru a vedea o casă în comitatul Dorset. Dacă te luai după anunţ, ea poseda bolţi care datau din vremea cuceririi normande * şi reprezentau, probabil, mostra cea mai desăvîrşită a genului, din tot sud-estul Angliei. O descriere a bolţilor se afla în Dugdale, şi data din secolul al 13-lea.

Nu mai ştiu exact ce imagine îmi făcusem despre bolţi şi despre casă. Ştiu însă că, pentru a nu mă pierde cu firea, am fost silit să-mi repet într-una că, pesemne, încă de prin veacul al treisprezecelea, trebuie să fi existat şi tîlhari fără mare avere ; că cutare baron hoţ se înfundase, lipsit de mijloace, într-un colţ de ţară, şi acolo se mulţumise cu un mic castel, modest sub toate aspectele. Probabil că unele din aceste castele, pierdute în districte prea puţin frecventate, avuseseră norocul să scape de distrugere. Urmaşi mai civilizaţi le făcuseră să devină confortabile. Pînă la urmă, în trenul care pufăia spre Dorchester, mi-am imaginat o locuinţă arătînd cam între Turnul Londrei (la scară mai redusă) şi o replică medievală a *cottage*-ului Anei Hathaway, ** de la Stratford. Vedeam donjonuri, o punte mobilă, poate şi un pasaj secret. Prietenul meu Lamchick are şi el aşa ceva — un pasaj secret care se deschide în spatele unui soi de portret din sufragerie şi duce îndărătul şemineului bucătăriei. Familia Lamchick îl foloseşte drept dulap de rufe, ceea ce mi se pare o atitudine deplorabilă. Firește, odinioară pasajul cu pricina ducea mult mai

* Anul 1066 — n.tr.
* Soţia lui Shakespeare — n.tr.

departe. Preotul satului, care se îndeletnicește puțin și cu arheologia, e de părere că trebuie să iasă la suprafață în cimitir. I-am spus lui Lamchick că s-ar cuveni să întreprindă explorări, dar nevastă-sa nu vrea să se atingă nimeni de pasaj. Pentru ea, lucrurile stau foarte bine așa cum sînt acum.

Totdeauna am adus dorul unui pasaj secret. Am mai decis, legănat de țăcănitul roților de tren, să pun să fie reparată puntea mobilă și să-i redau destinația inițială. Garnisită de ambele laturi cu flori puse în lădițe, ar fi alcătuit un acces pe-atît de original, pe cît de pitoresc, spre reședința noastră.

— Și chiar avea o asemenea punte ? — întrebă Dick.

— Nici gînd. În casă se intra printr-un pasaj pe care paznicul îl denumea „sera". Și, dealtminteri, o punte mobilă nu s-ar fi asortat de fel cu casa.

— Și bolțile normande ? — urmă Dick.

— Nu „bolțile" ; ci „bolta". Bolta normandă se afla jos, în bucătărie. Bucătăria fusese clădită în secolul al treisprezecelea. Judecînd după aparențe, de-atunci nimeni nu se mai atinsese de ea. Precis că încăperea servise drept cameră de tortură. Cel puțin, asemenea impresie izbutea să facă. Cred că mama voastră ar fi găsit motiv de proteste, gîndindu-se la bucătăreasa care ar fi fost nevoită să lucreze într-un asemenea mediu. Cert este că ar fi fost necesar să expunem persoanei situația înainte de a o angaja și să o pregătim sufletește cu multe menajamente, de pildă, spunîndu-i : „V-ar deranja, cumva, să gătiți în fundul unui străvechi donjon cufundat într-o beznă deplină ?". Se mai găsesc și bucătărese care nu s-ar fi dat în vînt după asemenea ocazie.

Restul casei era construit într-un stil pe care aș fi tentat să-l numesc „stilul mixt ultramodern". Penul-

timul locatar pusese să i se adauge o anexă cu acoperiş din tablă ondulată, care servea drept baie.

Mai exista, în comitatul Berkshire, o proprietate înzestrată cu un rîu care curgea prin mijlocul ei. Am dus-o pe mama să o viziteze. Mă şi vedeam plecînd, după micul dejun, cu undiţa pe umăr, la pescuit de păstrăvi, pe care i-am fi mîncat în aceeaşi seară la cină. Aş fi putut invita nişte prieteni simandicoşi să vină „să prindeţi un păstrăv cu undiţa, pe micul meu domeniu din Berkshire.“ Am cunoscut cîndva un pescar amator care astăzi e baron. Poate că l-aş fi putut convinge să vină. Ar fi făcut efect în paginile revistei *Curierul literar*. „Printre invitaţii marcanţi etc.“ Vedeţi genul, de la o poştă ! Notiţa era gata redactată, în capul meu. Mă uimeşte doar amănuntul că nu mi-am cumpărat undiţa înainte de a mă sui în tren !

— Vasăzică, nu exista niciun pîrîu cu păstrăvi ! — mă iscodi Robina.

— Cum să nu, am liniştit-o, exista cu-adevărat un pîrîu. Ba chiar e primul lucru remarcat de mama, cînd am descins acolo. I-a ghicit prezenţa cu un sfert de ceas înainte de a ajunge pe malul lui, înainte de a fi putut şti măcar că era vorba de pîrîul „nostru“. Şi am luat în grabă altă trăsură ca să ne ducă la gară, unde mama a cumpărat o sticlă de parfum, cel mai mare format pe care l-a găsit.

Pîrîul cu păstrăvi i-a provocat mamei o migrenă şi mi-a stîrnit o mînie grozavă. Şi cum biroul agenţiei se afla în faţa gării, mi-am sacrificat o jumătate de ceas pentru a-i expune amploaiatului părerile mele despre el. Cînd mi-am sfîrşit expunerea, trenul plecase. L-aş fi putut prinde fără nici o greutate, dacă individul acela m-ar fi lăsat să vorbesc fără a mă întrerupe ; dar se încăpăţîna să răspundă la toate întrebările mele. Mi-a spus că vina o purtau oamenii

de la papetărie şi că le vorbise de nenumărate ori despre doleanţele lui. Părea să creadă că nu doream altceva decît condoleanţe. M-a încredinţat, pe onoarea lui de agent de închirieri, că odinioară apa aceea fusese un pîrîu cu păstrăvi. Faptul era incontestabil, istoric. Isac Walton * pescuise în apele lui, înainte de instalarea papetăriei. Pînă la urmă îmi sugeră că s-ar putea foarte bine cumpăra un cuplu de păstrăvi, mascul şi femelă, pentru a-i aclimatiza în apele rîului, cu condiţia de a acorda preferinţa unei specii robuste, care să nu aibe nevoie de o apă pură, din punct de vedere chimic. I-am răspuns că nu pornisem în căutarea unui loc unde să te poţi juca de-a Arca lui Noe, şi l-am părăsit avertizîndu-l că mă duc întins la avocatul meu pentru a-l da în judecată fiindcă îmi vorbise ca un graur şturlubatec.

La rîndul lui, şi-a îndesat pălăria pe cap şi s-a dus la consilierul lui juridic, dezvăluindu-mi intenţia de a-mi intenta un proces de calomnie. Presupun că, pînă la urmă, a procedat ca şi mine şi şi-a schimbat hotărîrea.

Cert este că m-am săturat să trăiesc veşnic în ziua de 1 aprilie. Casa pe care am cumpărat-o nu este cea pe care mi-o doream, dar există mijlocul de a te acomoda cu ea. O să-i punem ferestre cu ochiuri mici. O să comandăm nişte şemineuri trucate. Poate că vom pune să se bată deasupra porţii de intrare o placă gravată cu o dată, 1553 de pildă. Ştiţi, cifra 5, de modă veche, are mult caracter. Şi cînd totul va fi pus la punct, o să ne trezim cu un bătrîn conac care va da impresia că datează din vremea Tudorilor.

Nu văd nici un motiv pentru ca reşedinţa noastră să nu aibe o istorie personală. Am putea foarte bine

* Poet englez de la începutul secolului al 17-lea, autorul tratatului *Desăvîrşitul pescar cu undiţa.*

să beneficiem de o cameră în care un personaj celebru şi-a petrecut o noapte. Nu regina Elisabeta. Ea precis că nu era drăguţă. De ce nu regina Ana, de pildă ? O bătrînă doamnă blajină şi liniştită, care nu putea suferi să aducă belele pe capul oamenilor. Sau, şi mai bine, Shakespeare. Shakespeare făcea necontenit naveta între Londra şi Stratford. Casa trebuia să fi fost cam în drumul lui. „Camera unde a dormit Shakespeare."

Ai ? Ce ziceţi de asta, cum sună ? Mi se pare că nimeni nu s-a gîndit încă la Shakespeare. Avem şi un pat cu baldachin, care nu i-a plăcut niciodată mamei voastre. La început o să se împotrivească puţin, fiindcă şi-a plasat în patul acela o droaie de lucruri. Pereţii îi vom decora cu scene din piesele lui, iar un bust al „Bardului" va fi aşezat deasupra uşii. Sînt sigur că, dacă sînt lăsat să pun lucrurile la cale aşa cum ştiu eu, dacă nu îmi vîră nimeni beţe-n roate, pînă la urmă am să cred de-a binelea că Shakespeare a dormit acolo !

— Şi dulapurile ? — zise Dick — Măicuţa revendică dulapuri în perete.

Este anevoios de explicat pasiunea de care se simte mistuită orice femeie obişnuită, pentru dulapuri în perete. Sînt convins că prima întrebare pusă la o femeie cînd ajunge la poarta raiului trebuie să fie : „Aveţi şi dulapuri în perete ?" Dacă te-ai lăsa în voia lor, şi-ar băga în dulapuri soţul, copiii, tot neamul. Fără doar şi poate că asta e imaginea pe care şi-o face o femeie obişnuită despre o casă bine întreţinută : fiecare membru al familiei, învelit în hîrtie camforată şi rînduit frumuşel în dulapul care-i corespunde.

Am cunoscut cîndva o femeie mai fericită decît se poate închipui vreo surată de-a ei. Locuia într-o casă înzestrată cu douăzeci şi nouă de dulapuri în perete. (Pun capul că planurile casei le concepuse o arhitectă.)

Se aflau acolo cîteva dulapuri imense. Uşile dulapurilor în perete semănau toate cu uşile odăilor, aşa că se întîmpla ca musafirii, după ce-şi uraseră noapte bună, să intre demni într-un dulap în perete, cu sfeşnicul în mînă, pentru a ieşi din el în clipita următoare, cuprinşi de o spaimă nebună.

Soţul doamnei cu pricina mi-a povestit că un biet invitat, împins de anumite nevoi să coboare la parter şi incapabil să găsească, la întoarcere, alte ieşiri decît uşile dulapurilor în perete, pînă la urmă şi-a pierdut curajul şi a înnoptat într-unul din dulapuri.

La ora micului dejun, musafirii descindeau zoriţi şi, deschizînd din greşeală nişte dulapuri, strigau cu cea mai entuziastă cordialitate : „Bună dimineaţa la toată lumea !“ În absenţa amfitrioanei, nimeni nu ştia unde să găsească cele mai indispensabile obiecte. Cînd se înapoia acasă, ea singură nu mai ştia în ce locuri s-ar fi cuvenit să se afle lucrurile. Ei bine, într-o zi, cînd a fost nevoie să se golească unul din cele douăzeci şi nouă de dulapuri în perete, pentru a se face nişte reparaţii, a rămas bosumflată trei săptămîni în şir, pînă în clipa cînd, după plecarea ultimului muncitor, dulapul respectiv a putut reintra în funcţiune. Faptul l-am aflat chiar din gura soţului. Doamna pretindea sus şi tare că e cumplit să nu ştii unde să-ţi pui lucrurile.

O femeie nu-şi doreşte o casă, în sensul banal al cuvîntului. Îi trebuie un cămin construit de un geniu. Crezi că ai descoperit locuinţa ideală. Îi arăţi tovarăşei tale de viaţă şemineul monumental din salon. Cu vîrful umbrelei, ciocăni lambriul din hol, spunîndu-i că e din stejar masiv. Îi atragi atenţia asupra vastei panorame vizibile de la ferestre. Îi povesteşti legendele locale. Cînd îşi reazimă fruntea de geam, poate zări copacul unde a fost găsit spînzurat

un necunoscut. Îi scoţi în lumină meritele cadranului solar. Faci o nouă aluzie la şemineu.

— Toate astea sînt foarte bune şi frumoase, îţi spune ea, dar unde vor dormi copiii ?

Există pe lumea asta ceva mai descurajant ?

Cînd nu ridică problema copiilor, pune pe tapet apa. Îi trebuie neapărat apă. Vrea să ştie de unde vine apa aceea. Îi arăţi de unde vine apa sau de unde trebuie luată. Şi auzi :

— Tocmai acolo ? În colţul ăla desgustător ?

Fie că scoţi apa din puţ, foloseşti apa căzută din cer, sau că-ţi vine dintr-o cisternă, o femeie se declară totdeauna nemulţumită. Ea nu are încredere în apa naturală. O femeie nu crede, nici în ruptul capului, că apa poate fi bună, dacă nu vine pe conducta municipală. S-ar zice că în imaginaţia ei, întreprinderea care livrează apă fabrică în fiecare dimineaţă apă proaspătă datorită vreunui străvechi secret de familie, păzit cu străşnicie.

Dacă izbuteşti să o împaci cu apa, iat-o că începe să-şi închipuie că şemineurile vor scoate fum.

— Au aspectul — se pronunţă ea — unor şemineuri care ne vor afuma.

Îi spuneţi că şemineurile acuzate reprezintă tocmai cel mai bun articol din casă. O duceţi în grădină şi i le înfăţişaţi din afara casei. Nu sînt oare bătrîne şemineuri din veacul al şaisprezecelea, autentice, prevăzute cu sculpturi de epocă ? E cu putinţă ca asemenea şemineuri să fumege ? Cum de s-ar înjosi să comită un lucru atît de puţin estetic ?

Soţia suspină şi spune că speră să ai dreptate şi că, dacă cu toate acestea vor fumega, va trebui să le puneţi olane la gura coşului. După aceea, vrea să vadă bucătăria. Unde este bucătăria ? Personal, habar nu ai. Nu te-ai ocupat şi de bucătărie. Ţi-ai spus că, oricum, cu siguranţă că există şi-o încăpere cu această

destinaţie şi, pleci, nu merită osteneala să te duci s-o vezi. Aşadar, începi să cauţi bucătăria. Cînd ai găsit-o, soţia îţi atrage luarea aminte că bucătăria se află la polul opus sufrageriei. Îi spui că e cu-atît mai bine, fiindcă veţi fi feriţi de mirosuri culinare. La replica aceasta, poftim că-i sare mustarul. Îţi aminteşte că eşti primul care te plîngi că ţi se aduce mîncarea rece ; în rătăcirea ei, acuză întregul sex masculin că e lipsit de simţ practic. Numai aspectul unei case goale, şi este de-ajuns să facă dintr-o femeie o fiinţă insuportabilă.

Firește, cuptorul nu face doi bani. Are un defect. Cuptorul bucătăriei este, prin definiţie, defectuos. Îi promiţi alt cuptor, unul nou-nouţ. Peste şase luni, îl va pretinde pe cel vechi ; dar ar fi o cruzime mentală să-i prezici această evoluţie.

Făgăduiala unui nou cuptor o mai consolează niţel. O femeie nu-şi pierde niciodată speranţa de a poseda într-o zi cuptorul de bucătărie desăvîrşit, cuptorul din visele ei de fecioară neprihănită.

După ce ai rezolvat şi problema cuptorului, crezi că ai pus capăt oricăror revendicări. Dar iat-o că se porneşte să-ţi vorbească despre nişte lucruri pe care doar o femeie sau un membru al comisiei municipale de igienă le pot discuta fără să roşească.

Aducerea unei femei într-o casă nelocuită cere nespus de mult tact şi diplomaţie ; nicăieri nu este mai nervoasă, mai pusă pe bănuială.

— Îţi sînt profund recunoscător — i-am declarat lui Dick — pentru această aluzie la dulapurile în perete. Datorită dulapurilor, sper să obţin consimţămîntul mamei tale. Ele vor pleda în favoarea casei. Sînt, cu totul, patrusprezece. Mă bizui pe ele pentru a o face pe Măicuţa să închidă ochii asupra multor lucruri. Mă vei însoţi şi tu. Colaborarea ta îmi va fi preţioasă. De cîteori maică-ta va începe să spună : „Şi acum, să ne

gîndim puţin la latura practică", îţi voi fi recunoscător dacă vei face o aluzie discretă la numărul dulapurilor în perete. Va trebui să strecori aluziile cu multă dibăcie, de teamă să nu ne suspecteze că am lucra în cîrdăşie. Străduieşte-te să dovedeşti spirit de iniţiativă.

— O să avem loc şi pentru un teren de tenis ? — se mai interesă Dick.

— Există deja un teren, şi încă unul excelent. Am mai cumpărat şi un mic ţarc şi vom putea ţine o vacă. Poate chiar să facem şi o crescătorie de cai !

— Şi unul de crochet ! — întrebă Robina.

— Nu e o treabă imposibil de realizat. Pe o peluză de dimensiuni foarte mari, am putea s-o învăţăm şi pe Veronica să joace. Anumite firi au nevoie de spaţii întinse. Pe o peluză, şi dacă avem grijă să fie îngrădită de o împrejmuire înaltă, este evident că nu ne vom irosi toată vremea căutînd bilele expediate de Veronica în cîmpiile învecinate.

— Nu există nici o şansă de a găsi un teren de golf prin împrejurimi ? — spuse Dick, resemnat dinainte.

— Nu e sigur, l-am liniştit. La mai puţin de o milă se află un petec de teren acoperit de grozame, care pare că nu poate servi nimănui. Poate că, făcînd o ofertă rezonabilă...

— Ia spune, conchise Dick, cînd ar putea fi gata toată socoteala asta ?

— Trag nădejde că vom putea porni lucrările imediat. Nu prea departe de locul nostru, se află tocmai o căsuţă pentru un paznic de vînătoare, pe care agenţia mi-o va procura, pe termen de un an. E o vilă, poate puţin cam rustică, dar admirabil situată la liziera unei păduri. Am să mobilez vreo două-trei încăperi şi va fi o cinste pentru mine să-mi petrec, săptămînal, cîteva zile în postul acela, pentru a supraveghea personal lucrările. Totdeauna am fost apreciat drept un supraveghetor de mîna întîia. Bietul meu

părinte obișnuia să spună că este singura îndeletnicire căreia mă pot consacra. Aflîndu-mă astfel la fața locului, pentru a ține de scurt pe toată lumea, contez ca „socoteala“, cum spui tu, să poată fi încheiată la primăvară.

— Eu una n-am să mă mărit niciodată ! — exclamă Robina, hodoronc-tronc.

— Nu te lăsa descurajată în halul ăsta pentru o nimica toată ! — o sfătui Dick, care părea să fi priceput. Ești încă tînără.

— Nu, repetă Robina, nu vreau să mă mărit.

Mai întîi, că aș ține-o numai într-o ciorovăială cu soțul meu. Și pe urmă, văd bine că Dick n-o să facă în viața lui nici o scofală, dacă e lăsat la studii.

— Iertați-mă dacă sînt cam mărginit, le-am spus, dar ce legătură este între casa noastră, certurile cu un soț ipotetic și studiile lui Dick ?

În chip de explicație, Robina sări de pe colțul mesei și, mai-nainte de a putea s-o împiedic, se aruncă de gîtul lui Dick.

— Nu e vina noastră, Dick, spuse fiică-mea. — Părinții inteligenți au totdeauna copii idioți. Dar ai să vezi tu : pînă la urmă vom fi și noi doi buni la ceva, dacă ne unim forțele.

Din frîntură în frîntură de mărturisiri, am ajuns să înțeleg că, în timp ce eu negociam cumpărarea unei case de țară, Dick și cu Robina își făuriseră următorul proiect : După ce Dick va fi trîntit la tot șirul de examene posibile, va pleca în Canada și se va face fermier. Robina urma să-l însoțească. Împreună, aveau să se ocupe de creșterea vitelor, să străbată călare întinsul preriilor, urmau să facă tabără în mijlocul pădurilor virgine, să se apuce de skiat, să-și ducă pe umeri canoele, să coboare torenții năvalnici, să pună capcane pentru fiarele sălbatice. Cu alte cu-

vinte, dacă prinsesem bine miezul gîndirii lor, se pregăteau să dea o perpetuă reprezentaţie, la concurenţă cu Buffallo Bill. Cînd se ocupau de lucrările necesare fermei ? Cine avea să le conducă ? Aceste amănunte nu erau prea clare. Dar, din clipa aceea, era bine stabilit că Măicuţa şi cu mine aveam să ne sfîrşim zilele în preajma lor. Rolul nostru era să ne însorim o bucată de vreme oasele bătrîne, iar apoi să ne dăm încetişor duhul. Ajunsă la acest punct al povestirii, Robina vărsă cîteva lacrimi. Îşi redobîndi însă seninătatea, anunţînd că mezina lor, Veronica, va fi măritată cu un *gentleman — farmer* cu inimă generoasă.

Visul acela nu-i surîse Veronicăi — cel puţin, nu pentru moment. Veronica visează doar atît : să poarte într-o bună zi, o coroană pe creştet — o coroană ducală, de pildă. După părerea ei, nu i-ar sta rău deloc.

Robina vorbi un sfert de ceas în cap. Cînd tăcu, Dick era ferm convins că din cea mai fragedă copilărie se gîndise necontenit numai şi numai la farmecul vieţii din pădurile Canadei. Aşa e croită Robina, ce să-i faci.

M-am căznit să le bag minţile în cap. Dar să-i spui vorbe mintoase Robinei, cînd şi-a vîrît ea o idee în cap, e ca şi cum ai vrea să-i pui frîu unui mînz de doi ani. Baraca aceea cu şase odăiţe urma să devină, datorită Robinei, templul şi izbăvirea familiei noastre. Hotărîrea ei era definitiv luată. Doar faptul că vorbise despre ea, fusese deajuns ca să o facă alt om. Avea să pregătească toate mesele, să se scoale cu noaptea-n cap, să mulgă vaca, să recolteze ouăle din cuibare. Urma să ne-nvăţăm cu toţii să ducem o viaţă simplă, să ne acoperim din munca noastră toate nevoile. O viaţă care îi va prii nespus Veronicăi ! Cît despre studiile superioare, nu era nici o

grabă. „Doar nu este singurul lucru important — declară Robina — să ai o concepţie elevată despre viaţă“.

Veronicăi îi erau rezervate facerea paturilor şi măturatul odăilor. Seara, cu coşuleţul de lucru alături, va cîrpi pe îndelete, în timp ce eu voi spune poveşti, iar Robina va zbura de colo-colo, ca o zînă, făcînd toată treaba, fără ca să-ţi poţi da seama cînd. Un adevărat vis ! Măicuţa, cînd va fi în putere, va veni printre noi. Vom plana, ca să zicem aşa, deasupra ei, îngrijind-o cu gesturi afectuoase, şi-aşa mai departe. Şi pe urmă, cum nu este neapărat necesar ca un fermier să păstreze o ignoranţă desăvîrşită, Dick va lua lecţii de cultură practică. Robina nu spunea lucrurilor pe nume, dar dădea de înţeles că, datorită bunelor exemple oferite, pînă şi eu voi căpăta gust pentru o muncă cinstită şi voi sfîrşi prin a face o treabă utilă.

Robina mai consumă încă un sfert de ceas, vorbind astfel. După ce isprăvi tot ce-avea de spus, îmi părea şi mie întru totul seducător proiectul ei de întoarcere la glie. Dick era în al nouălea cer. Trei luni de zile, nu-i rămînea de înfăptuit altceva decît să umble creanga pe coclauri. Programul Robinei înfăţişa acest avantaj, că îl punea pe Dick în imposibilitate de a face vreun rău. Pe de altă parte, guvernanta Veronicăi avea să ne părăsească. Mai totdeauna, la sfîrşitul anului, guvernanta Veronicăi ne da preaviz. La capătul unui an, guvernantele Veronicărei declară, în mod infailibil, că le interzice conştiinţa să mai zăbovească la noi. Ne spun că au impresia de a nu-şi merita salariul. Uneori m-am gîndit să dau la ziar un anunţ „se caută guvernantă lipsită de scrupule“. Nu-i vorba că mezina noastră n-ar fi o copilă cumsecade, şi nici nu e la mijloc prostia Veronicăi. Ci, pur şi simplu — cum îmi spunea o dată o guvernantă străină. Ifetiţa asta nu pare dispusă să „încaseze“ nici cel mai

mic lucru. Maică-sa pretinde că noţiunile care i se predau cad în adîncul ei ca într-un abis. Dacă ar fi lăsată „nedesţelenită", o bucată de vreme, cine ştie ? poate că tot ar da ceva roade ?

Pînă şi Robina pretinde că o perioadă dedicată unei îndeletniciri utile, lipsită de înfrigurarea acţiunii, departe de compania altor fetiţe neastîmpărate sau a unor băieţi poznaşi, ar putea face din Veronica o femeie întru totul rezonabilă. Asemenea reflecţii se aud arar din gura Robinei. Am chibzuit că ar fi o stîngăcie să o contrariez, astfel că am dat impresia de a mă fi lăsat convins.

Am avut mai mult de furcă pentru a o convinge pe Măicuţa. Ideia că cei trei prunci aduşi de ea pe lume ar putea deveni vreodată bărbaţi şi femei capabile să gospodărească o căsuţă de paznic de vînătoare apărea, în ochii Măicuţei, drept un înspăimîntător coşmar. I-am explicat că copiii nu vor fi singuri, că voi petrece cu ei două-trei zile pe săptămînă. Nici măcar acest argument nu putu să-i domolească temerile. Pînă la urmă, totuşi a cedat — după ce Robina i-a promis solemn că va telegrafia de urgenţă, dacă Veronica va căpăta un guturai.

Lunea, am încărcat într-un camion tras de cai obiectele cele mai indispensabile. Dick şi Robina ne-au urmat, pe bicicletele lor. Veronica, rezimată de aşternuturi, a luat loc în spatele camionului.

Iar miercuri după masă m-am urcat în tren, ca să mă duc la ei.

CAPITOLUL III

Descoperirea naturii

În prima zi, m-a deşteptat vaca.

Mai întîi, nici n-am ştiut că era vaca noastră personală. Habar n-aveam că intrasem în posesia unui patruped. M-am uitat la ceas : erau orele două şi jumătate. Fără îndoială, mi-am zis, necuvîntătoarea aia avea să-şi recapete somnul. Dar nici gînd. În capul vacii, ziua de lucru începuse.

M-am dus la fereastră. Luna era în plină strălucire. Vaca se rezima de pîrleaz, cu capul în interiorul grădinii. M-am gîndit că o neliniştea poate, gîndul că peticul acela de grădină pe care-l acoperea cu capul ei, îl puteam necesita în alte scopuri. Avea gîtul întins şi ochii îndreptaţi spre cer, ceea ce-i dădea înfăţişarea unui crocodil prevăzut cu urechi lungi.

N-am avut niciodată prea multe relaţii cu vacile. Nu ştiu cum să le vorbesc. Am rugat-o să fie înţeleaptă, să se culce. Pe urmă, m-am prefăcut că-i asvîrl o botină în cap. În loc de a o înfricoşa, pantomima mea păru că o amuză. Ba chiar se arătă încîntată că s-a ivit cineva dispus să-i ţină de urît. Slobozi încă vreo cinci-şase mugete suplimentare. Nu mi-aş fi închipuit că o vacă poate dispune de atîtea resurse.

Prin suburbiile Londrei mai întîlneşti, sau, cel puţin, puteai întîlni odinioară, o făptură singulară. Nu ştiu

dacă speţa mai există în zilele noastre, dar pe vremea copilăriei mele era foarte răspîndită. Animalul acela purta o caterincă legată la cingătoare, o tobă mare pe spinare, fluieraşe de păstor lipite de buze, zurgălăi şi castaniete prinşi de toate articulaţiile sale. Şi arătarea aceea, rîzînd cu toţi dinţii, scotea sunete din toate instrumentele în acelaşi timp. Vaca mă făcu să mă gîndesc la omul-orchestră din copilăria mea, avînd în plus nişte efecte de orgă. Pe lîngă toate, nu rîdea. Asta trebuia s-o spunem în chip de circumstanţe atenuante.

Am reflectat că, dacă mă voi preface că dorm, impasibilitatea mea ar putea s-o descurajeze. Am închis, deci, în mod ostentativ fereastra şi m-am întins din nou în pat. Dar ieşirea mea din scenă nu izbuti decît s-o împingă pe vacă să-şi dubleze zelul. Probabil că-şi spunea, în forul ei lăuntric : „Negreşit, ultimul meu strigăt nu i-a plăcut. Nu eram în voce. N-am pus destulă simţire în interpretare."

Se ţinu neobosită de mugit, o jumătate de ceas fără oprire, după care pîrleazul de care se rezimase cu nădejde se sfîrămă, cu un trosnet puternic. Zgomotul acela neaşteptat o sperie, şi am auzit-o cum galopa de-a curmezişul cîmpiei.

Eram gata să aţipesc, cînd o pereche de porumbei guleraţi se lăsă pe pervazul ferestrei. Uguitul porumbelior guleraţi este un zgomot foarte agreabil, cînd ai dispoziţia potrivită pentru a-l asculta. O dată am scris un poem fremătător de pasiune, ascultînd, lungit la poalele unui copac, uguitul unui porumbel gulerat. Dar atunci lucrurile se petreceau la ceasul amiezii, pe cînd pentru moment fremătam de o unică patimă : să pot pune mîna pe o bună puşcă de vînătoare. De trei ori la rînd m-am sculat şi am alungat impertinentele zburătoare. A treia oară am rămas la

fereastră pînă cînd le va fi intrat înfine, în cap ideia că sînt musafiri nepoftiţi. Era evident, primele două dăţi crezuseră că voiam să mă joc cu ei.

Nici nu mă culcasem bine, că începu să cîrîie o bufniţă. Tînguirea unei bufniţe face parte şi ea din lotul zgomotelor pe care pînă atunci le considerasem agreabile. Este un ţipăt atît de straniu, atît de pătruns de mister ! Cred că poetul Swinburne a scris undeva că niciodată nu găseşti întrunite ţelul năzuinţei tale, ora şi locul propice. Cînd femeia iubită se află în preajma ta, locul nu este favorabil, sau ora este prost aleasă ; dacă se nimereşte să fie locul şi ora favorabile, atunci nu se mai potriveşte cu ele femeia iubită. Bufniţa era perfectă. Ador bufniţele. Locul se potrivea de minune, doar ora nu-mi convenea, asta era tot. Momentul cel mai bun pentru o audiţie de bufniţe este seara, pe la ceasurile unsprezece, cînd o poţi zări şi o cauţi cu privirea. Dar în revărsatul zorilor, şi cocoţată pe acoperişul unei bojdeuci, bufniţa este de-a-dreptul ridicolă.

A mea rămînea acolo, parcă pironită în cuie, bătînd din aripi şi cîrcîind de putea să-şi vatăme sănătatea. Ce-o fi vrut ? Nu ştiu. În orice caz, dacă voia ceva, găsise o cale ineficace pentru a-şi împlini voinţa. După vreo douăzeci de minute, pesemne că o duse şi pe ea mintea la aceleaşi concluzii, căci îşi curmă concertul şi se duse la ea acasă.

Credeam că pot, în sfîrşit, să dorm liniştit, cînd o pereche de cristei, care aterizaseră undeva, pe-o cracă a vreunui copac din grădină, se simţiră datori să proslăvească în felul lor generozitatea proniei. Firea l-a înzestrat pe cristei cu o cîntare care seamănă ca două picături de sunet cu fîşîitul scos de un ghemotoc de vată rupt în două, în timp ce, pe cealaltă parte a partiturii, un tîmplar ar tăia lemne cu fierăstrăul. Am un

prieten, un poet, care locuieşte foarte aproape de Strand * şi îşi petrece serile la Clubul Garrick. Produce pentru ziarele de seară tot soiul de stihuleţe bucolice, şi în cuprinsul lor înalţă în slăvi cîmpia adormită, care le doarme pe tăcute, toropită de langoare. S-ar cuveni să îl poftesc să petreacă o duminică în raiul nostru. I-aş arăta eu cîmpia aşa cum este. Are o tendinţă singulară de a se pierde în vise deşarte. O noapte petrecută aici i-ar face cel mai mare bine ; i-ar injecta simţul realităţii.

După cîteva clipe, scoţînd un ultim strigăt răguşit, cristeiul amuţi. Şi tăcere se făcu.

Pacea aceasta dăinui cinci minute zdravene. „Dacă mai ţine aşa încă cinci minute, mi-am spus, mă voi cufunda într-un somn adînc.“ Şi, într-adevăr, somnul începea să mi se lipească de gene, cînd vaca reintră energic în scenă.

Pesemne că dăduse duşcă vreun pahar, prin vreun local unde era cunoscută, căci era mai în voce ca oricînd.

Trebuie să înfrunţi cu chip senin soarta potrivnică. Mi-a venit pe loc ideea de a profita de ocazia oferită pentru a aşterne pe hîrtie cîteva însemnări rupte din viaţă, despre impresiile născute în sufletul unui om oarecare la răsăritul soarelui. Un om de condei este întotdeauna expus riscului de a trebui să descrie un răsărit de soare. Cititorul serios, căruia se vorbeşte de aurora cu degete trandafirii, vrea să i se dea detalii competente.

În ceea ce mă priveşte, îndeobşte mi-am ales luna decembrie sau începutul lui ianuarie, pentru a face observaţiile mele personale asupra aurorei. Asta fiindcă iarna soarele se înalţă pe boltă la nişte ore rezonabile. Dar se prea poate să am nevoie de un răsă-

* Arteră foarte circulată, unde se află gara Charing Cross.

rit de soare în miez de vară, prevăzut cu cîntări de păsărele, flori, rouă şi toată muzica de rigoare. Acesta este decorul care se asortează cu portretul unei june ţărănci, al fiicei morarului, al demoazelei din lumea mare care visează cu ochii deschişi, în timp ce dădăceşte puişorii pufoşi. Asemenea articole pot servi oricînd.

Îmi amintesc cum într-o dimineaţă l-a întîlnit pe unul dintre confraţii mei plimbîndu-se la ceasurile şapte dimineaţa, pe aleile parcului Kensington. Avea încă o figură atît de adormită, părea atît de prost dispus, încît mai întîi am ezitat să-i vorbesc. Ştiam că, conform tradiţiei, îşi lua micul dejun în pat, către ceasurile unsprezece. Ce căuta oare pe-acolo, pe-un frig de îngheţa apele ?

— Iată că te plimbi în aer liber la o oră întru totul matinală, — i-am spus. — Ce ţi s-a întîmplat ? Nu cumva suferi de insomnie ?

— De insomnie ? — se burzului el, scandalizat. — Vrei să-ţi baţi joc de mine ? Dacă aş comite imprudenţa de a mă aşeza pe o bancă, sau de a mă rezima de trunchiul unui copac, aş adormi buştean pe loc. Dacă m-aş opri din mers, aş adormi de-a-npicioarelea. Auzi ce idee, insomnie !

— Nu cumva ai citit cu prea mare încredere — am urmat eu — lucrarea *„Arta de a izbîndi în viaţă“* ? Dacă te laşi influenţat de asemenea lecturi, ai să te întorci la cursurile şcolii serale, sau ai să treci la coarnele plugului. Poţi să mă crezi pe cuvînt. La patruzeci de ani, nu-şi mai schimbă omul felul de viaţă. Întoarce-te liniştit acasă, du-te de te culcă.

Sărea în ochi că regimul acela dur nu-i pria de fel.

— Ai dreptate, încuviinţă el. Trebuie să dorm, să dorm o lună încheiată. Dar mai întîi trebuie să termin blestematul meu de roman. Dacă ţi se întîmplă vre-

odată una ca asta, fereşte-te din răsputeri să-ţi alegi drept eroina unei cărţi pe o tînără născută în colonii. A mea este, totuşi, o fată cumsecade, dar am să pătimesc atîtea din pricina ei, că pînă la urmă, am să ajung doar o umbră. Visam o făptură care să ne ignore convenţiile, obiceiurile noastre de civilizaţi. Iată însă că tartoriţa asta se scoală cînd se crapă de ziuă, călăreşte fără şa şi scări, pe crupa goală (firește, crupa calului). Colo, departe, în New South Walles *, deprinderile astea n-aveau nici o importanţă, dar am fost nevoit să o duc la Londra. Şi iată că ea se scoală mai departe la orele cinci. Firește, trebuie să mă scol odată cu ea, ca să-i culeg impresiile. Azi dimineaţă am şi parcurs cinci mile. M-am dus pînă la catedrala Sfîntul Paul ; nu-i place lăcaşul decît cînd străzile sînt pustii, ca şi cum catedrala nu ar fi destul de încăpătoare ca să o poată privi în acelaş timp cu alte persoane. De-acolo, am tras o fugă pînă la podul Westminster **. Se aşează pe parmalîcul podului şi citeşte versuri de Wordsworth, pînă cînd un poliţist o convinge să circule.

Îmi arată aleia pe care ne aflam.

— Azi dimineaţa, fata vine aici — mă înştiinţă confratele — Vine anume ca să asculte fluieratul unei mierle.

— Pînă la urmă, l-am consolat eu, în curînd vei ajunge la capătul încercărilor.

— Vai mie ! — exclamă scriitorul — mă aflu abia la începutul suferinţelor mele. Mai îmi rămîne de bătut tot cartierul East End. Acolo trebuie să facă cunoştinţă cu un individ la fel de fantastic ca şi ea. Şi încă, dacă am face toate drumurile pe jos ! Dar

* Una din provinciile federative ale Australiei — n.tr.

** Distanţa dintre cele două puncte este de aproape 3 kilometri.

fata asta pretinde şi un cal ; ghiceşti la ce mă va antrena această dorinţă. Va constata că Hyde Park * este prea mic pentru ea şi va descoperi Richmondul ** şi imaşul comunei Ham.

Trebuie să descriu scena, şi bucuria pe care o va simţi în faţa acestor vaste întinderi.

— Nu poţi să descrii toate acestea fără a te duce să le vezi la faţa locului ? — i-am sugerat.

— Pot prea bine să-mi închipui bucuria ei, îmi confirmă el, dar va avea impresii specifice, de pe spinarea calului. Cum să poţi imagina impresiile unei amazoane, cînd personal, ai uitat pe care parte a calului trebuie să urci ?

L-am însoţit pînă la apa Serpentinei. Mi se păruse că, de la ultima noastră întîlnire, a mai pus cîteva kilograme pe el. Dar numai cînd am ajuns pe malul apei, am văzut că, sub veston, se înfăşurase într-un halat de baie. Am ghicit că eroina lui luase ferma hotărîre de a se scălda ***.

— Am să capăt o congestie zdravănă — îmi spuse autorul, începînd să-şi desfacă şireturile de la pantofi.

— Nu poţi aştepta să se facă vremea mai caldă, i-am spus, şi să o duci pe colonista dumitale la Ostanda ?

— Cu neputinţă — îmi respinse el propunerea — Ostanda este un loc prea convenţional. Aşa ceva nu i-ar fi pe plac.

— Dar femeile — am insistat eu — au voie să se scalde aici ?

* Parc din centrul Londrei, are o suprafaţă de peste 150 de hectare.

** Orăşel — devenit suburbie a capitalei britanice — are un parc împădurit de aproape 900 de hectare.

*** Scăldatul în micul afluent al Tamisei este permis înainte de orele opt dimineaţa şi după- opt seara.

— Scena mea nu se petrece aici, precizã el, ci pe Tamisa, la Greenwich. Impresiile vor fi aceleaşi. Le va povesti în cursul unei cine date la Qheen's Gate, şi toată lumea va fi scandalizată. Nu m-ar mira dacă s-ar îmbrăca într-adins, în acest scop.

Pînă la urmă a ieşit din apă. Corpul îi era semănat de pete vinete. L-am ajutat să se îmbrace şi-a avut norocul de a i se ivi în cale un *cab* matinal.

Aşadar, cu gîndul la sărmanul meu confrate, mi-am spus că, ieşind în sînul naturii la ceasul acela şi făcîndu-mi cîteva însemnări pe tema aurorei, aveam să-mi cruţ, poate, multe necazuri. M-am îmbrăcat sumar. Mi-am vîrît un carnet în buzunar, am deschis uşa şi-am ieşit.

Ar fi mai aproape de adevăr să scriu : „Am deschis uşa şi m-am trezit dat la pămînt". Ce-i drept, a fost şi vina mea. Abia în seara precedentă, înainte de a ne duce la culcare, vorbisem despre scara aceea. Eu însumi îi atrăsesem Veronicăi atenţia asupra primejdiei ce-o ameninţa. O sfătuisem să fie cît se poate de prudentă. Arhitecţii care construiesc vile la ţară nu pierd nici o palmă de teren : ca să cîştige loc, pur şi simplu suprimă palierele. Uşa dormitorului dădea de-a-dreptul pe ultima treaptă a scării. „Fereşte-te să ieşi razna din această încăpere", îi spusesem Veronicăi — ţine minte că n-ai loc să faci un singur pas. Mîine dimineaţă să nu ţişneşti pe uşă ca un obuz din tun, după năravul tău. Dacă nu ţii seama de îndrumările mele, o să fie albastru. Te rog stăruitor să fii conştientă că scara începe chiar de la uşă. E abruptă şi culoarul de jos e pardosit cu lespezi. Deschide uşurel, uită-te cu grijă unde pui piciorul, înaintează pas cu pas, cu prudenţă. Ai înţeles bine ?"

Dick mai adăugase cîteva sfaturi personale la preţioasele mele poveţe : — M-a dus şi pe mine, în prima zi — îi povestise Dick — Am ajuns dintr-un singur

salt, din dormitor tocmai în bucătărie. Şi te asigur că performanţa asta nu-ţi face nici un bine. Deschide-ţi bine urechile, puştanco. Casa asta nu se potriveşte deloc cu gesturile năstrușnice.

Robina căzuse exact în acelaşi loc, cînd ducea o tavă încărcată cu veselă. Ne spusese că nu va uita niciodată oroarea trăită în minutul cînd, stînd în fund, lungită la capul scării, strigase, cu un glas care părea că vine din altă lume :

— S-a crăpat, Dick ? Spune-mi adevărul. A crăpat în vreun loc ?

La care Dick îi răspunse :

— Crăpat ? Vrei să glumeşti. S-a făcut ţăndări. Credeai cumva că o să reziste loviturii ?

Un minut încărcat de tragism : Robina se gîndea la fruntea ei, în timp ce Dick vorbea despre zaharniţă.

Robina ne mărturisi că, într-o secundă, i se depănase pe dinaintea ochilor întreaga viaţă.

O pusese pe Veronica să-i pipăie cucuiul, ca să bage spaima în ea. Veronica fusese dezamăgită : se aştepta la un cucui mult mai solid. Ne făgăduise, totuşi, că va fi prudentă. Îi repetasem, pe rînd, că, dacă în pofida avertismentelor noastre, se năpustea în scară ca o făptură năucă, s-a isprăvit cu ea.

Stînd pe dalele reci şi gîndindu-mă la aceste lucruri, mă simţeam plin de furie faţă de întreaga lume. Nu pot suferi să văd cum e în stare cineva să doarmă, cînd se stîrneşte o larmă care pe mine unul m-ar deştepta pe dată. Trebuia oare să fiu singura persoană deranjată de zgomotul căderii mele ?

Cu Dick, treacă-meargă, căci odaia lui dă spre partea din faţă a casei. Dar Robina şi Veronica, a căror fereastră dădea direct spre teritoriul vacii, erau de neiertat. Dacă n-ar fi dormit ca doi buşteni, vaca le-ar fi deşteptat ; prin deschizătura uşii lor am fi stat un

pic la taclale. Robina mi-ar fi spus : „Dacă vrei, vino jos, dar ia seama la scară !“ — şi n-aş mai fi căzut. Are dreptate cine spune că copiii din ziua de azi n-au inimă.

M-am cules de pe jos şi m-am apucat să fac investigaţii pentru găsirea uşii. Vaca mugea din toţi bojocii, fără pauză pentru rumegat. Unicul meu ţel era să ajungă cît mai curînd în raza mea de acţiune, ca să o pot lovi cu spor.

Din nefericire, descoperirea uşii mi-a luat mult mai mult timp decît aş fi crezut. Obloanele ferestrelor erau lăsate şi încăperea zăcea cufundată într-o beznă adîncă. Deşi nu ne adusesem decît mobilierul indispensabil, părea înţesată de obiecte.

Se afla pe-acolo, mai întîi, un trepied de staul. Este o mobilă căreia i se acordă, în mod premeditat, multă greutate, ca să nu se răstoarne lesne. Dacă nu m-am poticnit de-o duzină de ori în şir de trepiedul acela, nu l-am nimerit niciodată. Pînă la urmă, am pus mîna pe el şi l-am luat cu mine. Mă bizuiam să-l pot lansa împotriva vacii, după ce voi izbuti să dibuiesc uşa. Dar tot nu găseam uşa. Ştiam că dă în salon, însă mi-era cu neputinţă să-mi amintesc poziţia ei exactă.

Mi-am spus : „Ia să raţionăm puţin. Dacă o ţin tot aşa, de-a lungul pereţilor, trebuie neapărat să ajung pînă la uşă.“ Am găsit zidul şi am pornit iarăşi la drum, cu inima plină de speranţă. N-aş putea explica nimănui ce mi s-a întîmplat după aceea. Presupun că, fără să-mi dau seama, luasem drept punct de plecare chiar uşa. M-am tîrît anevoie de-a-lungul zidului, tatonînd prudent terenul, ciocnindu-mă de lucruri cărora mi-ar fi venit greu să le dau un nume şi care m-au rănit într-o sumedenie de locuri. M-am căţărat deasupra unei lemnării pe care am luat-o drept un butoi de bere. Am aterizat pe un morman de sticle. Doamne, cîte mai erau. Nu se mai terminau ! Ca să ies

din capcana aceea, am fost silit să părăsesc zidul. Din fericire, am dat iar peste el, ceva mai departe (cel puţin, am avut această convingere) şi mi-am urmat drumul, pipăind într-una, vreo cinci-şase metri, după care m-am dat de-a dura în mijlocul altui noian de sticle. Solul explorat de mine părea împănat cu sticle. După ce am mai făcut cîţiva paşi, m-am rostogolit peste alt butoi. În realitate era cel cu care făcusem cunoştinţă cu puţin mai înainte, dar nu ştiam acest trist adevăr. Am început să cred că Robina îşi făcuse planul de a deschide un debit de băuturi spirtoase în casa guardului de vînătoare.

În cele din urmă mi-a căzut iarăşi în mînă trepiedul şi, hai la drum. Nu făcusem însă nici zece paşi cînd m-am trezit din nou călare pe mormanul de sticle. Mai tîrziu, cînd se lumină de ziuă, nu mi-a venit greu să pricep ce se petrecuse. Urmasem, pe dibuite, cele două feţe ale unui paravan ridicat în mijlocul bucătăriei.

Pe scurt, eram sătul pînă peste cap, ostenisem în aşa hal să mă caţăr necontenit peste alte obstacole, încît am părăsit paravanul şi m-am lansat brusc în gol.

Abia făcusem doi-trei paşi că, ridicînd ochii, am zărit deasupra capului meu bolta cerului. Chiar deasupra mea, scînteia o stea. Dacă aş fi fost cu desăvîrşire treaz, dacă vaca ar fi încetat să mă mai abrutizeze cu mugetele ei, aş fi putut ghici că intrasem în şemineu. Dar, în stadiul în care se aflau lucrurile, latura misterioasă a aventurii mele m-a băgat în răcori. În clipa aceea, *Aventurile Alisei în Ţara Minunilor* mi-ar fi făcut impresia unui banal ghid, la îndemîna oricărui turist. Dacă mi-ar fi ieşit în cale un călăreţ basculant sau un rac, m-aş fi aşezat turceşte în faţa lor, ca să stăm de vorbă în tihnă. Iar dacă necuvîntătoarele acelea nu mi-ar fi răspuns, aş fi judecat că le lipsesc cei şapte ani de-acasă.

Am făcut un pas înainte, şi steaua a dispărut, de parcă aş fi suflat în ea. Lucrul nu m-a uimit cîtuşi de puţin. Mă aşteptam la orice. N-am fost mai uimit nici cînd am găsit o uşă, care s-a deschis fără greutate.

În faţa mea se înălţa o pădure. Nici picior de vacă, deşi mugetele ei mă însoţeau cu fidelitate. Toate aceste amănunte mi se păreau foarte fireşti. Aveam să mă plimb pe cărările acelui codru. După toate probabilităţile, în adîncul lui urma să întîlnesc vaca mea, trăgînd din pipă şi recitind versuri.

Aerul răcoros mă aduse în minţile mele. Am început să înţeleg că, dacă nu vedeam vaca, motivul era că între ea şi mine se afla casa. Datorită vreunui fenomen inexplicabil, ieşisem pe uşa din spate.

Ţineam mai departe în braţe trepiedul. M-am aşezat pe el şi mi-am deschis carnetul de însemnări. În capul primei pagini am scris : „Răsărit de soare. Iulie. Impresii trăite". Imediat sub acest rînd, de teamă să nu uit amănuntul, am înregistrat că, pe la ceasurile trei, se deosebeşte un licăr de lumină, adăugînd că această dîră luminoasă se măreşte pe măsură ce trece timpul — constatare care, evident, nu descoperea altă Americă ; dar tocmai terminasem de citit romanul unui scriitor din şcoala realistă, la care critica elogiase „simţul faptului trăit aevea". E o calitate pe care n-o prea gust, dar se pare că la ora actuală pe piaţă există o cerere considerabilă pentru această sortă de opere.

Am scris, deci, că porumbeii guleraţi şi cristeii sînt primele făpturi ale Domnului grăbite să salute naşterea zilei, adăugînd că oricine îşi dă osteneala de a se trezi cu un sfert de ceas înainte de revărsatul zorilor, poate auzi cum cîntă bufniţa, aflată într-o formă solistică desăvîrşită. Asta a fost tot ce am putut găsi demn de consemnat, pentru moment. Cît despre impresii, se părea că nu-mi este dat să simt vreuna.

Mi-am aprins o pipă și am așteptat ivirea soarelui. În fața mea cerul era de o paloare trandafirie. Din minut în minut, culorile deveneau mai vii. Afirm că orice persoană neinițiată ar fi putut crede, ca și mine, că trebuia să-mi țin privirea ațintită spre acea parte a zării. Am pironit deci atent zarea cu ochii, fără a pierde nici o îmbucătură de priveliște. Dar nu se înălță nici urmă de soare.

Mi-am aprins încă o pipă. Acum cerul se învăpăia, în toată splendoarea lui. Am mai scris cîteva rînduri, comparînd dantelele norilor cu niște mirese care roșesc la apropierea alesului lor. Această comparație ar fi fost perfectă, dacă norăria, ceva mai tîrziu, nu s-ar fi apucat să devină verde, ceea ce nu se mai potrivea deloc cu o gingașă mireasă. Într-o fază ulterioară, idioții ăia de nori se gălbejiră ca lămîia, capriciu care-mi năruia comparația, răpindu-i orice verosimilitate. Căci cum să folosești un limbaj poetic despre o fecioară care, la apropierea mirelui ales, mai întîi se înverzește și apoi se face galbenă toată ? Nu poți decît să o plîngi pe sărmana copilă.

Am mai așteptat puțin. Cerul pălea tot mai mult. Am început să mă tem că soarele pățise ceva. Dacă aș fi fost și mai ignorant în materie de astronomie, aș fi jurat că în ziua, aceea soarele își schimbase planurile, făcînd stînga-mprejur.

M-am ridicat, ca să studiez mai îndeaproape chestiunea. Atunci am descoperit că soarele se înălțase de cîteva ceasuri. Se înălțase în spatele meu.

Mi-am pus pipa în buzunar și am dat colțul casei. Vaca era tot acolo, la datorie. Se arătă atît de mulțumită că mă vede, încît se porni să mugească iar, cu forțe proaspete.

Am auzit un fluierat. Îl scotea un mic argat. L-am strigat. El sări pîrleazul și veni la mine, tăind de-a-

dreptul peste cîmpuri. După înfăţişare părea a fi un flăcăiandru dezgheţat.

Dădu bineţe vacii, adăugînd că spera să fi petrecut o noapte bună.

— O cunoşti ? — l-am întrebat.

— Pe legea mea, nu — spuse el, cu accent *cockney**, vacile nu ţin de raionul meu. Cum s-ar zice, mai degrabă, că sînt tovarăş la parte cu ea.

Mă cam sîcîia ceva la flăcăiandrul acela. Nu arăta aşa cum se cuvine să se înfăţişeze un adevărat argat de fermă. Dar, oricum, în ziua aceea nimic nu părea adevărat.

— A cui e vaca asta ? — i-am mai spus.

El mă privi cu o mutră ciudată.

— Te întreb, am stăruit, cui îi aparţine. Doresc să o restitui proprietarului ei.

— Nu vă fie cu supărare, zise băieţandrul, dar... n-aţi vrea mai întîi să-mi spuneţi unde locuiţi ?

Începea să mă calce pe nervi.

— Unde locuiesc ? — am spus. — Păi cum... în căsuţa de colo ! Nu cumva îţi trece prin cap că m-am sculat înainte de revărsatul zorilor şi am făcut cîteva mile bune, ca să vin să aud cum mugeşte această rumegătoare ?

Da, sau nu — ştii a cui este ?

— Este a dumneavoastră ! — mă lămuri băieţandrul.

A fost rîndul meu să rămîn buimac.

— Dar eu n-am nici o vacă ! — am exclamat.

— Ba da, replică el. — Aveţi vaca de colo !

La aceste vorbe, vaca tăcu mîlc. Am măsurat-o din ochi. Nu era o vacă cu care să ai vreun motiv de a te simţi prea mîndru, avea aerul că s-a aşezat, foarte recent, într-un morman de balegă.

* folosit de locuitorii suburbiilor engleze.

— Dar de ce este a mea ? — am întrebat.

— Păi, marţi a venit la noi o don'şoară — zise flăcăiandrul.

Începea să se facă lumină în mintea mea.

— O junică tare zăltată, i-am zis, care vorbeşte foarte repezit şi nu aşteaptă niciodată să i se răspundă ?

— Cu ochi frumoşi — adăugă băiatul.

— Şi ea şi-a cumpărat vaca ?

— Da. Părea că-şi dă sufletul, dacă mai stă măcar o zi fără vacă.

— A făcut vreo aluzie la preţ ?

— Ce să mai facă ?

— Vreau să spun... demoazela cu ochi frumoşi, a întrebat cumva cît e preţul ?

— Pe cîte ştiu eu, nu s-a pomenit de bani.

— Şi... a spus ce voia să facă cu ea ?

— A spus că are nevoie, cu orice preţ de lapte proaspăt în fiecare zi.

Lucrul acesta m-a surprins. Era o idee prea rezonabilă pentru Robina.

— Atunci, vasăzică asta e, am încheiat, asta-i vaca cu pricina ?

— Am adus-o ieri, zise flăcăiandrul. — N-am bătut la uşă pentru că, de ce să nu vă spun adevărul, n-ar fi folosit la nimic, devreme ce tot nu era nimeni acasă.

— Ştii de ce rage aşa ?

— Păi, ştiţi, eu fireşte, nu mă dau cu părerea în persoană. Mă mulţumesc să repet ce-am auzit de la alţii. Dar, cînd stai şi-o priveşti, pesemne că are nevoie să fie mulsă.

— Dar rage de la două şi jumătate noaptea. Sper că nu-şi închipuie că o să ne sculăm zilnic la ora asta, doar ca s-o mulgem ?

— Eu unul, recunoscu băieţandrul, de multă vreme m-am lăsat păgubaş şi nu mai caut minte la vaci.

Fenomen singular : băiatul acela mă fascina. Din clipa în care se ivise acolo, toate lucrurile păreau că s-au situat pe alt plan. Vaca ar fi trebuit să aibe ataşat un ulcior pentru lapte ; crîngul din spatele casei îmi păru prea lăsat în paragină pentru rolul de parc. S-ar fi cuvenit să apară tăbliţe cu diferite inscripţii : „Nu călcaţi pe peluze", „Fumatul interzis". Unde erau tăbliţele ? Şi nici o bancă pe care să te aşezi ! Pînă şi casa părea că a răsărit acolo dintr-o simplă întîmplare. Unde era strada, şi de ce îşi permiseseră să iasă din coliviile lor toate păsărelele care se auzeau în spatele casei ? Lumea îmi apărea cu susu-n jos.

— Eşti cu adevărat un argat de fermă ? — l-am chestionat.

— Sigur că da ! Drept cine mă luaţi ! Drept un artist ?

Îmi veni o idee :

— Cum te cheamă ?

— Henry, zise el, Henry Hopkins.

— Unde te-ai născut ?

— La Camden Town *

Ciudat debut în viaţa rustică ! Cu ce-o să mai semene cîmpia, cîtă vreme o să se colinde pe-acolo acest mic mahalagiu ? Dus în grădina raiului, ar fi făcut-o să semene cu vreun cartier mărginaş al Londrei.

— Nu ţi s-a întîmplat niciodată, i-am spus, să-ţi vină cheful de a cîştiga din cînd în cînd un şiling ?

— Mi-ar place să cîştig atît în fiecare zi, admise Hopkins. Mi-ar spori vaza.

— Ei bine, i-am spus, ai să te descurci ca să-ţi pierzi accentul londonez şi să înveţi graiul de prin părţile astea, şi cînd o să ştii să-l vorbeşti bine, am să-ţi dau o jumătate de suveran **. Îţi promit. Cînd mi-ai răs-

* Suburbie aflată chiar la porţile Londrei.

** Liră sterlină.

puns că vaca aia îmi aparţine, se cuvenea să spui : „Păi nici vorbă că-i juncana 'mneavoastră, a 'mneavoastră-i, pe legea mea."

— Aşa sună graiul localinicilor ? — întrebă Hopkins. — Sînteţi absolut sigur ?

Hopkins era neîncrezător din fire.

— Se prea poate, i-am zis, să nu fie graiul cel bun, graiul curat sadea, graiul lipsit de greşeli. Dar este ceea ce numeşte „graiul" în romane. Asta serveşte pentru toate ţinuturile aflate într-o rază de cincisprezece mile de capitală. Asta dă un aer de simplicitate rustică ; firește, însă, că în fond nu valorează cît frumosul argou din locul tău de baştină.

Tot vorbind, strecuram din cînd în cînd cîte un şiling în palma lui Hopkins, ca să-l stimulez. Îmi promise, deci, să se întoarcă chiar în seara aceea să caute două-trei romane în care socoteam că va găsi cîteva indicaţii utile pentru studiul graiului local. După aceea m-am întors în casă şi am trezit-o pe Robina.

Smulsă brusc din somn, Robina bîigui tot felul de scuze. Îşi amintea foarte vag că mă auzise strigînd, de multă-multă vreme. Am adus-o la realitate, adăugînd că nu eu strigam din revărsatul zorilor.

— Curios lucru — zise Robina. — A trecut un ceas de cînd i-am spus Veronicăi : „Cred că ne strigă papá." Pesemne că am visat.

— Pe viitor, i-am spus, să nu mai visezi. Şi acum, îmbracă-te şi vino s-o vezi pe blestemata aia de vacă, devreme ce e a ta.

— A sosit vaca ? — întrebă Veronica, sărind jos din pat.

— Da, i-am spus. — Ba chiar a trecut o bucată de vreme de cînd e aici. Şi sînt patru ore de cînd ar fi trebuit să fie mulsă, dacă i-am înţeles bine limbajul.

Robina spuse că va fi la faţa locului peste un minut. Peste douăzeci şi cinci de minute, într-adevăr, cobora. Nici n-o aşteptam atît de curînd.

O însoţea şi Veronica. Robina spuse că întîrziase fiindcă o aşteptase pe Veronica. După versiunea Veronicăi, lucrurile se petrecuseră exact pe dos. Începusem să-mi pierd răbdarea. Trecuse o jumătate de zi de cînd mă sculasem. Cînd aveam să mai luăm şi noi micul dejun ?

— Nu vă mai ciorovăiţi — le-am spus. Şi, pentru numele lui Dumnezeu, să ne apucăm de treabă, şi să mulgă cineva dobitocul ăla. Dacă o tratăm în felul ăsta, o să ne moară în braţe.

Robina căuta pretutindeni ceva.

— N-ai întîlnit pe nicăieri trepiedul ? — mă întrebă.

— Ba da ! După o estimaţie aproximativă, l-am întîlnit chiar de vreo treisprezece ori.

M-am dus să-l iau de unde îl lăsasem şi-am pornit, înşiraţi unu-n coada altuia. Veronica încheia plutonul, cărînd în braţe o găleată mare.

Cugetul meu era chinuit de o întrebare care revenea stăruitor : Robina avea idee de muls ? Îmi cunosc eu progenitura. O dată ce Robina îşi vîrîse în cap să aibă în fiecare zi lapte proaspăt, se dusese glonţ să cumpere o vacă, pretinsese să-i fie adusă de urgenţă — de-ai fi crezut, cum spunea Hopkins, că n-o mai ţineau puterile să trăiască fără vacă măcar o zi. Pe urmă, Robina cumpărase un trepied pentru staul. Cel ales de ea era drăgălaş, să-l mănînci, nu alta, lucrat cu un gust ales, împodobit cu un desen pirogravat, poate cam solid, dar, negreşit, croit ca să ţină multă vreme. Robina n-avusese timpul să se ocupe şi de găleată. Recipientul dus în braţe de Veronica era doar unul provizoriu. De-ndată ce va avea un răgaz, Robina urma să se ducă la oraş pentru a cumpăra ceva clasa

întîi într-un magazin de obiecte de artă. Pentru restul, gîndul de a lua cîteva lecţii pentru a se iniţia în arta mulsului nu avea să-i vină decît mai tîrziu, după livrarea vacii.

Am remarcat că pasul de marş al Robinei îşi pierdea din elasticitate pe măsură ce ne apropiam de dobitoc. Ajunsă lîngă animal, Robina se opri.

— Presupun, se informă, că există doar o singură cale de a mulge o vacă ?

— Se prea poate, i-am spus, să existe diferite metode pe care va fi necesar să le înveţi mai tîrziu, dacă doreşti să participi la un concurs rezervat specialiştilor. Pentru astăzi, ţinînd seama că orele sînt înaintate, în locul tău nu mi-aş face prea multe griji în privinţa stilului. M-aş mărgini la metoda banală şi n-aş avea în vedere decît rezultatul.

Robina se aşeză şi plasă recipientul sub ugerul vacii.

— Presupun, mai îngăimă ea, că se poate începe... cu oricare din ugere ?

Era limpede ca lumina zilei că nu avea nici cea mai mică noţiune despre ce trebuia să facă. I-am spus că ignoranţa ei se vedea de la o poştă, adăugînd cîteva comentarii bine simţite. Din cînd în cînd, e bine să te adresezi copiilor tăi pe un ton autoritar. De obicei îmi iau precauţiunea de a mă pregăti pentru o conversaţie de acest gen. În dimineaţa aceea, însă, mă simţeam în formă ; de altminteri, împrejurările îmi uşurau sarcina. I-am expus, deci, Robinei îndatoririle şi privilegiile unei bune gospodine, după concepţia mea. I-am împărtăşit Veronicăi rodul reflecţiilor mele, adunate în decursul mai multor săptămîni, cu privire la persoana şi conduita ei ; apoi, adresîndu-mă ambelor ascultătoare, le-am spus ce gîndeam despre fratele lor Dick. Treaba aceasta o iau pe umerii mei odată pe semestru. Am observat că efectele unei asemenea con-

vorbiri sînt excelente. De fiecare dată se fac simţite timp de trei zile mari şi late.

După ce-şi şterse lacrimile, Robina apucă de primul uger care-i căzu în mînă. Fără a rosti un cuvînt vaca trase o copită energică în recipient şi se depărtă, exprimîndu-şi scîrba prin fiecare încreţitură a pielii. Robina se duse lîngă ea, suspinînd în tăcere. Iar eu, desmierdînd patrupedul pe gît şi permiţîndu-i să-şi şteargă nasul pe vestonul meu, ceea ce păru că-i ajută la sănătate, am reuşit s-o conving să stea liniştită zece minute, în timp ce Robina acţiona cu viteza întîia. Am adunat astfel un pahar de lapte plin ochi, calculînd şi spuma. În momentul acela, capacitatea ugerului probabil că se ridicase la treizeci de litri.

Robina se porni pe smiorcăit. Îşi recunoscu vina. Dacă vaca murea, n-avea să-şi ierte niciodată păcatul. Văzînd acest exemplu, Veronica izbucni şi ea în lacrimi, iar vaca, fie că se simţea mişcată de suferinţa lor, fie că o apucaseră iarăşi durerile, începu din nou să ragă.

Din fericire am zărit un bătrîn ţăran care-şi fuma pipa sub un copac, iar cu mîna cealaltă băga în gură bucăţi de slănină. Am încheiat cu el un tîrg, stabilind ca — în schimbul unui şiling pe zi, să vină să ne mulgă vaca, dimineaţa şi seara, pînă la noi ordine.

Lăsîndu-l pe bătrîn la îndeletnicirea lui, ne-am întors în casă. Dick, care ne aştepta în faţa uşii, ne ură voios bună dimineaţa. Ardea de curiozitate să ştie dacă auzisem şi noi larma furtunii care se deslănţuise, afirma el, în revărsat de ziuă. Mai voia să ştie cînd urma să fie pregătit micul dejun. Robina îi spuse că acest fericit eveniment avea să se producă de-ndată ce el va isprăvi de fiert apa, pregătit ceaiul şi prăjit şunca. Între timp, Veronica avea să pună masa.

— Nu ne înţelesesem oare... — începu Dick.

Dar Robina îi tăie piuitul. Îi declară categoric că, dacă îndrăzneşte să vorbească despre îndatoririle bunei gospodine, ea se duce să se culce, după ce îl va trage de urechi. Ceilalţi n-aveau decît să se descurce cum ştiu.

Dick este înzestrat cu două mari virtuţi : este filozof şi ghiceşte cînd cineva vorbeşte serios.

— Vino cu mine, îi spuse Veronicăi. — Caracterul se călește în împrejurări potrivnice.

— Pe unii împrejurările potrivnice îi fac să devină nervoşi — răspunse Veronica.

Cînd ne-am aşezat la masă, în hăul burţilor noastre hămesite sunau ceasurile opt şi jumătate.

CAPITOLUL IV

Domnul Bute, arhitect — F.R.I.B.A.

Arhitectul, sau, mai curînd, delegatul lui — sosi vineri după-amiaza.

Îmi făcu, de la bun început, cea mai frumoasă impresie. E drept că e timid, ceea ce-l face să aibe un aer cam ciudat. Dar, cum i-am explicat cu modestie Robinei, în general tinerii timizi reuşesc mai bine în viaţă. De pildă, poţi găsi prea puţini oameni care să fi fost mai timizi, frînaţi în mod mai crud şi mai dureros de timiditate decît eram eu pînă la vîrsta de douăzeci şi cinci de ani.

Robina apreciază însă că, în cazul de faţă, situaţia e cu totul alta. „Pentru un scriitor, spune ea, timiditatea nu are aceeaşi importanţă". Opinia Robinei asupra profesiei literare ar conta mai puţin, dacă nu ar reprezenta un caz tipic. În mintea Robinei un literat este un soi de imbecil cu diplomă.

Acum cîteva zile am surprins, prin fereastra biroului meu, o conversaţie edificatoare între Veronica şi Robina. Veronica găsise pe peluză un obiect părăsit în voia soartei. Nu puteam desluşi ce anume era din cauza unui tufiş care masca o parte din scenă. Am văzut-o pe Veronica aplecîndu-se, cercetînd minuţios obiectul. Pe urmă, scoţînd un strigăt puternic, azvîrli obiectul în aer şi se apucă să ţopăie în jurul lui, bătînd

din palme. Chipul ei radia de o bucurie sfinţită. Robina, trecînd pe-acolo, o întrebă ce se întîmplă.

— E racheta lui papá ! — ţipă Veronica.

Veronica are această trăsătură că nu spune niciodată ceva cu glas liniştit, cînd presupune că nişte ţipete s-ar potrivi la fel de bine. Bătu, deci, mai departe din palme, sărind ca o apucată.

— Ai terminat odată ? — spuse Robina -- N-ai fi făcut mai multă zarvă, nici dacă te-ar fi muşcat racheta !

— A rămas acolo toată noaptea, urmă Veronica, toată noaptea pe peluză, în umezeală ! A uitat s-o ducă în casă !

— Nu-i nimic de rîs în asta, îi atrase atenţia Robina.

— Dar nu pricepi ? — spuse Veronica — Mai întîi am crezut că e racheta mea. Auleu, ce tămbălău ar mai fi făcut, dacă era racheta mea ! O ho — ho !

Dansul ei deslănţuit se domoli, devenind o legănare regulată care amintea de mişcarea corului antic.

Robina o apucă şi o scutură sdravăn.

— Dacă ar fi fost a ta, o lămuri ea, ai fi meritat, ca pedeapsă, să fi ţinută o zi în odaia ta.

— Tocmai asta e — ripostă Veronica — Atunci, de ce să nu fie şi papá trimis la culcare ?

Robina o luă de braţ pe Veronica şi începură să se plimbe amîndouă, în lung şi-n lat, chiar pe sub ferestrele mele. Nu mai întrebaţi dacă eram numai urechi !

— Ţi-am explicat de o sută de ori — spunea Robina. — Papá, fiind un om de condei, nu poate face altfel decît să uite lucrurile.

— Dar nici eu nu pot să fac altfel, replica Veronica.

— Ţie îţi vine greu să te îndrepţi, zise Robina cu blîndeţe. Iar dacă o să te străduieşti într-una, pînă

la urmă ai să devii mai atentă. Şi eu, pe vremuri, eram zăpăcită. Şi eu am făcut prostii, cînd eram mică.

— Ce păcat, murmură Veronica, parcă numai pentru ea, ce păcat că nu e toată lumea încondeiată !...

— De condei — o corectă Robina — Ce vrei ? Noi nu avem condei, şi pace. Tu şi eu şi cu Dick, nu sîntem decît nişte făpturi umile. Rolul nostru este de a ne strădui să avem minte.

— Atunci, zise Veronica, cînd eşti literat, nu te poţi stăpîni să faci tot ce faci ?

— În orice caz, răspunse Robina, sînt multe lucruri pe care nu te poţi împiedica să le faci, şi e nedrept să judeci oamenii de condei cu aceeaşi măsură ca şi ceilalţi oameni.

O cotiră înspre grădina de zarzavat (era pe vremea căpşunilor) şi restul conversaţiei lor se pierdu.

În zilele următoare am observat cum la Veronica se manifesta tendinţa de a se închide singură în sala de studii şi cum creioanele mele dispăreau ca prin farmec. Am decis să mă dau peste cap, doar-doar voi regăsi un creion la care ţineam în mod deosebit. Un instinct subtil mă călăuzi spre sanctuar. Am găsit-o acolo pe Veronica pierdută în gînduri, sugînd capătul creionului pe care-l căutam. Îmi explică pe dată că era pe cale de a scrie o piesă de teatru.

— Nu-i adevărat — întrebă ea — că tot ce ai în tine, cînd eşti copil, l-ai căpătat de la tatăl tău ?

— Da, i-am spus. Cu toate acestea, greşeşti cînd iei ceva fără să ceri voie. Îţi spun într-una acest lucru. Creionul din mîna ta e.singurul cu care pot să scriu bine.

— Nu de creion vorbeam, spuse Veronica — Voiam să ştiu dacă sînt ca tine, o fată de condei ?

Cînd stai şi te gîndeşti, stima şi consideraţia acordate de public scriitorilor sînt un lucru straniu. E

clar că omul care scrie, care are misiunea de a explica totul, de a lumina sufletele, trebuie să fie mai inteligent decît ceilalţi. Dar, după spusele Robinei şi ale semenilor ei, dacă avem destulă raţiune pentru a pune în mişcare mecanismul universal al pasiunilor, n-avem destulă judecată pentru a ne conduce în viaţă pe noi înşine. Dacă aş lăsa-o în voia ei, Robina mi-ar da lecţii. Mi-ar ţine o conferinţă despre tot ce este necesar să se ştie despre tînăra din zilele noastre. E exasperant. Ca şi cum nu aş şti tot ce se poate şti despre tinere !

I-am spus toate aceste lucruri Robinei. Şi ea mi-a răspuns cu blîndeţe : — Ai dreptate, dar eu vorbeam despre adevărata fată din ziua de azi.

Ţineţi seama că totul s-ar desfăşura absolut la fel şi dacă aş fi un scriitor de mîna întîi. De altminteri, Robina îşi închipuie că asta şi sînt — e o copilă cumsecade. Dar, de-aş fi şi Shakespeare în persoană, de-aş fi dat viaţă Ofeliei şi Julietei, Rosamundei şi Beatricei, asta tot n-ar opri-o pe Robina să-mi răspundă :

— Ai dreptate. Toată lumea ştie cît de inteligent eşti, dar eu voiam să vorbesc despre adevărata fată.

Mă întreb dacă literatura va fi vreodată, pentru cititor, altceva decît un basm cu zîne ? Totuşi, a scrie înseamnă să dai tot ce ai mai bun în tine. Îţi cercetezi conştiinţa. Te întrebi dacă faci bine despuind astfel de orice văl tainele sufletului. Iar cititorul obişnuit nu înţelege. El ignoră drama care se joacă, nu ştie că scriitorul îi dăruieşte viaţa lui. Pentru cititorul de rînd, noi scriem cu cerneală. El nu crede nici o clipă că ne despuiem sufletul de orice văl ; el crede că este vorba doar de un joc, că ne mulţumim să ne prefacem. I se spune : „Era odată o fată numită Angelica, îndrăgostită de un tînăr numit Edwin.“ Şi în timp ce noi îi destăinuim astfel, rînd pe rînd, toate lucrurile minunate care se petrec în inima Angelicăi,

cititorul de rînd își închipuie că noi le turnăm acolo, că le născocim treptat. El nu vrea, nu poate să facă efortul necesar pentru a înțelege că Angelica este cu mult mai reală decît vecina lui, domnișoara Jones, pe care o întîlnește în fiecare dimineață în autobuz.

Încă din copilărie dobîndisem printre conșcolarii mei o oarecare reputație de povestitor. Într-o seară le-am istorisit cîtorva colegi cu care mă întorceam de la școală, trecînd prin Regent's Park *, povestea unei Prințese foarte frumoase. Dar nu Prințesa obișnuită, așa cum ți-o înfățișezi la vîrsta aceea. Prințesa mea nu se comporta ca o Prințesă. Nu era vina mea, ceilalți nu auzeau decît cuvintele mele ; eu unul, ascultam cîntecul vîntului prin frunzișul copacilor din parc. Prințesa crezuse că îl iubea pe Prinț, pînă în ceasul cînd Prințul, rănindu-l de moarte pe Balaur, o dusese cu el în codru. Și, în vreme ce Prințul dormea, ea îl auzea pe monstru cum cheamă, cu glas tînguitor. Se strecură pînă la locul unde Balaurul zăcea, într-un lac de sînge, îi înlănțuia cu brațele tristul gît acoperit de solzi și îl săruta. Și după sărutul acela, monstrul se vindeca. Eu însumi, ajuns la acest punct al narațiunii, îmi doream ca monstrul să se prefacă în Făt Frumos. Dar nici vorbă de așa ceva — rămînea Balaur.

Cel puțin, așa-mi șoptea cîntecul vîntului prin frunziș. În ciuda acestui detaliu, Prințesa începea să-l iubească — pentru cei care-l cunoșteau, nu era un Balaur rău. Mi-a fost cu neputință să le spun colegilor ce se întîmpla cu Prințul : vîntul dădea impresia că nu-i mai pasă de Prinț nici cît de-un fulg.

Am socotit foarte frumoasă povestirea mea. Dar Hocker, un vlăjgan dintr-a patra, vorbind în numele întregului auditoriu, declară că, pînă la episodul acela,

* Parc întins pe 200 de hectare, în cartierul sud-vestic al Londrei, și unde se află Grădina Zoologică și cea botanică.

povestea era „nasoală“ şi mă somă să-i găsesc un deznodămînt mai verosimil.

— Dar, i-am spus eu, povestea s-a sfîrşit aici.

— Nici gînd, stărui Hocker, ea trebuie să se mărite cu Prinţul. Trebuie ca Prinţul să-l omoare din nou pe Balaur. Fă ce ştii ca de data asta să lucreze cu mai multă dibăcie. Cine a mai auzit ca vreo Prinţesă să părăsească un Prinţ, ca să iubească un Balaur !

— Dar nu era o Prinţesă ca toate celelalte ! — am protestat eu.

— Asta-i o greşeală, zise Hocker — Ia să nu-mi mai faci pe originalul, şi grăbeşte-te să o convingi să se mărite cu Prinţul.

Iau trenul de patru şi cincisprezece, pentru Chalk Farm *.

M-am încăpăţînat : — Dar ea nu s-a cununat cu Prinţul. S-a măritat cu Balaurul şi a fost foarte fericită.

În faţa acestei stranii îndărătnicii, Hocker încetă orice discuţie. Mă apucă de braţ, răsucindu-mi-l.

— Cu cine s-a măritat ? — zise el, cu dinţii încleştaţi.

— Cu Balaurul.

— Cu cine s-a măritat ? — repetă Hocker, răsucindu-mi încă un pic braţul.

— Cu Balaurul ! — am urlat din nou.

— Cu cine s-a măritat ? — strigă Hocker, pentru a treia oară.

Hocker era vînjos şi, fără voia mea, îmi dădeau lacrimile, aşa că, pentru a pune capăt disputei, Prinţesa, după ce îl vindecă pe Balaur, îl făcu să promită că va merge pe calea cea bună. Balaurul reveni cu ea în preajma Prinţului, făcîndu-le mai multe servicii decît un cîine credincios. Iar Prinţul o duse pe Prin-

* Orăşel situat la nord de Londra.

ţesă în castelul său şi o făcu mireasa lui. Balaurul muri de moarte bună, şi cei doi soţi îl îngropară cu evlavie.

Povestirea, astfel refăcută, avu mai mult succes ; pe mine, însă, mă dezgustă. Şi vîntul căzu, şi cîntul din urechile mele muri.

Acest mic auditoriu formează, mai tîrziu, marele public. Hocker este astăzi un mare editor ; n-a contenit să mă tortureze, dar în alt mod. Există şi scriitori viteji ; pe aceştia, mulţimea îi huiduieşte, grăbindu-se să prindă trenul de patru şi cincisprezece. Dar cei mai numeroşi se fac de bună voie şi nesiliţi de nimeni sclavii lui Hocker, astfel că, după un răstimp, vîntul începe să se bozumfle şi nu le mai înşiră poveşti. Atunci sînt nevoiţi să-şi scoată povestirile din propriile lor capete.

Arhitectul meu avu o intrare jenantă, cel puţin în ce-o priveşte pe Robina : pătrunse în casă pe uşa din spate. Robina, încinsă cu un şorţ, tocmai spăla podelele bucătăriei. Vizitatorul se scuză fiindcă se înşelase, se oferi să iasă şi să ocolească toată casa, ca să dea de intrarea principală. Robina îi răspunse, pe un ton pe care l-am considerat inutil de biciuitor, că un arhitect s-ar fi cuvenit, mai curînd decît oricare altă persoană, să cunoască deosebirea dintre faţa şi dosul unei case ; şi, parcă înadins, pentru a agrava impresia produsă de această reflecţie asupra unui om timid, adăugă că tinereţea şi lipsa de experienţă scuză anumite erori.

Nu înţeleg de ce Robina l-a luat pe acest ton. Ea însăşi îi spunea Veronicăi, cu cîteva ceasuri mai-nainte, că munca o înnobilează pe femeie şi că, în vremurile de demult, înaltele doamne se mîndreau că îşi îndeplineau singure îndatoririle casnice. Cînd i-am amintit Robinei aceste vorbe, mi-a răspuns că pe vremea aceea nu se întîlneau tineri neînsemnaţi, care să

se dea drept arhitecți și să deschidă ușile fără să bată ; sau, cînd băteau, izbeau sdravăn, nu glumă, ca să-i poată auzi toată lumea.

Așadar Robina își șterse mîinile de un prosop atîrnat îndărătul ușii și îl conduse pe tînăr în odaia din față, unde îl prezentă, declarîndu-l „comisul arhitectului". Tînărul explică, cu multă modestie, că nu era exact vreun amploaiat al domnului Spreight, ci că era el însusi arhitect, avînd calitatea de cel mai tînăr asociat al firmei.

Pentru a spulbera orice neînțelegere, scoase din buzunar cartea de vizită, pe care scria :

Archibald T. Bute
F.R.I.B.A. *

Era inutil. Prin ușa întredeschisă, auzisem toată conversația. Bătrînul Spreight mă înștiință se că-mi va trimite pe unul dintre cei mai buni auxiliari ai săi, pentru a se consacra în întregime lucrărilor necesare casei noastre.

Am pus deci lucrurile la punct, prezentîndu-l pe domnul Bute Robinei. Se salutară cu o anumită rigiditate. Robina rugă să fie scuzată, fiindcă se întorcea la îndeletnicirea ei. Domnul Bute se înclină și răspunse : „Încîntat !", adăugînd imediat, peste măsură de stingherit, că-și cerea iertare pentru zăpăceala sa. După cum m-am străduit să o fac pe Robina să înțeleagă, era evident că era încîntat de faptul de a-i fi fost prezentat, și nu de vestea că fata se întorcea la robotelile sale. Dar se prea pare că Robina nu-l putea înghiți pe domnul Bute.

* *Fellow of the Royal Institute of British Architects* — membru al Institutului Regal al Arhitecților britanici.

I-am oferit o ţigară şi am pornit la drum, ca să vedem casa. Se afla la vreo milă de partea cealaltă a pădurii. Am fost plăcut surprins să descopăr că domnul Bute este inteligent în modul care-mi place, adică fără să posede o informare universală despre tot ce se poate şti.

Tînărul care ştie tot mă scoate din sărite. O mărturisesc spre ruşinea mea, deoarece această reacţie dovedeşte, după părerea lui Emerson, propria mea mediocritate intelectuală. Omul tare caută din instinct societatea celor care îi sînt superiori, fiind curios să afle ceea ce ignoră. Este evident că, dacă aş iubi aşa cum se cuvine ştiinţa, m-aş înconjura dar de oameni tineri. Am cunoscut un prieten al lui Dick, elev al colegiului din Rugby *, care-şi vîrîse în cap să scoată ceva din mine. S-a arătat însă prea grăbit. A procedat greşit. Nu trebuie să neglijezi niciodată să ţii seama de însuşirile subiectului. După ce urmăream cu atenţie, preţ de-un ceas sau două, prelegerile acelui tînăr savant, spiritul meu evada ; aveam crize de distracţie ; împotriva voinţei mele, mă apucam să trag cu urechea la conversaţiile oarecare ce ajungeau pînă la urechile noastre, de pe terenul de crochet sau din sala de muzică. Jucătorii n-aveau nimic să-mi spună şi îmi blestemam duhul mărunt. Dar muream de pofta de a mă alătura lor. Mai totdeauna, cădeam pradă ispitei.

În timp ce mergeam, l-am întrebat pe tînărul Bute ce gîndea despre noile tendinţe ale arhitecturii engleze. Bute îmi spuse că, după părerea lui, tendinţele actuale erau caracterizate printr-o predilecţie accentuată pentru „ungherele intime“. Englezii nu doreau decît un lucru : să se refugieze într-o casă plină de

* Şcoală celebră din orăşelul situat la 120 de kilometri de Londra.

mici unghere şi să trăiască acolo în tihnă. Soţia unui domn pentru care patronul lui Bute tocmai construise o casă în comitatul Surrey, îl pusese într-o zi pe domnul Bute într-o foarte crudă încurcătură. Era de acord că avea o locuinţă foarte agreabilă. Nici o altă reşedinţă din comitatul Surrey, nu avea atîtea mici unghere. Dar se întreba, plină de nelinişte, cum va fi în stare să-şi educe copiii între pereţii ei. Pînă atunci, cînd avea nevoie să-i pedepsească, îl trimitea pe vinovat la colţ. Dezonoarea adusă de această pedeapsă exercitase totdeauna asupra copilului cea mai salutară înrîurire. În noua casă, însă, colţurile fuseseră tratate cu o asemenea grijă de a face din ele locurile cele mai fermecătoare, încît nu puteai trimite acolo un copil pedepsit. De acum înainte colţurile urmau să fie rezervate oasepeţilor de vază. Mai exista unul şi pentru capul familiei. Acolo va avea, foarte sus, deasupra capului său, un dulap cam complicat, ce-i drept — în care, urcînd pe un scăunel, va putea să-şi depoziteze tutunul. Dulapul era prea puţin accesibil, dar cu-atît mai bine : treptat, şeful familiei, negreşit, nu putea decît să se lase de năravul fumatului. Mai exista şi un colţ rezervat în exclusivitate mamei, un colţ drăguţ, prevăzut cu o vîrtelniţă pentru ca să-şi toarcă cu mîna ei lenjeria şi cearceafurile, dacă într-o bună zi îi venea chef de aşa ceva. Mai exista şi un raft cu o duzină de cărţi, înclinate una peste alta într-o fermecătoare delăsare, care dădea iluzia firescului. Ultimul volum era menţinut în unghi de patruzeci şi cinci de grade de o oală goală, care conţinuse ghimber. Firește, cărţile acelea nici nu trebuiau să fie atinse, mai întîi .fiindcă gestul ar fi deranjat fermecătoarea lor delăsare, şi pe urmă, deoarece astfel se risca trîntirea oalei pentru ghimber.

Aşadar, cum colţurile încetaseră de a mai fi stîlp al infamiei, în casa viitorului micuţii puşi la căinţă urmau să fie trimişi în mijlocul încăperii.

Marea dificultate a acestui tip de casă, în care arta deţine un loc atît de însemnat, este de a găsi locuitori care să nu fie mai prejos de decor. Majoritatea oamenilor, plasaţi acolo, distonează. Dealtfel observaţi că în desenul pe care vi-l înfăţişează negustorul de mobilier artistic, niciodată nu se află nici ţipenie de om. Pe masă vezi un şerveţel brodat, o vază în care se scaldă nişte trandafiri. Pe un fotoliu vechi, un lucru de mînă abandonat. O carte stă larg deschisă pe un scaun de studio. A rămas acolo de la ultima lectură ; de-atunci n-a mai fost atinsă. O pipă cu formă bizară se odihneşte, complet stinsă, pe pervazul unei ferestre. Cine o va mai îndesa vreodată cu tutun ? Nimeni. Nu poţi întîlni spectacol mai întristător. O mărturisesc, spre ruşinea mea : contemplarea „interiorului artistic", aşa cum se poate vedea prin cataloage, face totdeauna să-mi izvorască lacrimi în ochi ; simţi că odinioară nişte oameni au locuit neapărat în încăperile acelea, au citit volumele legate, au fumat sau au încercat să fumeze din pipele acelea extraordinare, mîini dalbe, pe care ţi-ar fi plăcut să aşterni sărutări, au atins ca o boare papucii aceia croiţi din tapiserie ; şi pe urmă s-au dus pentru totdeauna...

Se simte că cei care au locuit în acele încăperi au murit. Iată sufrageria lor. Evident, nu se foloseau de serviciul de masă ce se vede pe servantă, fiindcă asta ar fi stricat cu totul stilul servantei ; aveau alt serviciu. Holul este atît de golaş că îţi înghiaţă inima. Nici un ştergător de picioare nu-l dezonorează. Oamenii care intrau cu noroi pe picioare erau, precis, invitaţi să treacă pe o uşă laterală. O mantie largă, de tîlhar de drumul mare, e spînzurată îndărătul uşii. E

mantia pe care te aşteptai să o vezi în acest loc. O umbrelă, un impermeabil, ar fi năruit tot efectul.

Uneori, arare, desenatorul îngăduie ca o fată să pătrundă în interiorul artistic şi să se aşeze pe unul din scaune. Tînăra făptură are aerul de a se fi născut cu trei sute de ani în urmă ; e datoare să aibă o înfăţişare tristă. Vede cineva vreo fată veselă, intrînd şi ieşind dintr-un interior artistic ? Îmi închipui că desenatorii trebuie să ia informaţii de la stăpînul casei şi să-i spună, cu gravitatea cerută de împrejurare : „N-aveţi cumva, din întîmplare, o fată cu înfăţişare aleasă şi al cărei amor, de pildă, să fi fost neîmplinit, ori care să se creadă neînţeleasă ?“ În caz afirmativ, desenatorul l-ar ruga pe amfitrion să o pună să îmbrace ceva ţoale împrumutate de la muzeul municipal. Cînd te gîndeşti că asemenea nimicuri dau unui crochiu aerul de verosimil !

Dacă mă încred în observaţiile pe care le-a putut face un om de vîrsta mea, nici un personaj masculin nu este admis într-un interior artistic. O singură dată mi s-a părut că văd un bărbat instalat în propriul lui fumoar ; dar, privind îndeaproape, m-am convins că nu era decît portretul unui bărbat.

Aceste reflecţii pot să pară puerile. Totul se schimbă, de-ndată ce-ţi dai osteneala de a cugeta puţin asupra lucrurilor. Bărbatul şi femeia modernă nu sînt estetici. Şi eu mă simt neasortat cu gobelinurile şi cu străvechi lighenaşe de încălzit. Nici Robina nu se asortează cu interioarele de artă modernă. Am încercat odată să o aşez pe un scaun roman, cîntînd la o liră pe care o cumpărasem de la un negustor de vechituri de pe Wardouer Street. A fost ceva jalnic. Un pian rustic, o ramă de fotografie cu o ramură de ferigă, iată ce-i stă bine Robinei.

Dick nu este mult mai estetic decît sora lui. Ar ţine prost în mînă o chitară şi ar fi ridicul cu pene la pălărie. Cel mult, îl poţi vedea cîntînd la banjo.

În paginile cataloagelor dormitorul artistic este drăguţ ca nimic pe lume. Puneţi un bărbat, şi chiar o femeie, în patul din lemn de merişor şi vraja s-a destrămat. Trebuie ca proprietarul să aibe, negreşit, undeva, altă încăpere pentru dormit şi pentru a se îmbrăca. Din cînd în cînd întredeschide uşa, aruncă o privire şi, cînd este absolut necesar, se strecoară o clipă înăuntru ca să schimbe apa trandafirilor.

Şi odaia copiilor ? Străduiţi-vă să vă imaginaţi o odaie modernă pentru copii, la cinci minute după ce un copil ar fi fost lăsat să sburde în libertate în cuprinsul ei.

În ultima vreme, în această ordine de idei am făcut un lucru absolut ridicul. Prins în capcana unui catalog de negustori de mobile i-am cumpărat Robinei de ziua ei de naştere un buduar. Am regretat adesea, şi eu şi ea, cumpărătura. Robina a calculat că, cu acelaşi preţ, ar fi putut să aibe o bicicletă, o brăţară de diamante, o mandolină — şi i-ar mai fi rămas ceva bani.

Voisem să fac o treabă bună. Îi spusesem negustorului că voiam un mobilier aidoma cu cel din catalog. Ei bine, era absolut totul : candelabrele, frumoase de picau, pînă în ziua cînd am vrut să punem în ele o lumînare ; comoda-toaletă, cu vaza de flori pe care trebuia să o ridici şi să o pui pe duşumea, de cîte ori voia cineva să se spele. Nu se văzuse nimic mai elegant pînă în ziua cînd Robina a început să doarmă în odaia ei.

Sînt convins, cu toată buna credinţă, că a încercat să se servească de cameră, fără idei preconcepute. Prietene cărora le spusese dinainte minuni despre încăpere, intrau şi cereau s-o vadă. Robina le ruga

să aştepte două minute, urca treptele scării două cîte două, răsucea de două ori cheia în broască. Şi o jumătate de ceas încheiată, se rotea de colo pînă colo, deschide şi închidea sertare, tîra obiecte pe duşumea. Cînd odaia devenea din nou buduar, Robina era la capătul puterilor ; nici nu se mai putea sta de vorbă cu ea ; trebuia să umbli numai cu mănuşi.

Acum vrea să-i dea odaia ei Veronicăi ; dar Veronica nu o vrea, pentru că odaia se află între biroul meu şi baie, şi ea visează o odaie în care să se poată închide, să fie liniştită „ca să lucreze" fără a putea fi deranjată.

Bute mi-a povestit că unul din prietenii lui, un tînăr înstărit care locuia în Piccadilly, avusese fantezia de a-şi transforma apartamentul într-o vilă romană. Pusese să fie suprimate şemineele şi încălzea cu aer cald, adus de la bucătării. Cum nu se vedea vatra, oamenii nu ştiau ce loc să formeze cercul şi să se aşeze. Cînd asfinţea, o tristă lumină cădea din lămpile greceşti ; puteai să înţelegi de ce atenienii se culcau, în general, odată cu găinile. Musafirii cinau, întinşi pe un pat de odihnă, ceea ce, evident, este deajuns de comod, cu condiţia să poţi ţine farfuria într-o mînă şi să mănînci cu degetele celeilalte mîini ; dar, cu cuţit şi furculiţă, cu neputinţă să-ţi păstrezi echilibrul. Nu te simţeai îmboldit nici la luxură, nici măcar la cruzime ; nu te simţeai decît tare jenat, din pricina veşmintelor, care nu datau din acelaşi secol cu restul. Iar cum valetul refuza cu încăpăţînare să se drapeze în chip de sclav, compromisul era prea puţin satisfăcător, chiar din punct de vedere pur pitoresc. E o treabă imposibilă să te joci de-a patricianul roman în plin secol al 20-lea, cînd locuieşti în Piccadilly. Nu poţi izbuti decît să-ţi stînjeneşti rău de tot prietenii cărora ai vrut să le

oferi o petrecere. Tînărul Bute mărturisi că-i făcea mult mai multă plăcere să-şi petreacă seara jucîndu-se de-a calul şi călăreţii cu nepoţeii lui ; jocul acela îi părea mult mai puţin nerezonabil.

În calitate de arhitect, Bute admira, firește, capodoperele antichităţii. El considera drept un edificiu admirabil Erechteionul din Atena. Dar capela lui Spurgeon, pe drumul spre Old Kent, copiată după Erechteion, avea darul de a-l irita. Unui templu grec îi trebuia, afirma el, cerul şi femeile Greciei. Abaţia Westminster, aşa cum se înfăţişa, îi rănea crunt privirile. Congregaţia în robe negre şi cu pălării de la Paris, îi dădea lui Bute aceeaşi senzaţie de incongruenţă ca şi un ospăţ al călugărilor carmeliţi desculţi dat în sufrageria unui *palace* din Londra.

Impresionat de bunul simţ dezvăluit de aceste cuvinte, am hotărît să nu-i vorbesc lui Bute despre ideea mea, de a pune să se graveze data de 1533 deasupra porţii de intrare. Bute nu putea să înţeleagă această pasiune a citadinului modern pentru forme arhitectonice perimate. El cunoştea un negustor de postav din Holloway care îşi construise o fermă apărată prin şanţuri. Şanţurile erau alimentate de compania apelor, în condiţii avantajoase ; lumini electrice simulau prezenţa candelelor de ceară. Ca să nu fie mai prejos nici un amănunt, fusese amenajată şi o cameră bîntuită de stafii ; o capelă în miniatură servea drept cabină telefonică. Invitat de proprietar la deschiderea sezonului de vînătoare, Bute îmi mărturisi că se gîndise în mod serios să se echipeze cu un arc şi o tolbă.

Pe măsură ce vorbea, Bute se domesticea. Timid şi rezervat cîtă vreme abordasem subiecte de ordin general, gesticula dezinvolt de cînd discutasem despre cărămizi şi mortar.

Am riscat cîteva cuvinte de laudă la adresa stilului Tudor. Lăsînd deoparte gluma, el mi-a spus că o casă trebuie să fie considerată drept demodată, dacă sosirea unui automobil în faţa peronului intrării îi dă un aer ridicol şi dacă o sonerie electrică te crispează ca un anacronism.

Spusele lui aveau un miez adevărat. Am decis, deci, să nu-i mai vorbesc nici despre ideea mea de a schimba şemineurile şi de a pune olane, cu atît mai mult cu cît casa, la care ajunsesem între timp, părea să-i placă mult.

— Iată ceea ce numesc eu o casă bună — zise tînărul. În interiorul ei poţi juca biliard fără a avea impresia că joci tenis la umbra piramidelor.

Am intrat. I-am expus proiectele mele — adică, măcar cele pe care prevedeam că le-ar putea aproba. Am petrecut acolo o bucată de vreme ; cînd ne-am uitat la ceas, trenul lui Bute plecase. Fiindcă mai rămăseseră destule lucruri de dezbătut, i-am propus să se întoarcă cu mine şi să accepte, la botul calului, o modestă ospitalitate. Puteam să dorm cu Dick şi să-i cedez odaia mea. Firește, i-am vorbit despre vaca noastră şi despre obiceiul ei de a deschide stagiunea de mugit înainte de se lumina de ziuă. Îmi spuse că vaca nu-l va jena, că dormea tun şi că primea cu recunoştinţă propunerea mea, cu condiţia să-i împrumut o cămaşă de noapte.

A vrut să ştie dacă domnişoara Robina nu va fi prea contrariată. L-am asigurat că orice răsturnare a planurilor Robinei va fi un lucru foarte folositor pentru ea ; un invitat picat pe neaşteptate este cea mai bună lecţie pentru o gospodină. În plus, cum i-am atras atenţia, conta prea puţin dacă Robina va fi sau nu contrariată.

— Poate că asta nu are importanţă pentru dumneavoastră, zise domnul Bute, dar nu dumneavoastră o să vă poarte pică.

— O să vezi, i-am replicat, că totul se va desfăşura cu bine. Iau asupra mea toată răspunderea acţiunii.

— Iar eu voi suferi toată condamnarea — zise el, rîzînd.

Am ajuns astfel să vorbim despre femei. I-am spus că pentru mine cel mai bun mijloc de a te înţelege cu femeile este să le tratezi ca pe nişte copii. Căzu de acord că metoda putea fi excelentă, dar voia să ştie ce se cuvine să facem cînd femeile ne tratează ca pe nişte copii. Bute are şi simţul umorului. Întrebarea lui mă îndemnă să mă gîndesc la doamna pe care Măicuţa o întreba într-o zi ce reţetă oferă pentru a fi fericit în căsnicie, şi ea i-a răspuns că greşeala comisă de mai toate femeile este de a-şi lua prea în serios soţii.

Într-un cuvînt, există două soiuri de iubire : cea care îngenunchează şi înalţă ochii spre cer, şi cea care priveşte în jos şi mîngîie. Pe cea de-a doua o consider mai durabilă.

Pe măsură ce ne apropiam de bojdeucă, Bute devenea iarăşi tînărul timid de la început. Arhitectul pierise cu desăvîrşire. Cînd am pus mîna pe clanţa uşii, mi-a oprit braţul, spunîndu-mi : Asta nu-i uşa din spatele casei ? Avea dreptate. Era uşa din spate. Nu-mi dădusem seama.

— Nu credeţi că ar fi mai bine să vedem clădirea ? — adăugă el.

Am vrut să-i răspund că nici asta n-avea importanţă. Dar dispăruse deja.

Am intrat prin faţă. Robina, în picioare lîngă masă, curăţa cartofi.

— L-am adus îndărăt pe domnul Bute — i-am spus — Îl vom găzdui aici.

Cu un gest prompt, Robina își strînse cartofii și plecă, declarînd :

— Dacă mi se mai întîmplă cîndva să locuiesc într-o casă de oameni, nu va avea decît o ușă de intrare.

Ieși, și i-am auzit pașii pe scară.

— Sper din tot sufletul că domnișoara Robina nu s-a supărat ? — zise Bute.

— Nu te sbuciuma, i-am spus, ca să-l încurajez. — Firește că nu, nu e supărată. Și pe urmă, dacă e supărată, cu-atît mai rău pentru ea. Trebuie să se obișnuiască să fie supărată. Asta face parte din experiența de viață.

L-am dus sus, ca să-i arăt odaia lui și să-i fac loc. Ușile celor două camere sînt față-n față. Am greșit ușa și am deschis-o pe cea a Robinei. Robina era în odaie, așezată pe pat, și curăța cartofi.

M-am scuzat. Robina îmi răspunse că lucrul nu avea nici o importanță și, luîndu-și panerul, coborî iar. Privind pe fereastră, am văzut-o cum o ia spre pădure, ținînd tot în mînă panerul.

— Regret că am greșit ușa — zise Bute.

— Cît sînge rău îți mai faci ! — l-am mustrat. — Hai, caută să te deprinzi să vezi partea plăcută a lucrurilor. Cînd stai să te gîndești, nimic nu-i mai caraghios decît întîmplarea asta. Oriunde se refugiază biata Robina, tăbărîm peste ea. Știi ce ar trebui să facem ? Ar trebui să ne ducem să ne plimbăm prin pădure. E o pădure foarte drăgălașă. I-am spune Robinei că am venit acolo ca să culegem flori.

Dar nu l-am putut hotărî pe Bute. Pretextă că avea ceva de scris şi că, dacă îi dădeam voie, va rămîne în camera lui pînă la ceasul cinei.

Dick şi Veronica se întoarseră peste puţin timp. Dick se dusese să-l vadă pe domnul Saint Leonard şi să-i vorbească despre lecţii de agricultură. După părerea lui, acel bătrîn straniu avea să fie pe placul meu. Spuse că n-aducea deloc cu un fermier.

O aducea pe Veronica plină de voioşie, amabilă şi extrem de bine dispusă. Întîlnise la familia Saint Leonard un măgăruş care-i căzuse cu tronc. Dick îmi dezvălui că, fără a mă angaja prea mult, o făcuse pe surioara sa să priceapă că, dacă va fi cuminte un timp, poate mă voi decide să-i cumpăr măgăruşul. Dobitocul era robust şi putea să aducă foloase. Şi, pe urmă, cine ştie ? Asta i-ar fi dat Veronicăi un ţel în viaţă, ceva de care să trebuie să se ocupe încontinuu, exact de ce avea nevoie. Şi Dick ăsta, cîteodată n-are idei proaste !

Cina întrecu cu mult aşteptările mele. Robina ne servi pepene, sardele, un pui, cartofi, un piureu de legume. Arta ei culinară mă uimi. Îl avertizasem pe tînărul Bute că va face bine să considere cina mai curînd ca pe o glumă, decît o masă serioasă ; eu însumi mă bizuiam să m-aleg de pe urma ei mai mult cu veselie decît cu substanţă. Am fost dezamăgit în mod agreabil. Căci totdeauna este mai uşor să-ţi imaginezi o cină comică decît s-o consumi.

Îmi amintesc cum am luat odată cina cu o pereche de tineri însuraţei care se întorceau din călătoria de nuntă. Urma să ne aşezăm la masă la ceasurile opt ; se făcuse zece şi jumătate cînd am început să mîncăm. Bucătăreasa întrecuse măsura cu băutura, aşa că, la şapte seara, nu era în stare să se ţină pe picioare. La orele opt, renunţînd la orice spe-

ranţă, stăpîna casei preluase personal comanda cuptoarelor.

Ceilalţi invitaţi fură deplînşi, dar toţi se bucurară pentru mine : „O să vedeţi, îşi spuneau comesenii, că va scrie despre această cină ceva tare nostim...“ Mai-mai să afirme că bucătăreasa se îmbătase înadins, ca să mă îndatoreze. Ei bine, n-am putut scrie un singur rînd nostim despre cina aceea. Şi azi încă, la amintirea acelei seri, mă copleşeşte melancolia.

În final, Robina ne servi un desert rece şi o cafea excelentă, pregătită chiar pe masă, în timp ce Dick şi Veronica strîngeau tacîmurile. A fost una din cele mai fermecătoare mese la care am participat în viaţa mea. Şi, în măsura în care te poţi încrede în socotelile Robinei, a costat exact şase şilingi şi patru pence, pentru noi cinci.

Cum nu erau servitori prin jur, am putut sta de vorbă fără reticenţe. Ne-am amuzat mult.

Odată, în cursul unu, dineu, mă pregăteam să istorisesc cîteva aventuri întîmplate unui scoţian. Nici nu deschisesem bine gura, că amfitrionul meu mă amuţi, cu o privire care nu suferea nici o replică. Era un om amabil. Cunoştea păţaniile cu pricina, pe care, dealtminteri, le-ar fi putut auzi toată lumea. La desert, mă lămuri că jupîneasa care servea la masă era scoţiană şi foarte susceptibilă. Conversaţia se îndreptă asupra temei *Home Rule* *, cînd amfitrionul nostru ne făcu din nou semn să tăcem, şi am aflat că servitorul însărcinat cu băuturile era irlandez, partizan înfocat al lui Parnell.

Unii oameni vorbesc de faţă cu servitorii lor fără nici o reţinere, ca în faţa unor manechine. Mie, per-

* Proiectul de constituţie autonomă pentru Irlanda.

sonal, prezența lor îmi provoacă o jenă insuportabilă. În zadar știu că invitații mei încă n-au auzit anecdota pe care aș vrea să le-o spun (cît despre membrii familiei, e natural să facă un mic sacrificiu), gîndul că jupîneasa a mai auzit-o de o duzină de ori îmi paralizează glasul ; tac, simțind că, în mod decent, nu pot să îi impui urechile cu ea încă o dată.

După cină, am impins masa într-un colț, Dick luă mandolina surorii sale și ne cîntă un vals. S-au adunat mulți ani de cînd n-am mai dansat ; deși Veronica susține că preferă să valseze cu mine decît cu oricare dintre împiedicații pe care profesoara de dans îi dă pe mînă ca să-i tragă după ea pe parchet. Ce-ar fi să redevin dansator ? La urma urmei, niciodată nu ai decît vîrsta pe care o simți.

Tînărul Bute se dovedi a fi un excelent valsator ; ba chiar valsa și în sens invers, ceea ce este o performanță remarcabilă într-o cameră de patru metri lățime. În pofida acestei isprăvi, Robina — care totuși adoră dansul — mi-a declarat a doua zi că Bute era cel mult suportabil cînd dansa.

Nu văd motivul acestei antipatii a Robinei pentru domnul Bute. E adevărat că nu este ceea ce s-ar numi un tînăr elegant, dar este mai simpatic decît majoritatea tinerilor de vîrsta lui, și are un surîs atît de deschis ! Robina spune că tocmai surîsul acela o exasperează. Ca și mine, Dick e de părere că Bute are mult bun simț ; cît despre Veronica, mai degrabă zgîrcită cu elogiile, consideră că felul în care Bute face pe indianul, mai întîi mort, și pe urmă viu, este cel mai frumos lucru văzut la viața ei.

Ca să încheiem serata, s-a cîntat. M-a surprins varietatea repertoriului lui Dick ; e clar că a fost mai puțin leneș la colegiu decît credeam eu. Tînărul Bute are un glas de bariton destul de agreabil. Pe scurt, la unsprezece și un sfert ne-am amintit că s-ar

fi cuvenit ca Veronica să se ducă de mult la culcare. Nici nu ne venea să credem că era atît de tîrziu.

— Uf, suspină Veronica, sărutîndu-mă de noapte bună, de ce oare nu putem trăi mereu aşa, într-o căsuţă, şi să facem ce ne poftește inima ? Ar fi atît de amuzant !

— Pentru că majoritatea oamenilor sînt nişte nerozi, i-am răspuns eu.

CAPITOLUL V

O fermieră de la oraș

A doua zi dimineața, am pornit la drum ca să văd familia Saint Leonard. În apropierea fermei, l-am întîlnit pe junele Hopkins, călare pe cal. Vîntura o furcă deasupra capului și recita : *Șarja Brigăzii de cavalerie ușoară* *. Calul dădea impresia că s-ar amuza grozav. Călărețul îmi spuse că îl voi găsi pe „patron" lîngă staule.

Fermierul nu este un moșneag ; pesemne că Dick l-a văzut într-o zi proastă. Este un om în toată puterea vîrstei, dacă e ceva mai încărcat de ani decît mine. Dar Dick are dreptate cînd spune că nu arată deloc a fermier. Mai întîi, Herbert Saint Leonard nu e un nume de fermier. Este un nume bun pentru un autor care ar scrie cărți despre agricultură și creșterea vitelor, sau ar avea în această direcție idei noi. Dacă lucrurile s-ar desfășura normal în natură, nu există plantă dispusă să crească pentru Saint Leonard, atît de ignorant dă impresia că ar fi în arta cultivării pămîntului. Adevăratul fermier are totdeauna, în atitudinea lui, ceva care îl trădează. E greu de spus ce anume. De pildă, are un fel cu

* Celebrul poem de Tennyson, inspirat de un episod din Războiul Crimeii (1854—1856).

totul personal de a se rezima de un pîrleaz. Ei bine, am încercat să mă reazim şi eu ca un fermier. Niciodată nu nimeream poza potrivită. Aşa ceva trebuie să ai în sînge.

Fermierul are, de asemenea, un fel al lui de a sta într-un picior, cu privirea aţintită spre un lucru văzut numai de el. Asta pare o nimica toată, dar e o întreagă ştiinţă. Cînd îşi dă seama că lucrul pe care-l priveşte nu există, fermierul nu e cîtuşi de puţin uimit. Nici nu se aştepta să existe. El privea un lucru care ar fi trebuit să existe, şi care nu există. Viaţa fermierului este populată de asemenea lucruri.

Fermierul simbolizează perfect suferinţa ridicată la rangul de doctrină. Cît trăieşte, el simbolizează curajul omului în luptă cu împrejurările potrivnice. Nimic nu-i merge în plin. Pămîntul nu este planeta lui.

Asta se trage din faptul că Pronia, plină de excelente intenţii, nu se pricepe nici de frică la agricultură. Nu e vina ei dacă strică totul. Dacă Pronia ar putea să pogoare pe pămînt, măcar o lună sau două, şi să ia cîteva lecţii de agricultură, lucrurile ar merge cu totul altfel. Cum însă nici vorbă nu poate fi să vină printre noi, tot ce-am putea spune e egal cu zero.

Dacă ai sta să asculţi spusele fermierilor, Pronia apare sub chipul unui amator bine intenţionat, care ar fi fost obligat să exercite o meserie pentru care n-a fost adus pe lume.

— Aha, constată Pronia, le trebuie ploaie ? Păi, ce-am mai făcut şi cu ploaia asta ? Unde am vîrît articolul cu pricina ?

Pînă la urmă, găseşte undeva şi ploaia. O pune să cadă din cer, şi iat-o mulţumită de propria-i activitate. Asta durează pînă cînd un Spirit rătăcitor, trecînd din întîmplare pe coclaurii aceia, se opreşte

și o întreabă ironic dacă e conștientă de ce e pe cale de a săvîrși.

— Bine-nțeles că da ! — îl asigură Pronia — Cunoști mamiferele acelea numite fermieri ? Ei pretind ploaie...

— N-o s-o mai pretindă multă vreme, de azi înainte — spune Spiritul. Înainte de a-ți epuiza dorința de a le face un bine, vor fi înecați în paturile lor.

— Te rog să taci ! — se revoltă Pronia.

— Dacă te îndoiești de părerea mea, spune Spiritul, n-ai decît să constați și singură. Iarăși ai prăpădit recoltele, ai făcut să piatră toate fructele. Pînă și napii putrezesc pe rădăcini ! La ce-ți slujește oare experiența ?

— Oricum, e așa de greu să rînduiești lucrurile cu o precizie de minut ! — declară Pronia.

— Trebuie să cred, într-adevăr, că e o treabă tare grea — recunoaște Spiritul — cel puțin, pentru tine. Orice-ar fi, în locul tău aș opri ploaia. Dacă nu te poți stăpîni, cel puțin dă-le răgazul să-și construiască o nouă arcă.

Spiritul rătăcitor pleacă.

— Acum, dacă iau aminte, spune Pronia, aplecîndu-se peste marginea stelei sale, Pămîntul îmi pare, cu-adevărat, destul de muiat. Cred că aș face bine să pun din nou timpul la frumos fix.

Iat-o, deci, că așează timpul la frumos, apoi, întorcîndu-se pe partea cealaltă, se pregătește să tragă un pui de somn, cu convingerea bine stabilită că, în calitate de Pronie, nimic de spus, e la postul ei !

Spiritul rătăcitor, care se întoarce din călătorie, o surprinde adormită.

— Ei, ce zici — îl cercetează Pronia, cu un surîs șiret — ai mai trecut pe-acolo, pe jos ?

— Da, zice Spiritul, de-acolo viu.

— Ce spui ? — îl întreabă Pronia — Nu e o priveliște fermecătoare ? Nu e totul uscat bine și tare frumos ?

— Ai pus mîna — zice Spiritul — Tare uscat e cuvîntul potrivit. Secate, rîurile, puțurile și fîntînile. Cireșile sînt pe moarte. Fînețurile s-au dus pe copcă. Cît despre recoltă, pînă în doi ani s-o să fie nimic de cules. Ce-i drept, de uscat și secat, totul e secat.

Vă puteți închipui că Proniei îi dau lacrimile.

— Dar, spuse ea, nu chiar tu m-ai sfătuit să le trimit oamenilor un pic de vreme frumoasă ?

— Chiar așa, răspunde Spiritul, dar nu șase luni de secetă, cu 30 de grade la umbră. Îmi faci impresia de a fi complet lipsită de rațiune.

— Vai, oftează Pronia, între două suspine, de ce nu a fost încredințată altcuiva această sarcină !

— Nu ești singura care se întreabă asta, spune Spiritul, fără bunăvoință.

— Mă strădui din răsputeri — afirmă Pronia, ștergîndu-și ochii cu aripile sale mari. — E cumva vina mea că nu sînt făcută pentru meseria aceasta ?

— Niciodată n-ai spus un lucru mai cu miez — încuviințează Spiritul.

— Încerc și eu, geme Pronia. — Nu mai găsești pe altcineva care să se zbată atîta să facă bine treaba. Dar, oricum aș întoarce-o, totul iese pe dos.

— Ți-ar trebui, o povățuiește Spiritul — ceva mai puțin entuziasm și ceva mai mult simț practic. Sări peste cal, și asta te face să-ți pierzi capul. Dacă le trimiți oamenilor ploaie, există zece șanse la una ca să cadă cînd nu trebuie. Îți ascunzi soarele la fel cum un bridgist dornic să blufeze își ascunde așii, pînă cînd e prea tîrziu, și pe urmă îi aruncă toți odată pe masă.

— O să mai încerc odată — spune Pronia — De data asta voi face totul, absolut tot ce pot.

— De cînd te cunosc, urmează Spiritul, cu glas mai blînd, spui într-una acelaşi lucru : „Fac ce pot ! Mă strădui ca să iasă lucrurile bine !“ Nu eşti învinuită că n-ai încerca, ci că eşti lipsită de simţul măsurii. De ce nu-ţi cumperi un almanah ?

Şi Spiritul rătăcitor îşi ia rămas bun.

„Are dreptate şi Spiritul acesta, reflectează Pronia. Trebuie să-mi cumpăr un almanah“.

Îşi face chiar un nod la batistă. Dar ghiciţi prea bine ce se întîmplă : uită cu desăvîrşire motivul pentru care a făcut nodul. Nu-i vina ei. Nu-i vina ei. Crede că trebuia să-i amintească să trimită nişte porţii de îngheţuri în mai, dacă nu cumva să servească nişte ceţuri prin august ; nu mai ştie exact, şi basta. Atunci, ca să fie sigură, trimite şi unele şi altele.

Pînă la urmă nici fermierul nu-i mai poartă pică Proniei. Se resemnează, spunîndu-şi că nefericirea este recomandabilă pentru izbăvirea sufletului său nemuritor. Şi urmează în tăcere calea care-l duce la faliment.

Hubert Saint Leonard, de la ferma din Windrush, este tipul desăvîrşit al omului neliniştit. Ciocăne cu degetul în termometru, nutreşte temeri şi speranţe, ignorînd tot ce-i este scris spre nenorocirea lui. Vor trece ani şi ani mai-nainte ca firea lui să se împace cu acea desnădejde liniştită, care este atît de necesară agricultorului. Saint Leonard este un bărbat înalt, subţire, cu o faţă mobilă şi sensibilă ; din cînd în cînd, stăpînit de un tic irezistibil, îşi cuprinde capul în palme, parcă pentru a se asigura că mai e tot la locul lui.

Am dat de el tocmai cînd pleca să dea o raită pe domeniu. I-am propus să-l însoţesc. N-a fost dintotdeauna fermier. Pînă nu de mult, fusese agent de schimb. Dar cum niciodată nu suferise viaţa sedentară, pusese ceva bănuţi deoparte şi se hotărîse, pe la

patruzeci de ani, să-şi ofere luxul rar de „a-şi trăi viaţa“. L-am întrebat dacă din noua lui meserie scotea o pîine, şi mi-a spus :

— Asta depinde de părerea ce o ai despre tine însuţi. După socoteala dumitale, cît merit să cîştig pe an ?

Întrebarea era spinoasă.

— Te temi să nu mă jigneşti prin prea multă sinceritate ? — zise el. — Bine. Să alegem alt exemplu. Să luăm cazul dumitale, în loc de al meu. Am citit toate cărţile scrise de dumneata, îmi plac. Ei bine, consider că valorează cinci sute de lire pe an. Totuşi, cîştigi două mii, fără îndoială, şi apreciezi, probabil, valoarea dumitale la cinci mii.

Surîsul lui m-a dezarmat.

— Cei mai mulţi oameni — urmă el — comit aceeaşi greşeală ; se supra-apreciază. John Smith sau cutare ori cutare ins, care valorează, cinstit vorbind, o sută de lire pe an, pretinde că valorează dublu. Rezultatul : dificultatea de a cîştiga ceea ce crezi că meriţi, surmenaj, griji peste griji, teama constantă de a atinge limita propriului tău efort. Eu cred de pe-acum, judecînd după Opera dumitale, că ai fi mai fericit cu cinci sute de lire decît cu două mii. Pentru a cîştiga două mii, eşti constrîns să produci atîta, încît munca dumitale nu-ţi mai face nici o plăcere. Mulţumindu-te cu cinci sute, ţi-ai putea permite să faci tot ce pofteşti. Lumea noastră este departe de a fi desăvîrşită. Lucrul acesta e adevărat, deşi a mai fost spus. Într-o lume desăvîrşită, gînditorul s-ar cuveni să valoreze mai mult decît negustorul, şi agricultorul mai mult decît agentul de schimb. Ca să mă ocup de bursă, eram forţat să mă dezonorez, să-mi reneg eul adevărat, omorîndu-mă ca să înnegresc hîrţoage. Azi cîştig mai puţin, dar

mă bucur de viaţă. Odinioară le ofeream prietenilor mei şampanie. Eu nu beam, fiindcă n-aveam voie. Acum, beau cu plăcere bere. Fiecare om are dreptul la un salariu echivalent cu valoarea lui pe piaţă, nici mai mult, nici mai puţin. Salariul acesta îl poţi încasa integral în bani. Asta şi făceam, altădată. Sau, dacă nu, poţi să-l încasezi o parte în bani, alta în bucuria de a trăi. Asta fac acum.

— E fermecătoare întîlnirea cu un filosof, i-am spus. Filosofii sînt oameni despre care auzi vorbindu-se deseori, dar nu ştiam că ar mai exista printre noi.

— Lumea îşi bate joc de filosofie, zise Saint Leonard. — Şi rău face ; înseamnă arta de a trăi liber, fericit, tihnit. Aş da bucuros jumătate din anii ce-mi mai rămîn de trăit, ca să fiu un adevărat filosof.

— Eu unul nu-mi bat joc de filosofie, i-am spus. Te luam drept un adevărat filosof. Cînd te aude omul vorbind...

— Vorbele ! — exclamă Saint Leonard. — Ce sînt şi aceste vorbe ? Cuvintele nu sînt nimic. Dumneata ai rostit adevărul : „vorbesc“ ca un adevărat filosof.

— Nu te mulţumeşti să vorbeşti, i-am replicat, te şi comporţi ca un filosof. Sacrificarea veniturilor în folosul bucuriei de a-ţi trăi viaţa, nu înseamnă, oare, practicarea filosofiei ?

Spuneam acest lucru îndemnat de teama instinctivă de a-l vedea cum devine amar. Voiam să fie bine dispus, căci aveam să discut cu el trei subiecte : vaca, măgarul şi Dick.

— Nu, zise Saint Leonard —. Un veritabil filosof ar fi rămas agent de bursă, şi ar fi fost la fel de fericit. Filosofia nu depinde de decor. Adevăratul filosof îşi poartă filosofia în el însuşi. Spune-i, pe nepusă masă, că poporul l-a ales pentru a fi urmaşul la tron al regelui. Spune-i că a fost condamnat la

muncă silnică pe viaţă ; el va continua să-şi fumeze pipa netulburat, absolut ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Avem un motan bătrîn, căruia copiii nu-i dau pace o clipă. El îi lasă în voia lor. Rămîne indiferent. Copii îl închid în pian, crezînd că o să facă o zarvă infernală, care o să bage în sperieţi pe careva. Dar motanul nu face de fel muzică ; el adoarme acolo. Peste un ceas, cînd cineva deschide pianul, găseşte bietul dobitoc întins cît e de lung peste claviatură şi torcîndu-şi singur un cîntec. E îmbrăcat cu veşmintele pruncului ; împopoţonat astfel, e plimbat într-un cărucior de copil. Motanul rămîne culcat, cu o înfăţişare de fericire deplină, încîntat că priveşte peisajul şi ia aer fără a se osteni. Copiii îl spînzură de coadă. Ei bine, cînd îl vezi cum se balansează, cu capul în jos, s-ar zice că le este recunoscător fiindcă i-au procurat o senzaţie nouă. Într-un cuvînt, dă impresia de a judeca tot ce i se întîmplă drept nişte încercări profitabile. Iarna trecută s-a prins într-o capcană unde şi-a pierdut o labă ; acum aleargă voios pe celelalte trei. S-ar zice chiar că e mulţumit de a fi pierdut a patra labă. Parcă ar spune : fac economie de întreţinere. Orice i se întîmplă, el este mulţumit. Şi este mulţumit chiar cînd nu i se întîmplă nimic. Iată un adevărat filosof !

Saint Leonard începea să mă sîcîie. Cunosc un om cu care este absolut imposibil să fii în dezacord. La club, noii membri erau convinşi să parieze că vor izbuti să se certe cu el, pe un anumit subiect, desemnat dinainte. Unii i-au spus verde în faţă că domnul Lloyd George* este un trădător de ţară. Cei

* Prim ministru conservator englez, la începutul secolului nostru.

bine, individul cu pricina s-a ridicat și le-a strîns mîna, spunîndu-le că nu găsește cuvinte potrivite pentru a-și exprima admirația inspirată de o temeritate atît de liniștită. În clipa următoare, pariorii aruncau pe socoteala domnului Balfour niște cuvinte care le-ar fi putut aduce un proces pentru defăimare. Mare minune că nu s-a aruncat de gîtul lor. Le-a dezvăluit că de-o viață întreagă fusese visul lui să audă cum un cetățean britanic cutezaă să-l calomnieze în public pe domnul Balfour.

Trebuia să izbutesc a-l înțelege pe Saint Leonard ; nu puteam cădea de acord pe viitor, decît cu acest preț.

— Vom fi vecini, l-am anunțat, cred că îmi vei fi simpatic. Vreau să spun : cu condiția să învăț să te înțeleg. Mărturisesc că, la prima vedere, mă cam derutezi. Începi prin a înălța în slăvi filosofia. Auzind această ironie, mă declar de acord cu dumneata. Recunosc că este o știință nobilă și frumoasă. Cînd mezina mea va fi mare, cînd fata cea mare va avea ceva mai multă experiență, cînd Dick se va putea descurca cu propriile-i puteri, cînd publicul englez va prețui literatura bună, s-ar putea să devin eu însumi un filosof. Aveam de gînd să-ți spun toate acestea. Dar, mai-nainte de-aș fi putut să-ți expun punctul acesta de vedere, vederile dumitale s-au și schimbat și compari filosofia cu un bătrîn motan sărac cu duhul. O dată pentru totdeauna : ce soi de om ești ?

— Sînt un idiot, răspunse Saint Leonard, fără o ezitare, un întristător idiot ! Căci sînt înzestrat în același timp cu modul de a gîndi al unui filosof și cu caracterul cel mai irascibil cu putință. Filosofia mea mă învață să roșesc din pricina iritabilității dovedite, iar iritabilitatea face să-mi sară în ochi aspectul ridicol al filosofiei mele. Glasul filosofului

susţine că prea puţin contează căderea în puţ a celor doi gemeni ai mei ; puţul nu e adînc ; puştii nu cad pentru întîia oară în el ; nu va fi nici ultima. Însă glasul omului irascibil îl încondeiază pe filosof că e un imbecil. El consideră că nu e o treabă menită să te lase rece, căderea în puţ a doi copii, deoarece trebuie să deranjezi nişte muncitori de la lucru ca să-i scoată de-acolo ; pentru că, după ce s-au încheiat operaţiile de salvare, toată lumea e udă leoarcă, eu sînt bolnav, iar veşmintele copiilor nu mai sînt bune de nimic. Şi pe urmă, parcă ar face-o înadins (începea să i se urce sîngele la cap), nu se duc să se joace în preajma puţului decît cînd sînt gătiţi cu dichis. În alte zile, citesc basme sau joacă loto în casă. Gemenii noştri sînt făpturi bizare. De ce oare sînt mai răi decît ceilalţi copii ? Nu se ştie. Vezi ghetele mele ? Le port de doi ani. Încălţat cu ele, fac zece mile pe zi. Au luat apă de-o sută de ori. Ei bine, încearcă să-i cumperi aceeaşi încălţăminte unui copil...

L-am întrerupt, întrebînd : — De ce nu pui să fie acoperit puţul ? — La ce-ar folosi ? — zise Saint Leonard. — Doar fiindcă nevastă-mea îmi repetă din prima zi că fac rău nepunînd să fie acoperit. Nimic nu mă irită mai mult decît să aud exclamînd : „Aha, doar îţi spusesem eu !“. În fond, însă, puţul acesta nu e decît o veche ruină. E drept, se spune că pe vremuri a fost bîntuit de stafii. Noi nu ne-am dat seama niciodată. Care nimfă respectabilă ar fi dispusă să bîntuie o temniţă unde cad într-una porcii ?

Saint Leonard izbucni în rîs. Dar, mai-nainte de a mă fi putut pune la unison cu el, dispoziţia lui se şi schimbase.

— La urma urmei, reflectă, ce rost are să zideşti un izvor istoric, care este podoaba grădinii mele, fiindcă nişte oameni fără creieri în cap nu sînt în

stare să ţină o îngrăditură închisă ? Cît despre copii, o chelfăneală zdravănă îi va vindeca.

O voce de femeie ne strigă să ne oprim.

— Cu neputinţă, spuse Saint Leonard, acum îmi fac rondul.

— Trebuie neapărat ! — insistă vocea.

Saint Leonard făcu stînga-mprejur, atît de brusc, încît era cît pe-aci să mă răstoarne.

— Dracu' să-i ia ! — bombăni el. — De ce nu respectă orarul ? Cu asemenea sistem, nu poţi aplica nici o metodă ! Lipsa de metodă, iată ce ruinează agricultura !

Mormăia de unu' singur, mergînd. L-am urmat. La jumătatea drumului spre fermă, în mijlocul unui cîmp, am zărit-o pe persoana care strigase. Era o junică plăcută la înfăţişare ; nu era tocmai frumoasă ; nu şi-ar fi întors nimeni capul după ea ; dar, după ce o priveai prima dată, era agreabil să-ţi continui ocupaţia.

Saint Leonard mi-o prezentă : era Jeannie, fiica lui cea mai mare. Pe urmă o înştiinţă că, dacă voia să-şi dea un pic de osteneală, va găsi un orar îndărătul uşii biroului.

— Ştiu asta, zise Jeannie. Ba chiar, după acest orar, în clipa de faţă ar trebui să te afli în curtea cu căpiţe ; tocmai acolo am nevoie de tine.

— Cît e ceasul ? — spuse Saint Leonard, căutînd în jiletcă un ceasornic absent.

— Unsprezece fără un sfert, i-am spus.

Îşi cuprinse capul în palme, uimit : „Nu se poate !“

Chiar atunci sosise o nouă maşină legătoare de snopi. Jeannie ţinea ca taică-său să se ducă s-o vadă, mai-nainte ca mecanicii să se depărteze.

Am pornit, deci, înapoi spre fermă. Am profitat ca să trec la obiectul vizitei mele :

— Ca să trecem la afacerile noastre, am spus, am trei lucruri despre care vreau să stau de vorbă cu dumneata. Întîi și-ntîi, vaca...

— Vaca ? — zise Saint Leonard.

Se întoarse spre fiica lui.

— Maud ?

— Nu, precizează ea, Susie.

— O să o recunoașteți, le-am spus. E cea care muge mai toată noaptea și cea mai mare parte din zi. Servitorul dumitale, Hopkins, crede că e roasă de mîhnire, fiindcă i-a fost luat vițelul. Aș vrea, deci, să vă întreb dacă n-ați avea alt animal, cu un sentiment matern mai puțin dezvoltat. Dar poate că la vaci nu există o categorie de animale care să corespundă cu ceea ce se numește la noi „înalta societate", cărora să nu le pese de viței lor, ba care sînt chiar mai degrabă mulțumite să fie despărțite de ei.

Jeannie surîse. Cînd o vezi pe Jeannie surîzînd, simți cum îți izvorîște forța de a întreprinde multe alte lucruri, ca să o faci să mai surîdă odată.

— De ce nu vă plasați vaca, propuse ea, în casa dumneavoastră nouă, unde există un staul ?

Era ceva în ideea aceea. La asta nu mă gîndisem. L-am întrebat pe Saint Leonard cît îi datoram pentru vacă. Jeannie mi-a răspuns că prețul era cincizeci de lire. Mi se spusese că, dacă te-apuci de negocieri cu fermierii, trebuie totdeauna să te tocmești ; dar ceva îmi șoptea că, dacă Jeannie spusese suma aceea, atît însemna, și nimic altceva. Din clipa aceea, am început să privesc cu mai puțină neliniște viitorul fermei și situația proprietarului ei.

— Nu cumva sînteți cumpărători de lapte ? — i-am spus fetei.

— Susie îmi pare dispusă să dea douăzeci de litri și mai bine de lapte pe zi. Mă tem să nu facem burtă, dacă am bea tot laptele ăsta !

— La opt pence litrul, adus la noi acasă, spuse Jeanie, iau cît doriţi.

Am notat şi această învoială. Şi m-am informat dacă aş putea angaja un tînăr argat.

— E Hopkins, sugeră fermierul.

— E singurul om de prin părţile astea, cu excepţia ta — se adresă Jeannie tatălui său — care are puţină judecată. Nu, nu vi-l putem da pe Hopkins. Dar, dacă aveţi o fire bună...

— În mod obişnuit, am mărturisit, mă pot mărgini să fiu sarcastic. Asta îmi face plăcere şi, în măsura în care experienţa îmi permite să judec, nu face nimănui nici bine, nici rău.

— Vă voi trimite pe cineva — promise Jeannie.

— Şi acum, am spus eu, să vorbim puţin despre măgar. Fetiţa mea, Veronica, mi-a dat a înţelege că, dacă i-aş cumpăra acest măgăruş, ar fi pentru ea începutul unei vieţi mai virtuoase. Nu acord o însemnătate exagerată acestui legămînt, dar nu se ştie niciodată. Înrîuririle care modifică un caracter sînt subtile şi urmările lor, neprevăzute. În orice caz, se cuvine să nu dăm cu piciorul unei ocazii. Fără a mai socoti că un măgar ne-ar putea aduce multe servicii. O să avem o grădină mare.

— Ani de zile a trăit pe spinarea mea, se pronunţă Saint Leonard, şi nu văd ce ameliorare morală a caracterului copiilor mei a putut aduce. Habar n-am cum i-ar putea influenţa pe copiii dumitale. Cît despre serviciile ce le-ar putea aduce grădinii dumitale...

— Poate să tragă la căruţă, pledă Jeannie.

— Da, o aprobă tatăl, cu condiţia să umbli alături de el şi să-i oferi morcovi. Ultima dată cînd l-a scos din grajd nevastă-mea, n-a avut alt mijloc decît să-l lege de remorca tramvaiului.

Ajunsesem în ograda fermei. Măgarul era de faţă, trecîndu-şi capul prin deschizătura porţii grajdului. Existau trăsături care îl făceau să semene cu Veronica ; măgarul avea acelaşi aer de resemnare şi de virtute neînţeleasă şi rănită ; ochiul lui avea aceeaşi privire, şireată şi totodată visătoare, pe care Veronica o arunca asupra soarelui ce apunea, în vreme ce toată lumea o striga să vină să facă rînduială în lucrurile ei. Aplecîndu-se spre dobitoc, Jeannie îl rugă cu drăgălăşenie să o desmierde. Măgarul se execută, dar cu o privire care părea a spune : „De ce oare sînt readus pe pămînt ?“

Această atitudine mi-l făcu antipatic. Greşisem, judecînd că Jeannie nu era drăguţă. Era dăruită cu acel fel de frumuseţe care scapă atenţiei prin însăşi desăvîrşirea ei. Ceea ce este excentric şi discordant reţine lesne privirea. Dar cu ceea ce nu este decît armonios, spiritul trebuie să se deprindă treptat.

— Cred, zise miss Jeannie, ştergîndu-şi obrazul, că acest urechiat ar putea fi învăţat tot ce doriţi.

— Afară de muncă, constată tatăl. Aşa că, hotărîrea mea e luată. Dacă mă descotoriseşti de el, dacă îmi promiţi că nu mi-l înapoiezi nicicînd, ţi-l dau pe degeaba. Şi dacă mai găsesc încă un motiv întemeiat, îţi voi da şi căruţa.

Ne-am înţeles ca Hopkins să-mi aducă a doua zi măgarul. Se pare că era singura fiinţă capabilă să-l facă să se urnească din loc.

— Nu ştiu care e secretul lui, spuse Saint Leonard, dar cert e că are un clenci aparte.

— Acum, am continuat, mai ne rămîne să ne ocupăm de Dick.

— E tînărul pe care l-am văzut ieri ? — mă întrebă fermierul. — Îl găsesc fermecător.

— Da, am întărit eu, e un băiat cumsecade. Cred că nici nu se găseşte unul mai bun. Şi nu-i prost

deloc, cînd îl cunoşti. Are însă un cusur. Nu vrea să muncească. Am încercat în fel şi chip, fără succes.

Jeannie surîse. Am întrebat-o de ce.

— Fiindcă mă gîndesc la asemănarea dintre el şi măgăruş — zise fata.

— Doar noi sîntem vinovaţi — afirmă Saint Leonard. — Plecăm de la principiul că toţi băieţii sînt buni ca să faci din ei belferi şi că toate fetele au simţ muzical. Îi îndopăm pe unii cu greacă şi latină, şi credem că pregătim căpătuirea fetelor silindu-le să cînte la pian. În nouă cazuri din zece, e timp pierdut. Pe vremuri am fost trimis la Cambridge ; eram considerat leneş. Nimic mai fals. Natura nu mă destina să fiu tare la matematică, asta-i tot. Nu era nici un interes şi nici o plăcere pentru mine să fiu un as la orele de ştiinţă. Îşi închipuie cineva ce s-ar alege dintr-o lume populată cu oameni tari la matematici ? Atunci, de ce să-i împingem pe toţi aceşti tineri să încerce asemenea performanţă ? Pe mine mă atrăgea să mă fac fermier. Dacă ar fi predată unor tineri inteligenţi profesia de agricultor, oamenii ar putea trăi de pe urma culturii cerealelor. Sîntem lipsiţi de simţ practic.

— Nu sînt prea departe de părerea dumitale, am spus. Aş prefera ca din Dick să iasă un fermier bun, decît un avocat prost. Cît despre el, cred că l-ar interesa agricultura. De azi pînă în ziua întoarcerii lui la Cambridge, avem înaintea noastră zece săptămîni. Timp suficient ca să facem o experienţă. Îl vreţi ca elev ?

Saint Leonard îşi cuprinse capul în palme şi, strîngîndu-l cu putere, declară : — Dacă consimt, important este să nu abuzez de încrederea dumitale.

— Cred că e rîndul meu să fiu cinstit, am ripostat. — Capăt măgarul dumitale pe nimica : înţeleg

să plătesc pentru Dick. Şi, devreme ce eşti aşteptat în hambar, lasă-mă să pun la punct chestiunea asta cu fiica dumitale.

Ne privi pe rînd, cu un aer bănuitor.

— Îţi promit că voi fi cinstită, zise Jeannie, rîzînd.

— Dacă preţul depăşeşte valoarea lecţiilor, ameninţă Saint Leonard, ţi-l trimit îndărăt pe băiat.

Se poticni de un porc care, conform orarului, nu s-ar fi cuvenit să se afle în locul acela. Se îndepărtară laolaltă, porcul deschizînd alaiul, şi sbierînd amîndoi de-ţi spărgeau urechile.

Jeannie se oferi să-mi arate un drum pe scurtătură, de-a curmezişul cîmpului. Am mers un timp în tăcere. Pe urmă Jeannie îmi spuse, netam-nesam :

— N-aş vrea să credeţi că îmi place să fiu singura care tratează aici chestiunile băneşti. Dar n-am încotro, cineva trebuie să se ocupe de ele. Tata...

Am măsurat-o cu privirea. Are genul de frumuseţe căreia o umbră de tristeţe îi sporeşte farmecul.

— Ce vîrstă ai ? — am întrebat-o.

— O să împlinesc douăzeci de ani — îmi spuse.

— Te credeam mai vîrstnică.

— Aşa crede toată lumea.

— Fiica mea, Robina, are aceeaşi vîrstă cu dumneata... dacă nu se ţine cont decît de ani. Iar Dick are douăzeci şi unu de ani. Sper că veţi fi tustrei buni prieteni. Nu sînt ei lipsiţi de judecată, dar nu iese la lumină decît din cînd în cînd, şi totdeauna prin surprindere. Veronica are nouă ani, dacă nu mă înşel. Nu ştiu ce vom putea face cu ea. Uneori dă impresia că ar avea un caracter nobil, şi pe urmă, perioade îndelungate, pare că l-a rătăcit definitiv. Stai şi te întrebi unde l-a pus. Măicuţa — aşa îi spunem mamei lor — nu va veni să locuiască cu noi decît cînd va fi gata casa cea nouă. Dacă am lăsa-o să vină mai-nainte, ar voi să se ocupe de toate, şi

asta ar obosi-o. Dar, firește, nu-i place să fie menajată, să fie tratată ca o bolnavă, cum spune ea.

— Sînt fericită să vă am ca vecini — glăsui Jeannie. — Aici, sîntem zece. Tata o să vă placă ; toți oamenii inteligenți țin la taică-meu. Mama primește în fiecare vineri. Lumea vine în alte zile, și ne găsește la muncă, în straie murdare și peticite. Vinerea după-amiază, ne așezăm frumușel în salon, gătiți nevoie mare. Dar nu vine nimeni ; mîncăm noi singuri prăjiturile. Mama se necăjește grozav din pricina asta. O să te străduiești să nu uiți vinerea, nu-i așa ?

Eram numai urechi la spusele Jeanniei și îmi făceam însemnări.

— Eu sînt cea mai mare. Negreșit, ți-a spus și tata. După mine veneau Harry și Jack, dar Jack e acum în Canada și Harry a murit, așa că e un mare gol între mine și ceilalți copii. Bertie are doisprezece ani, Teddy unsprezece. O să-i vezi : sînt în vacanță. Sally are opt ani ; pe urmă vin gemenii.

Oamenii nu cred în toate istoriile povestite pe seama gemenilor. Eu însă, știu din experiență că e inutil să exagerezi. Ai noștri n-au decît șase ani, dar de pe-acum sînt mai cicălitori decît cei mari. Avem un băiat și-o fetiță. Dar, cum se amuză să-și schimbe hainele între ei, nu știm niciodată cu cine avem de-a face. Îl trimitem pe Wilfrid la cutare fiindcă Winnie nu știe tabla înmulțirii ; i se dă un purgativ lui Winnie cînd Wilfrid a mîncat prea multe coacăze. În primăvara trecută, Winnie avea pojar. În a cincea zi, doctorul a declarat că asistase la cea mai rapidă vindecare din cariera lui și că nu vedea nici un motiv pentru ca Winnie să nu se dea jos din pat chiar în ziua aceea. Din fericire, noi am avut bănuieli și, după ce am căutat-o pretutindeni pe Winnie, am găsit-o ascunsă într-un dulap, înfășurată într-o pătură.

Gemenii par să nu-şi dea deloc seama în ce încurcături ne vîră. Dacă nu-i prindem în flagrant delict, cea mai bună soluţie e să le împărţim pe din două pedepsele şi să-i lăsăm să-şi lichideze între ei socotelile.

Algy nu are decît patru ani ; pînă anul trecut, toată lumea îl striga Bebe. Numele nu i se mai potriveşte, dar i-a rămas. Algy protestează de cîte ori poate. Zilele trecute tata l-a strigat de jos : „Bebe. adu-mi ghetele !“ Eram pe palier. Ştiţi ce-a făcut ? S-a dus lîngă leagăn şi l-a deşteptat pe prichindel, spunîndu-i : „Ia scoală-te şi du-i jos ghetele lui taică-tău !“

— Ce părere ai, i-am spus, despre schimbarea ivită în existenţa voastră ?

— O să mă consideri egoistă, rosti ea, dar cred că mai cu seamă eu l-am împins pe tata să-şi schimbe felul de viaţă. Îndeletnicirea lui de la Londra mi se părea urîtă, devreme ce nu făcea bine nimănui. Nu-mi plac afacerile şi, dimpotrivă, iubesc viaţa la ţară.

Firește, aici trebuie să te mulţumeşti cu o singură rochie frumoasă pe an şi să ţi-o croieşti singură. Dar copiii se poartă ca nişte mici sălbateci. Băieţii n-or să meargă la colegiu, dar cum vor avea nevoie să-şi agonisească traiul de timpuriu poate că e mai bine aşa. Din nefericire, mama se plictiseşte. Plimbarea ei preferată este înspre azilul de bătrîni. Îşi închipuie că acolo îşi va sfîrşi zilele, împreună cu tata. Înţeleg că-i îngrijorează viitorul, dar se înşeală : ferma va aduce beneficii, şi aduce de pe acum. E un singur lucru...

Se opri brusc din vorbă, apoi urmă :

— Cu atît mai rău, rîse fata, tot trebuie să ne cunoşti şi dumneata ! Tatei îi place să facă experienţe, şi femeile nu pot suferi experienţele. Anul trecut,

ţinea să umblăm toţi desculţi. Nu înţelegea de ce mama şi cu mine nu voiam să facem la fel cu ceilalţi. Vara asta vrea ca toată lumea să meargă cu părul scurt şi cu capul descoperit. Sally avea un păr atît de frumos ! Anul viitor o să vină cu altceva, vreo altă născocire care o să ne facă să părem scăpaţi din vreun circ ambulant.

Lunea şi marţea vorbim franţuzeşte cu doica noastră. Biata femeie nu pricepe o boabă din tot ce-i înşirăm. În zilele acelea, tata vorbeşte şi el franţuzeşte, şi nimeni nu-l înţelege. Îşi însemnează atunci ce vrea de la noi, ca să ne-o spună „într-o zi englezească", şi, bine-nţeles, uită. Cu toate acestea, e cel mai bun om din lume. Cîteodată îmi imaginez că este un băieţandru de vîrsta mea şi îl socotesc fermecător ; dar, dacă cu-adevărat n-ar avea decît vîrsta mea, în unele momente mi-ar face tare bine să-l scutur zdravăn.

Jeannie rîse. Aş fi vrut s-o mai aud vorbind, aşa mult îmi pria rîsul ei. Dar ajunsesem la drumul mare, şi fata trebuia să se întoarcă.

— Şi lecţiile lui Dick ? — i-am spus atunci. — Am uitat să fixăm un preţ pentru lecţii.

— Mamei i-a părut fermecător, mă înştiinţă ea.

— Da, dacă Dick şi-ar putea cîştiga existenţa, cîştigînd simpatia oamenilor, soarta lui m-ar nelinişti mai puţin. E foarte leneş.

— A promis să muncească, dacă dumneata îi dai voie să fie fermier, zise Jeannie.

— A vorbit el de aşa ceva ?

Ea mă asigură că vorbise.

— E cert că la început totul va merge bine — i-am mărturisit. — Dar îl cunosc pe Dick. Peste o lună se va sătura şi va avea chef să se apuce de altceva.

— Dacă face asta, spuse fata, va fi pentru mine o mare dezamăgire.

— Am să-i spun. Poate că nu e rău să ştie acest lucru. Unora nu le place să-şi decepţioneze semenii.

— Aş prefera să nu ştie nimic despre părerea mea — replică Jeannie. — I-ai putea spune şi dumneata, de pildă, că tata va fi tare dezamăgit. Ştiu că tata are o părere bună despre el.

— Am să-i spun, am corectat-o, că vom fi cu toţii tare dezamăgiţi.

Acceptă ca lucrurile să se desfăşoare astfel, şi ne-am despărţit. După ce se îndepărtase, mi-am amintit că nu fixase nici o condiţie. Nu departe de casă l-am întîlnit pe Dick care venea în întîmpinarea mea.

— Am aranjat treaba pentru tine — l-am anunţat.

— Cu-atît mai bine !

— Ia aminte, cu condiţia să te apuci de treabă cu trup şi suflet, să munceşti din răsputeri. Dacă nu, îmi vei pricinui o mare dezamăgire, ţi-o spun cu toată sinceritatea.

— Ne-am înţeles — răspunse voios Dick. — Nu-ţi fă sînge rău.

— Domnul Saint Leonard va fi şi el tare dezamăgit. Are o părere destul de bună despre tine. Nu-i da prilejul de a şi-o schimba.

— Mă voi înţelege foarte bine cu el, mă încredinţă Dick. — Ce părere ai, nu-i aşa că e' un ins năstruşnic ?

— Şi miss Jeannie va fi, de asemenea, tare dezamăgită.

— Ai auzit asta chiar din gura ei ?

— Mi-a dat a înţelege — am explicat. — Acum însă, dacă stau şi cuget, îmi aduc aminte că-mi ceruse să nu-ţi repet vorbele ei. Voia să te fac să înţelegi, în primul rînd, că părintele ei va fi tare dezamăgit.

Dick făcu cîţiva paşi fără a scoate un cuvînt. În cele din urmă, rosti :

— Regret că ţi-am dat uneori motiv de îngrijorare.

— Iar eu sînt foarte fericit să te aud vorbind în acest fel.

— Dar voi începe o viaţă nouă şi voi munci temeinic !

— E timpul să te apuci de treabă. A bătut şi ceasul al unsprezecelea.

CAPITOLUL VI

Afacerea cuptorului

În ziua aceea Robina ne-a servit la prînz slănină rece. Dar se terminase. Am avut impresia că recunosc chiar bucata lăsată în farfurie dimineaţa. Dar, pusă într-o farfurie curată şi cu puţină verdeaţă împrejur, nu avea un aspect prea rău. Totuşi, prezenţa ei nu avea de fel imaginea pe care ţi-o faci de obicei despre un prînz pentru patru persoane, dintre care cel puţin două se plimbaseră în aer liber toată dimineaţa, şi Dick a avut dreptate să vorbească aşa cum a vorbit :

— În viaţa mea n-am văzut să se servească slănină rece la primul fel.

— Nu e primul fel, replică Robina. — E tot ce avem pentru prînz.

Vorbea cu glasul acela pierdut al cuiva care a atins pragul de jos al durerii omeneşti, adăugînd că, în ce o privea, nu va pune nimic în gură, că prînzise deja. Veronica, cu înfăţişarea unei mucenice creştine, declară că şi ea mîncase.

— Sînteţi nervoase ! — continuă Dick.

I-am tras un picior pe sub masă, dîndu-i lui Dick un prim avertisment. Ghiceam că avea să-şi caute singur beleaua. Aşa cum i-am explicat mai tîrziu, după furtună, o femeie este cu atît mai periculoasă, cu cît pare mai resemnată. Dimpotrivă, un bărbat care

simte cum fierbe în el mînia, se grăbeşte să prindă din sbor orice ocazie de a o lăsa să explodeze. În asemenea clipe cel mai neînsemnat subiect de contrarietate — un şiret care se rupe, un nasture lipsă, devin un izvor descoperit în pustiu. Un buton de guler care cade şi rămîne de negăsit, este în asemenea momente o binefacere trimisă de zei doar celor ocrotiţi de ei. Pînă să dea de două ori ocol încăperii în patru labe, să spargă limba de pantofi rîcîind cu ea duşumeaua de sub garderob, să se pocnească de obiecte, să-şi sfîşie cămaşa, să se rănească de toate colţurile mobilelor, şi pînă la urmă să-şi dea seama că a călcat drept pe butonul cu pricina, şi gata, mînia victimei s-a risipit. Nu-i mai rămîne decît să facă haz el însuşi. Ceea ce omul nu întîrzie să facă. Rîde, îşi prinde gulerul cu un ac de siguranţă şi sfîrşeşte de îmbrăcat cîntînd cît îl ţine gura.

Am cunoscut o doamnă, persoană mintoasă, care, cînd credea că observă cum mînia are să-i joace un renghi urît soţului său, considera de datoria ei să-i vină în ajutor. Proceda în modul următor : căuta în toată casa un ziar din luna precedentă şi, după ce îl călca binişor cu maşina şi îl împătura cu grijă, îl punea pe masă, la micul dejun.

Peste zece minute, cu figura ascunsă de paginile ziarului desfăcut, domnul rostea, aţos :

— În orice caz, pentru un lucru putem şi noi să binecuvîntăm Pronia : că nu locuim la Ditchley-în-mlaştini.

— Da, răspundea doamna, acolo trebuie să fie umezeală mare.

— Umezeală ? — mîrîia soţul — Umezeala e un element excelent. Nu ea a făcut din naţia britanică ceea ce este ? Fără umezeală, ce-am fi noi, englezii ?

Ceea ce-i reproşez localităţii Ditchley este faptul că acolo omul e asasinat în patul lui, cam o dată pe săptămînă.

— Ai constatat că asemenea neplăceri se întîmplă mai des pe meleagurile acelea, decît în altă parte ? — se interesa devotata soţie.

— Mai des ? — răspundea soţul. — Vrei să spui că este principala industrie locală. Ai şi uitat, poate, episodul cu bătrîna care a fost asasinată de propriul ei grădinar şi îngropată chiar în coteţul găinilor sale ? Ciudat cît de puţin se interesează femeile de treburile obşteşti !

— Acum, că îmi atragi matale atenţia, recunoştea buna doamnă, îmi aduc aminte, într-adevăr. Un grădinar !

Poftim, ce se poate închipui mai inocent decît un grădinar ?

— Cei din Ditchley, spunea domnul, par a face parte dintr-o speţă deosebită. Iată că, din nou, lunea trecută...

Şi îşi continua lectura, vorbind cu un interes crescînd.

— Aproape aceleaşi detalii ca şi data trecută, comenta el, pînă şi cuţitul pentru altoiuri ! Da, domnule... E prea de tot ! Îngropată în coteţul găinilor ! Iarăşi ! E ceva extraordinar !

— Pesemne că la mijloc e instinctul de imitaţie, sugera blajina doamnă. — Aşa cum spui matale adesea, o crimă antrenează după ea alta.

— Da, confirma domnul, am spus acest lucru de nenumărate ori. E teoria mea, şi nu mă abat cu o iotă de la ea.

Întorcea pagina, citea şi comenta :

Ce tipi nesăraţi mai sînt şi politicienii ăştia ! Închipuie-ţi, dragă, că ducele de Devonshire, ţinînd aseară

un discurs la Hackney, a început povestind o anecdotă cu papagali care susținea că o auzise pentru prima oară. Ei bine, e exact aceeași anecdotă pe care nu mai știu cine a povestit-o, acum o lună. Îmi amintesc perfect cum am citit-o undeva. Dar pe legea mea, cuvînt cu cuvînt, pot să jur ce am mai sfînt !

Și ăștia sînt oamenii care ne guvernează !

Și buna doamnă mai punea un cuvînt de la ea :

— Nu poate toată lumea să știe cîte le știi tu, dragul meu prieten !

Domnul trecea la altă coloană :

— Nu cumva îmi pierd capul ? — exclama el.

Și, adresîndu-se fiului cel mai mare :

— Cînd s-a desfășurat regata Oxford—Cambridge?

— Regata Oxford—Cambridge ? — spunea tînărul — Păi, a trecut multă vreme de-atunci ! Ne-ai dus chiar dumneata acolo, luna trecută. Era în sîmbăta dinainte de...

În cele zece minute care urmau, domnul vorbea singur, fără a fi nevoie să-i dea cineva replica. După ce tăcea, în sfîrșit, i se spulberase mînia. Dacă regreta ceva, era însuși faptul de a o fi epuizat complet. Să mai fi avut o doză de mînie, s-ar fi descurcat foarte bine și cu ea.

Dimpotrivă, rareori o femeie care simte cum i se suie mustarul la nas, lasă să-i fie deviată mînia. Se pare că socotește procedeul prea comod ; un instinct ciudat pare să o îndemne totdeauna spre adoptarea celor mai complicate soluții. Își închipuie că poate veni de hac presiunii aburilor boxînd căldarea sau așezîndu-se pe supapa de siguranță. Mai întîi își spune :

— Nu știu ce-i cu mine, dar azi dimineață simt că aș avea chef să sucesc gîtul la toată lumea. Singurul lucru care mi-ar putea face bine ar fi să mă tîrăsc

prin casă, rugîndu-mă de cei care au timp de pierdut să mă calce în picioare, fără nici o milă.

Pe urmă te imploră să-i înşiri toate defectele ei. Te supui. După ce ai isprăvit pomelnicul, îţi cere să-i mai găseşti vreo cîteva cusururi. Îţi aminteşte două-trei de care ai uitat. Se întreabă de ce este atît de rea şi cum se face că niciodată n-are dreptate. Declară că grozav ar vrea să ştie de ce e aşa. E uimită că mai poate cineva să trăiască în preajma ei. E copleşită de atîta bunătate.

Brusc, fără să poţi prevedea lovitura, criza explodează. Nimeni n-ar fi putut spune cînd se va declanşa erupţia. Ea însăşi habar n-avea.

Într-o seară, la club, un bărbat m-a tras deoparte, ca să-mi vorbească între patru ochi. Era vădit că avea o nevoie irezistibilă de a sta de vorbă, indiferent cu cine. Îmi povesti că, în dimineaţa aceea, descoperindu-şi soţia dispusă să-l asculte, profitase de ocazie ca să-i vorbească despre cîteva schimbări care ar fi dorit să fie aduse în organizarea interioară a menajului lor, bine-nţeles cu condiţia ca partenera să nu aibe nimic de obiectat. Ea îi răspunsese cu blîndeţe că lui îi aparţine toată casa, el este stăpînul şi dorinţele lui sînt legi pentru ea.

Era un soţ tînăr şi lipsit de experienţă. Luînd acel răspuns drept o întîmpinare favorabilă, vorbise despre o droaie de lucruri, alegînd — nepriceputul — subiectele în care el avea dreptate. Soţia îl rugase să-i împrumute creionul, ca să-şi însemne spusele lui. Apoi, tînărul intrase în biroul său, foarte mulţumit de propria-i persoană.

În cursul zilei, triîndu-şi corespondenţa, regăseşte un cec pe care nu mai conta. Urcă scările val-vîrtej, la soţia sa, şi o întreabă dacă nu i-ar face plăcere să se ducă la modistă, ca să-şi aleagă o pălărie nouă.

— Aş fi înţeles, îmi spuse bietul soţ, să se năpustească asupra mea în timp ce-i ţineam predici. Dar nici gînd. A aşteptat să-i ofer o pălărie nouă, ca să deslănţuie o furie înspăimîntătoare. În viaţa mea n-am mai văzut o fiinţă în asemenea hal.

Nu cred să existe în natură un fenomen mai subit decît explozia de mînie a unei femei, afară doar de căderea unui plimbăreţ într-o groapă. În toate aceste treburi îl iniţiasem şi pe Dick. I le repetasem de nenumărate ori. Pînă la urmă, o să le ţină minte şi el.

— Ai dreptate să-mi porţi pică, replică mieros Robina, nu am nici un fel de scuză.

O umilinţă atît de patetică s-ar fi cuvenit să-l pună în gardă pe Dick. Dick e capabil de indulgenţă, numai flămînd să nu fie. Dar, în clipa aceea, pe Dick îl mistuia foamea. Drept care, continuă :

— Cînd am plecat, pregăteai un pateu, care mi-a părut că avea o talie impunătoare. Pe lîngă el, se mai aflau pe masă o raţă, o conopidă, o grămadă de cartofi. Veronica stătea şi curăţa mazăre. Numai că am trecut prin bucătărie, şi mi-a lăsat gura apă. N-am îmbucat nimic, ca să-mi păstrez pofta de mîncare. Unde naiba s-au topit toate astea ? Sper că n-ai pretenţia de a ne face să credem că toate proviziile astea le-aţi mîncat voi două.

Veronica asculta, cufundată în tăcere. Dick mai uitase şi faptul că nu un lucru face pe Veronica să-şi piardă cu totul răbdarea : să fie bănuită pe nedrept.

— Arăt cumva, spuse ea demn, ca o persoană care a pus ceva în gură de azi dimineaţă ?

Îşi pusese pumnii în şold.

— Da' adineauri nu spuneai că ai prînzit ? — se miră Dick.

— E adevărat — zise Veronica. Într-o zi ţi se interzice să minţi, şi în ziua următoare... Te ameţesc de cap, ţinînd-o tot aşa !...

— Veronica ! — strigă Robina, amenințătoare.

— Ție îți dă mîna să vorbești așa de mîncare, zise Veronica. Tu nu mai ești „în plină creștere“ !

— Nu ți se cere nimic mai mult decît să taci măcar — ripostă Robina.

— Ce rost are ? — întrebă Veronica. După ce am să mă culc, oricum o să le spui tot. Mai bine voi fi moartă.

— „Aș fi moartă“, am corectat-o. „Voi fi“ nu este o formă a subjonctivului.

— Ar trebui să mulțumești cerului — o sfătui Robina — fiindcă mai ești în viață.

— Măcar, cînd ești mort — reflectă Veronica — lumea plînge după tine.

— Niște pîine și brînză s-o mai găsi, nu ? — zise Dick.

— Brutarul n-a trecut pe-aici azi dimineață, îi răspunse cu blîndețe Robina. Și, printr-o nefericită coincidență, și băcanul a uitat de noi. Nu aveam nimic altceva de mîncare decît ce se vede pe masă.

— Saint Leonard, am intervenit eu, ne sfătuiește să surîdem, cînd se abate asupră-ne nenorocirea.

— Așa aș și face, recunoscu Dick, dacă ar fi vorba de dispariția prînzului lui Saint Leonard — dar e vorba de al meu.

— Învață-te să-ți cultivi simțul umorului — l-am mai sfătuit. Privit ca un prînz umoristic, mărturisește că prînzul acesta nu e rău deloc.

— Probabil că ai mîncat la familia Saint Leonard ? se interesă Dick, mestecînd mai departe un colț de șoric.

Zadarnic m-am sbătut să-i descrețesc fruntea. Am încercat atunci să valorific resursele religiei.

— E mai bine să prînzești cu buruieni, avînd conștiința neprihănită, decît să înfuleci dintr-un bou gras, cu inima împovărată de remușcări.

— Nu-mi vorbi de boi acum, zise Dick, cu glas aţîţat. Simt că aş putea mînca singur un bou întreg.

Cunosc un ins care, marturisesc, are darul de a mă irita. Pretinde că totdeauna trebuie să te ridici de la masă flămînd. Cum i-am explicat odată, nu te poţi ridica de la masă flămînd, fără a te fi aşezat la masă înfometat, ceea ce ar însemna că ar trebui să-ţi fie veşnic foame. Asta era şi gîndul lui ; susţinea că trebuie să fii gata oricînd să mănînci, să nu-ţi pierzi nici o clipă interesul pentru hrană. Acest interes păstrat faţă de hrană era, cică, favorabil digestiei. Era un mijloc de a-ţi îngriji bine stomacul.

— Dar raţionezi ca un mormoloc — l-am repezit eu, într-o zi cînd îmi făcuse capul calendar. — Vasăzică, numai la asta te gîndeşti, în viaţă ? Unde laşi familia, patriotismul, Shakespeare şi tot restul ? De ce să nu-i acorzi Majestăţii Sale, stomacul, o masă substanţială, şi apoi să-l laşi liniştit două-trei ceasuri, ca să te lase şi el să te gîndeşti la altceva ?

— Cum să te gîndeşti la oricare alt subiect, se minună el, cînd stomacul e bolnav ?

— Cum să te mai gîndeşti la oricare alt subiect, i-am replicat, cînd îţi consumi tot timpul ocupîndu-te de stomac. Nu mai eşti un om ; eşti doica propriului tău stomac !

Ne-am înfierbîntat astfel în discuţie, cu riscul de a părăsi terenul curtoaziei.

— Sînt de acord, i-am spus, că ai o sănătate bună. Dar şi ocnaşii sînt sănătoşi, sdraveni. Nu suferă niciodată cu indigestie. Un specialist în boli de stomac, pe care l-am cunoscut pe vremuri, le recomanda pacienţilor săi doi ani de muncă silnică. Le demonstra că era singurul regim alimentar capabil să-i vindece. Există căsnicii în care nevasta poartă pantalonii, dar pînă şi cel mai supus soţ ar prefera să fugă şi să se

arunce în apă, decît să rămînă legat pe viaţă de tiranicul dumitale stomac.

— E uşor să-ţi baţi joc, zise el.

— Nu-mi bat joc, am precizat — Îţi plîng soarta.

Mi-a răspuns că n-avea nevoie să fie compătimit, şi că — dacă am să renunţ să mănînc şi să beau prea mult — voi fi surprins constatînd cît de inteligent voi deveni.

Cu gîndul că istoria amintită ar putea să ne slujească tuturora, în împrejurarea de faţă, m-am apucat să vorbesc despre fenomenul meu şi despre faimoasa lui teorie.

Dick se prefăcu că subiectul îl interesează.

— Ce fel de om e tipul ? — zise el — Elegant ? Distins ?

— Un om serios, l-am încredinţat, care îşi pune teoriile în practică şi care, din cauza aceasta — ori, poate, în pofida acestei atitudini, rămîne unul din cei mai aleşi muritori, la club şi pe întregul pămînt.

— Însurat ? — mai dori să afle Dick.

— Burlac. Şi decis să nu se însoare, pînă ce nu-şi găseşte femeia ideală.

— Ar fi o treabă bună pentru Robina — îşi încheie interogatoriul Dick. Sînt făcuţi unul pentru altul.

Robina surîse, schiţînd un palid surîs, patetic. Părea să spună : „Pînă şi un asemenea exemplar ar vrea să prînzească la oră fixă !“

În cele din urmă, am mîncat şi slănină rece. Dick ne vesti că se duce pînă în oraş. Robina îl sfătui să o ia cu el şi pe Veronica, deoarece o prăjitură şi un pahar cu lapte ar fi cît se poate de salutare pentru ea.

Fapt remarcabil, Veronica îşi găsi pe loc toate lucrurile. Mai-nainte ca Dick să-şi fi îndopat bine pipa, mezina era gata de plecare. Veronica îl aştepta ! Ro-

bina alcătui o listă de obiecte pe care îl însărcină să i le aducă. Îl mai rugă să se întoarcă însoţit de un instalator, un tîmplar, un zidar, un geamgiu şi un arhitect ; tot poporul acela urma să se apuce de treabă fără a pierde o clipită. Robina se gîndea că, dacă puneau toţi laolaltă umărul, ar fi putut face faţă celor mai urgente necesităţi.

— Dar ce s-a întîmplat ? — exclamă Dick — Ai suferit un accident ?

La acest punct, Robina izbucni. Nu se mai putea înfrîna. Mă tot întrebasem cînd avea să se producă acest lucru. Spre marea uimire a lui Dick, explozia avu loc tocmai în momentul acela.

Da, se produsese un accident. Credea oare cineva că şapte bucăţele de slănină rece, tare ca piatra, reprezentau ideea pe care şi-o făcea Robina despre un prînz pregătit pentru patru înfometaţi ? Dick îşi imagina, poate, judecîndu-i pe cei din jur după el, că familia sa nu se compune decît din alienaţi ? Asta înseamnă respectul pentru părul încărunţit al unui părinte, pe care purtarea fiului său avea să-l bage curînd în mormînt — să o treacă drept săracă cu duhul pe fiica lui cea mai mare ? (În treacăt fie spus, părul meu nu e cărunţit. Se prea poate ca, pe ici, pe colo, să aibă cîte un reflex argintiu, rezultat al unor profunde reflecţii. Dar, ca să-l descrii în mod global drept cărunt, asta dovedeşte un slab spirit de observaţie. Pe lîngă asta, la patruzeci şi opt de ani cu puţin depăşiţi, nu coboară omul în mormînt — cel puţin, nu imediat.) Hotărît, cînd se supără,, Robina întrece măsura. Dar m-am ferit cu grijă să o întrerup. Intenţia ei era lăudabilă ; şi apoi, cînd Robina s-a săturat să mai fie o umilă larvă, cum spune ea, încercarea de a-i zăgăzui potopul verbal seamănă cu aceea de a opri un ciclon deschizînd umbrela. Oare Dick

n-ar fi putut ghici şi singur că se produsese un accident ? Ar fi fost deajuns să se gîndească ceva mai puţin la burta lui ! Nu trebuia decît să se uite la sărmana copilă care murea de foame alături de el (vorbele acestea erau dedicate Veronicăi), şi la sărmana lui soră, istovită de osteneală, şi care nici ea nu mîncase nimic ! Şi dă-i, şi dă-i. Asemenea cinică etalare a egoismului masculin făcuse să se reverse paharul suferinţelor.

La urmă Robina tăcu — mai curînd din lipsă de suflu decît de argumente. Veronica făcu sugestia, destul de înţeleaptă, că era de sperat să ajungă la oraş înainte de ora închiderii prăvăliilor. Manevra era abilă. Robina se sperie, dar nu destul de tare pentru a se opri să-i arunce lui Dick alte cîteva reproşuri, mai cu seamă privitoare la încetineala lui, fără a vedea că ea însăşi îl împiedica să iasă, barîndu-i uşa şi silindu-l să asculte tot ce-i spune.

Tăindu-i vorba, Dick izbuti să se desprindă din încercuire. Deschise uşa bucătăriei şi, peste umărul Robinei, dezastrul ne apăru în toată întinderea lui.

— Nu e cu putinţă — strigă Dick — a fost pe-aici vreum cutremur ?

— Un cutremur ? — am spus — Păi, ar fi făcut mai puţine pagube.

Constrînsă la mărturisiri, Robina se întoarse spre mine ;

— Vezi ce se întîmplă, zise ea, cînd mezina ta se amestecă în treabă, vrînd să fie de folos.

Robina vorbea cu severitate ; mă simţeam la fel de stingherit de parcă aş fi fost eu însumi vinovatul.

Am avut cîndva un unchi care îmi vorbea pe acest ton. „Mătuşa ta, obişnuia el să-mi spună — mătuşa ta, cînd vrea, poate fi cea mai nesuferită femeie din

lume". Mi se adresa mie, fiindcă n-ar fi cutezat să-i spună în faţa aceea. Rămîneam consternat zile în şir, după aceea. Robina îmi aminti de unchiul cu pricina.

— Dar, oricum — am îngăimat, sfios — cum de a dus totul la capăt ? O copilă de vîrsta ei n-a putut ca singură... Ei, dar unde a sburat ?

Veronica şi cu Dick dispăruseră. Nu mai era în încăpere decît Robina. Am alergat pînă la uşă. Dick ajunsese deja în mijlocul cîmpului. Cît despre Veronica, pierise din vedere.

— Ne zorim, mă strigă cît îl ţinea gura Dick — în caz că toate prăvăliile s-ar închide devreme.

— Spune-i Veronicăi să vină să-mi vorbească ! — i-am strigat şi eu, de mi-am rupt corzile vocale.

— Ce ? — urlă Dick.

— Veronica ! — am urlat, la rîndul meu, făcînd mîinile pîlnie la gură.

— Da ! — strigă Dick. A luat-o înainte !

Era inutil să-mi sparg plămînii.

— Băiatul ăsta, suspină Robina, ţine totdeauna cu ea.

— Da, am încuviinţat, şi tu faci ca el. Cînd nu-i ia apărarea Dick, o aperi tu. Iar dacă eşti pusă tu sub acuzare, îţi ţin ei partea. Pe lîngă asta, tu îl aperi pe Dick, care vă apără pe amîndouă. Aşa că eu, la mijloc între voi trei, încep să mă satur de-abinelea să mă mai ocup de educarea voastră. (ceea ce era adevărat.) Pînă la urmă, ai să-mi spui odată ce anume s-a întîmplat ?

Robina se hotărî. Îmi povesti întregul episod, de-a fir a păr. Contură tabloul bucătăriei înainte de accident, mireazma alimentelor, căldura. Fusese nevoită să iasă, după ce-i atrăsese de-o mie de ori atenţia Veronicăi să fie precaută. La întoarcerea din crîng, unde

culesese flori, ca să fie masa înfloritǎ, auzise o detunătură. Crezuse că a tras cineva cu pușca. Ajungînd în grădină, o găsise pe Veronica în compania unui băieţandru cu mîinile înnegrite și cu hainele făcute ferfeniță, discutînd cu aprindere. Zărind-o pe Robina, Veronica îi îndrugase, fără să clipească, o istorie abracadabrantă cu niște hoţi care, dînd buzna din pădure, o somaseră să le deschidă ușa. De ce îi mai ceruseră permisiunea, în loc de a ridica zăvorul ca să intre ? Mister. Veronica strigase după ajutor. Băieţașul alergase, și hoţii, ca să se răzbune pentru eșecul suferit, dăduseră foc fitilului unei mine subterane, care explodase sub bucătărie. Povestirea nu avea nici cap, nici coadă, dar cei doi copii nu voiseră să schimbe o iotă din relatarea lor. Robina nu izbutise să smulgă adevărul din gura mezinei sale decît amenințînd-o că o duce dinaintea unui judecător.

Povestirea, care și așa, din gura Veronicăi, era lungă, nu se mai termina, spusă de Robina. Totuși, din caierul ei încîlcit am desprins un fir : o vecină care venea pe la noi ca să ajute la gospodărie, spusese în ajun, de față cu Veronica, că pentru a împiedica un șemineu să fumege, nimic nu e mai bun decît praful de pușcă. Aflasem deajuns. În posesia acelui element, am reconstituit întregul episod, și am continuat eu vorba :

— M-am lămurit — am spus. — Te voi putea ajuta să-mi povestești toată istoria. Praful de pușcă este un lucru care, prin însăși natura lui, e făcut să-i placă Veronicăi. Aseară a adormit visînd o revoluţie. Rămasă singură în bucătărie, față-n față cu cuptorul, oricare altă fetiță ar fi văzut cum prin jocul flăcărilor trece un alai de prinți, de calești și de zîne dănțuitoare. Veronica, nici gînd. „Cine știe, și-a spus ea, ne-

greşit, poate că într-o bună zi voi avea şi eu, ca şi copilul grec, praf de puşcă şi gloanţe ?“ *. Iar cînd şi-a înălţat privirea, o zînă i s-a ivit dinainte, travestită în băieţaş, evident, — un băieţaş născut pentru a face rău, dar care în ochii Veronicăi desigur că a apărut drept un trimis al cerului, menit să-i împlinească ruga. Şi-a spus că un băieţaş trebuie să ştie unde se poate găsi praf de puşcă.

— Precis că şi-au procurat, pe puţin, un sfert de livră — aprecie Robina, după stricăciunile provocate. Firește că puștiul l-a furat de undeva. N-a lipsit decît zece minute. Ştia de unde să-l ia. Dar nici măcar ideea furtului n-a părut să o tulbure pe Veronica.

— A luat praful de puşcă drept o ofrandă primită din partea zeilor, i-am spus. — Şi eu aveam aceeaşi noţiune despre asemenea lucruri, la zece ani. I s-ar fi părut un sacrilegiu să-şi mai ia şi alte informaţii. Cum de n-au fost ucişi pe loc amîndoi ?

— Pronia veghea, se pronunţă Robina. — Alt motiv nu văd. Au ridicat capacul cuptorului şi au asvîrlit pachetul în foc. Din fericire, praful de puşcă era învelit în ceva. Asta le-a dat răgazul să iasă afară. Amănuntul cel mai remarcabil este că, de astădată, nu Veronica s-a împiedicat de ştergătorul de la uşă.

Toată isprava s-ar fi putut sfîrşi tare rău ! — mai adăugă ea.

— Merită să fie pedepsită.

I-am împrumutat batista mea Robinei, care n-o are niciodată pe-a ei.

— Va fi — i-am declarat. Am să cuget asupra pedepsei.

— Şi eu am meritat să fiu pedepsită — urmă Robina — Cînd ştiu bine ce fire are, n-ar fi trebuit să

*Aluzie la un poem de Victor Hugo, inspirat de lupta pentru neatîrnare a poporului grec, la 1824.

o las singură. Aş fi putut să-i pricinuiesc moartea ! Iar ea, în timp ce noi zăceam aici, acum se-ndoapă cu prăjituri !

— Merită să nu le digere — i-am spus.

— De ce n-ai avut copii buni ? — se întrebă Robina, plîngînd. Nu sîntem buni de nimic.

— E drept, am admis eu, că nu sînteţi aşa cum voiam eu.

— Ciudată judecată ! — exclamă Robina, jignită.

— Da, am întărit. — Voiam să am nişte copii fermecători, fermecători în felul meu, asemănători cu portretul pe care mi-l zugrăvisem dinainte. M-aţi dezamăgit încă din leagăn.

Robina nu-şi mai credea urechilor.

— Cea mai mare dezamăgire — am urmat — mi-ai pricinuit-o tu : Da, tu. Dick nu era decît un băiat ; niciodată nu te aştepţi ca băieţii să fie nişte îngeri, şi mai tîrziu cînd s-a născut Veronica, mă şi resemnasem. Cînd însă ai venit tu pe lume, eram nebun de bucurie. Ni se întîmpla să intrăm pe furiş, în miez de noapte, Măicuţa şi cu mine, în odaia unde dormeai cu doica, doar ca să te privim.

„Sînt mulţumit că avem o fetiţă — îi spuneam Măicuţei. Voi putea să o văd cum creşte, cum devine femeie. Fetele pe care le vezi prin cărţi dau impresia că n-au trăit nicicînd. Ce avantaj, să ai o fiică personală ! O să-mi iau notiţe, voi avea un carnet cu fermoar, ca să aştern în filele lui observaţiile sugerate de ea."

— Te-ai ţinut de cuvînt ? — întrebă Robina.

— Am abandonat curînd carnetul, după ce nu scrisesem decît cîteva pagini. Într-adevăr, n-a trecut mult pînă să-mi dau seama că nu vei fi eroina visată. Voiam să văd în tine bebeluşul curat şi în culmea fericirii, bebeluşul văzut în poze, cu surîsul

lui extatic. Scriam versuri, iar tu, în timp ce eu eram inspirat, umblai, țipai. Trebuia să-ți șterg într-una nasul. Nu știu de ce, poemul nu părea niciodată făcut de tine. Cea mai drăgălașă înfățișare o aveai cînd dormeai. Numai că nu dormeai niciodată cînd am fi vrut să te vedem adormită.

Cei care desenează prin ziare un bărbat în cămașă de noapte, ducînd în brațe un copilaș care plînge, sînt, cu siguranță, holtei. O dată însurat, un bărbat nu mai vede decît tristețe în acest desen, care vrea să fie nostim. Nu pentru că ar fi tare sîcîitor să duci în brațe un copilaș. Nu. Ceea ce te amărăște este gîndul că, îmboldit de intenții atît de bune, ai dat viață unei mici ființe asemenea celorlalte, care are deja un mic caracter urît — asta este tragedia, Robina.

Pe urmă ai crescut, te-ai făcut o fetiță de-o șchioapă. Îmi dorisem mult o fetiță cu ochi visători, a cărei privire ațintită asupra mea să-mi pună întrebări, în amurg, asupra problemelor vieții.

— Dar îți puneam o groază de întrebări — protestă Robina. Și tu-mi spuneai să-mi țin gura și să mă străduiesc să fiu mai puțin neroadă.

— Nu mă înțelegi, Robina. Nu pe tine te acuz, ci pe mine însumi. Bărbații sînt ca acei copii care pun semințe într-o grădină și pe urmă se supără fiindcă cresc flori la care nu se așteptau. Erai o fetiță cuminte, astăzi îmi dau bine seama. Nu erai însă fetița visată de mine. Și prin asta făceai să-mi lipsească ceva : mă gîndeam la fetița care nu erai. Vezi tu, Robina, așa face omul toată viața. Toată viața așteaptă să se desfacă, invoalte, caută cu ochii, flori care nu există nicăierea, și trece fără a vedea, ba chiar uneori le strivește, mergînd, florile care cresc la îndemîna lui.

Cu Dick am suferit aceeași decepție. Visam un băiat neascultător. Ei bine, nimeni nu poate nega că

Dick era neascultător. Dar nu era genul de indisciplină imaginat de mine. Mă pregătisem să vină vecinii să-mi spună că a fost prins şterpelind ceva. Dar ce spun ? Chiar speram asemenea ispravă. Toţi copiii precoce întîlniţi în romane încep prin a se abate de la calea cea dreaptă, şi pe urmă ajung nişte oameni mari. Dar în jurul nostru nu era nici o livadă. La vîrsta la care Dick s-ar fi cuvenit să şterpelească poame, noi locuiam în Chelsea *. Evident, a fost vina mea. Nu chibzuiam la toate. O dată, Dick a luat bicicleta lăsată de o doamnă la intrarea unei ceainării din Battersea Park. Ca să dea această frumoasă lovitură îşi unise forţele cu alt băiat de vîrsta lui, feciorul unui bărbier care te rădea pentru un şiling. În principiu, sînt republican ; am fost însă scandalizat, aflînd că fiul meu se compromitea cu astfel de relaţii sociale. Au păstrat bicicleta timp de-o săptămînă, după care poliţişti au descoperit-o, ascunsă cu dibăcie îndărătul unui tufiş. Ca să fiu logic, nu văd cu ce e mai mică ticăloşia de a fura mere, decît de a lua o bicicletă — n-are aface, atunci lucrurile mi-au apărut sub acest unghi sumbru. Nu era furtul pe care visasem că îl va comite Dick.

Voiam ca fiul meu să fie un pasionat. În cărţi, cînd eroul învaţă la colegiu, este întotdeauna un adolescent pasionat. Dacă vrei, Dick a fost pasionat. M-a costat chiar trei sute de lire, pentru ca să nu ajungă în faţa tribunalului, acuzat de încălcarea unei făgăduieli de căsătorie ; acest gen de pasiune nu îl prevăzusem. Altădată, Dick s-a îmbătat şi a făcut varză din mitra unui episcop, pe care-l luase drept pedagogul colegiului. Fapta, în sine, este destul de nevinovată. Dar gîndul că fiul meu fusese capabil să se îmbete !...

* Cartier din sud-vestul Londrei.

— De-atunci nu s-a mai îmbătat niciodată, zise Robina. Adu-ţi aminte, nu băuse decît trei pahare de şampanie şi unul de lichior. Lichiorul i-a făcut rău. Nu era obişnuit. Era, deci, mai expus decît alţii. Şi făcea parte din clanul băieţilor de viaţă. La colegiu, nu poţi deţine acest rol, fără să te dedai la băutură, din cînd în cînd.

— Se poate, am aprobat, dar în romane tînărul pasionat bea şi nu e niciodată ameţit. Precis că există o deosebire între cărţi şi viaţă. În cărţi îţi mai faci şi de cap şi scapi de pedeapsă ; în viaţă, dimpotrivă, pedeapsa este singurul lucru care îţi pică în mod mod cert. — Visam la junele din romane care, cu cincisprezece zile înainte de examen, îşi încinge fruntea cu un prosop ud, bea cu nemiluita la ceai tare şi trece victorios, cu toate onorurile.

Dick a încercat metoda ; prosopul n-a vrut niciodată să stea la locul lui, se desnoda mereu. Prosopul îi dădea dureri de cap, iar ceaiul, prea tare, i-a provocat vomitări. Îmi imaginasem că voi juca rolul tatălui indulgent, care se preface că e tare furios şi întoarse capul, ca să rîdă fără a fi văzut. Şi, poftim, niciodată n-am fost nevoit să-mi ascund surîsul. Pînă acum, Dick s-a comportat deplorabil ; şi-a pierdut vremea şi mi-a irosit banii.

— O să se schimbe — mă încurajă Robina. — Sint sigură că o să iasă din el un fermier excelent.

— Nu visasem că-l fac fermier, i-am spus. — Îl vedeam prim-ministru. Vai, Robina dragă, copiii sînt tare decepţionaţi ! Veronicăi îi merge mintea doar la rele. Îmi plac copiii stricători întîlniţi prin povestiri. Dar o copilă care pune o livră de praf de puşcă în foc, ca să tragă mai bine coşul, şi care nu scapă de la moarte decît prin miracol, îmi displace.

— Şi totuşi, zise Robina, sînt sigură că dacă şi-ar da cineva osteneala să povestească pozna cu cupto-

rul, dacă tu ai vrea, de pildă, să scrii episodul şi să-l pui într-o carte, din asta s-ar putea scoate un capitol vesel.

— Se poate, am admis. — Belelele altora sînt totdeauna hazlii. Din partea mea, după cele întîmplate, simt că nu se va mai scurge o oră fără să mă întreb, cel puţin de şase ori — de cîte ori Veronica va fi absentă — ce nouă fărădelege este pe cale de a făptui. Cît despre Măicuţa, e în stare să moară de spaimă, dacă nu izbutim să-i ascundem toată păţania.

— Copiii vor rămîne totdeauna copii, suspină Robina, crezînd că mă consolează.

— Tocmai de asta mă şi plîng, Robina. Fiecare speră, totdeauna, că odraslele lui nu vor fi la fel ca ale altora. Veronica e leneşă. Ar fi putut avea alte defecte, care ar fi fost binevenite şi pentru care aş fi iubit-o mai mult. Dar sînteţi atît de îndărătnici ! Vreţi să vă alegeţi singuri defectele. După toate, Veronica nu e totdeauna demnă de crezare. Ca să iasă basma curată — şi dacă există măcar o şansă de a fi crezută, este foarte dispusă să mintă.

— E un defect comun tuturor copiilor — pledă Robina. — Dick a fost la fel, şi eu înaintea lui.

— Ştiu, i-am răspuns. Dar tocmai ăsta-i necazul, că voiam nişte copii numai ai mei. Tu, Robina, ţineam să fii fetiţa ideală, asemănătoare celei născute în capul meu. Tu nu semeni nici de doi bani cu modelul. Avea şi ea slăbiciunile ei, dar nişte slăbiciuni atît de nostime. Şi avea personalitate. O femeie e nesărată cînd n-are personalitate. Asta, însă, mă îndemna doar să o iubesc şi mai mult. Ca să nu lungesc vorba, te-ai format prea curînd ; nu mi-ai lăsat timpul de a-ţi modela caracterul după tiparul meu. Aici toată lumea ar fi preferat caracterul pe care ţi l-aş fi făurit eu.

— Şi nu l-ai fi putut face să-ţi servească ţie ? — rosti Robina.

— Nu, i-am ripostat, are un caracter feminin.

Şi pe urmă, aşa cum am întrebat-o pe Robina :

— Dar ce anume din caracterul meu trebuie îndreptat ?

— Absolut nimic — mă linişti Robina (În clipa aceea, vocea ei îmi păru cam nesigură). Sînd de părere, însă, uneori, că o fire mai puţin tinerească ţi s-ar potrivi mai bine, asta-i tot.

— Omul nu se schimbă, i-am spus. — Unele fete ar fi fost fericite să aibe un tată destul de tînăr pentru a le plînge şi a le înţelege, destul de tînăr pentru a fi indulgent. Bătrînul părinte nobil, solemn, la care visezi tu, te-ar fi crescut cu totul altfel. Dă-mi voie să-ţi spun acest lucru, copila mea. Şi nu l-ai fi iubit, dacă ţi-ar fi fost tată.

— Poate — zise Robina. — E adevărat că eşti foarte bun pentru noi, prin anumite laturi.

— Pe lumea aceasta, Robina, trebuie să iei oamenii aşa cum sînt şi să te mulţumeşti cu-atît. Nu putem spera să ne găsim semenii aidoma cu personajele care am fi vrut noi să fie. Spune-ţi că poate nu i-am fi iubit mai mult, dacă ar fi fost întocmai cum voiam noi. Învaţă să nu suferi de ceea ce le lipseşte. Nu te gîndi decît la trăsăturile lor bune.

Robina făgădui să încerce. Sper ca, într-o bună zi, să fac din ea o femeie rezonabilă.

CAPITOLUL VII

În misiune

Dick şi Veronica se întoarseră din oraş încărcaţi de pachete. În urma lor trebuia să vină „taica“ Slee, cel mai bun zidar de prin partea locului, care însoţea o căruţă plină cu materialele cele mai împovărătoare.

— I-am spus s-o ia la picior fără să piardă un minut, ne explică Dick, dar pentru el „fără a pierde un minut“ înseamnă, pesemne, după ce s-a lăfăit în baie şi a prînzit pe îndelete. Trece drept un bătrîn cumsecade, lent, dar cinstit. După cîte mi s-a spus, ceilalţi meseriaşi sînt şi mai mocăiţi. Dacă vrei, ai putea să-i vorbeşti despre casa noastră.

Veronica se desbrăcă, îşi rîndui lucrurile cu o grijă cu totul neobişnuită la ea, întrebă politicos dacă avea cineva nevoie de ea, şi urcă în odaia ei ca să se împărtăşească, cum spunea ea, dintr-o lectură morală. Robina şi cu mine ne-am refăcut forţele cu cîte un ou. Domnul Slee sosi taman cînd isprăveam de mîncat. Era un bărbat trupeş, cu o privire pierdută, care scotea necontenit la suspine. Cînd văzu bucătăria, suspină mai tare şi declară că acolo trei lucrători aveau de furcă patru zile, şi că va fi nevoie de un cuptor nou.

— Cum să gătesc în timpul acesta ? — se interesă Robina.

— Habar n-am — mărturisi domnul Slee, scoţînd încă un suspin.

— Nu ne rămîne altceva de făcut decît să ne întoarcem acasă ! — exclamă Dick.

— Şi tu, zise indignată Robina, vei fi însărcinat să-i spui Măicuţei adevărul, ca să moară de spaimă !

Domnul Slee plecă, făgăduind să înceapă lucrările de restaurare luni, la prima oră. Nici nu închisese bine uşa, că Robina pusese deja totul la cale :

— Tata o să mănînce ceva, decise ea, şi o să se suie în primul tren. Are unul la şase şi un sfert.

— Poate că am putea şi noi să luăm ceva în gură ? — se interesă Dick.

— Tata va spune că a fost rechemat la Londra pentru afaceri, decise Robina. — Măicuţa îi va da crezare şi nu va bănui nimic.

— Măicuţa n-o să creadă nici o iotă — declară Dick. — Drept cine o iei ? Ştie prea bine că nici un fel de afacere nu-l aduce îndărăt pe cineva la Londra, sîmbăta, şi încă la nouă seara. Va ghici că s-a întîmplat ceva. O să pună o sută de mii de întrebări.

— Tata va avea timp berechet, îl asigură Robina, ca să găsească o explicaţie, în tren. O să născocească o poveste care să stea în picioare. Doar asta e meseria lui. Odată plecat tata, o scot eu la capăt. Noi trei vom putea trăi cu nimica toată ; nişte slănină rece ne va ajunge. Joi totul va fi în ordine şi tata se va putea întoarce.

I-am atras atenţia Robinei asupra absurdităţii totale a ideii sale. Puteam oare să las singuri trei copii lipsiţi de apărare ? Ce-ar spune Măicuţa ! şi Veronica, în lipsa mea, ce nu va fi în stare să facă ? Fără a mai socoti multe alte lucruri — de pildă, măgarul : putea să sosească dintr-o clipă într-alta ; deci, era necesară o persoană responsabilă, care să-l ia în primire şi să se îngrijească de nevoile lui. Trebuia să-l revăd pe

Saint Leonard ca să-i vorbesc de Dick. Şi cine s-ar ocupa de vacă, în momentul cînd se va afla acolo, în staul ? Cine-i va însoţi pe domnul Bute, care avea să treacă din nou, cu planurile casei ? Cine îi va explica limpede ce voiam noi ? Şi micul argat, fiul simplu al gliei, pe care miss Jeannie promisese să ni-l scoată din pămînt, din iarbă verde ? Cine îl va primi ? Va vorbi în graiul neaoş al localnicilor. Cine va fi la faţa locului ca să-i priceapă vorbirea, să-i răspundă cu şart în dialect ? Toate aspectele condamnau ideea Robinei şi o făceau să pară nesăbuită.

Robina îmi pregătea mai departe sanvişuri. Fără a se lăsa cîtuşi de puţin emoţionată, declară cu ton foarte domol că nu erau de fel lipsiţi de apărare, adăugînd că, dacă la patruzeci şi doi de ani ea şi cu Dick n-aveau destulă judecată pentru a conduce gospodăria unei bojdeuci cu şase încăperi, însemna să-ţi pierzi orice speranţă.

— Patruzeci şi doi de ani ? Cine are patruzeci şi doi de ani ?

— Noi, cum aşa ! — ripostă Robina. — Dick şi cu mine. La viitoarea noastră aniversare, nu vom avea, împreună, patruzeci şi doi de ani ? Aproape aceeaşi vîrstă ca tine !

Cît despre Veronica, pentru cîteva zile, avea să se poarte ca un om mare. Ştiam prea bine că Veronica împingea totdeauna toate lucrurile la ultima limită. După cele întîmplate, negreşit că urma să se comporte ca o sfîntă pînă spre sfîrşitul săptămînii.

— În ce priveşte măgarul, adăugă Robina, ne vom strădui să se simtă ca la el acasă, exact ca şi cum ai fi chiar tu aici. Ferească sfîntul — mai spuse — să nu-ţi păstrez respectul cuvenit. Dar ar zice cineva, auzindu-te, că eşti singura fiinţă de pe lumea asta capabilă să trezească interesul acestui urechiat. Sînt sigură că nu va socoti sub demnitatea lui să împartă

staulul cu vaca, două-trei nopţi. Dacă se va arăta ofensat, Dick va înjgheba o despărţitură între ei. Dealtminteri ar fi preferabil ca, pînă la întoarcerea ta, vaca să rămînă acolo unde este. M-ar trezi dimineaţa. Vezi, deci, că totul este aranjat, afară de treaba cu Dick. Numai că, te cunosc eu, nu de azi, de ieri : dacă te întîlneşti cu Saint Leonard, o să tăifăsuieşti despre pericolul galben sau despre probabilităţile existenţei vieţii pe Jupiter. Dacă ataci tema banilor, ar însemna să compromiţi tot proiectul. Dacă pomeneşti de bani, Saint Leonard se va considera ofensat ; dacă nu vrea el să discute, o să-ţi sară ţie ţandăra. Lasă-mă pe mine să pun totul la punct, cu Jeannie. O să facem foarte bine treaba asta.

Mai rămîn domnul Bute şi servitorul. În privinţa primului, ştiu ce vrei. Să nu conteze că mă va influenţa cu argumente ridicole. Junele acesta are nevoie de cineva care să-i vorbească autoritar şi să-i spună verde în faţă ce trebuie să facă. Cît despre servitor, cu cît va apare mai curînd, cu-atît mai bine. Nu are importanţă dacă vorbeşte în dialect. Eu îi cer doar să cureţe cuţitele, să se ducă după apă, să spargă lemne. Toate astea se pot cere şi prin gesturi. La întoarcerea ta, va suna şi ceasul să-l facem să-şi piardă timpul în conversaţii.

Astfel grăit-a Robina, cu mici aproximaţii. Poate că nu s-a folosit exact de cuvintele reproduse de mine. De mai multe ori, am vrut s-o întrerup. Dar, parcă făceam vocalize. Cînd are Robina o idee, n-ascultă nimic, n-aude nimic. Vorbeşte şi tot vorbeşte, fără contenire, iar la sfîrşit crede că ai îmbrăţişat opinia ei şi îşi închipuie că n-ai mai fi capabil să reiei discuţia de la capăt.

Mai adăugă că n-aveam timp de pierdut şi că îmi va scrie. Dick, de asemenea, făgădui să-mi scrie ca să-mi povestească ce se va mai petrece şi pretinse la

provizii, de parcă ar fi avut de hrănit şase persoane, precizînd că nimic nu se va pierde. Am simţit că voi fi neputincios să le arăt că se înşelau şi că eu aveam dreptate. În asemenea condiţii nu-mi mai rămînea decît un lucru de făcut : să mă supun voinţei lor şi s-o pornesc la drum. La rugămintea mea Veronica primi să mă însoţească pînă la capătul aleii. Aveam intenţia să-i vorbesc serios. Evident că ar fi fost mult mai lesne de convins că săvîrşise o abatere, dacă ar fi fost aruncată în aer de explozie. Astfel ar fi aflat, pe pielea ei, că făptuise ceva rău. Iată însă, că lucrurile se desfăşuraseră în aşa fel încît, deşi Veronica era incontestabil vinovată, nu păţise absolut nimic. În romane, taurul furios se năpusteşte, cu capul aplecat în pămînt, asupra copilului care a fost neascultător. Se mai întîmplă cîteodată, ca în acelaşi timp să se afle drept în mijlocul pajiştei şi copilul cuminte care, cu un paner în mînă, se duce să-şi vadă bunicuţa bolnavă. Cu-atît mai rău pentru taur. Va fi nevoit să piardă un timp preţios, ocolindu-l pe odorul cuminte, ca să nu răstoarne conţinutul panerului. Iar dacă copilul neascultător ar avea prezenţă de spirit de doi bani (ceea ce nu se întîmplă în naraţiuni), ar profita de această împrejurare ca să se pună la adăpost. Dar copilul neascultător nu vede nimic. Merge drept înainte, ca orbul. E ciudat, dar aşa este. Şi cînd taurul ajunge la el, copilul neascultător se află în cea mai bună poziţie imaginabilă pentru a primi lecţia de morală pe care autorul, în colaborare cu taurul, s-au însărcinat să i-o dea.

Copilul cuminte este totdeauna răsplătit. Chiar de-ar cîntări şi-o sută de livre *, va trece peste pojghiţa de ghiaţă a lacului fără să i se întîmple nimic.

* Circa 46 de kilograme.

Degeaba cîntăreşte copilul cel rău cu douăzeci de livre mai puţin, ghiaţa tot refuză să-l ţină. Ghiaţa dă impresia că ar spune : „Ia mai lăsaţi-mă în pace cu presiunea voastră maximă pe centimetru pătrat ! Săptămîna trecută, şi-a bătut surioara, aflată încă în leagăn ; trebuie să se înece !“

Pledoaria Veronicăi — exprimată, trebuie să recunosc, cu o moderaţie remarcabilă şi nu lipsită de curtoazie — se reducea în esenţă, la următoarea demonstraţie :

— Se poate să fi acţionat fără discernămînt. Nu ştiu dacă am fost educată cu toată înţelepciunea care era de dorit. Cert este că mi s-au repetat, cu o insistenţă deseori obositoare, o sumă de lucruri care, în ochii mei *(sic)*, nu prezentau nici un interes. Dimpotrivă, s-a omis să fiu învăţată nişte lucruri a căror ignorare era cît se poate de primejdioasă pentru mine, de pildă : efectele prafului de puşcă. Nu port pică nimănui. Presupun că fiecare şi-a dat toată silinţa. Dacă însă se ţine seama, aşa cum se cuvine pentru a fi just, de curăţenia intenţiilor cuiva, atunci afirm răspicat că sînt fără pată.

Dovada spuselor mele este oferită de Pronia însăşi, care şi-a subliniat clar aprobarea, cruţîndu-mă de aruncarea în aer. Dacă conduita mea ar fi fost susceptibilă de critică, cum au vrut unii să insinueze, oare aş mai fi aici, ca să mă plimb la dreapta ta, fără să fi suferit măcar o zgîrietură, fără să mi se fi clintit un fir de păr, fără nici o urmă ? Evident că nu. Dacă spun adevărul cărţile scrise pentru tineri, Pronia ar fi găsit ea mijlocul ca să mă aflu şi eu printre sfărîmături. În loc de asta, ce se vede ? Un coş complet năruit, un cuptor scos din funcţiune, geamuri făcute ţăndări, un talmeş-balmeş de ustensile de menaj prăpădite. Şi, în mijlocul tuturor acestor ruine, eu, păstrată intactă ca prin minune.

N-aş vrea să insist în mod jignitor, dar nu e adevărat că Pronia pare să fi urmărit a vă pedepsi pe voi trei : tu care plăteşti stricăciunile, Dick, prea îndemnat să supra-aprecieze plăcerile culinare şi care va fi silit, în zilele următoare, să se hrănească cu conserve, în sfîrşit, Robina, pe care firea ei susceptibilă o va face să treacă prin destule momente neplăcute, pînă cînd lucrurile vor reveni la normal. Există aici o intenţie al cărei sens ascuns e, poate, mai bine să nu-l căutăm. Dar este evident că lecţia era pregătită mai cu seamă pentru voi trei şi că, în toată această împrejurare, eu una n-am fost decît o unealtă nevinovată în mîinile Proniei.

Incontestabil că, dacă porneşti de la principiul că a fi virtuos înseamnă a scăpa de pedeapsă, raţionamentul Veronicăi era de neînvins. Am considerat însă că această teorie ne-ar putea aduce alte necazuri, dacă o lăsam fără replică. Am răspuns, jucînd bine rolul de părinte solemn :

— A sosit ceasul, Veronica, de a-ţi dezvălui un mare secret ; contrar celor ce se povestesc, romanele nu sînt totdeauna o călăuză sigură pentru a te comporta bine în viaţă.

— Vrei să spui că... ?

— Vreau să spun, am urmat, că omul care scrie este, în general, înzestrat cu un nivel moral excepţional. Tocmai în asta sălăşluieşte şi răul ; scriitorul îl duce pe cărări greşite pe cititor, fiindcă este un individ profund moral. Lumea în care trăim nu este la înălţimea lumii imaginate de scriitor. Nu este o lume aşa cum ar fi creat-o el însuşi. Pentru a-şi satisface apetitul de moralitate, şi-a creat o lume a lui, aparte, pe care ne-o zugrăveşte ca şi cum ar fi lumea reală. Numai că lumea aceea nu este a noastră ; nu seamănă cu ea, nici nu răsare. În lumea alcătuită aşa cum ar

trebui să fie, tu ai fi sărit în aer odată cu cuptorul, întreagă ori în fragmente. Nu-ţi rămîne, Veronica, decît să-i mulţumeşti Cerului din adîncul inimii pentru faptul că lumea reală nu este desăvîrşită. Dacă ar fi fost, tare mă tem că tu nu mai erai aici. Devreme ce eşti aici, teafără şi vioaie, ocupată să-mi înfăţişezi argumente specioase, ceva este stricat în rînduiala lumii. În viaţă, cînd taurul simte nevoia de a se năpusti asupra cuiva, nu aşteaptă, stînd rezemat în fund, să-i treacă pe dinainte copilul neascultător. Dă buzna asupra primului copil ce-i iese în cale, şi binecuvîntează cerul fiindcă i l-a trimis. Copilul care trece în momentul acela are o sută de şanse contra una să fie cel mai bun copil ce se află pe-o întindere de şapte poşte. Bovinului puţin îi pasă de meritele lui ; fără pic de ruşine, prăpădeşte bunătatea de copil model. În halul în care e, l-ar face terci pînă şi pe un episcop. Între voi doi — micul tău prieten în haine de catifea, care a sărit în aer odată cu cuptorul (cel puţin, costumul lui a sărit), şi tine — care a avut ideea de a pune praf de puşcă pe foc ?

Fără nici o ezitare, Veronica revendică paternitatea inspiraţiei.

— Sînt absolut încredinţat că-i aşa — i-am declarat — Şi junele cu pricina, s-a dus cu dragă inimă să fure praful de puşcă ? De bună voie a aruncat-o în foc ? Sau a fost, cumva, nevoie să-l convingi ?

Veronica recunoscu că complicele ei era lipsit de însuşirile necesare unui erou de prim plan. Fusese nevoită să-l înfiereze cu epitetul de laş, pentru a-l decide să-şi joace rolul.

— Într-un cuvînt, am conchis eu, este un băieţandru care, lăsat de capul lui, ar fi fost capabil să facă fericirea familiei sale. Şi ce-i cu istoria cu bandiţii ? Tu ai născocit-o, sau el ?

Veronica afirmă că junele ar fi putut s-o născo-cească la fel de bine ca și ea, dacă n-ar fi fost atît de absorbit să se refugieze cît mai grabnic la maică-sa. Dar respectul pentru adevăr o obliga să spună că îndatorirea de a prezenta în culori romantice niște incidente lipsite, în sinea lor, de interes, căzuse doar pe umerii ei.

— La fel ca în povestea cu copilul cuminte, am rostit eu. — Acest puști n-a comis decît o greșeală : a fost slab de înger și a fost galant. Înțelegi cum stau lucrurile, Veronica ? În paginile unei cărți, tu, și nu el, ți-ai fi prins piciorul în preș. Dar pe lumea asta, unde totul nu este decît nedreptate, cel rău prosperă. Inocentul, ființa virtuoasă, se trezește cu costumul de catifea rupt praf.

Celălalt, care a comis crima și a condus mîna făptașului, scapă de pedeapsă.

Veronica mă aproba, dînd din cap. Am crezut că i-am mișcat sufletul.

— Vasăzică, dacă nu ți se întîmplă nimic, constată ea, e semn că ești o pușlama ?

— Nu merg pînă acolo cu reflecțiile mele, Veronica. Și, în treacăt fie spus, mi-ar place să lași pe seama lui Dick grija de a vorbi în argou. Dick este bărbat, și pentru un bărbat acest lucru are mai puțină însemnătate. Am vrut să spun că, pe pămîntul nostru, nu trebuie să te aștepți la împlinirea dreptății. Cîteodată cei răi capătă răsplata meritată. Dar de cele mai multe ori nu. Se pare că nu există nici un fel de lege. Ascultă inspirația propriei tale conștiințe, și la naiba cu toate celelalte păreri... vreau să spun, fie ce-o fi. Ți se va întîmpla să ieși basma curată ; alteori, nu vei izbuti. Vei avea însă totdeauna consolarea de a-ți spune : „Lucrurile au luat o întorsătură rea, dar nu din vina mea. Eu am conștiința liniștită. Nimeni nu mă poate învinui de nimic."

— Dar lumea te învinuieşte, cu vîrf şi îndesat, zise Veronica. — Te învinuieşte absolut la fel ca şi cum ai fi avut intenţia de a săvîrşi răul. Am făcut această experienţă nu de mult.

— Cît cîntăreşte, Veronica, opinia lumii ! Omul cinstit îşi bate joc de opinie.

— Dar lumea nu se sinchiseşte şi te trimite frumuşel la culcare — preciză Veronica.

— Lasă-i să te trimită, — i-am spus — Ce contează să te culci devreme, dacă marele glas lăuntric se află acolo, pentru a ne consola ...

— Dar nu consolează nici un pic, zise Veronica, nu izbuteşte altceva decît să ne facă să simţim şi mai adînc nedreptatea nenorocirii...

— Ei bine, am replicat, glasul greşeşte.

— Atunci, întrebă Veronica, de ce lucrurile se petrec astfel ? De ce glasul conştiinţei nu te consolează ?

(Lucrul teribil, cînd discuţi cu copiii, este că şi ei vor să discute.)

— Viaţa este o problemă greu de rezolvat, — i-am răspuns. — E adevărat că lucrurile nu merg întotdeauna aşa cum ar trebui. Dar nu trebuie să disperăm. Oricum, ceva tot trebuie să facem.

— Pentru unii sarcina este într-adevăr prea apăsătoare — mărturisi Veronica. — Orice-ai face, nu poţi fi pe placul tuturora. Şi ce belea mai iese, dacă ai intenţia nefericită de a te desvinovăţi !

— Datoria adulţilor, Veronica, este de a le arăta copiilor ce cale trebuie să urmeze. Nu e întotdeauna o treabă uşoară. Poţi fi scuzat, dacă uneori te laşi mînat de supărare.

— Da' se şi amestecă o droaie de persoane, cînd e vorba de dat sfaturi ! — se plînse Veronica. — Sînt zile cînd nici nu mai ştii pe care să-l alegi, din puzderia de sfaturi. Poţi să-ţi pierzi şi capul, nu alta.

— Sfaturile pornesc şi ele dintr-o intenţie bună — i-am explicat. — Cînd eram mic, judecam la fel ca tine. Acum, însă...

— Ai avut şi tu necazuri ? — mă întrerupse Veronica.

— Dacă şi eu... ? Păi cum aşa, Veronica, de cînd îmi pot aduce aminte, numai de asemenea lucruri am avut parte ! Cînd nu-mi pica pe cap una, era alta.

— Şi sîcîielile nu te făceau să-ţi ieşi din pepeni ? Ce făceai tu, de exemplu, cînd, după ce erai întrebat ce-ai de spus în apărarea tă, cei din jur refuzau să te asculte ?

— Cel mai mult mă înfuria, i-am spus, cînd mă împiedicau să clarific lucrurile, acuzîndu-mă că ripostez.

— Dacă oamenii mari ar vrea să ne înţeleagă, multe lucruri le-am putea explica şi noi ! Dar, nici gînd. Vorbesc ca nişte mori stricate, turuie atîta, că pînă la urmă nici ei singuri nu mai ştiu ce voiau să spună. Atunci, susţin că din vina noastră dau din colţ în colţ.

— E adevărat, am confirmat, oamenii mari vin şi-ţi spun : „M-am săturat să-ţi repet mereu acelaş lucru !“, de parcă noi nu am fi sătui să le auzim.

— Da, zise Veronica. Şi cînd noi spunem : „Credeam“, ele răspund că rău am făcut, că nu trebuia să credem. Şi dacă, din imprudenţă, ajungi să spui că nu ştiai, atunci îţi spun : „Rău faci, ar trebui să ştiţi.“ Îţi vine să-ţi iei cîmpii.

— Unde mai pui, am urmat, că nici măcar oamenii mari n-au întotdeauna dreptate. Dacă trîntesc un pahar şi-l fac ţăndări, bombăne „Cine a pus paharul ăla acolo ?“, ca şi cum cineva l-ar fi pus înadins acolo şi l-ar fi făcut invizibil. Dacă ai sta să asculţi, ai crede că locul unui pahar nu este pe masă. Dar cînd spăr-

geam şi eu, acolo, unul, nu exista să nu aud, de fiecare dată : „Ce neîndemînatec ! De ce-l mai lăsaţi să mănînce la masa adulţilor ?“ Cînd oamenii mari rătăceau un obiect, spuneau : „Cine a umblat prin lucrurile mele ? Cine a venit aici să facă numai harababură ?“ Cînd regăseau lucrul căutat, voiau să ştie cine-l pusese acolo. În schimb, cînd se nimerea să nu dau eu de un obiect, fiindcă îl pusese bine cineva, se spunea că fusese repus la locul lui ; eram un mic nătărău, dacă nu ghicisem acest lucru !

— Şi pe urmă, întări Veronica, n-ai dreptul să le spui nici pis. Dacă le atragi atenţia că fac o prostie, totdeauna au un motiv, un motiv pe care tu nu ai dreptul să-l înţelegi. E o poveste răsştiută. Dar dacă facem noi vreo prostie, cum e şi firesc la vîrsta noastră, înseamnă că sîntem răi din fire, n-o să ne schimbăm niciodată, şi o ţin tot aşa...

— Veronica, ştii tu ce-o să facem ? O să ne apucăm să scriem amîndoi o carte. Şi în cartea aceea, copiii vor avea monopolul înţelepciunii, şi vor fi fiinţele care nu se vor înşela niciodată. Tot ei vor deţine autoritatea şi îi vor supraveghia pe oamenii mari şi îi vor creşte aşa cum se cade. Şi tot ce vor face, ori nu vor face, copiii, va fi bine făcut.

Veronica bătu din palme.

— Nu, zău, chiar aşa ? — exclamă. — Noi doi ? A, da, să facem cartea asta, te rog.

— Noi doi, fără discuţie, am încredinţat-o. — Vom intitula această lucrare : „Istorie morală spre folosinţa părinţilor.“ Şi toţi copiii o vor cumpăra şi o vor dărui tatălui şi mamei lor, guvernantei lor, de ziua lor de naştere, cu o dedicaţie : „Din partea lui Johnny, sau a lui Jennie, scumpului său papá, sau dragei sale micuţe mătuşi Irma, cu cele mai bune urări şi îndemnuri la bună purtare.“

— Şi tu crezi că o vor citi ? — adăugă Veronica, cuprinsă de o îndoială.

— Ca să fim siguri de treaba asta, o să băgăm şi vreo istorie scandaloasă şi vom pune un ziar să scrie că este o ruşine pentru literatura naţională că se publică asemenea lucruri. Iar dacă nici asta nu ajunge, vom spune că e tradus din limba rusă. Cărţile străine au totdeauna succes.

Copiii vor rămîne acasă şi vor pregăti prînzul. Oamenii mari vor umbla la şcoală. Vor fi duşi binişor de mînă, în fiecare dimineaţă. Vor fi puşi să citească poveştile fraţilor Grimm în textul german, cu note, şi vor fi siliţi să înveţe pe de rost bucăţi grele, cu analize gramaticale.

— Şi se vor duce la culcare devreme — spuse Veronica.

— La ora opt, mari şi mici — am precizat eu. — Şi vor trebui să se ducă la culcare cu surîsul pe buze, ca şi cum le-ar plăcea grozav rînduiala asta, sau dacă nu, să spună de ce nu le place. Şi vor trebui să-şi spună rugăciunea. Între noi fie vorba, Veronica, eu unul nu cred că se roagă totdeauna. Şi e interzisă lectura în pat, s-a terminat cu păhărele de alcool date pe gît „ca să doarmă bine", înainte de urcă în dormitor. O să le dăm noi de gol toate şiretlicurile.

— Şi vor trebui să-şi ia regulat doctoria, care are un gust atît de rău — adăugă Veronica.

— La primul simptom de boală, gata, o lingură de supă plină ochi cu untură de peşte.

— Şi o să-i întrebăm de ce sînt atît de proşti — mai spuse Veronica.

— Da, am aprobat eu, dar aici treaba va înceta de a mai fi nostimă pentru noi. Fiindcă oamenii mari nu vor fi nici buni, nici răi. Pur şi simplu, nu vor avea dreptate, asta va fi tot. Cel puţin, vom avea

grijă să le dăm totdeauna un motiv pentru a justifica de ce trebuie totdeauna să facă ce n-au chef să facă, şi nimic din ce le place. Bine-nţeles, ei nu vor înţelege ; vor socoti că motivul nostru nu e un motiv. Dar vor face mai bine să-şi ţină pentru ei părerea.

— Şi, firește, zise Veronica, nu vor avea voie să dea replica.

— Dacă replică ceva, asta va dovedi că au năravul de a tăia firul în patru, care trebuie desrădăcinat cu orice preţ. Şi dacă nu replică nimic, asta va dovedi că sînt bucuroşi şi vor trebui negreşit să se îndrepte, înainte ca acest cusur să nu devină viciu.

— Orice-am face, pufni Veronica, le vom spune că este pentru binele lor.

— De altminteri, am întors-o eu, va fi cu-adevărat pentru binele lor. Căci singura noastră plăcere va fi să le asigurăm fericirea. Nu va fi neapărat o plăcere şi pentru ei, dar vina o va purta ignoranţa lor.

— Mai tîrziu o să ne fie ei recunoscători, hohoti Veronica, pornindu-se pe-un rîs înspăimîntător.

— Le vom repeta din cînd în cînd acest adevăr, ca să îi consolăm. Şi vom fi buni pentru ei în fel şi chip. Îi vom lăsa să-şi petreacă timpul cu jocuri. Nu cu jocuri stupide, bine înţeles, cum sînt golful şi crochetul, care n-au nici un haz şi se sfîrşesc totdeauna cu certuri. Dar vor putea să se joace de-a lupul, de-a urşii, de-a balena, să ia parte la jocuri instructive care le vor da cîteva noţiuni de ştiinţele naturii. Îi vom învăţa să se joace de-a piraţii, de-a Pieile Roşii, de-a Căpitanul — să se ţină de toate jocurile susceptibile de a le dezvolta imaginaţia. Ştii tu de ce oamenii mari sînt totdeauna atît de trişti ? Fiindcă niciodată nu sînt îmboldiţi să-şi dea frîu slobol imaginaţiei.

Firește, din cînd în cînd vor fi lăsați să se joace de-a ce vor ei — miercurea și sîmbăta, de exemplu. Vom invita alți oameni mari ; vor lua ceaiul împreună și vor fi lăsați să cocheteze în grădină, sau, dacă e vreme umedă, în sufragerie, pînă cînd va veni doica lor să-i ia acasă. Bine-nțeles, noi le vom alege prietenii — doamne și domni bine crescuți, părinți ai unor copii onorabili ; pentru că, dacă ar fi lăsați să procedeze după capul lor, știi cum ar merge lucrurile : s-ar îndrăgosti de niște persoane insuportabile, pe care nici nu le-am putea primi în casă. Noi le vom alege compania care le prieste. Și dacă nu țin la companionii hotărîți de noi, dacă unchiul William, de pildă, spune că n-o poate suferi pe tînăra invitată de noi anume ca să se îndrăgostească de ea, dacă într-adevăr o detestă, îi vom spune că se comportă astfel din spirit de contradicție și îl vom soma să o iubească, fiindcă este femeia de care are nevoie. Și vai de el dacă se bosumflă ! Și dacă bunica se strîmbă și pretinde că nu-l poate suporta pe bătrînul Jones, sub pretext că are nasul roșu, sau un ochi de sticlă, sau din vreun alt motiv la fel de ridicul, îi vom spune : „Foarte bine, doamnă ; ori te joci cu domnul Jones și vei fi amabilă cu el, ori îți vei petrece după-amiaza făcîndu-ți rînduială în odaie ; și cu asta, basta."

Îi vom lăsa să se căsătorească miercurea și sîmbăta după-amiaza și să se joace de-a căsnicia. Dacă se iau de păr, o să le tragem o chelfăneală zdravănă ; o să le confiscăm copiii, pe care îi vom încuia într-un sertar, și le vom spune că nu-i mai recapătă decît cînd vor fi cuminți.

— Cu cît se vor strădui mai mult să fie cuminți, spuse Veronica, după ce chibzuise puțin, cu atît își vor da mai bine seama că nu au fost.

— Cumințenia sau răutatea lor va depinde de noi — i-am ținut eu isonul. — Cînd rentele vor fi în scădere, cînd vîntul de est ne va face să suferim de ficat, vor fi surprinși să constate cît de răi pot fi.

— Și ferească sfîntul să uite vreodată ceea ce li s-a spus, țipă Veronica. Nu trebuie să fim siliți să le repetăm veșnic același lucru, de parcă am vorbi la pereți.

— Și dacă am avut intenția de a le face o observație și am uitat de ea, am adăugat, vom spune că nici n-ar trebui să aibe nevoie să li se spună lucruri atît de simple, cum se face cu niște bebeluși. Să ținem minte bine toate astea.

— Dacă vor crîcni, mai spuse Veronica, le vom spune că se răzvrătesc fiindcă nu-și cunosc fericirea. Le vom mai spune cît de blînzi și drăgălași eram noi, la vîrsta lor. Ia zi, papá, nu cumva să pierzi trenul. Pe mine m-ar încondeia !

— Doamne sfinte ! — am exclamat — e adevărat. Uitasem cu totul de tren.

— Ai face bine să o iei la fugă, mă îndemnă Veronica.

Sfatul era înțelept.

— Gîndește-te la cartea noastră ! — îmi strigă, de la distanță, Veronica.

M-am întors ca să-i răspund, țipînd cît mă ținea gura :

— Însemnează-ți toate ideile care-ți vor trece prin cap !

— Cum o să-i spunem cărții ? — urlă Veronica din răsputeri.

— *De ce omul din lună are o mutră așa de scîrbită* — am urlat, la rîndul meu.

Cînd am întors capul pentru ultima oară, Veronica stătea pe stinghia de sus a pîrleazului ; își scosese

un pantof şi îl folosea ca pe-o baghetă cu care dirija o orchestră imaginară.

Din fericire, trenul de şase şi cincisprezece avea douăzeci de minute întîrziere.

*

Am decis că soluţia cea mai bună era să-i spun Măicuţei adevărul. Nici nu deschisesem bine gura, că ea rosti :

— Spune-mi totul, chiar şi cel mai rău lucru. Să nu-mi ascunzi nimic. Veronica a fost rănită ?

— Ce-i mai rău, i-am spus, este faptul că va trebui să refacem totul. Asta-i partea cea mai rea. De ce, cînd iese ceva pe dos, trebuie să crezi imediat că este amestecată şi Veronica ?

— Eşti sigur că n-are nimic ? — insistă Măicuţa.

— Vrei să mă jur să-mi sară ochii dacă te mint ? (Naiba să-i ia pe copiii ăştia, cu expresiile lor ridicule !) Voiam să spun : „Este absolut sigur."

Măicuţa păru uşurată. I-am povestit toate supărările pe care le avusesem cu vaca. Dar ea deplînse soarta vacii. I-am spus că speram că, pînă la urmă, Robina va deveni o femeie rezonabilă. Am vorbit mult despre Robina şi am căzut de acord că în problema aceea reuşisem să scoatem la iveală un exemplar destul de frumos.

— Trebuie să mă întorc acolo cît mai curînd — i-am spus. — Nu vreau ca tînărul Bute să-şi traseze planurile fără să mă consulte.

— Tînărul Bute ? — se interesă Măicuţa.

— Da, arhitectul.

— Credeam că e om bătrîn — zise ea.

— Spreight este bătrîn. Bute nu este decît unul din colaboratorii lui. Dar pare să fie tare priceput în meseria lui.

Măicuța voia să știe mai multe despre personaj.

— E un tînăr bine ? — mă întrebă.

— E un tînăr amabil, plin de bun simț — i-am spus. — Îmi place. Țin la tinerii care știu să asculte.

— Și, ca aspect... e bine ?

— Nici chiar atît de frumos ca să devină antipatic — am informat-o eu. — Are o figură agreabilă, mai ales cînd surîde.

— Însurat ? — își urmă ea interogatoriul.

— Ca să fiu sincer, habar n-am. Nu mi-a dat prin cap să-l întreb. Curioase mai sînt femeile ! Nu, nu cred. Aș pune prinsoare că este holtei.

— Ce te face să crezi că e holtei ?

— Nu știu, i-am răspuns. — N-are un aer de om însurat.

— O să-l vedem des ?

— Destul de des, i-am spus. Presupun că va fi acolo luni. Cît despre cuptor...

— Ce poate să facă acolo, cînd nu ești tu ? — zise Măicuța.

— O să meșterească ceva — i-am spus. — O să facă măsurători. Va fi acolo Dick, ca să-i explice totul. Și, dacă nu e el, o găsește pe Robina. Dar, lucru ciudat, s-ar zice că Robina îi poartă sîmbetele.

— De ce oare ? — exclamă Măicuța, cu o nuanță de neliniște în glas.

— A, fiindcă în ziua cînd a venit prima dată la noi, Bute a intrat în casă prin bucătărie. Cred că din această cauză. Robina, însă, susține că o agasează surîsul lui, — altminteri, mărturisește că n-are nici un motiv să fie pornită pe el.

— Cînd te întorci ? — spuse Măicuța.

— Joia viitoare. Cu sau fără cuptor, mă voi duce joi.

Ea spuse că mă va însoți. Înainte de a fi pomenit de Robina, nici nu fusese vorba de așa ceva.

După aceea i-am vorbit despre Dick şi lecţiile de agronomie, şi despre Saint-Leonard.

— Crezi că Dick se va ţine serios de treabă ? — mă întrebă.

— Saint Leonard, i-am spus, şi-a pus multe speranţe în Dick. Am aflat acest lucru de la fiica lui, şi am avut grijă ca Dick să fie informat şi el. Mama ei...

— Mama cui ?

— Mama lui Jeannie, am lămurit-o. — Doamna Saint Leonard. Şi ea are o părere bună despre Dick. Lucrul acesta l-am aflat de la Jeannie.

— Domnişoara asta îmi pare tare flecară — reflectă Măicuţa.

— Are să-ţi placă, am încredinţat-o. — Este o fată fermecătoare, plină de judecată, atît de bună, de modestă, atît de...

— Ai şi constatat toate astea ?

— E lesne să-ţi dai seama de calităţile ei. Mama nu există. Tatăl nu se pricepe cîtuşi de puţin la afaceri. Jeannie face să meargă totul ca pe roate.

— E bine ?

— Păi abia ţi-am spus. Fire practică, şi în acelaş timp...

— Mă gîndesc la... fizicul ei.

— Uite cum se preocupă femeile de aparenţe ! Aparenţele nu contează. Are o figură din acelea care ţi se întipăresc în minte. La început, nici nu remarci cît de drăgălaşă e, dar pe urmă...

— Şi, are şi ea o părere bună despre Dick ?

— Va fi foarte dezamăgită, i-am spus, dacă flăcăul nu munceşte, dacă se arată lipsit de perseverenţă. Toată lumea va fi dezamăgită.

— Dar ce poate să le pese lor de treaba asta ?

— Nu e vorba de ei. E vorba de...

— Nu-mi place tînăra asta — se pronunţă Măicuţa. — Nu-mi place nici unul din lotul tău de Saint Leonarzi. Cunosc eu bine soiul acesta de oameni.

— Cînd îi vei cunoaşte mai bine, am sugerat.

Ea declară că nu dorea să-i cunoască şi că voia să plece chiar luni, cu primul tren.

Mi-am dat silinţa să-i înfăţişez toate neajunsurile ce însoţeau proiectul expus. Prezenţa ei la faţa locului nu va izbuti decît să sporească necazurile Robinei ; o schimbare de program n-ar putea avea darul decît de a-l face pe Dick şi mai nehotărît. Demonstraţia aceasta mi-a luat cîtva timp.

— A promis că-mi va scrie impresiile lui din prima zi — i-am adăugat. — Să aşteptăm. Să vedem ce va spune.

Îmi ripostă că nu pricepea cum de se lăsase să fie despărţită de toţi acei sărmani copii. Şi toate treburile puse la cale în absenţa ei ! Spera că, cel puţin în privinţa Veronicăi, încă nu fusese luată nici o hotărîre irevocabilă.

— Veronica nu cere altceva decît să se îndrepte — am liniştit-o eu. — I-am cumpărat un măgar.

— Ce anume ? — strigă Măicuţa.

— Un măgar. Avea poftă de un asemenea patruped, şi ne-am gîndit că ar putea servi ca să-i trezească simţul de răspundere...

— Simţeam eu prea bine, oftă ea, că nu ai cruţat-o pe biata micuţă !

Am considerat prudent să schimb subiectul conversaţiei.

CAPITOLUL VIII

Trei scrisori

Scrisoarea Robinei, datată din seara de luni, am primit-o marţi dimineaţa.

„Sper că ai prins trenul — scria Robina — Veronica s-a întors acasă abia la şase şi jumătate. Mi-a pretins că aţi discutat despre o sumedenie de lucruri, că de la un subiect aţi trecut la altul : toate aceste mărturisiri erau învăluite într-un aer misterios. Dar, pînă la urmă, predica ta se pare că i-a priit. Acum abordează faţă de toate lucrurile pămînteşti o detaşare dispreţuitoare care nu e lipsită de demnitate. Nici măcar o dată nu a fost obraznică ; ba chiar, în mai multe rînduri, s-a arătat de folos. I-am dat voie să ia o veche agendă pe care o „găsise“ în pupitrul tău ; de atunci îşi petrece aproape tot timpul încuiată în odaia ei. Susţine că veţi scrie o carte în colaborare. Cînd am întrebat-o ce sbuiect va avea cartea, a refuzat să-mi răspundă, declarînd că voi afla toate detaliile „la timpul potrivit“ ; nu a catadixit să-mi spună decît că acest tom va fi o binefacere pentru omenire. Ieri seară agenda rămăsese deschisă pe măsuţa de toaletă, aşa că am putut citi titlul manuscrisului. Opera e botezată „De ce omul din lună are o mutră atît de scîrbită“. S-ar zice că titlul îţi aparţine. N-am ajuns mai departe cu lectura, oricît

de tare mă mîna curiozitatea. Sub titlu făcuse un desen care nu e rău deloc : înfăţişează un domn bătrîn care, într-adevăr, are o mutră destul de desgustată.

Teodor, complicele Veronicăi, este fiul unic al unei văduve, doamna Foy, care este vecina noastră cea mai apropiată, spre latura sudică. Am întîlnit-o pe această doamnă duminică dimineaţa, la ieşirea de la slujbă. Încă nu-i contenise plînsul. Dick a mărit pasul şi a tras-o pe Veronica de mînă, ca să-i pot vorbi vecinei. Este o femeie bizară. Fiindcă bunicul ei, după cîte mi-a înşirat, a fost ucis odinioară de explozia unui cazan cu aburi, este obsedată de ideea că fiul ei ar fi victima unei fatalităţi ereditare şi că va avea parte de aceeaşi moarte ca şi înaintaşul lui. Credeam că ne poartă pică. Dar nici gînd. Pentru ea accidentul de sîmbătă este un semn al faimoasei fatalităţi. Ca să o consolez i-am spus că, devreme ce fatalitatea a intrat odată în acţiune fără a face prea mult rău, destinul trebuia să fie satisfăcut. Ea însă persistă în credinţa că, dărîmînd bucătăria noastră, soarta nu organizase decît o repetiţie generală. Toată această trăznaie este cam ridicolă. Asta nu ne-a împiedicat ca, în clipa cînd unui copil care ieşea dintr-o casă i-a scăpat din mînă cana cu bere, să ţipăm amîndouă ca din gură de şarpe şi să fim la fel de uimite că îl mai vedem pe Teodor teafăr, lîngă noi.

Doamna Foy a venit în vizită la noi azi după-amiază (luni). I-am arăta bucătăria şi ştergătorul în care şi-a prins piciorul Teodor. Ea a părut surprinsă că ursita rea a lăsat să treacă nefolosită o ocazie atît de favorabilă şi din pricina asta este şi mai neliniştită. Se pare că în pachet nu era decît o jumătate de livră de praf de puşcă. Grădinarul medicului de-aici îl cumpărase ca să arunce în aer rădăcinile unui pom bătrîn, şi lăsase o clipă pachetul pe peluză. Doamna Foy e de părere că grădinarul e un om tare bun fiindcă nu i-a

pretins preţul pentru o livră întreagă. M-am oferit să-i plătim partea noastră. Ea a refuzat. Îl socoteşte răspunzător de toate pe răposatul bunic. Cred că dacă i-aş fi propus ar fi acceptat să plătească şi stricăciunile.

Prin ţinut încep să circule relatări exagerat de umflate despre accident. Cel mai mult mă tem ca nu cumva Veronica să nu-şi dea seama de notorietatea pe care a dobîndit-o. Plecarea ta inopinată a dat naştere unei legende. Un plugar care te-a văzut trecînd pe drumul care duce la gară, pretinde că nu a recunoscut decît umbra ta. Diferite cîrpe culese jur-împrejur, pînă la o depărtare de o leghe, trec drept rămăşiţele veşmintelor proiectate de explozie. Judecînd după numărul şi natura acestor relicve s-ar părea că te dedai la un straniu abuz de încălţări. Au şi fost găsite şapte perechi de pantofi prin şanţurile din împrejurimi. Cîţiva zăltaţi pretind că există material suficient pentru a construi nucleul unui muzeu local."

Aceste prime trei paragrafe acopereau exact prima filă din misiva Robinei. Datorită acestei împrejurări favorabile, am putut să strecor pagina în buzunarul meu fără a fi văzut de Măicuţa.

„Micul servitor a sosit duminică dimineaţa" — continua Robina. „Dacă am înţeles bine ce mi-a spus, ar purta numele de William. În orice caz acest nume se apropie cel mai mult de sunetele pe care le-a putut prinde urechea mea. Cît despre numele de familie, dacă are şi-aşa ceva, îţi las ţie grija de a-i smulge această taină cînd te întorci. Se prea poate ca limba vorbită de William să fie graiul local din comitatul Berkshire, dar seamănă mai degrabă cu lătratul unui cîine. Nici nu se poate închipui făptură mai rustică. Este dornic să se instruiască, dar ogorul ce trebuie desţelenit are dimensiuni respectabile.

Duminică l-am surprins cînd era cît pe-aci să arunce la gunoi tot ce rămăsese de la micul dejun. Firește, i-am pus în vedere că este o crimă să irosești alimentele ; m-am străduit să-l fac să priceapă că locul cel mai nimerit pentru resturile unei mese se află în interiorul corpului. Am crezut că înțelesese lecția. (Nu știi niciodată dacă a înțeles, deoarece nu-ți răspunde niciodată. Rămîne drept ca o grindă, cu gura căscată de zici că-i troznesc maxilarele, ceea ce nu-i puțin lucru. Trebuie să tragem nădejdea că vorbele care i se spun nu se pierd, trecînd printr-o deschidere atît de largă.) În tot cursul după-amiezii am remarcat că lupta aproape victorios împotriva unei somnolențe prea puțin naturale. A fost și mai rău după gustarea de la cină ; am crezut că în tot restul zilei nu va mai fi bun de nimic. Seara, nici n-am mai mîncat ; Dick îl ajutase să strîngă de la masă ; i-am auzit cum stăteau de vorbă. S-ar zice că Dick îl înțelege. Pe urmă Dick a venit s-mi spună că William dorea să știe dacă putea să lase pe-a doua zi carnea de vită rămasă în farfurii. Crezuse că era obligat să mănînce chiar în aceeași zi ceea ce rămînea și se temea că nu va avea puterea de a se întoarce la el acasă. Îmi interpretase greșit gestul, închipuindu-și că voiesem să spun că trebuia să depoziteze în corpul lui tot ce nu se consuma la mese.

Veronica se arată tare interesată de persoana lui William. Evident, sentimentul matern este foarte dezvoltat la Veronica ; noi nu-l luasem în seamă. Pretinde că băiatul ăsta are multe trăsături bune. Se așează lîngă el, cînd sparge lemne, și-i înșiră niște istorii calculate, susține ea, pentru a-i dezvolta treptat inteligența. Ba chiar se stăpînește ca nu cumva să-l jignească, etalîndu-și în mod prea pedant superioritatea. Azi dimineață o auzeam spunîndu-i : „Cel care duce o viață ca a ta e la mintea cocoșului că

n-are timp pentru citit, în vreme ce eu nu am altceva de făcut decît să mă cultiv."

Măgarul a sosit azi după-masă, în lipsa mea. Galopa, ducîndu-l în spinare pe Hopkins (ce poate oare să facă și Hopkins ăsta, ca să i se supună acest patruped de la care nimeni nu obține nimic cu duhul blîndeții?) I-am oferit fîn și după aceea scaieți ; dar dă impresia că preferă pîinea cu unt. Încă n-am putut afla precis ce dorește să bea dimineața, ceai sau cafea, dar un lucru e sigur : este un animal care știe ce vrea și, din fericire, sîntem asortați cu ambele articole, în casă. Diseară îl găzduim laolaltă cu vaca ; ea l-a primit mai întîi cu entuziasm și voia pur și simplu să-l adopte, dar a devenit mai rece în raporturile cu el de cînd a descoperit că nu este un viței.

Eram să uit să-ți scriu că la biserică s-a petrecut o întîmplare ciudată.

Familia Saint Leonard ocupă banca din partea opusă ușii celei mici. Cînd am intrat noi, erau toți acolo, cu excepția tatălui, care n-a sosit decît tocmai la țanc, în clipa cînd toți enoriașii îngenunchiați se ridicau. S-a dus pînă la cor, acompaniat de niște pufnituri înfundate ; mai multe persoane, nemaiputîndu-se stăpîni, au izbucnit în rîs. Eu nu înțelegeam de ce rîd. Avea un aer foarte respectabil, cu părul lui cărunt și cu redingota aceea încheiată pînă-n gît, care-i dă o înfățișare de bătrîn militar. Cînd a ajuns însă în dreptul băncii noastre, am înțeles totul. Dăduse o raită pe la acareturile fermei și, întorcîndu-se tîrziu, cum nu era nimeni de față ca să-i atragă atenția, dragul nostru vecin uitase să-și schimbe pantalonii scurți. De la cap pînă la genunchi era îmbrăcat ca un creștin desăvîrșit, dar, indiscutabil, picioarele lui trădau pe un necredincios lipsit de respect.

Mă aflam la capătul băncii. Trecînd pe lîngă mine, mi-a spus :

— Ce i-a apucat ? Chiar atît de mult am întîrziat?

După ce-am prînzit, ne-am dus la ei. Abia deschisesem uşa, că Saint Leonard a şi pus mîna pe mine, spunînd : „Iată o fată cu cap. O să ne spună părerea ei : ce contează, în ochii Domnului, dacă mă duc la biserică îmbrăcat cu pantaloni de sport sau purtînd pantaloni cu „cureluşă ?“

„Nu văd, îi luă de sus, ripostînd cu răceală, doamna Saint Leonard, întrucît este mai bine informată decît mine domnişoara Robina, ca să cunoască punctul de vedere al lui Dumnezeu (Era adevărat). Şi, dacă Domnului tot puţin îi pasă, de ce să nu pui un pantalon ca oamenii ?“

„Oare umilinţa izvorîtă din inimă nu este singurul lucru care contează ?“ — întrebă Saint Leonard.

„Inima umilă, replică soţia sa, nu exclude necesitatea de a fi îmbrăcat corect.“

Saint Leonard începea să se înfierbînte. A făcut bine că a ieşit din odaie.

✿

Cu cît mă văd mai des cu Jeannie, cu-atît ţin la ea mai mult. Sper că va voi să fim bune prietene. Prezenţa ei îmi face tare bine ! *(Am citit de două ori acest pasaj, prefăcîndu-mă că am pierdut şirul.)* Trebuie să ajungi la convingerea că a devenit de timpuriu atît de serioasă din pricină că are o mamă atît de proastă şi un tată atît de lipsit de spirit practic. Cine ştie — poate dacă aş fi avut alţi părinţi, aş fi putut şi eu să fiu o tînără foarte descurcăreaţă. Dar acum este prea tîrziu ca să mă mai vait.

Sărmana doamnă Saint Leonard ! Nu mă pot opri să n-o plîng. Ar fi fost atît de fericită să împărtăşească viaţa unui citadin de vază, care să fi ieşit în fiecare dimineaţă cu o floare la butonieră, iar dumi-

nica să fi purtat o frumoasă jiletcă de pichet alb. Nu cred cîtuşi de puţin ce povesteşte lumea : că soţii şi soţiile trebuie să aibe firi total opuse ca să se înţeleagă. Domnul Saint Leonard ar fi trebuit să se însoare cu o femeie inteligentă, capabilă să discute cu el şi pe care n-ar fi necăjit-o deloc să bea bere dintr-o ceaşcă. Dacă mă mărit vreodată, o să-mi aleg un bărbat care să aibe sînge iute, să iubească muzica şi să fie un bun dansator, iar dacă îmi voi da seama prea tîrziu că este inteligent, voi pleca de sub acoperişul conjugal.

E aproape opt seara, şi Dick încă nu s-a întors. Veronica este considerată culcată, dar aud cum cad diferite obiecte pe duşumeaua odăii ei. Dick se va întoarce mort de oboseală. Astăzi avea de adus o turmă de trei sute de oi de la Isley, şi să le bage în ţarc înainte de înserare. Am avut grijă să găsească o cină bună.

Şi acum, să discutăm afaceri. Tînărul Bute şi-a petrecut ziua aici. Va reveni vineri. În legătură cu vinerea, să nu uiţi că e ziua de primire a doamnei Saint Leonard. Ea speră să aibe plăcerea de a te cunoaşte şi pe tine şi crede că va avea ca musafiri douătrei persoane pe care ne-ar putea face plăcere să le întîlnim. Drept care trag concluzia că jumătate din persoanele simandicoase din împrejurimi au fost invitate să te cunoască. Prin urmare, adu-ţi fracul ; şi dacă Măicuţa poate să dibuiască pe undeva rochia mea de muselină roză cu buline, pune-o în valiza mea. Dacă nu e nici în garderob, nici în ultimul sertar din odaia Veronicăi, atunci trebuie să fie în cutia de carton, sub patul mamei. Fii cu băgare de seamă să n-o şifonezi. Cît despre centură, precis că Măicuţa a aranjat-o în vreun loc anume. Dacă aprobi proiectele lui — vorbesc de cele ale tînărului Bute — nu vede

nici un motiv pentru ca lucrările să nu înceapă imediat. Trebuie să-i spun meşterului zidar să vină să te vadă vineri ?

El propune — adică tînărul Bute — să facă o singură încăpere din lăptărie şi din coridor, ceea ce va alcătui un hol de ajuns de mare ca să facem acolo tot ce vom voi. Zice că vom putea chiar să şi dansăm. E evident că şi-a dat multă osteneală. Cîteva din ideile lui sînt rezonabile. Firește, însă, trebuie să-i intre bine în cap că aici contează voinţa noastră şi nu a lui. De exemplu, i-am repetat ce mi-ai spus tu : că voi putea să am camera mea exact aşa cum am să vreau. I-am expus ideile mele. Mai întîi a făcut o mutră de parcă ar fi crezut că nu ştiu bine despre ce vorbesc ; i-am arătat clar contrariul ; pînă la urmă a consimţit să-mi urmeze indicaţiile cu condiţia să i le aştern pe hîrtie. Acum mi-e mai puţin antipatic decît prima dată. În general este capabil de a fi destul de amabil cînd vrea. Cel mai mult mă agasează cînd vorbeşte de „elevaţie", „plan" şi „în secţiune". — Spune-i Măicuţei că am să-i scriu mîine. N-ar putea să vină cu tine vineri ? Pînă atunci totul va fi repus în ordine..."

Restiul misivei avea un caracter mai secret şi nu l-am mai citit — în orice caz nu cu glas tare.

În clipa cînd Robina sfîrşea de scris, cineva bătuse la uşă. Era jurnalistul tîrguşorului. N-avea motiv să se alarmeze, fiindcă vizitatorul era mai tulburat decît ea.

„A tot bîiguit la scuze — scria Robina — încît, dacă nu i-aş fi sărit în ajutor, ar fi plecat uitînd de ce venise.

M-am gîndit că n-aveam altceva mai bun de făcut decît să-l înrolez pe acest tînăr în tabăra noastră. Am apelat la sentimentele lui cavalereşti în scopul ca foaia locală să ne cruţe de trista notorietatea care, simţeam prea bine, ar arunca o umbră asupra întregii

mele vieţi. Ştiu să fiu gentilă cînd vreau. Ne-am strîns mîna. Poţi fi liniştit. Cred că *Curierul din Berkshire* nu va pomeni de explozia cuptorului.

Dick s-a întors chiar acum. Spune că va scrie şi el *după ce va isprăvi de mîncat,* nici măcar o secundă înainte."

*

Scrisoare a lui Dick, pe care Măicuţa părea s-o aştepte cu cea mai mare nerăbdare, ne-a sosit miercuri dimineaţa.

„Dacă vrei să ştii ce înseamnă să trudeşti din greu — afirma Dick — fă-te agricultor. De ce ne-am ocupat vreodată de altceva ? De ce se închid oamenii în birouri, ca să facă lucrări care nu folosesc nimănui? Dacă aş şti să scriu, ai înţelege ce vreau să spun. De ce nu trăim cu toţii în case modeste, de ce nu scoatem din pămînt toate bunurile de care avem nevoie ?

Ar fi atît de simplu. Iată nişte sărmani pîrliţi care stăteau la coarnele plugului ; sînt puşi să coboare în mine ; sînt puşi să muncească aproape goi în faţa cazanelor cu aburi. Şi toate astea pentru ce ? Pentru a fabrica o maşină care va cultiva pămîntul în locul lor. Ce rost are treaba asta ? Fără îndoială, există şi maşini utile. Ce rost are treaba asta ? Fără îndoială, există şi maşini utile. Aş vrea să am un automobil, drumurile de fier şi vapoarele cu aburi sînt foarte bune ; dar ne-am lipsi foarte lesne de jumătate din neroziile de care n-avem poftă. Şi ne-ar rămîne timp şi forţe pentru a produce lucrurile de care toată lumea are nevoie. În viaţă lucrurile se petrec ca la şcoală, unde trebuia să buchisim în aşa hal rădăcinile greceşti, că nu mai aveam timp să învăţăm sintaxa. Uită-te la Denis Yeubury. Posedă în Scoţia nu ştiu cîte pogoane de pămînt. Ar duce o viaţă feri-

cită, dacă ar sta să le cultive. În loc de asta crește cîteva sute de păsări care n-ar ajunge nici pentru hrana unei familii, ca să se ducă toamna la vînătoare. Restul timpului și-l irosește din zori pînă-n seară ca să-și înșele clienții într-o văgăună infamă din oraș, ceea ce-i permite să-și umple casa de bibelouri și să-și acopere cu bijuterii nevasta și fiicele. Firește, totdeauna va fi nevoie de tipi nemaipomeniți, ca tine, pentru a scrie cărți. Nu ne vom putea lipsi cu totul nici de medici, dar dacă oamenii ar duce o viață chibzuită, jumătate din doctorii care există ar fi suficienți. Dacă ai o casă confortabilă, mîncare pe săturate, băutură suficientă și cîteva cîrpe, pentru ca femeile să fie mai drăguțe, tot restul e apă de ploaie.

Vederile mele pot să-ți pară ridicule, dar aș vrea ca lucrurile să fie cu adevărat așa. În orice caz am intenția să fac astfel ca să fie adevărate pentru mine. Asta înseamnă că îți sînt foarte recunoscător, scumpul meu papá, că-mi dai prilejul de a mă pregăti pentru o viață normală. Vocația mea era agricultura. Aș fi detestat să fiu avocat, să-i fac înadins pe oameni să intre în conflict, ca să-mi cîștig pîinea. Ca fermier, simți că făcîndu-ți ție bine, faci binele și jur-împrejurul tău. Domnișoara Jeannie este de aceeași părere cu mine. E făptura feminină cea mai înțeleaptă pe care am cunoscut-o și Robina ține mult la Bătrînul ; e și el un tip aparte. Ne face să vedem miezul lucrurilor. De exemplu, pînă acum credeam că un ogor nu e altceva decît un ogor ; că îl rîcîi cu unelte și pui semințe, iar tot restul depinde de vreme. Ei bine, nici gînd. Un ogor trăiește și el, este ceva viu. Întîlnești ogoare bune, care au voința de a se ameliora, care îți arată recunoștință pentru tot ce faci pentru ele, care sînt mîndre de ele. Și găsești ogoare stupide, cărora ai chef să le tragi picioare. Poți să cheltuiești o sută de lire pe îngrășăminte pentru asemenea ogoare, asta

nu le face decît şi mai neroade. Altele sînt plăpînde ca nişte bolnavi. Avem unul, un petec de pămînt cu crustă uscată, care se mărgineşte cu drumul spre Fryfield, şi pare să simtă totul mai profund decît celelalte. Din oricare punct al rozei vînturilor ar sufla vreo adiere, el suferă cel mai mult ; după o furtună îţi vine să te duci să vezi dacă aversa nu s-a deslănţuit doar asupra lui.

Saint Leonard, care are teorii bune de folosit la orice, pretinde că fiecare petec de pămînt transmite caracterul său sufletului morţilor primiţi la sînul lui. Avem un teren de şapte pogoane chiar la jumătatea colinei. El spune că nu trece niciodată pe-acolo fără să-şi scoată pălăria în faţa terenului. Orice ai sădi acolo, totul creşte singur, în timp ce pentru alte ogoare, totdeauna sămînţa pe care le-o dai e cea pe care n-o voiau ; sînt ca acei copii rîzgăiaţi, care bîzîie totdeauna ca să capete prăjitura celorlalţi.

Nu există nici un motiv pentru ca ogorul cu pricina să fie bun, afară de caracterul lui. E aşezat spre răsărit, jumătate din zi, pădurea îi ascunde soarele ; dar, din puţinul pe care-l primeşte, scoate tot ce se poate. Saint Leonard spune că sub glia aceea doarme negreşit vreo bătrînă bunică cu inimă curată, care îngîna cîntece de dragoste în timp ce-şi făcea treaba. Fiindcă veni vorba de caracterul ogoarelor, ce ogor drăgălaş ar fi Jeannie !

Ce naiba i-ai putut face Veronicăi ? Se plimbă pretutindeni cu un caiet de şcoală în mînă ; dacă i se vorbeşte, în loc să răspundă, scrie. Scrie cît o ţin puterile. Nimeni nu ştie ce anume. Spune că e o învoială încheiată între ea şi tine şi că, mai tîrziu, toată treaba asta va face vîlvă. Azi-dimineaţă mi-am luat răspunderea să-i spun ce părere am despre ea fiindcă a uitat să-i dea de mîncare măgarului. Mă aşteptam

să-mi îndruge o mie de motive, unul mai trăznit decît altul ; mai întîi, că se gîndise să-i dea de mîncare, al doilea, că nu era sarcina ei să-l hrănească şi al treilea că măgarul ar fi fost hrănit, dacă împrejurări de forţă majoră nu ar fi împiedicat-o să-l hrănească, şi, în al patrulea rînd, că nu dimineaţa se hrăneşte un măgar, şi uite aşa s-o ţină mai departe. Cînd colo, scoate caietul şi mă roagă să repet ce i-am spus.

Uit mereu s-o întreb pe Jeannie ce trebuie să mănînce măgarul ăsta. Noi am încercat cu fîn şi scaieţi. Scaieţii îi servesc doar ca să se scarpine, se freacă de ei ; cît despre fîn, dă impresia că habar nu are ce să facă cu el. S-ar spune că nu vrea să i se pregătească o hrană separată, că vrea să se mulţumească cu ce mîncăm şi noi. Pîine cu unt, cu felii tăiate nu prea subţire, prăjitură cu mere, iată ideea pe care şi-o face el despre micul dejun cuvenit unui măgar. Ca băutură, preferă, mai presus de orice, ceai cu zahăr şi cu mult lapte. Robina spune că ar fi o pierdere de vreme să ne apucăm să-l învăţăm să intre în sufragerie, cînd se bate gongul. Deocamdată, în chip de gong folosim deşteptătorul. Nu e bun la altă treabă ; dacă e vorba de trezit, nu te poţi bizui pe el. Şi mă întreb cum voi face cînd vaca se va afla acolo, în staul. Căci deocamdată ea ne deşteaptă. Funcţionează foarte regulat, la patru şi jumătate precis, şi mă cuprinde o spaimă cumplită ca nu cumva să adoarmă din nou, într-o bună zi. Deşteptătorul nostru seamănă cu aparatele despre care se vorbeşte prin basme. Ai scris pe tema asta o bucată care nu era rea, dar pînă astăzi crezusem că era doar născocirea ta. Îl cumpărasem fiindcă suna tare. Mai sună şi acum, dar e jenant faptul că, chiar dacă te dai peste cap, n-ai nici un mijloc de a-l face să sune înainte de şase dimineaţa. Duminică seara îl pusesem să sune la patru şi jumătate. Ei bine, dacă vaca noastră

conștiincioasă n-ar fi mugit la ţanc, Dumnezeu ştie cînd aş fi plecat la fermă. Deşteptătorul a sunat, ce-i drept, la ora patru şi jumătate, dar abia după amiaza, în timpul mesei de prînz. L-am demontat. Face tot ce vrei, în timpul zilei. Dar s-ar spune că şi-a fixat singur orele de muncă ; refuză să se lase deranjat în timpul ce şi l-a rezervat pentru repaos. Am vrut să-l asvîrl pe fereastră, dar Robina mi-a spus că trebuie să-l păstrăm pentru tine ; că tu ai putea, cine ştie, să faci ceva din el. Vrea să spună : să scrii ceva despre deşteptător.

Nu-mi mai amintesc deloc ce îi spuseseşi Robinei cu privire la dormitorul ei. Bute a venit să mă vadă în acest scop. Părea descumpănit. Dacă încăperea va arăta aşa cum vrea Robina, n-ar avea decît ferestre. Bute spune că, după ce va fi terminată construcţia, odaia ar aduce cu o copie proastă a farului din Eddystone * ; că nu ar exista loc ca să fie pus patul; că, dacă va fi nevoie de un şemineu, ar trebui să fie pus în dulap ; pe scurt, că singurul mijloc pe care-l vede el, pentru a intra şi ieşi dintr-un asemenea dormitor, ar fi de a face o uşă străpungînd zidul băii. La rîndul ei, Robina pretinde că tu ai autorizat-o să facă după placul ei şi că Bute n-are decît să procedeze aşa cum cere ea. Bute, însă, face observaţia foarte îndreptăţită că nu e cu putinţă să amenajezi o cameră dintr-o casă ca şi cum restul casei n-ar exista. L-am sfătuit pe Bute să revină pentru a sta de vorbă cu Robina, să-i spună că a vorbit ca o aiurită (firește, va trebui să-i spună asta în mod politicos), şi că nu va ţine de fel seama de spusele ei. A reacţionat de parcă i-aş fi propus să intre în cuşca leilor ca să tragă fia-

* Situat în apropierea portului Plymouth, la Marea Mînecii.

rele de coadă. Nu știu ce i-o fi făcut Robina. Am fost nevoit să-i promit că voi vorbi chiar eu cu ea. Robina s-a făcut foc și pară. O auzi și de la distanță : „Și dacă mie îmi face plăcere să trăiesc într-o cameră unde voi vedea clar ca să mă pieptăn ? Nu cumva asta îl privește pe el ? Dă' ce se amestecă ? Dacă nu e capabil nici să deseneze planul unei camere foarte simple... și-așa mai departe." Pînă la urmă, a declarat că nu mai vrea nici o cameră și că o să-și pună singură o saltea în bucătărie.

Va trebui să-i vorbești chiar tu. Eu unul nu vreau să mă mai amestec.

Nu uita că vinerea este ziua de primire a familiei Saint Leonard. I-am promis Jeanniei că vei veni în mare ținută. (În treacăt fie spus, nu-i pomeni că eu îi spun Jeannie. S-ar putea să se simtă ofensată) Tot ținutul o să fie acolo, în păr. Dacă ai chef, o să joace toți cum le cînți. Nu mai există alt om celebru pînă ce treci dincolo de Isley. Săptămîna trecută umbla svonul că te-ai afla aici incognito, sub înfățișarea unui ins care a tras la hanul *La pescarul pensionat ;* este un vagabond care zace cît e ziulica de lungă scufundat într-o barcă, și trage la măsea, numai whisky. L-am văzut. E un tip înspăimîntător. Ca să vezi ce idee își fac locuitorii de prin părțile astea despre un om de condei. Își închipuie că este un soi de terchea-berchea inspirat. O cucoană pe care am întîlnit-o aici duminica și care va veni și ea la primirea de vineri m-a luat deoparte ca să mă întrebe despre ce vorbești cînd te conversezi (sic). Personal, ea se va bucura să te audă ; dar ar vrea să știe dacă n-ar fi mai sănătos să nu-și aducă și copiii.

Fiindcă veni vorba de copii, trebuie neapărat să stai serios de vorbă cu Veronica. Se pare că îi face bine viața la țară. A prins gust pentru braconaj, și se ține de asta, împreună cu gemenii. Braconajul este

singurul păcat pe care gemenii încă nu-l săvîrşiseră. Dar Veronica veghia. Din fericire, zilele trecute eu, şi nu altcineva, i-am întîlnit cînd se întorceau tustrei acasă, cu zece cadavre de iepuri atîrnate de-o prăjină pe care o duceau gemenii pe umerii lor. Veronica mergea în avangardă, pe post de cercetaş şi la fiecare zece paşi îşi lipea urechea de pămînt ca să repereze inamicul. A fost consternată că nu m-a auzit venind, de parcă ar fi fost tulburat echilibrul legilor firii. Găsiseră vînatul acela agăţat ca un şirag de mătănii de un copac ; li se păruse cît se poate de natural că Pronia plasase iepurii acolo, înadins, la cheremul lor. Noroc că nu era prin preajmă guardul forestier ; unii oameni adoră complice astfel de năzbîtii.

Am luat-o între patru ochi pe Veronica şi i-am făcut un pic de morală. Mi-a răspuns că tu i-ai spus că prea puţin contează dacă un om e bun sau rău, fiindcă asta nu schimbă cu o iotă tot ce-i este scris să i se întîmple. Dacă aşa stau lucrurile, ea consideră că nu are altceva mai bun de făcut decît să se joace de-a ce-i place, fără nici o restricţie. I-am spus : „De ce nu te joci niciodată de-a făcut binele ?“ (Nimic nu-ţi foloseşte mai mult decît să dai sfaturi altora. Cred că dacă din fragedă copilărie, aş fi avut de crescut un ţînc, aş fi făcut din el un băiat model.)

Veronica mi-a răspuns că, după presupunerile sale, este rea din născare. Şi cînd i-am spus că această constatare conţinea ceva tare supărtor pentru părinţii ei, mi-a explicat că, în cazul ei, este vorba de situaţia bine cunoscută : revenirea la obîrşie. Zidarul-şef are un cîine care ar fi trebuit să fie foxterrier, pesemne că el i-a vîrît aşa ceva în cap Veronicăi.

Un lucru te va şoca, dragă papá : cruzimea sătenilor. Prind bietele animale în capcane, uneori le lasă să sufere mii de chinuri, zile în şir, fără a mai vorbi de spaima şi foamea îndurate. Deseori, cînd treci prin

pădure, auzi animale care gem ; firește, nu-i chip să le descoperi, deoarece tac de-ndată ce te apropii. Ai de ce să prinzi ură pe țărani. Cînd le vorbești despre asta se mărginesc să surîdă. Jeannie spune că este înfiorător să te gîndești la acest nărav. Domnul Saint Leonard a încercat să obțină de la pastor să le vorbească de pe amvon. El i-a răspuns că judecă preferabil ca biserica să se țină de marea ei misiune. Ce măgar !

Ad-o cu tine pe Măicuța, dorim să fie aici vineri. Și pune-o să îmbrace o rochie frumoasă. Întreab-o dacă o mai are pe cea mov cu dantelă, pe care o purta acum doi ani la regatele de la Cambridge. Spune-i să nu înșire prostii, rochia aceea nu era deloc prea tinerească pentru ea.

Ai putea să-mi faci rost de o pușcă ?..."

Restul scrisorii nu se ocupa decît de pușcă. Am regretat că citisem cu glas tare acest cuvînt. Din pricina lui, Măicuța a fost neliniștită toată ziua.

•

Misiva Veronicăi sosi joi dimineața. Am citit-o în tren, la plecare. M-am gîndit că e preferabil, dacă o transcriu aici, să adopt ortografia cu care cititorul este obișnuit :

„Vei fi mulțumit să afli" — scria Veronica — că sîntem cu toții foarte bine, sănătoși. Robina se spetește muncind, dar asta îi face bine. Firește, eu o ajut cît pot. Sînt foarte mulțumită că are un băiat s-o ajute. La curățenie. Era prea multă treabă pentru ea singură. De asta era totdeauna așa de prost dispusă. Nu poți, deci, să-i porți pică. Treaba e istovitoare. Nu ești niciodată curat. El este un băiat cumsecade. Dar a fost tare neglijat. De aceea știe prea puține. Eu îl învăț gramatica. Zicea : „Eu erai" și „aia ieste." Dar

a şi făcut progrese. Zice că a mers şi el la şcoală. Dar că nimeni nu s-a ocupat de el. Nici nu era vreo cale. Cred că metoda nu făcea doi bani. Robina zice că nu trebuie să-i corectez prea mult vorbirea. Fiindcă tu ţii să vorbească mai departe în graiul local. Mă voi mărgini deci la regulile elementare. În viaţa lui nu auzise vorbindu-se de Robinson Crusoe. Ce tristă istorie !

Duminică ne-am dus la biserică. Nu-mi puteam găsi mănuşile. Şi Robina stătea ca pe jăratic ! Saint Lenard a sosit la biserică fără pantaloni lungi. Asta era ceva cu mult mai grav. Au fost redescoperiţi seara. Băieţaşul care a făcut să sară în aer cuptorul a venit la noi în vizită cu mama lui. N-am vorbit cu această cucoană. El e în puterea unei vrăji. Din cauza asta a făcut să sară în aer cuptorul. El e neputincios. Deci, vezi că nu era vina mea. La urma urmei, Bunicul lui a sărit în aer. Şi el va sări. Ceva mai tîrziu. Dar, în aşteptare, e foarte curajos. Şi îşi va face testamentul.

Îi iubesc mult pe Saint Leonarzi. Ne-am dus să luăm ceaiul la ei, Duminică. Saint Leonard a spus că sînt isteaţă. Părerea mea e că miss Jeannie e foarte frumoasă. Dick e de părerea mea. Mă face să mă gîndesc la un înger. Dick este de aceeaşi părere. Şi zice că e bună cu frăţiorii şi surioarele ei. E un semn bun. Cred că ar trebui să se mărite cu Dick. Asta i-ar da perseverenţă. El trudeşte din greu. Dar asta îi face bine. Luăm gustarea de dimineaţă la şapte. Eu pun masa. E tare frumos dimineaţa. După ce-ai ajuns să te scoli.

Doamna Saint Leonard are doi copii gemeni. Îi fac multe necazuri. Dar n-ar vrea să se despartă de ei. Cîteodată, e tare tristă. A avut griji mari. O prefer pe fetiţă. Ea se numeşte Winnie. Ai zice că e un băieţoi. Pe băiat îl cheamă Wilfrid. Nici n-au împlinit şapte

ani. Dar știu o groază de lucruri. O să mă învețe să înot. Nu-i așa că e drăguț din partea lor ?

Cei doi băieți mai mari sînt aici în vacanță. Dar își dau ifose grozave. Unul dintre ei mi-a zis „puștanco". I-am atras atenția că va regreta acest gest. Cînd va fi un bărbat. Fiindcă, poate, cu vîrsta îmi va spori frumusețea. Și atunci va fi îndrăgostit de mine. Dar el a zis că nu. Atunci i-am spus tot ce gîndesc despre el.

Fetița e tare drăgălașă. Are cam vîrsta mea. Numele ei e Sally. O să scriem împreună o piesă. Dar n-o să-i dăm nici un rol lui Bertie. Doar dacă nu se schimbă cu desăvîrșire. Eu voi fi o prințesă care nu știe că are în vine sînge nobil, dar îl simte. Sally va fi o vrăjitoare rea, care vrea să mă mărit cu feciorul ei. Frumoasă perspectivă ! Eu însă, nici nu vreau să știu. Mai bine mor. Și, mai întîi, iubesc un păstor care păzește porcii. Este un geniu. Dar nimeni nu știe. În ultimul act, port o coroană. Și toată lumea rîde. Afară de ea. Cred că n-o să iasă rău. Aproape am terminat actul întîi. Ea scrie foarte bine. Are simțul atmosferei. Eu îi spun ce trebuie să pună pe hîrtie. Miss Jeannie îmi va face o rochie cu trenă. Și cu paiete de aur. Robina îmi va împrumuta colierul ei albastru. Bine-nțeles, pentru bătrîna vrăjitoare orice o să fie bun.

Toată lumea va fi invitată. Domnul Bute o să ne picteze un decor. Este tare drăguț. Robina zice că se crede. Lung ca o prăjină. Dar ea e oricînd gata să critice, mai ales pe bărbați. Recunoaște și ea. Zice că nu se poate stăpîni. Mie îmi pare foarte amabil. Dick e de părerea mea. Amîndoi ne gîndim că Robina își va schimba părerea. El nu-i poartă pică. Pentru că i-am spus că ea nu gîndește ce spune. Că e felul ei de a fi. Ea zice că se simte nedreaptă. Fiindcă, una peste alta, el e mai curînd gentil. I-am repetat vorbele ei. A zis că sînt o fetiță bună. O să-mi facă rost de o coroană

adevărată. Robina spune că el are ochi frumoşi. I-am repetat şi asta. El a rîs. E şi-un domn care vine pe-aici, cred că e îndrăgostit de Robina. Dar, în locul tău, eu nu i-aş spune. E prea susceptibilă cînd se vorbeşte de subiectul ăsta. El scrie pe la ziare. Dar nu cred să fi *(sic)* bogat. Şi Robina e foarte drăguţă cu el. Pînă cînd pleacă. Asta a început în legătură cu explozia. N-o să pomenească de ea prin ziare. Pe cît se poate. Dar firește, are şi datorii faţă de public. Eu am refuzat să-l primesc. Cred că aşa e mai bine. Domnul Sloe, zidarul, zice că totul va fi ca la carte, mîine. Deci, poţi să vii. O să mîncăm tocană de berbec şi o budincă. Asta o să ne mai schimbe meniul. El e tare drăguţ. Zice că şi lui i se întîmplau tot felul de năzdrăvănii, cînd era copil. Asta înseamnă experienţa.

Vineri o să meargem cu toţii la o petrecere, la Saint Leonarzi. Trebuie negreşit să vii şi tu. Robina zice că voi putea să port rochia mea nouă. Dar nu mai găsim centura. E foarte curios. Fiindcă îmi amintesc foarte bine că am văzut-o. Nu cumva te-ai folosit tu de ea, pentru vreo treabă oarecare ? Presupun că va trebui să cumpărăm una nouă. E tare plicticos. Botinele mele noi n-au făcut doi bani. S-ar fi cuvenit să nu se tocească niciodată. Fiindcă Robina spune că au costat scump.

Măgarul a sosit. E drăgălaş. Îmi mănîncă din palmă, Se lasă pupat. Dar nu vrea să se urnească din loc. Cînd ţipi tare. Eu şi cu Robina am ieşit cu căruţa ieri, după ceai. Şi Dick alerga alături de căruţă. Şi ce mai ţipa ! Dar pînă la urmă a răguşit. Şi atunci, măgarul n-a mai vrut să se mişte. Robina nu era mulţumită. Fiindcă Dick a rostit vorbe spurcate. Ba chiar a înjurat. Zice că ocările îţi ţîşnesc firesc pe buze, cînd ţipi tare. Robina zicea că era îngrozitor. Şi că l-ar putea, auzi oamenii. De asta ne-am dat jos şi am împins căruţa pînă acasă. Dar măgarul e foarte puternic, şi noi

eram tare ostenite. Robina zice că nu poate suferi măgarul. Dick o să-i dea ceva domnului Hopkins. Ca să-i spună cum să-l facă să meargă. Căci domnul Hopkins ştie să-l bage în galop. Robina zice că negreşit se foloseşte de hipnotism. Dar Dick zice că s-ar putea să fie ceva mult mai puţin complicat. Domnul Hopkins îmi pare tare drăguţ. Zice că i-ai promis să-i împrumuţi o carte. Ca să-l înveţi să vorbească şi el ca un ţăran adevărat. Aşa că i-am împrumutat o carte despre o fereastră. Una de domnul Barrie *, care a venit să ne vadă anul trecut. Are o droaie de cuvinte caraghioase. El o să le înveţe pe de rost. Dar nu ştie ce vor să însemne. Şi nici eu.

E povestea unui tată. Un tată ca oricare altul. Nici mai bun, nici mai rău. Şi el urcă. Şi urcă mereu. Este o senzaţie agreabilă. Pînă cînd ajunge în lună. Şi acolo, totul e fermecător. Copiii ştiu totul. Şi ei au întotdeauna dreptate. Şi oamenii mari sînt obligaţi să facă tot ce li se spune. Copiii sînt buni, dar de neclintit. Primeşte tocmai lecţia de care avea nevoie. La sfîrşit, cînd se deşteaptă din vis, a devenit mai bun. Pun pe hîrtie tot ce-mi trece prin cap. Aşa cum mi-ai spus tu. S-au şi adunat multe. Şi se vede cît de nedrept sînt trataţi copiii. Se spunea pe-aici că e treaba mea să-i dau de mîncare măgarului. Pentru că e al meu. I-am dat. N-a mai rămas nimic pentru cina lui Dick. Şi Dick a zis că sînt o mică netoată. Şi Robina a zis că n-aveam decît să nu-i dau de mîncare. Ieri dimineaţă n-aveam ce să-i dau. Fiindcă el nu vrea să mănînce decît pîine cu unt, şi băiatul de la brutărie nu venise. Şi pe urmă, l-am pierdut. Fiindcă omul care

* James Barrie, autorul lui *Peter Pan* şi al multor piese de teatru.

vine ca să mulgă vaca lăsase poarta deschisă. Şi eu eram ocupată. Dick a întrebat dacă măgarul căpătase ceva de mîncare. Şi, firește, nu-i dădusem nimic. Atunci, ce papară mi-a mai tras Dick. Ia seama, nu m-a lăsat să strecor măcar un cuvinţel. L-am lăsat să vorbească. Dar aşa ca să-ţi spun. Una peste alta, sîntem foarte fericiţi. Vom fi, totuşi, tare mulţumiţi să te revedem. Bomboanele de mentă nu fac doi bani aici. Şi costă cumplit de scump. În comparaţie cu Londra. Ei, ce zici, ţi-am scris o scrisoare bună ? Ai zis că trebuie să scriu totdeauna aşa cum gîndesc. Şi fără fraze lungi. Aşa am şi făcut. Cred că asta-i tot."

I-am citit Măicuţei cîteva pasaje din această scrisoare. După ce am isprăvit lectura, mi-a declarat că era foarte mulţumită că s-a decis să plece cu mine.

CAPITOLUL IX

O intrare în lumea mondenă

Dacă lucrurile s-ar fi petrecut fără nici un accident, intrarea noastră în cercul familiei Saint Leonard, vinerea după amiaza, n-ar fi fost lipsită de strălucire. Debutam pe scena locală. Robina declarase că, în asemenea împrejurări, trebuie să „renunţăm la economii făcute la capetele de lumînări".

Glossop, care închiriază trăsuri, ne sfătuise să luăm un cupeu cu un cal. Dar unul dintre noi ar fi fost silit să facă drumul pe jos. M-am străduit să o fac pe Robina să recunoască faptul că acest lucru se întîmplă des la ţară ; ea însă mi-a ripostat, cu aerul unei persoane care ştie o seamă de lucruri, că prea multe întîmplări viitoare erau legate de prima impresie pe care o vom lăsa. Mi-a spus că Dick ar vrea să-i revină lui acest rol, şi că va trage din pipă, după ce îl vom lăsa în urmă. Trebuia, prin urmare, ca trăsura să fie destul de mare ca să încăpem cu toţii în ea.

Robina a ales deci, la Glossop un landou descoperit, mare cît un şantier şi vopsit în galben canar. Impresia mea a fost că ar fi stat la loc de cinste în alaiul lordului-primar şi că s-ar potrivi prost cu deplasările unei familii burgheze, dar nu am insistat. Bătrînul Glossop a înhămat la landou o frumoasă pereche de cai suri, rotaţi, cu picior lung. Un singur detaliu nu

era la înălţime : vizitiul. N-aş fi putut spune de ce, dar simţeam că termenul de „vizitiu“ era prea pompos pentru căruţaşul pus pe capră.

Am pornit la trap. Veronica, după ce mai toată dimineaţa mai făcuse pozne de-ale ei, stătea ţeapănă ca statuia justiţiei, la capătul banchetei, în atitudinea unei femei care s-a desprins definitiv de cele pămîntene. Dick, cu mănuşi mov, cumpărate de Robina, stătea lîngă ea ; Măicuţa şi cu mine eram cocoţaţi pe bancheta din spate. Nici prin gînd nu ne putea trece să ne rezemăm de spătar ; bancheta era atît de adîncă, încît ar fi trebuit să ne lungim pe spate ca să atingem spătarul.

Măicuţa, care îşi vîrîse în cap că familia Saint Leonard îi va fi antipatică, părea prea puţin dispusă să ia parte la o conversaţie generală. Cît despre mine, îmi uitasem tabachera. Nimic nu mă sîcîie mai mult decît să fiu luat pe sus în clipa plecării. Prevedeam că voi fi silit să mă privez de fumat timp de trei ore. Robina, care de curînd îşi schimbase părerea asupra farmecului petelor de roşeaţă, se adăpostea sub umbrela mamei sale. O ţineau aproape orizontal în faţa lor, ceea ce le împiedica să vadă ce făceau Dick şi Veronica. Iar eu, care mă uitam la drumeţi, îmi pierdeam vremea întrebîndu-mă de ce fiecare rîdea, la trecerea noastră. Dacă n-ar fi fost la mijloc trăsura galbenă, pe care desigur că o mai văzuseră, îmi părea că nu alcătuiam un tablou chiar atît de caraghios.

Un grup de ciclişti explodă într-un rîs zgomotos. Acest episod o făcu pe Robina să spună că, de vreme ce acum trăiam la ţară, trebuia să luăm aminte ca aerul curat şi singurătatea să nu ne abrutizeze. Susţinea că constatase această tendinţă a oamenilor de la ţară, de a deveni idioţi de timpuriu. Temerile expuse îmi părură cu-atît mai deşarte, cu cît, între timp, ghicisem ce-i făcea pe trecători să rîdă. Dick găsise,

îndărătul pernelor trăsurii, uitat acolo după o recentă cununie, un enorm ceaslov pentru slujbe bisericeşti, cu o legătură bogat împodobită. Împreună cu Veronica, ţineau cartea deschisă, între ei. Şi se jucau de-a slujba, rostogolindu-şi ochii în orbite şi mişcîndu-şi buzele în modul cel mai grotesc.

Dick, ca băiat prudent ce se afla, ţinea un ochi aţintit asupra umbrelei ; şi cînd umbrela, la trecerea printr-o zonă de umbră, era ridicată, descoperind feţele Măicuţei şi a Robinei, ochii Veronicăi şi ai lui Dick aveau timpul necesar pentru a se preface complet absorbiţi de zborul unor rîndunele.

Robina declară că i se va plînge domnului Glossop de insultele la care persoanele respectabile erau expuse, plimbîndu-se în trăsura lui. Propuse chiar să urcăm pe jos costişa. Căruţaşul travestit în vizitiu se împotrivi cu ardoare propunerii, din cauza arşiţei toride şi a lungimii pantei ; ne spuse să rămînem liniştiţi pe locurile noastre. Dar asta o îndîrji şi mai mult pe Robina în hotărîrea ei. Îl acuză pe conducătorul echipajului că e nemilos cu bietele patrupede. Poate că Robina împinge cam prea departe mila faţă de animale. Cînd era mică, i se întîmpla să-şi lovească fratele în cap cu vătraiul, fiindcă Dick refuza să vorbească în şoaptă lîngă motanul adormit.

Toată lumea se dădu jos şi o luă la picior, cu excepţia Veronicăi, care, fiindcă se rănise la un genunchi, căpătă învoirea de a rămîne în trăsură. Răul de care suferă Veronica este adesea foarte straniu. Se iveşte pe neaşteptate. Medicul nu ar descoperi nimic neobişnuit, şi totuşi chipul copilei ar înduioşa pînă şi cea mai împietrită inimă. Ne-a spus că suferea de dimineaţă şi că nu ne pomenise nimic, ca să nu ne alarmeze. Măicuţa, care se teme ca boala să nu fie ereditară — una din rudele ei depărtate suferise de o anchiloză — o instală pe Veronica pe cît de con-

fortabil îngăduia durerea, şi caravana porni iar la drum, cu landoul înainte şi noi în urma lui.

N-aş vrea să afirm că şi caii au simţul umorului ; ipoteza ar avea nevoie să fie dovedită, dar deseori am gîndit că aşa e. Am avut cîndva un cal care-şi făcea o plăcere răutăcioasă din tachinarea domnişoarelor ; nu-i chip să-i explici altfel comportarea. Vedea de la patru sute de metri cum se apropie o junică. De preferinţă, îşi alegea o persoană trufaşă, gătită cu dichis, mulţumită de sine. Pe măsură ce ne apropiam, o privea pe necunoscută cu un ochi dilatat de spaimă. Stăruia atîta în intenţia lui, încît plimbăreaţa nu putea să nu-l remarce.

La o sută de metri, începea să o ia pe marginea drumului, ca şi cum ar fi vrut să evite un obstacol. I se sburlea coama ; pufnea pe nări de frică. Vedeam cum chipul bietei fete se acoperă de ruşine. Şi în clipa cînd treceam pe lîngă ea, calul, dînd un ocol brusc, tăia drumul în toată lăţimea lui, îşi aţintea cu nerușinare privirea asupra necunoscutei şi se prefăcea că o ia razna. Răsucindu-mă în şa, o vedeam pe biata făptură cu braţele înălţate la cer, invocînd dreptatea naturii şi căutînd în peisaj o oglindă absentă : „Ce-o fi avînd atît de ridicul în îmbrăcămintea mea — probabil că îşi spunea ea, printre lacrimi — încît pînă şi dobitoacele se sperie de mine ?“

*

Ajuns la jumătatea pantei, surul rotat din dreapta întoarse capul şi începu să ne privească. Eram la vreo două sute de metri în urma lui. Murmură ceva la urechea colegului său din stînga şi celălalt sur rotat se întoarse şi ne privi şi el. Din clipa aceea, am ghicit ce avea să se întîmple. E un renghi pe care mi l-au mai jucat şi alţi cai.

L-am strigat pe vizitiu. Prea tîrziu. Cei doi suri rotaţi porneau în galop şi, mărind viteza, zburînd ca vîntul, străbăteau restul pantei şi dispăreau pe celălalt versant.

Dick îi strigă Măicuţei să nu se sperie şi o sbughi cît îl ţineau picioarele, adică, cu vreo şase leghe pe oră. Cît despre mine, cred că realizam şi eu o medie orară de patru leghe, ceea ce nu e neglijabil pentru un om trecut de prima tinereţe şi purtînd o haină prost concepută pentru practicarea sportului. Robina, neputîndu-se decide dacă trebuia să-l urmeze pe Dick sau să rămînă pentru a-şi linişti mama, alerga de la una la altul ca un suflet pierdut. Cît despre Măicuţa, era vădit că nu mai aştepta decît un singur lucru pe lume : să ajungă destul de curînd la locul catastrofei ca să poată culege de pe buzele Veronicăi ultimele ei dorinţe.

În această ordine am ajuns la familia Saint Leonard. Veronica, aşezată sub un cort, sorbea dintr-o limonadă şi îşi istorisea aventura cu o modestie care cucerise deja toate inimile. Ceilalţi, explicase ea, urmau să sosească puţin mai tîrziu.

L-am trimis pe Dick să ducă Măicuţei vestea cea bună. Tînărul Bute ţinea să-l însoţească, pretextînd că el va ajunge primul.

Sosi, într-adevăr, primul. În viaţă, însă, intenţia nu e suficientă. Negreşit, lumea aceasta e tare rău croită. Dacă ar fi fost bine croită, de ce tocmai faptele noastre bune ne-ar aduce necazuri ? Stăruinţa Robinei de a ne face să ne dăm jos din trăsură izvora dintr-un simţămînt curat. Şi ce obţinuse din asta ? Numai reproşuri. Rareori Măicuţa se lasă tîrîtă de mînie ; dar cînd se supără, profită de ocazie pentru a se deda la ceea ce ai fi ispitit să numeşti o mare „scuturătură mintală“. Toate vechile căpeţele de

mînie care zac prin ungherele memoriei sale, tot talazul de indignare care doarme acolo, aproape uitat, le caută, le dibuieşte, le grupează, le măturǎ, face din ele un morman mare. Metoda poate să aibă avantajele ei. După ce scuturătura e terminată, Măicuţa rămîne extraordinar de binevoitoare, chiar faţă de rudele sale cele mai apropiate. După una din aceste explozii, vreme îndelungată e cu neputinţă să mai scoţi de la ea măcar un cuvînt neplăcut. Uneori trebuie să aştepţi şi luni întregi. Dar cînd scuturătura e în curs de desfăşurare, nimic nu o poate opri. Trebuie ca totul să iasă la suprafaţă. Înainte de a ajunge în vîrful pantei, Robina auzise bilanţul complet al tuturor nelegiuirilor făptuite de la penultimul Crăciun.

Nu, intenţia nu e suficientă. În timp ce alerga, tînărul Bute nu avea decît un gînd în minte : să scurteze clipele de nelinişte trăite de o mamă şi o soră. Dar se nimeri că pălăria nouă a Robinei, nepotrivită pentru alergări, îi sburase din cap. În cădere, trăsese după ea savantul edificiu al coafurei de zile mari. Pentru a susţine acest edificiu, femeile se folosesc de un accesoriu inofensiv numit, după cîte am fost încredinţat, un *crépé*. Bute dădu peste Robina tocmai în clipa în care, făcînd cale întoarsă, îşi căuta accesoriul pierdut. Dar asta încă nu e nimic. Bute, care este destul de norocos, găsi obiectul. Măicuţa îi mulţumi şi-l luă de braţ pe Dick, grăbită să se convingă cu ochii ei de salvarea Veronicăi. Robina rămase deci în urmă cu Bute.

Dacă Bute mi-ar fi lăsat răgazul necesar, dacă mi-ar fi cerut părerea înainte de a porni ca un nesăbuit „să ducă vestea cea bună", l-aş fi sfătuit să lase totul pe seama lui Dick, care, dealtfel, îl urma la mică distanţă. Cît despre el, ar fi fost cuminte să dea o mică raită în direcţia opusă ; s-ar fi întors peste o jumă-

tate de ceas, prefăcîndu-se că sosește chiar atunci ; în clipa aceea Robina, datorită pieptenului și periei de cap al lui Jeannie, și poate și propriului ei puf de pudră, ar fi recăpătat oarecare siguranță. Dacă i se lasă timpul cuvenit, Robina nu este lipsită de simțul umorului. Ar fi făcut o relatare sclipitoare și spirituală a accidentului. Fără a înfățișa faptele în mod direct, ar fi dat de înțeles, prin cîteva aluzii bine plasate, că ea singură, în cursul aventurii, își păstrase sîngele rece. Dick și cu mine am fi furnizat elementul comic. Totul ar fi alcătuit o istorisire fermecătoare. Robina s-ar fi desfătat să o povestească și-ar fi fost recunoascătoare celor care ar fi ascultat-o cu bunăvoință. Ei bine, Bute compromisese toate aceste posibilități. Intenția lui lăudabilă nu i-a adus, pînă la urmă, decît cîteva bobîrnace la fel de supărătoare pe cît erau de nedrepte.

În aceeași seară, trăgînd din pipă, am confruntat experiențele noastre. Și Bute îmi depăna povestea unui prieten de-al său, un student în drept cu care împărțise locuința pe cînd se afla la Edinburg. Niciodată nu bătuse o inimă mai plină de bunătate ; nici un alt bărbat nu avusese pentru femei o privire mai tandră și mai cavalerească. Și totuși, mă încredință tînărul Bute, anevoie ar putea fi imaginate de către cei care nu le-au văzut cu ochii lor, mizeriile cu care viața l-a copleșit pe acel tînăr.

Era însuflețit totdeauna de cea mai caldă simpatie pentru tînăra antipatică și săracă cu duhul, sau pentru cea mai neatrăgătoare fată bătrînă. Asta se datora faptului că se putea împiedica să se gîndească la tot ce le lipsise și avea să le lipsească mai departe în viață : fericirea de a se simți iubită, măcar o dată, care este dreptul oricărei femei și bucuria de a vedea cum privirea unui îndrăgostit se luminează la apro-

pierea ei. Dacă bunul tînăr ar fi fost mormon, le-ar fi luat de nevastă pe toate. Astfel nefericitele ar fi cunoscut şi ele bucuriile căminului, ar fi încercat dulcea emoţie de a se rezima de braţul unui soţ. Era însă creştin, ceea ce limita puterea lui de a făptui binele. Cu toate acestea, îndeobşte sfîrşea prin a le vindeca de obsesia că toată viaţa lor se va scurge fără a cunoaşte vreodată o afecţiune masculină. În măsura posibilităţilor, depunea atîtea strădanii, încît nu rămînea nici una din acele fiinţe vitregite de soartă care să n-aibe dreptul de a spune într-o zi : „Chiar şi eu am avut cîndva parte de un bărbat amorezat de mine. Nu, idila nu s-a încheiat cu o căsătorie. A fost unul din acele amoruri platonice căruia un angajament definitiv, o verighetă pusă în deget, le-ar fi răpit orice poezie. N-a fost decît o frumoasă dragoste care a intrat în viaţa mea şi apoi a trecut, lăsînd în urmă-i un parfum de care au rămas înmirezmate toate zilele mele..."

Cel puţin aşa îşi închipuia el că vor vorbi despre amorul acela, după un lung şir de ani, micuţei nepoate ori nepoţelului care le va pune întrebări nevinovate. Astfel îşi închipuia că-şi vor spune în sinea lor. Cercurile frecventate de viitorii avocaţi sînt deosebit de fecunde în bătrîne demoazele văduvite de orice farmec, ori poate nu s-a produs decît o coincidenţă excepţională ? Bute n-ar fi putut preciza. Cert este, însă, că numărul femeilor cu mutre acre şi al fetelor bătrîne supranumerare părea mult mai ridicat ca de obicei în iarna aceea, la Edinburg, aşa că tînărul Hapgood fusese tare ocupat. Nu le făcea curte într-un mod stînjenitor, care le-ar fi expus ridiculului — cîteva dintre ele, ca vîrstă, ar fi putut să-i fie mame — ci mai degrabă prin aluzii, prin insinuări subtile.

Simţămintele lui, cel puţin aşa îşi închipuiau ele, erau prea profunde pentru a putea fi zugrăvite în cuvinte ; dar privirea încărcată de adoraţie cu care el le urmărea fiecare mişcare, extazul de nedescris cu care părea că sorbea ultima lor remarcă privitoare la temperatură, tonul de angoasă reverenţioasă pe care îl adopta pentru a se interesa de cea mai neînsemnată zgîrietură suferită de ele, totul conspira spre a le convinge că îi ardea buzele o declaraţie de dragoste pe care nu cuteza să o formuleze. Nu îşi marca preferinţa pentru vreuna din ele. Era suficient ca o femeie să aibe o înfăţişare antipatică, pentru ca să depună la picioarele ei simulacrul unei pasiuni care părea hărăzită să dureze cît viaţa. Le trimitea cadouri — nimic prea costisitor — ambalate în chip plăcut şi care trebuiau să sugereze în mod amăgitor anonimatul ; sau surprize de Sfînta Ecaterina, selecţionate cu grijă printre cele mai îndrăzneţe. Împinse abnegaţia atît de departe, încît sărută odată pe frunte o fată bătrînă cu păr morcoviu, a cărei figură era întinată de negi.

Mila cea mare simţită pentru ele îl îndemna să facă toate acestea. Idee nobilă, dar deloc rentabilă. Alesele nu pricepeau o iotă din manevrele lui ; nici măcar una nu ghicea motivul profund al simpatiei arătate. Toate îl credeau îndrăgostit de-a-binelea. Un răstimp ele atribuiau fricii de viitor rezerva care îl oprea să ducă lucrurile pînă la capăt ; dar pe măsură ce lunile treceau, ele începeau să considere că tînărul împingea prea departe sentimentul propriei sale nimicnicii. Îl încurajau, îi furnizau ocazii de a-şi declara intenţiile ; uneori mergeau atît de departe în această direcţie, încît se întrebau înspăimîntate cum de fusese vreodată în stare o femeie să facă tot ce

trebuie ca să ajungă la cununie. Odată epuizate resursele personale, se consultau cu niște prietene de încredere ; în numeroase împrejurări se nimerea ca prietena de încredere consultată să fie în același timp prietena de încredere a altei nefericite față de care Hapgood își risipea atențiile. Prietenele de încredere începeau să acționeze. Unele au îndrăznit să-i prezinte o listă de nume și să-l supună la presiuni — mai întîi pe un ton glumeț — ca să-și stabilească odată alegerea, oferind, drept recompensă pentru o hotărîre promptă, să aplaneze lucrurile cu cele șterse de pe listă.

Atunci tînărul își dădu seama că bunele lui intenții riscau să-l ducă la o catastrofă. Nu voia să spună adevărul : că întregul lui plan fusese conceput din pură caritate ; că, personal, nici una din candidate nu era pe gustul lui ; că nu „le dăduse tîrcoale", ca să vorbim vulgar, decît pentru a le aduce un omagiu și fiindcă nimeni altul nu se gîndea la așa ceva. Nu voia altceva decît să le lumineze existența, altminteri sortită melancoliei, cu licărul unei amintiri. Le lămuri că ceea ce simțea și avea să simtă totdeauna pentru ele, nu era acel gen de iubire care e singura scuză ca un bărbat să-i ceară unei femei să fie a lui pentru totdeauna, ci doar o vie admirație, o profundă stimă. Șaptesprezece dintre ele cugetară că era suficient pentru un început și se oferiră să suporte riscurile încercării.

Sosise ceasul ca adevărul să iasă la lumină. Prietenii lui Hapgood, care cunoșteau noblețea caracterului său, nu puteau suporta să audă cum e categorisit desfrînat, lipsit de inimă și depravat. La rîndul lor doamnele a căror frumusețe nu era discutabilă socoteau că era mișcător modul în care se compor-

tase. Dar cele cărora le înfățișa omagiile lui își mărturiseau o singură poftă : să-i sucească gîtul.

Hapgood făcu, deci, lucrul care i se păru cel mai rezonabil ; se mută la Aberdeen, unde avea o mătușă. Vai, povestea îl urmări și acolo. Nici o femeie din Aberdeen nu voi să se arate în compania lui. Cel mai modest omagiu admirativ venit din partea bietului Hapgood le făcea pe cele mai drăgălașe să-și verse focul în poala mamelor lor. Îndrăgostindu-se de o fată, curînd fu mistuit de un amor nețărmurit pentru ea. Dar nu îndrăzni să-i vorbească ; nu cuteză să se destăinuie nimănui. Era singurul mijloc care-i rămînea pentru a-și mărturisi atașamentul. Pe lumea aceasta nu-i destul să vrei să faci binele. Mai contează și modalitatea adoptată.

*

Pe cînd întreprindeam o dată un turneu de conferințe în Colorado, am făcut acolo cunoștință cu un soț dornic să trimită urări de Crăciun soției sale, care locuia la New York. Era căsătorit de nouăsprezece ani și era prima oară cînd își petrecea Crăciunul departe de ai lui. Îmi descrise toate neamurile sale adunate în jurul mesei din salon, soția, cumnata, unchiul Silas, verișoara Joan, și Jack, și Willy, și micuța Helen cu cosițe aurii. Precis că în clipa aceea vorbeau despre el și-i doreau prezența. Ce bucurie le-ar fi făcut să afle din gura lui că se gîndea la ei, să audă chiar tonalitatea glasului său. Or, iată că știința și progresul făcuseră posibil acest miracol. Desigur, un apel telefonic avea să-l coste cinci dolari buni ; dar ce cîntăresc cinci dolari, față de privilegiul de a dărui fericire unei întregi familii, în ziua de

Crăciun ? Omul izbucni într-un rîs sonor, numai la gîndul bunei surprize pe care avea să le-o facă.

La New York telefonul sună exact în momentul cînd soţia lui, ţinînd într-o mînă cuţitul şi în cealaltă furculiţa îşi luase însărcinarea de a împărţi porţiile de curcan. Era o femeie nervoasă. În ultimele opt zile visase de două ori că-şi vede soţul, fără a putea izbuti să se apropie de el. Prima oară intra într-un magazin de pe Broadway, unde ea îl urmase. Era la zece metri de ea, dar mai nainte ca să ajungă pînă la el, toate vînzătoarele alergaseră şi, făcînd cerc în jurul ei, îi baraseră trecerea. A doua oară soţul urca într-un tramvai din Brooklyn, pe care ea îl luase ca să se întoarcă acasă. Încercase să-i atragă atenţia, făcîndu-i semne cu umbrela, dar soţul nu o vedea, şi de cîte ori se ridica pentru a se apropia de el, o hurducare a vagonului o făcea să cadă îndărăt pe locul ei. După ce izbutise să se apropie îşi dăduse seama că se înşelase. Omul pe care-l luase drept soţul ei era personajul văzut pe afişul făinei de orz vîndută de quakeri. Aşa cum povesti mai tîrziu, toate aceste incidente puteau să explice de ce tremura ca varga cînd ridicase receptorul.

Dacă cineva s-ar fi mărginit să-i spună ar fi refuzat să creadă că din Colorado poţi vorbi cu New Yorkul. Pe-atunci telefonul era un lucru nou şi glasul soţului îi ajungea la urechi ca al unui om zdrobit. Stăteam lîngă soţ în timpul convorbirii. Era pe la cinci seara, ceea ce însemna cam ceasurile şapte, la New York. Spuse că era bine, sănătos, că soţia nu trebuia să fie deloc îngrijată din pricina lui, că se plimbase prin grădinile Domnului (aşa se numea parcul local) ; că băuse apă la izvoarele saline, care se găseau cu duiumul prin ţinut, şi că-i făcuse bine. Trimise complimente speciale unei bătrîne verişoare

care avea de lăsat o moştenire — o persoană sensibilicoasă şi care ţinea să i se dea atenţie. Se informă despre sănătatea fiecărui comesean de-acasă, le trimise tuturora binecuvîntarea lui şi le ură să ajungă toţi acolo, în preajma lui, în ţinutul soarelui veşnic. Le-ar mai fi spus şi altele, dar cum fusese atinsă şi chiar depăşită durata normală a unei convorbiri, contactul se întrerupse. Îmi propuse o partidă de biliard. Omul era vizibil satisfăcut de fapta lui.

Ar fi fost mai puţin satisfăcut dacă ar fi putut fi martor la cele ce se petreceau la celălalt capăt al firului. Cu mult înainte de sfîrşitul primei sale fraze, soţia lui dobîndise certitudinea că mesajul venea de dincolo de mormînt. Grădina aceea a lui Dumnezeu, izvoarele saline (ea înţelesese senine — soţul pronunţa atît de prost !) erau, categoric, neliniştitoare. La fel şi soarele veşnic (ea înţelesese : somnul veşnic). Dar o intrigase peste măsură nevoia lui de a se informa despre sănătatea neamurilor. Aşadar, nu era la curent cu toate ? Poate că nu stăpînea această atotştiinţă, fiindcă era nou venit ? Mai întîi, răspunsese cu coerenţa pe care i-o îngăduia surpriza resimţită, după aceea, se prăbuşise pe duşumea, pierzîndu-şi cunoştinţa. Zgomotul făcut cînd căzuse, izbindu-se de port-umbrele, adunase lîngă ea toată lumea din sufragerie. Unchiul Silas îşi pierduse capul.

Fiul cel mai mare, un tînăr cu spirit practic, sugerînd, cu mult bun simţ, că n-aveau nimic de cîştigat dacă întrerupeau masa fu copleşit sub o avalanşă de nerozii de tot soiul. Cum de-i mai ardea să se gîndească la mîncare, cînd bietul lui părinte era în cer ? Pe scurt, la ora nouă toată familia se duse la culcare fără să cineze. A doua zi dimineaţa, băiatul cel mai mare avu buna inspiraţie de a se scula de-

vreme şi de a-i telegrafia tatălui său, care-i răspunse imediat. Astfel se află că încă nu era în cer, ci tot în Colorado. Bietul meu prieten se învăţă minte, promiţînd că nu va mai proceda aşa niciodată.

Aş fi putut cita şi alte cazuri analoage, arătînd ce jalnică răsplată este rezervată mai totdeauna virtuţii. Dar, aşa cum i-am explicat lui Bute, ar fi fost penibil să mai zăbovim asupra acelui subiect.

*

La Saint Leonarzi se adunase o societate numeroasă, dacă socoteai şi pe cei doi-trei funcţionari din administraţia comitatului. În timp ce-mi doream din toată inima să fi făcut o intrare mai modestă, o doamnă corpolentă, din al cărei gîtlej ieşea un vibrato de flaut, lansă svonul că toată peripeţia ar fi fost aranjată înadins.

Jeannie, totdeauna atentă, avu grijă ca Măicuţa şi cu Robina să intre în casă prin lăptărie, adică fără a fi văzute, astfel că, în momentul cînd se alăturară ceilalţi invitaţi, putură să se dovedească în stare de un sînge rece întru totul impresionant.

Toată lumea se arătă foarte amabilă. Oameni fără carte, ca să mă onoreze, discutară despre literatură şi teatru ; le-am răspuns cu aceeaşi monedă, îndrugînd la verzi şi uscate despre agricultură şi despre vînătoarea de vulpi, la care nu mă pricep nici de frică.

*

Nu-mi mai amintesc numele nătărăului care a spus că omul care vorbeşte despre persoana lui e insuportabil. De fapt, e dimpotrivă, singurul subiect pe care

oamenii obişnuiţi îl cunosc de ajuns de bine ca să intereseze un auditoriu.

Cunosc un tip care e pe cale de a face avere în comerţul cu „alimente speciale pentru copii". Nimeni nu este mai amuzant decît el cînd vorbeşte despre caraghioslîcurile care însoţesc constituirea unei societăţi anonime, sau despre şiretlicurile la care recurg agenţii de publicitate. L-am auzit perorînd despre aceste subiecte ceasuri întregi, cînd era încă un băieţandru. A săvîrşit greşeala de a se însura cu o femeie cultivată. Această căsnicie i-a făcut cel mai mare rău posibil. Şi-a pierdut sarea care dădea savoare conversaţiei lui. Astăzi, informat în toate domeniile, vorbeşte despre orice pofteşti, dar a încetat de a mai fi amuzant.

Dacă actorii şi actriţele sînt adesea comeseni fermecători, asta se întîmplă fiindcă vorbesc despre ei înşişi fără nici o reţinere. Îmi amintesc cum am luat parte la un dineu dat de unul dintre cei mai reputaţi avocaţi din Londra. Un romancier celebru era aşezat la dreapta maestrului ; un savant care se bucura de respectul unanim ocupa locul de onoare, lîngă amfitrioană, care a scris o carte despre conflictul naţionalităţilor din America de Sud considerată drept o autoritate în materie, în toate ministerele de externe din Europa. Printre ceilalţi invitaţi erau : un episcop, redactorul-şef al unui mare cotidian din City, un om care cunoştea ca pe propriul lui buzunar China centrală, un revoluţionar rus evadat din Siberia, un autor dramatic la modă, un ministru, şi, în fine, un poet celebru pe toate meleagurile planetei noastre unde se vorbeşte limba engleză. Ei bine, toate aceste personaje au rămas două ceasuri în şir captivaţi de vorbele unei femeiuşti cu cap de viperă, o

stea de operetă care debutase pe scîndurile scîrţiitoare şi în culisele imunde ale celui mai ordinar *café-concert*. Ne povesti, dealtfel fără amărăciune, că pe vremea ei, învăţămîntul primar nu era obligatoriu în districtul de pe malul lacului, la Chicago. Nevoită să-şi cîştige pîinea de la treisprezece ani, îi lipsiseră întotdeauna ocaziile de a umple golurile ignoranţei sale. Dar vorbele ei aveau farmecul cuiva care îşi cunoaşte perfect subiectul ; păstrase amintirea tuturor aventurilor avute şi era destul de isteaţă pentru a nu discuta despre altceva. Pînă în momentul cînd luase ea cuvîntul, se înşiraseră o sumă considerabilă de prostii. Episcopul repetase ce aflase despre China în cursul unei călătorii făcute la San Francisco, în vreme ce omul care-şi petrecuse douăzeci de ani din viaţă în China îşi expunea punctul de vedere asupra viitorului teatrului englez ; amfitrioana crezuse că-l face pe savant să se simtă în largul lui vorbindu-i despre radium, despre care ştia prea puţin ; autorul dramatic îşi expusese pe-ndelete opinia sa asupra crizei ruse ; poetul neglijase să onoreze meniul pentru a încerca, dealtfel fără a-l convinge, să-i indice ministrului noi surse de impozite ; revoluţionarul rus spusese o anecdotă care voia să fie spirituală, unde era vorba de un răţoi ; romanciera şi ministrul polemizaseră îndelung pe tema teosofiei, fiecare închipuindu-şi, în mod greşit, că celălalt apăra o poziţie contrară opiniei lui ; ziaristul încercase să înfăţişeze atitudinea clerului faţă de teologia nouă ; în sfîrşit, gazda noastră, cel mai spiritual avocat din întregul barou, nu deschisese gura decît pentru a vorbi cu pivnicierul.

Probabil că aş fi putut trezi interesul acelor cumsecade fermieri şi gentilomi rustici, vorbindu-le

despre teatru și literatură. La rîndul lor, ei mi-ar fi putut furniza informații utile asupra interpretării ce trebuie dată noii legi asupra micii proprietăți. În loc de asta, se socotiră obligați să-mi toarne baliverne. Unul dintre ei îmi declară, de exemplu, că îi salvasem viața. Voia să spună, rațiunea. Îl doborîse o mare năpastă, în așa hal, încît fusese cît pe-aci să-și piardă mințile. Îi căzuse atunci în mînă una din cărțile mele. Și acum, de cîte ori își simțea capul bolnav, deschidea unul din volumele mele și citea. Indiferent care. Trebuie să te bucuri întotdeauna că ai salvat viața unui semen de-al tău, cu toate acestea, ți-ar place să poți alege din mijlocul lor.

*

Nu sînt sigur că Măicuța va ține mult, cîndva, la doamna Saint Leonard, și nu cred ca doamnei Saint Leonard să-i fie vreodată dragă Măicuța. Dealtminteri, am avut impresia că doamna Saint Leonard nu se simte foarte atașată de nimeni — afară, bine-nțeles, de cazul cînd îi ordonă datoria. Ca să-ți iubești aproape, trebuie să dispui de timp liber. Doamna Saint Leonard nu are un minut pentru sufletul ei. Își consumă tot timpul ca să se ocupe de necazurile personale. Nu e rău să te deprinzi cu necazurile ; ele sînt pîinea zilnică a vieții ; trebuie să știi să te resemnezi, cînd dai ochii cu ele. Dar doamna Saint Leonard se consacră integral cultivării necazurilor, înlăturîndu-și oricare alt țel din viață. S-ar zice că privește această îndeletnicire drept unica demnă de o creștină evlavioasă.

Într-o după-amiază o găsesc singură. Atitudinea ei trăda cea mai gravă îngrijorare. O întreb dacă îi pot fi de folos cu ceva.

„Nu, îmi spune ea. Stau şi caut să-mi amintesc ce m-a contrariat atît de tare azi dimineaţă. Mi-a ieşit cu totul din minţi."

Ceva mai tîrziu şi-a amintit motivul şi i s-a luat o piatră de pe inimă.

La şase şi jumătate, ne-am despărţit de ceilalţi invitaţi, luîndu-l pe Bute să cineze la noi.

CAPITOLUL X

Vorbe sub clar de lună

Stăteam pe peronul casei cu Robina, aşteptîndu-l pe Dick să se întoarcă de la fermă, pe potecă, de-a curmezişul ogoarelor.

— Nu contează că e o femeie cumsecade — rosti Robina.

— Cine e o femeie cumsecade ? — am întrebat-o.

— Şi că el e, poate, un bătrîn cumsecade. Totuşi, trebuie să fie tare sîcîitor, uneori. Vreau să spun, cînd eşti nevoit să trăieşti zi de zi în preajma lui, urmă Robina — adresîndu-se, pe cît se părea, lunii.

— Vorbeşti despre soţii Saint Leonard ? — i-am spus.

— Se pare, spuse Robina, că nu există nici un mijloc de a-i face plăcere doamnei.

Joi m-am dus să o ajut pe Jeannie să pregătească proviziile pentru picnic. Ţine seama că doamna Saint Leonard în persoană avusese ideea acestui picnic...

— Venind vorba de picnic, am întrebat-o.

— Dacă ai fi văzut-o, ai fi zis că se pregăteşte pentru propria ei înmormîntare — continuă Robina. Ştia că se va îmbolnăvi, stînd pe iarbă. Avea această presimţire. Nu plouase de trei săptămîni ; totul era uscat ca în deşert ; totuşi ea afirmă că totdeauna există umiditate în iarbă, că pernele nu fac altceva

decît să o atragă, să o pompeze afară din pămînt. Şi nu fiindcă i-ar fi teamă de moarte ; tot trebuie să murim într-o zi şi, dacă ceilalţi sînt fericiţi, etcetera. O poţi auzi turuind. Nimeni nu s-a îngrijit vreodată de soarta ei. Era doar transportată dintr-un loc într-altul etc. Pînă la urmă, m-a călcat aşa de rău pe nervi, că i-am oferit lui Jeannie să rămîn acolo ca să-i ţin companie.

— Are dreptate La Rochefoucauld — am comentat. — Cînd viciile noastre ne părăsesc, ne măgulim cu credinţa că noi ne despărţim de ele.

— Îi spun, deci, că n-aş ţine să ies la iarbă verde şi, de vreme ce ceilalţi se vor descurca foarte bine şi fără ea, am putea rămîne acasă amîndouă. Dar ea începe să verse şiroaie de lacrimi.

— Da, precis, a spus că ţi se rupe inima să ai copii în stare a dori să facă o excursie la iarbă verde, cînd mama lor rămîne acasă ; că n-avea nici un strop de bucurie în viaţă ; că se bucurase anticipat de plimbarea aceea, dar că, dacă toată lumea urma să se simtă mai fericită fără prezenţa ei...

— Da, spuse Robina, cam aşa ceva a spus, doar că jelania a fost mult mai lungă. Am fost silită să-i ofer o mie de desmierdări şi să-i jur că, fără ea, nimic n-o să meargă ca lumea. Şi abia la întoarcere şi-a mai descreţit puţin fruntea.

*

Huhurezul din chiparos scoase un ţipăt prelung. Se aşează acolo în fiecare seară, la capătul celei mai înalte ramuri. Conturat vag pe fundalul boltei nocturne, dă impresia unui spiriduş familiar. Cu toate acestea, aş prefera să nu se ia drept un cîntăreţ experimentat. Ar trebui să înţeleagă că asemenea atitudine este contrară intereselor sale. Acest ţipăt, ca al

pieilor roşii care se cheamă la luptă, are, cu siguranţă, efectul de a le face să se vîre în vizuinile lor pe toate necuvîntătoarele cuibărite pe-o rază de două leghe. Cred că strigătul huhurezului trebuie să fie o stratagemă a naturii prevăzătoare, pentru a favoriza nimicirea chiţcanilor vîrstnici şi surzi, care au devenit o povară pentru familiile lor. Celelalte rozătoare, cu excepţia celor care s-au hotărît să sfîrşească odată cu viaţa, nu mi se par prea expuse. Măicuţa spune că strigătul huhurezului este semn prevestitor de moarte. Dar, cum nu poţi bate o leghe, prin ţinutul acesta, fără să dai peste o cucuvea sau un huhurez, care companie de asigurări ar mai încheia o asigurare pe viaţă cu un locuitor din acest comitat, dacă strigătul huhurezului ar prevesti, într-adevăr, moartea ?

Veronica, dimpotrivă, adoră acest strigăt. Alaltăieri seara am găsit-o pironită sub chiparos, drapată în marele ei şal negru, învăţînd să imite strigătul huhurezului. Ca şi cum n-ar fi deajuns unul singur prin preajmă ! Pentru a o convinge să-şi înceteze studiile, am declarat că imitaţia nu aducea nici pe departe cu originalul. Veronica mi-a răspuns că, în orice caz, era o performanţă mai bună decît cea pe care aş fi putut-o reuşi eu însumi. Am fost destul de neghiob ca să accept sfidarea. Cînd mă gîndesc, astăzi, la această slăbiciune, simt că, negreşit, m-am făcut de rîsul curcilor. Cine mai vede un om de litere, pînă atunci respectabil, un om ajuns în plină maturitate, pironit sub un chiparos şi străduindu-se să ţipe ca o cucuvea ? Ce mutră puteam să am, în cursul competiţiei ?

*

— Doamna Saint Leonard, m-am pronunţat eu, era cu vreo douăzeci şi şapte de ani în urmă, o tînără fer-

mecătoare. Se pare că gura ei era pur şi simplu fascinantă, cînd făcea botic, ceea ce precis că i se întîmpla des. Dar boticul unei femei de patruzeci şi şase de ani nu mai răpeşte pe nimeni. Junele Hubert Saint Leonard a socotit-o făptură adorabilă, aşa cum se înfăţişa pe-atunci. I-a mărturisit această părere, îngenunchiat la picioarele ei, şi, dacă a rugat-o cumva să-şi schimbe expresia, i-a cerut doar să se arate şi mai capricioasă, atît de fermecătoare îi păreau sburdălniciile ei. Şi, nici vorbă, asemenea comportări puteau fi adorabile, cînd avea şi ea nouăsprezece ani.

— Saint Leonard ţi-a făcut confidenţe despre toate acestea ? — se interesă Robina.

— N-a suflat nici un cuvinţel, i-am precizat eu. — Reconstituiam de unul singur scena dramei.

— Dar poate că nimic din toate aceste ipoteze nu e adevărat — murmură Robina.

— De ce nu ? — am ripostat — Oare asemenea ipoteză îţi pare cu totul neverosimilă ?

— Nu, recunoscu ea, dimpotrivă. Aş vrea să fie mai puţin verosimilă.

— Este la fel de lesne, am continuat, să reconstitui o dramă, aruncînd o privire retrospectivă, pe cît este de imaginat desnodămîntul ei. Asistăm la ultimul act al dramei Saint Leonard. Act mai totdeauna slab, căci în momentul acela piesa s-a şi sfîrşit ! Actele intermediare au fost, probabil, mai nostime — mai cu seamă pentru servitori. Primul trebuie că a fost fermecător. În sfîrşit sosise îndrăgostitul devotat la care visase adesea juna copilă. E atît de dulce perioada cînd eşti considerată aproape desăvîrşită ! De vreme ce Saint Leonard era mulţumit, amorul însuşi îi poruncea junei copile să nu se îndrepte.

— Aşadar, bărbatul a fost de vină — reflectă Robina.

— Dacă i-ar fi văzut cusururile, oare ar fi putut să schimbe ceva ? Poate, cumva, un tînăr înamorat, să-i dezvăluie fiinţei iubite ce cusururi are ?

— De ce nu ? — zise Robina. — Dacă ţine la el, va putea face eforturi ca să devină mai bună.

— Ţie ţi-ar place aşa ceva, Robina, dacă ar fi vorba de persoana ta ? Ţi-l poţi închipui pe domnul Bute...

— De ce tocmai domnul Bute ? — zise Robina, cu însufleţire.

— Din nici un motiv, am răspuns, decît că este prima fiinţă de sex masculin faţă de care nu te-ai arătat cochetă, de cînd ai împlinit şase ani.

— Nu cochetez cu nimeni, mă înştiinţă Robina. — Caut să fiu amabilă şi nimic altceva.

— Afară de persoana domnului Bute.

— Mă agasează, spuse Robina.

— Zilele trecute, am urmat eu, citeam cum se încheie căsătorii, printre locuitorii din Caucazul de jos. Îndrăgostitul se postează sub ferestrele frumoasei alese. După ce i-a atras atenţia, începe să cînte. Dacă frumoasa ascultă fără să se supere, dacă melodia pare că place, înseamnă că nu-l vrea de soţ pe cîntăreţ. Dimpotrivă, dacă melodia o scoate din sărite pe demoazelă, dacă îi trînteşte brutal fereastra în nas şi se îndepărtează, e semn că totul merge bine. Cred că nu mă înşel. Da, lucrurile se petrec astfel chiar printre locuitorii din părţile Caucazului de jos.

— Sînt nişte nătărăi în toată puterea cuvîntului, declară Robina, dacă o găleată de apă asvîrlită pe fereastră înseamnă pentru ei cea mai caldă dovadă de dragoste la care se poate aştepta un adorator.

— Omul este o fiinţă complexă, i-am spus. — Iată un exemplu : pentru a-l urmări mai comod, să-l numim personajul nostru — domnul X... Ţi-l poţi închipui pe domnul X venind la tine şi spunîndu-ţi : „Scumpa mea Robina, ai multe însuşiri alese. Eşti

capabilă de amabilitate — cu condiţia să poţi face întotdeauna după placul tău ; dimpotrivă, cînd ceva stă în calea dorinţelor tale, poţi fi absolut nesuferită. Eşti bună cu cei dispuşi să le arăţi bunătatea ta în felul tău — care nu este totdeauna cel la care ţin ei. Eşti capabilă de generozitate — cu condiţia să-ţi vină cheful, fenomen care e departe de a se produce frecvent. Eşti inteligentă, dar, la fel ca majoritatea oamenilor inteligenţi, autoritară şi lipsită de răbdare ; capabilă de acţiuni energice, cînd nu eşti leneşă ; indulgentă cînd ţi-a trecut ranchiuna. Eşti generoasă şi capabilă de francheţe, dar, dacă îţi poţi atinge ţelul pe calea răutăţii şi a burzuluielii nu şovăi şi te comporţi astfel, fiindcă scopul scuză mijloacele. Eşti compătimitoare şi dreaptă, dar cînd îţi laşi limba nesupraveghiată, poate lesne să devină înţepătoare. Eşti tenace şi puternică şi ai putea fi luată ca parteneră la o vînătoare de tigri, dar eşti trufaşă, intolerantă şi îndărătnică. Într-un cuvînt, ai în firea ta toate virtuţile unei soţii model, combinate cu suficiente defecte pentru ca însuşi Socrate să fi regretat dacă te lua de nevastă.“ Ai putea suporta să-ţi vorbească aşa tînărul X ?

— Desigur, afirmă Robina, ridicîndu-se, stăpînită de exaltare.

Bezna mă împiedica să-i văd chipul, dar sînt absolut convins că avea acel aer care îl făcea pe amicul meu, pictorul Primgate, să spună că ar fi vrut să o picteze pe Robina sub înfăţişarea Ioanei d'Arc. Robina, însă, nu păstra această expresie suficient timp ca să poată fi pictată.

— Mă îndoiesc, i-am mărturisit.

— Oricare altă femeie ar spune la fel ca mine, afirmă Robina.

— Ar fi un lucru nou ! Amorul care încetează de a mai fi orb ; refuzînd să fie bietul smintit legat la

ochi care își rîde de oameni și de zei, încetînd de a mai fi sclavul pasiunii ; amorul, sprijinitor al vieții, simplificînd-o, în loc să o complice ! Căsnicia ar înceta de a mai fi clădită pe minciună și iluzie — ce lume nouă în perspectivă ! Dar nu trebuie să pretindem prea mult de la om. Au trecut abia cîteva milenii de cînd, lungit în iarbă, pe malul fluviului, amăgind cu șiretlicuri celelalte animale, își pîndea prada, sfîșiind-o cu ghearele și dinții, cînd punea laba pe ea, și o devora, mîrîind mînios. A trăit și a murit astfel de-a-lungul unor epoci lipsite de istorie, transmițînd progeniturii lui instinctele sale bestiale, în vreme ce stîncile își îngrămădeau strat după strat și oceanele își modelau albia.

Toate acestea nu se află prea departe, în trecut ! Moise ? Străbunicul lordului Rotschild, repetat de cîteva duzini de ori în urmă, precis că l-a cunoscut pe Moise, a stat de vorbă cu el. Babilonul ? Un oraș aproape modern, care pentru moment și-a pierdut voga, fiindcă marile itinerare turistice s-au modificat puțin. Istoria ? Un basm care mai durează și-n zilele noastre. Omul a alergat prin lume în patru labe, milioane de ani în șir, mai'nainte de a-i fi dezvăluită taina nașterii sale. Doar în ultimele veacuri s-a străduit să fie ceea ce este. Moralitatea oamenilor de astăzi, comparată cu îndelungatele învățăminte ale naturii, datează doar de cîteva zile. Și tu ai vrea să uite în cîteva ore lecția primită de la vîrstele fără număr ? Întrucît nu mai ești o copilă, Robina, întrucît poți să simți astăzi altceva decît o încredere oarbă sau o spaimă oarbă, trebuie să poți înțelege că soarele nu s-a stins fiindcă trece un nor, că mireasma trandafirului se înalță din boschetul ale cărui frunze sînt devorate de omizi. Dealtminteri nivelul mediu al moralității masculine este în constantă creștere ; mulți dintre noi fac eforturi, ba unii chiar și reușesc. Omul

primitiv doarme însă în fundul sufletului tuturor celor care nu sînt nici anemici, nici tuberculoşi. Şi nu este cîtuşi de puţin înţelept să ne luăm la harţă cu noi înşine. Nu putem face nimic în această privinţă. Ne zbatem şi noi din răsputeri. Peste altă sută de mii de ani, cu condiţia ca toate să meargă bine, vom fi un pic mai aproape de desăvîrşire. Cînd te gîndeşti la originile noastre, am străbătut un drum remarcabil.

— De aici, pînă la a te simţi mulţumit de tine însuţi, mai este o bucată bună — zise Robina.

— Să ne mulţumim cu speranţa, Robina. Omul are nevoie de cineva care, din cînd în cînd, să-i spună : „Bravo ! Gîndeşte-te la ce ai fost. Priveşte-te acum, împodobit cu o pălărie de mătase, îmbrăcat de un bun meşter croitor, cum te duci duminica la biserică, braţ la braţ cu soţia ta ! Ţine-o tot aşa. Încă vreo cîteva secole, şi însăşi mama ta, natura, n-o să te mai recunoască !“

Cît despre voi, femeile, nu sînt decît puţini ani de cînd vă cumpăram şi vă vindeam, vă ţineam închise în cuşti, şi vă trăgeam ciomege sdravene, cînd nu vă arătaţi destul de grabnic supunerea.

— Gîndul la ceea ce a fost, spuse Robina, s-ar cuveni să-l facă pe om nerăbdător de a deveni mai bun şi ruşinat de ceea ce este.

În chiparos, huhurezul se apucă iarăşi să ţipe. Îşi bătea joc de cineva ? Era cumva indignat ? Nimeni nu s-ar fi putut pronunţa.

— Femeia a fost complice la prea multe din crimele noastre — am urmat — pentru a pretinde dreptul de a fi judecător. Bariera care separă sexele le desparte pe planul fizic, nu şi pe cel moral.

— Presupun că Dick reprezintă tipul masculin mediu ? — întrebă Robina.

— Toţi sîntem oameni medii, Robina, cînd ne aflăm la noi acasă. În palatul lui, cu uşile închise, Cromwell era un bărbat mediu. Probabil că doamna Cromwell îl socotea un nătărău, cînd punea zaharicale lipicioase pe fotolii, ca să se aşeze pe ele musafirii. Precis că i-a şi spus-o în faţă. Nu e atît de uşor pe cît pare să trăieşti mereu ca un om mediu. Unor oameni care altminteri erau foarte inteligenţi, acest lucru le-a părut dificil.

Am avut şansa de a regăsi un chibrit şi mi-am aprins încă o ţigară.

— Ah — exclamă Robina — sper că n-am să mă mărit niciodată !

— Speri asta ?

— Da, sper să nu fiu niciodată de ajuns de proastă. Văd prea clar lucrurile. Văd prea bine, acum, ce este şi amorul : un lucru urît pus sub un nume frumos. Nu de persoana mea o să se îndrăgostească cineva. De înfăţişarea mea, de pielea mea albă, de vreun gest de-al meu care îl va fi sedus. Simt asta, cîteodată, cînd sînt privită, şi îmi face rău. Şi, alteori, admiraţia pe care o citesc într-o privire îmi deşteaptă plăcerea. Şi asta îmi face şi mai mult rău...

*

Luna apuse îndărătul pădurii. Robina se ridicase şi stătea în picioare, cu mîinile împreunate, rezimată de grilajul peronului. Părea să fi uitat de prezenţa mea. Dădea impresia că se adresează nopţii care împresura cîmpia.

— Dragostea ? — zise ea — nu este decît o stratagemă a naturii, care ţine să-şi rîdă de noi. *El* îmi va spune că sînt totul pentru fiinţa lui. Asta va dura şase luni, un an, poate, dacă o să dau o mînă de ajutor hazardului, cu condiţia să evit de a mă întoarce acasă

cu nasul înroşit fiindcă m-a bătut vîntul în faţă, să nu mă surprindă cu părul pus pe moaţe. Nu de mine are nevoie, ci de tinereţea, noutatea şi misterul pe care le reprezintă pentru el. Şi după ce va trece această perioadă...

Se întoarse spre mine. Şi în clipa aceea am văzut un chip straniu, în lumina pală răspîndită de bolta nocturnă.

— Ce se întîmplă, întrebă ea, după ce trece această perioadă ? Spune-mi tu, care ştii. Am nevoie să o ştiu şi eu.

Fetiţa, care crescuse în preajma mea, douăzeci de ani în şir, îşi încetase existenţa. Lucrul se produsese pe neaşteptate, fără să-ţi poţi da seama. Spre profunda mea înmărmurire, dintr-o dată, mă trezeam cu o femeie care îmi punea întrebări. Am invitat-o să se aşeze lîngă mine şi i-am spus, cu aceeaşi gravitate pe care o citeam pe faţa ei :

— Cînd s-a stins minunea dorinţei, cînd, într-o zi, în lumina cenuşie a zorilor, te vei trezi bătînd în lung şi-n lat, rătăcită, locurile care ţi-au fost cîndva familiare şi căutînd lucruri pierite ca nălucile, îţi va rămîne ceea ce exista deja înainte de naşterea dorinţei. Dacă nu vă lega decît pasiunea, să vă ajute Dumnezeu ! Dacă nu aţi căutat decît fericirea, vai de voi, sărmanii ! Căci nu ne putem dărui reciproc fericirea. Ceea ce rămîne după dorinţă nu depinde de ceea ce aţi fi voit, ci de ceea ce sînteţi. Dacă, îndărătul îndrăgostitului se afla un om adevărat ; dacă, în spatele iluzoriei zeiţe bolnave de amor, era o femeie dreaptă şi sensibilă, atunci aveţi viaţa înaintea şi nu în urma voastră.

A trăi înseamnă să dăruieşti, nu să primeşti. Eroarea în care cade majoritatea omenirii este de a ignora că bucuria se află în muncă şi nu în salariul ei ; în

joc, nu în punctul marcat ; în desfășurarea partidei și nu în victorie. Cățărătorul cheltuiește toată osteneala pentru a atinge piscul, nu pentru a-l lua în stăpînire. Nebunii se căsătoresc calculînd avantajele ce le vor obține de pe urma căsniciei : chezășii care se vor spulbera în neant. Dar răsplățile căsniciei se numesc : muncă, datorie, răspunderi.

Există nume mai frumoase pe care le poate primi o femeie decît cele de : zeiță, înger, stea și regină a inimii ; sînt : soție și mamă. Căsnicia este un sacrificiu. Dacă este o capcană a naturii, este o capcană care ne silește să ne supunem voinței cerului.

*

Se așternu o tăcere care stărui un timp, căci luna, după ce trecuse de pădure, scălda din nou cîmpiile în lumina ei, cînd Robina deschise iar discuția.

— Așadar, amorul este inutil. Ne-am descurca mai bine fără el, am alege mai înțelept. Dacă înseamnă o stare trecătoare, care este rațiunea de a fi a amorului ?

— E la fel cum ai întreba care este rațiunea vieții — i-am spus. — Și viața este o stare care ne chinuiește un moment și apoi trece. Dar poate că însuși chinul își are folosul lui. Erupțiile vulcanice sînt necesare : fără ele, solul ar rămîne prizonierul stîncii și nu și-ar îndeplini funcția. Sub floarea care se ofilește, fructul se leagă și se dezvoltă. Iar îndrăgostitul tremurînd devine ajutorul, consolatorul și reazimul.

— Dar mai sînt și cei care dau greș, spuse Robina, — toți cei care au pornit la drum, cu chipul luminat de bună credință, și care sfîrșesc prin a se urî.

Atunci i-am istorisit povestea unui bărbat și a unei femei care se iubiseră și nu încumetaseră să-și mărtu-

risească simiţrea. Viaţa îi despărţise vreme îndelungată. Într-o bună zi se reîntîlniseră, amîndoi liberi, amîndoi independenţi. Atunci bărbatul voise ca, în sfîrşit, să-şi unească destinele. Femeia îl mai iubea, dar, cum învăţase să se teamă de inevitabilele deziluzii aduse de viaţa în comun, îl refuză, pentru a păstra pînă la capăt vechea lor iubire.

Se aşternu din nou tăcerea.

— Crezi că a făcut bine ? — zise Robina.

— Habar n-am, i-am răspuns. — Nu există legi generale imuabile ; nu există decît reguli care variază pentru fiecare dintre noi. Toată arta căsniciei, după cît îmi pare, constă în a merge în pas cu tovarăşul de drum. Asta presupune răbdare, precum şi indulgenţă şi stăpînire de sine. Trebuie să laşi deoparte orice orgoliu prostesc şi să recunoşti că ochii mai puţin părtinitori decît ai noştri ne pot vedea defectele. În sfîrşit, asta cere bun simţ, bună dispoziţie şi curaj.

— Da, încuviinţă Robina. — Trebuie să-ţi iubeşti tovarăşul de drum, chiar dacă e nedrept şi răutăcios.

*

Dick sosea acasă, venind pe potecă. Robina se ridică şi intră în casă.

— Ia te uită, ce solemn arăţi, tată — constată Dick.

— Mă gîndeam la ale vieţii.

— Da, spuse Dick, e o problemă grozavă !

Cîteva clipe fumurile noastre se amestecară, în tăcerea fără seamăn care se înălţa din cîmpia mută. Apoi Dick urmă :

— Dragostea pentru o fată cinstită trebuie să însemne un sprijin grozav, la viaţa unui bărbat !

Avea un aer tare viteaz, şi chipul lui cu trăsături puerile arunca destinului fulgerări de sfidare.

— Da, Dick, un sprijin grozav.

Robina ne chemă la cină. Dick îşi goli pipa şi intră în casă.

Zvonul glasurilor lor voioase îmi ajungea la urechi, vătuit de uşi. În jurul meu, în noaptea tulburată, se înălţa un murmur straniu şi grav. Părea că, dincolo de tăcere, auzeam muzica depărtată născută din învîrtirea roţilor morilor Domnului.

CAPITOLUL XI

Inaugurarea casei

Îmi închipui că Veronica va fi, cîndva, scriitoare. Maică-sa crede că această profeţie poate explica multe din lucrurile care ne-au tulburat pînă acum. Cartea pe care începuse s-o scrie nu a ajuns prea departe. Manuscrisul lucrării *De ce omul din lună are o mutră atît de scîrbită* a fost lăsat deoparte, pentru a fi scrise piese de teatru, şi, pe cît se pare, s-a uitat de el. Mi-a picat în mînă, din întîmplare, mai zilele trecute, caietul abandonat de Veronica. Aceste scurte însemnări nu sînt cu totul lipsite de savoare. Voi transcrie aici, cîteva pasaje ; ortografia îmi aparţine, la fel ca la misiva citită mai-nainte.

„Scena se petrece în lună — scrie în *Însemnări.* Dar acolo totul se petrece exact ca la noi, pe pămînt. Cu o singură deosebire : copiii dictează legea. Asta le displace persoanelor adulte. Dar ele nu pot schimba starea lucrurilor. Li s-a întîmplat ceva. Ele nu ştiu ce anume. Şi lumea merge ca mai-nainte. În bunele, bătrînele cărţi cu poze, de dinaintea ivirii pe lume a păcatului. Zînele dănţuiesc noaptea. Vrăjitoarele, la fel. Aceste lucruri te atrag, şi te trezeşti preschimbat în obiect. Şi mai e şi un balaur care trăieşte într-o peşteră. Şi care se năpusteşte asupra oamenilor. Şi îi

mănîncă. Așa că trebuie să iei aminte bine la toate. Și toate animalele cuvîntează. Și mai sînt și uriași. Și multă magie. Și copiii sînt cei care știu tot. Și ce trebuie făcut în fiecare caz. Și sînt nevoiți să-i educe pe oamenii mari, care nu cred nici jumătate din ce li se spune. Și sînt mult prea pornite pe ipostaze. Ceea ce este tare obositor pentru copii. Dar ei sînt răbdători și drepți.

Firește, oamenii mari trebuie să meargă la școală. Au multe lucruri de învățat, sărmanii ! Și le e silă de studiu. Nu se interesează deloc de poveștile cu zîne. Dau impresia că puțin le pasă de ce li s-ar întîmpla dacă ar fi asvîrliți de furtună pe o insulă pustie, în cursul unui naufragiu. Și pe urmă, mai sînt și limbile. De care vor avea nevoie cînd vor fi devenit copii. Căci trebuie să știe să vorbească cu toate animalele. Și să cunoască magia. Care e complicată. Au mintea plină de șiretlicuri viclene. Sînt prinși citind romane lipsite de orice interes. Ascunse în pupitrele lor. Toate, romane de dragoste ! Ca să irosească banii dați de copii. Și numai Dumnezeu știe cît de anevoios se cîștigă ! Dar copiii nu le poartă pică. Își aduc aminte de vremea cînd erau și ei oameni mari. Cu toate acestea, sînt siliți să facă dovadă de fermitate.

Copiii le dau multe vacanțe oamenilor mari. Fiindcă vacanțele sînt făcute pentru toată lumea. Dar oamenii mari sînt tare proști. Și nici nu-și bat capul ca să joace jocuri rezonabile. Cum ar fi : De-a pieile Roșii, sau De-a Pirații. Două jocuri care le-ar dezvolta facultățile mintale. Și i-ar pregăti pentru viață. Nu le plac decît jocurile cu mingea. Ceea ce nu folosește la nimic. În mijlocul asprelor realități ale vieții. Sau, dacă nu, stau la taifas. Este înspăimîntător cît pot să vorbească !

E un om mare, un bărbat. Care este foarte inteligent. E în stare să vorbească despre orice dar asta se încheie totdeauna cu nimic. Şi purtarea lui strică petrecerile. Atunci e trimis la culcare. Mai sînt alţi doi oameni mari, bărbat şi femeie. Şi tot timpul vorbesc despre dragoste. Chiar cînd e frumos afară. Ceea ce este deplorabil. Din fericire, copiii se dovedesc a fi răbdători. Ştiind că pe lume e nevoie de tot soiul de oameni. Şi trăgînd nădejdea că cei doi se vor schimba. Şi, firește, mai sînt şi oameni mari cuminţi. Şi care sînt o binecuvîntare pentru copiii lor.

Şi tot ce le place copiilor, e bine. Este sănătos. Şi tot ce este pe placul oamenilor mari, e nesănătos. Şi nu trebuie să li se dea. Ele cer ceai, cafea. Ceea ce le dăunează sistemului nervos. Şi îşi cheltuiesc banii pe prăjituri. Pe biftecuri. Şi pe supă de broască ţestoasă. Şi copiii sînt siliţi să-i trimită la culcare. Şi să-i pună să înghită hapuri, pînă ce se simt mai bine.

Ma e şi o fetiţă care se numeşte Prue. Care locuieşte împreună cu un băieţaş, pe nume Simon. Amîndoi sînt plini de bune intenţii. Dar nu au mult bun simţ. Cresc doi oameni mari. Un bărbat ş o femeie. Numiţi Peter şi Marta. Sînt persoane obişnuite, nici mai bune, nici mai rele decît celelalte. Şi s-ar putea obţine multe de la ele. Luîndu-le cu blîndeţea. Dar Prue şi Simon nu ştiu cum să le ia. Îşi pierd vremea bombănind. Toată ziulica. Şi cuvinte de laudă, niciodată.

Într-o zi, vara, Prue şi Simon îl scot la plimbare pe Peter. La ţară. Şi întîlnesc o vacă. Şi gîndesc că e un prilej bun ca să-l pună la încercare pe Peter. Şi să vadă dacă el cunoaşte limbile. Îi spun să-i vorbească vacii. El îi vorbeşte, şi vaca nu-l înţelege. Şi cei doi îi fac scandal : „Ce rost are — îi spun — să plătim

profesori costisitori. Ca să ajungi să înveţi limbile. Cu o vacă clasa întîi. Şi cînd ajungi la ţară, nici nu poţi vorbi limba vacilor !“ El îi asigură că vorbeşte văceşte. Dar ei nici nu vor să-l asculte. Îi fac scandal mai departe. Şi pînă la urmă totul se explică. Era o vacă din Jersey, care vorbea în graiul local. Atunci, firește, el nu putea s-o înţeleagă. Dar parcă ei îi cer scuze ? Nici gînd !

Altădată. Într-o dimineaţă, la micul dejun. Martei nu-i place sirop de smeură. Şi se fereşte cu grijă să-l bea. Şi Simon a intrat în *nursery*. Vede că Marta nu şi-a băut siropul. Întreabă de ce. Ea îi spune că nu-i place. Fiindcă miroase urît. Şi el spune că nu miroase urît de fel. Că s-ar cuveni să-i placă, şi că aşa ceva e intolerabil. Să vezi cum oamenii mari din ziua de azi fac doar după capul lor. Şi fac nazuri cu hrana bună şi sănătoasă. Pe care le-o procură prea bunii lor copii. Prea buni. Şi că, pe vremea cînd Simon era şi el om mare, n-ar fi cutezat niciodată să nu asculte. *Et cetera.* Ca de obicei. Şi, ca să dovedească Martei că siropul nu e rău, Simon îşi toarnă o ceaşcă plină. Şi o bea dintr-o sorbitură. Şi declară că e delicios. Şi păleşte tare de tot. Şi iese din odaie.

Prue intră, la rîndul ei, în *nursery*. Şi ea vede că Marta nu şi-a băut siropul. Şi o întreabă de ce. Şi Marta îi spune că nu-i place şi că e rău la gust. Şi Prue îi spune că ar trebui să-i fie ruşine. Fiindcă este bun şi foarte agreabil. Şi că, oricum, n-are decît să-i placă şi să nu se îndoape cu ceai spurcat şi cu cafea. Şi că nu îngăduie una ca asta şi trebuie să se ispră-vească cu asemenea purtare. Şi aşa mai departe. Şi, pentru a-i dovedi că e foarte uşor de băut, îşi toarnă o ceaşcă plină. Şi o bea. Dintr-o sorbitură. Şi zice că

nu e nimic rău înbă utură. Şi se face tare palidă şi iese în grabă.

Şi nu era sirop. Era cerneală roşie, pusă din nebăgare de seamă în sticla cu sirop. Şi ar fi putut prea bine să-şi cruţe o îmbolnăvire, dacă ar fi ascultat-o pe Marta. Dar nu. Ideea lor fixă era că oamenii mari sînt lipsiţi de judecată. Asta e tot. Ceea ce este o greşeală. După cum se vede.

Fuseseră schiţate şi alte personaje, pentru a fi abandonate, adesea, după cîteva indicaţii foarte viguroase ; se pare că dificultatea de a evita ca portretele unor persoane în viaţă să nu semene prea mult cu modelele lor o stînjenise pe Veronica. Cu privire la unul din aceste crochiuri, concepute de Veronica, în mod evident, pentru a-l ajuta pe Dick să se vadă aşa cum e în realitate, am găsit această notă marginală : *„De abandonat. Modelul s-ar putea simţi jignit“*.

În faţa altui portret, în care o recunoşteai pe doamna Saint Leonard, se putea citi : *„Prea teribil de-adevărat. Ea ar prinde clenciul.“*

Alt portret înfăţişa, în mod evident, un bărbat : „Destul de înzestrat. Pentru a istorisi poveşti. Dintre care unele nu sînt rele.“ Într-un cuvînt, era portretul unui talent care promite. Chiar după descrierea făcută de Veronica, era vorba de un om cu scaun la cap, „afară de momentele cînd începe să bată cîmpii. Dar, privit în ansamblu, împrăştiat.“ Este părintele unei fetiţe „nu frumoasă, dar deosebit de atrăgătoare“, pe care Veronica o numeşte Enida. Se înţelege că, dacă toţi copiii ar fi după modelul Enidei, s-ar spune ultimul cuvînt pentru desăvîrşirea celei mai bune dintre lumile posibile. Enida nu are în grija ei decît pe acest adult, dar nu se poate înfrîna să mai

adopte şi să îndrepte năravurile tuturor persoanelor vîrstnice incorijibile, cărora ceilalţi copii nu le-au venit de hac. Ea acţionează cu duhul blîndeţei. Este, aşa cum spun *Însemnările*, „totdeauna răbdătoare şi justă."

Printre protejaţii ei, Enida înşiră un militar, un colonel care a atins o anumită vîrstă, exemplu înfiorător (pînă în ziua cînd l-a luat pe mîna ei) de ce poate deveni un om mare cînd e lăsat pe seama unor copii incompetenţi. Impricinatul se împotriveşte îndrumărilor date de propriul său copil, un tînăr virtuos, deşi nu prea simpatic, este aspru cu nepoţii şi nepoatele sale şi îşi terorizează guvernanta. Foloseşte cuvinte spurcate, luate din repertoriul piraţilor ieşiţi la pensie, „făcea a înţelege ce fapte cumplite pot evoca ele."

Ascunde trabucuri într-un trunchi găunos de copac, fumează pe-ascurs, trage la fit la şcoală, îi corupe pe alţi domni bătrîni ca să-l urmeze pe această cale. Sînt găsiţi prin poduri, jucînd vist * la doisprezece penni punctul, într-o peşteră. Enida îl ameninţă cumva că va însărcina Balaurul să-l înghită ? Nicidecum. „Ea nu foloseşte asemenea metode", ne informează *Însemnările*. Dimpotrivă, surîde indulgent. Spune că e foarte firesc ca oamenilor mari să le placă o partidă de cărţi. Dar ce rost are să se ascundă într-o peşteră murdară şi întunecată ? „Va juca ea însăşi vist cu el." Această declaraţie are un efect imediat. Colonelul izbucneşte în hohote de plîns. Enida joacă vist cu el în grădină. „După orele de şcoală. Cînd a fost cuminte. „Pînă la urmă, colonelul este vindecat. Dar nu se ştie dacă această vindecare este datorată faptului că partenera lui nu ştie să joace

* Strămoşul actualului bridge.

vist, sau metodei întrebuinţate pentru a-l aduce pe calea cea bună. *Scurtele însemnări* nu ne informează asupra acestui aspect.

*

În privinţa piesei sînt înclinat să cred că Veronica a fost ajutată de cineva. Poate că de domnul Bute. Casa a fost gata la începutul lunii septembrie. Tînărul Bute făcuse minuni, şi piesa a fost jucată în sala de biliard — golită anume pentru împrejurarea aceea — cu un act scris de mine. Am profitat de ocazie ca să serbăm inaugurarea casei, benchetuind.

Am avut o mulţime de invitaţi, şi totul s-a încheiat cu un bal. Toată lumea s-a distrat mult, cu excepţia micului Herbert Saint Leonard, care juca rolul prinţului şi, la ceasul cinei, n-a putut să-şi scoată coiful de pe cap. De vină nu era constructorul coifului, ci persoana stîngace care i-l legase. Şi alte persoane, nepricepute în arta echipării unui cavaler, nu izbutiseră — vrînd să fie de folos — decît să facă să-i sară toate şuruburile. Nu numai că nu voia în ruptul capului să iasă coiful, dar nici viziera nu binevoia să se întredeschidă nici un pic pentru a-i îngădui lui Herbert să bea măcar o sorbitură. Toată lumea aprecie întîmplarea drept o glumă tare nostimă — cu excepţia lui Herbert. Domnul primar, care era de faţă, spuse că era material suficent pentru un desen umoristic în revista *Punch*. Ziaristul local îi atrase însă atenţia că ideea nu era nouă. Saint Leonard şi vicarul, care reprezintă o autoritate foarte competentă în materie de reviste ilustrate, deschiseră o discuţie despre armuri în general şi, în mod special, despre cele din secolul al XIV-lea. Îşi susţineau fiecare demonstraţie cu aju-

torul unor manevre practicate pe capul bietului copil, pe care şi-l pasau unul altuia, în mod triumfal. Am fost nevoiţi să-l trimitem pe Hopkins la fierar, cu căruţa trasă de măgar. Venind vorba despre măgar am descoperit ce truc foloseşte Hopkins ca să-l facă să se urnească din loc. Hopkins pretinde că metoda lui este mult mai puţin brutală decît loviturile mai cu seamă, susţine el, că experienţa a dovedit că măgarul nu ştie nicodată din ce motiv e lovit. Nu sînt sigur că Hopkins greşeşte.

*

Jeannie juca rolul zînei, purtînd perucă albă şi o rochie montată pe cercuri de sîrmă. Părul alb îi dăruieşte singurul lucru care-i lipseşte : distincţia. M-am surprins cum îi privesc îngrijorat pe toţi tinerii şi mă roade regretul pentru că am invitat atîţia holtei.

Dick mă nelinişteşte. Convingerea nimicniciei sale, care l-a năpădit subit, cu brutalitatea unei descoperiri, i-a răpit orice fel de echilibru. E o convingere care nu e rea şi, într-o anumită măsură, nu i-a fost inutilă. Dar nu vreau ca această stare să-l ducă pînă la pierderea lui Jeannie. Gîndul la nora pe care ar putea să ne-o aducă într-o bună zi Dick a fost un coşmar permanent pentru mine, din clipa cînd a absolvit şcoala. Presupun că toţi taţii trec prin asemenea stări. Mai ales cînd te gîndeşti la femeile pe care le-ai iubit pe la douăzeci de ani.

Prima iubire de care îmi amintesc era o tînără înaltă, cu chip pal, care servea într-o patiserie din Strand. Nimic nu poate zugrăvi cum tremuram ca varga cînd, din întîmplare, mîna ei o atingea pe a

mea ! Nu-mi mai pot aminti astăzi nimic din tot ce o făcea să pară atît de fermecătoare în ochii mei — în afară de statura ei. Asta nu m-a împiedicat ca şase luni în şir să consum la prînz doar patiserie şi apă minerală, mînat de singurul gînd de a mă afla în preajma ei. Chiar şi astăzi, dacă mi se întîmplă să sufăr de indigestie, imaginea ei scumpă îmi revine în memorie.

A mai fost şi alta, o tînără subţirică, cu tenul ca lămîia, dar cu nişte ochi minunaţi, pe care o întîlnisem într-o după-amiază la muzeul din South-Kennington. Era rea şi fără un dram de minte, şi la fiecare întîlnire plănuiam să n-o mai revăd ; dar totdeauna mă aducea înapoi amintirea ochilor ei. Deşi majoritatea randevuurilor noastre se irosea în certuri, şi aş fi renunţat la orice speranţă într-o viaţă veşnică pentru ca ea să devină tovarăşa mea de viaţă. Dacă nu mă pălea norocul, sub chipul unui bogat ins care închiria maşini, la fel de nătîng ca mine, această unire ar fi fost fapt consumat.

A treia era coristă la un teatru ; dacă stai să judeci sub toate aspectele, tot ea a fost cea mai bună. Tatăl ei era vizitiu, fata avea şase fraţi şi surori şi aproape toţi se bucurau de aprecierile stăpînilor lor.

Dacă nu mă înşel, fosta soţie a unui avocat, o cucoană plină de antren, care se pretindea victima unei injustiţii foarte complicate, i-a urmat în inima mea. Dacă mi-aş da osteneala să cuget la acest subiect, aş mai regăsi şi alte chipuri în memorie. Dar nu e una din cele al căror suvenir îl pot avea, pentru care să nu binecuvîntez pronia că mi-a smuls din inimă un asemenea amor.

Cineva ar putea spune că ar fi fost mai cuminte să rămîn singur şi să aştept. Dar, ce să-i faci ? — se ivesc

anumite zile, în luna mai, cînd un june n-ar trebui să fie autorizat să scoată nasul din casă. Din fericire convenţiile sociale încă le mai împiedică pe femei să facă primul pas. De n-ar fi la mijloc respectul prejudecăţilor, se poate spune că există prea puţine femei care, alegîndu-şi cu dibăcie momentul propice pentru a vă pune mîinile pe umeri şi a-şi cufunda privirea în ochii voştri, ar fi tratate cu un refuz, dacă ar catadixi să vă ofere mîna lor. Numai timiditatea noastră ne salvează.

Un prieten de-al meu, om înţelept şi care a văzut multe la viaţa lui, pretinde că toţi bărbaţii care se însoară înainte de a fi împlinit douăzeci şi cinci de ani s-ar cuveni să fie obligaţi să divorţeze în mod automat la patruzeci — cei care au făcut o bună alegere rămînînd liberi să se recăsătorească, după dorinţă. În sprijinul acestei teze, declară că este nedrept şi absurd să condamni bărbaţi şi femei ajunşi în puterea vîrstei să rămînă supuşi la alegerea făcută de nişte tineri şi tinere lipsiţi de experienţă. Cînd te gîndeşti că au fost şi june cumsecade, de care m-aş fi putut îndrăgosti ! Vai, nu le-am cunoscut. Se pare că un bărbat ar trebui să îşi cultive gustul în materie de femei la fel ca în oricare alt domeniu. Poate că, pe ici şi colo, există şi cîte un cunoscător înnăscut. Dar la mai toţi rămîne valabilă constatarea că primele imbolduri ale instinctelor îi împing pe bărbaţi spre vulgaritate. Cred că Barrie scrie undeva că, dacă s-ar găsi destule femei proaste, cele mai demne n-ar avea parte niciodată de o privire. E ciudat, într-adevăr, să descoperi cîte fete bătrîne fermecătoare întîlneşti în viaţă. Aproape la fel de ciudat ca şi numărul uimitor al nevestelor insuportabile sau stupide. I-am spus acest lucru lui Dick ; nu ţin cîtuşi de puţin să am ca

noră o femeie cu care să-şi petreacă timpul întrebîndu-se dacă e demn de ea. Dacă nu poate face o alegere mai bună, e mai sănătos să rămînă holtei. Dacă am şi eu oarecare experienţă de viaţă, Jeannie şi cu el sînt, negreşit, făcuţi unul pentru altul. Fiinţele serviabile din fire simt o plăcere cînd pot servi. Am cunoscut cîndva altă jună, o tînără blîndă, ingenioasă, cu judecată şi devotată. A săvîrşit greşeala de a se căsători cu un bărbat care nu-i furniza niciodată prilejul de a se dovedi utilă. Pînă la urmă s-a dezinteresat total de soarta lui, pentru a se dedica integral unei acţiuni filantropice întreprinse în West End, în scopul îndreptării morale a vînzătorilor de ziare şi a negustorilor ambulanţi. Regretabilă risipă ! Atîtea femei ar fi fost fericite să aibe un astfel de soţ ! Dar, dacă cel în cauză ar fi fost mai puţin desăvîrşit, ar fi găsit în persoana ei un reazim sigur pentru întreaga viaţă.

Trebuie să-i vorbesc serios lui Dick, să-l fac să înţeleagă ce binefacere va însemna pentru Jeannie să aibe un soţ ca el. Dick are cu ce să îi ocupe timpul pentru tot restul zilelor ei.

Veronica avea rolul prinţesei, iar micul Foy (victima fatalităţii), îi slujea drept paj. Nu mă tem să afirm să rareori a fost văzut pe o scenă britanică un spectacol mai pătruns de demnitate. Printre darurile de nuntă primite de prinţesă, erau şi două pancarte : „Pentru dreptul de vot al femeilor“, oferite de brigada locală a pompierilor ; un aparat volant, „cu stabilitate garantată“, putînd fi întrebuinţat drept cort sau cabină de baie ; un Mare Teatru Naţional, prevăzut şi cu duş rece la subsol pentru dramaturgii englezi, o „reţetă pentru construirea fără bani a unei flote“, darul primit de la marele expert financiar, Mane Techel Fares, un fermier mulţumit de soarta

lui (datînd din epoca babiloniană) şi un flacon format mare, conţinînd soluţia „problemei servitorilor".

Dick juca rolul Balaurului cu coada retezată. Din pricina îngustimii scenei, fuseseră nevoiţi să conceapă personajul fără coadă. Micuţa Sally Saint Leonard juca rolul soţiei şi Robina pe cel al soacrei Balaurului.

Piesa îşi propunea ca scop să facă lumea să rîdă. Dar dispoziţia noastră depinde de atîtea lucruri, şi atîtea lucruri depind de dispoziţia noastră ! Cîte neajunsuri ar putea fi evitate, dacă ştiinţa ar putea inventa un barometru care să înregistreze schimbările de dispoziţie ! Cu mult mai bine ne-am putea rîndui viaţa, ştiind, de pildă, că într-o anumită zi de luni vom fi înclinaţi spre o dispoziţie frivolă, iar în sîmbăta următoare vom fi întunecaţi şi mohorîţi !

Într-o zi l-am dus pe un prieten să vadă o piesă intitulată „*Secretarul particular*". La început, mi s-a părut ceva nostim, dar la sfîrşitul spectacolului mă simţeam ruşinat că mi-am deranjat prietenul, într-atît de ridicol îmi păruse subiectul. Prietenul meu afirma că, la rigoare, era explicabil ca nişte autori să fie capabili de-a scrie asemenea piese, nişte actori să accepte să se înjosească, interpretîndu-le — ca un efect al legii cererii şi ofertei. Dar nu izbutea deloc să înţeleagă cum putea publicul să simtă o plăcere privindu-le. Ce găsea lumea nostim, văzînd un biet om închis într-o ladă ? De ce toată sala izbucnea în rîs cînd individul pretindea o prăjitură ?

Şi iată că, peste o lună, mă aflam la pantomimă, avînd, din întîmplare, un fotoliu plasat exact în spatele celui ocupat de acelaş amic. Un comic trupeş scălda un copilaş, şi treaba aceea îl făcea pe amicul meu să rîdă cu lacrimi. Mie unul scena îmi pare pur şi simplu revoltătoare şi penibilă. Mi se cerea să mă

desfăt urmărind privelişlea unui tată care freacă trupul golaş al unui ţînc, cu o perie făcută din pir. Cum de le răbda inima pe femei — căci se aflau în sală destule mame — să vadă asemenea faptă fără să-şi strige sus şi tare indignarea ? Tăcerea păstrată de mamele acelea îmi furniza un argument categoric împotriva acordării dreptului de vot femeilor. O doamnă intră în scenă — programul susţinea că ar fi o baroană. Să mă ferească Dumnezeu să întîlnesc vreodată o femeie atît de vulgară ! părea beată turtă. Se aşează atît de greoi, încît căzu peste copilaş. Negreşit, cîntărea vreo două sute de livre *. Timp de un minut şi cincisprezece secunde, pe ceas, întreaga sală se tăvăli de rîs. Faptul că toate acestea erau doar teatru, alcătuia o scuză prea slabă pentru asemenea explozie de bucurie. La urma urmei, comicul situaţiei se reducea la acest lucru ; spectatorii asistau la agonia şi moartea unui veritabil copilaş, căci nici un copil din lume n-ar fi putut suporta greutatea baroanei bete. Ei bine, dacă mi-aş fi putut prevedea din timp dispoziţia, aş fi ştiut că în sîmbăta cu pricina barometrul meu se va opri la „serios fix", şi-n loc de a plăti un fotoliu la pantomimă, m-aş fi dus undeva unde m-aş fi amuzat.

Copiii ar trebui să aibe putinţa de a anunţa starea de spirit a părinţilor lor, să se prevină reciproc că „tata oscilează spre variabil", că „mama va ajunge, probabil, la furtunos, în săptămîna care vine." De altminteri, ar fi la fel de necesar ca părinţii să fie preveniţi despre dispoziţia copiilor lor. Îmi amintesc de o zi ploioasă, petrecută într-o reşedinţă de la ţară, în timpul vacanţei de Crăciun. Era cu noi un deputat

* Peste 91 de kilograme. (N.tr.)

bine dispus şi care adora copiii. Spunea că viaţa nu putea fi deloc amuzantă pentru nişte micuţi nefericiţi, rămaşi prizonieri între cei patru pereţi ai unei *nursery*. Şi pe dată, luînd cu împrumut de la amfitrionul nostru o blană, se apucă să facă pe ursul, în scopul, explica el, de a amuza puştimea. Se tîră pe duşumea, mergînd în patru labe şi pe genunchi, scoţînd tot soiul de mîrîieli. Aşezaţi pe un divan, copiii îl priveau cum se agită, dar nu dădeau deloc impresia că ar găsi ceva nostim în zbaterea lui. După un sfert de ceas, membrul parlamentului britanic îşi dădu seama de eşecul suferit. Îşi spuse că poate, cine ştie, copiii se săturaseră de urşi. Cu gîndul că o balenă le-ar putea fi mai pe plac, răsturnă masa, o puse cu picioarele în sus, îi plasă pe copii pe trei scaune, în aria mesei, explicîndu-le că erau nişte mateloţi naufragiaţi şi că trebuiau să vegheze ca balena să nu se strecoare sub pluta lor, pentru că atunci pluta s-ar răsturna. Închipui un iceberg cu ajutorul unui postav pus pe port-prosoape, se înfăşură într-un impermeabil, se tîrî pe burtă, izbind masa cu capul, ca să-i facă pe copii să creadă că erau în primejdie. Copiii îl priveau cum se agită, dar cu calmul unor spectatori respectuoşi.

E drept că cel mai mic dintre băieţi propuse să se ducă la bucătărie ca să caute furculiţe pentru frigărui, ca s-o folosească în chip de harpon ; dar se vedea de la o poştă că ideea era inspirată mai degrabă de dorinţa de a-i face plăcere deputatului, decît de un interes pasionat trezit de jocul de-a balena. Dealtfel, cum balena îşi exprimă protestul, ideea harponului căzu la apă. Apoi, deputatul se căţără pe etajera pentru vase şi făcu pe urangutanul. Sparse în ţăndări o supieră. Copii îl contemplară fără a scoate

o vorbă ; după care, băiatul cel mai mare, făcînd cîţiva paşi spre mijlocul încăperii, ridică degetul: puţin cam surprins, membrul parlamentului se aşează pe etajeră.

„Regretăm din inimă, domnule, zise băiatul. E, adevărat, foarte amabil că vă daţi atîta osteneală. Dar, fără să ştim nici noi de ce, astăzi nu sîntem dispuşi să vedem animale sălbatece."

Membrul parlamentului îi duse, deci, jos în salon ; li se organiză un mic concert, şi copiii singuri cerură să cînte nişte imnuri, favoare care le-a fost acordată.

În ziua următoare, veniră în corpore ca să-l roage pe deputat să se joace cu ei de-a animalele sălbatice ; numai că deputatul avea tocmai de scris nişte scrisori. De data aceasta nu avea el dispoziţia potrivită.

Tot aşa, îndeobşte glumele făcute pe seama soacrelor îmi par nesărate şi lipsite de noutate. În seara cînd am serbat inaugurarea casei, însă, ele au evocat pentru mine tot parfumul zilelor de odinioară. Într-adevăr, prima piesă de teatru pe care am văzut-o la viaţa mea aborda ceea ce se numea, pe vremea aceea, problema mamei soacre. Era la o serată organizată de amatori, în beneficiul unei şcoli cu cursuri gratuite. Una din verişoarele mele, măritată de puţină vreme, juca rolul soţiei. Îmi amintesc cum mama ei, mătuşă-mea, se ridică drept în mijlocul actului doi şi ieşi din sală. Robina, cu o pereche de ochelari pe nas, împopoţonată cu o pălărie cum se purta pe la începuturile domniei reginei Victoria, mă făcu să mă gîndesc la mătuşa aceea. Tînărul Bute juca rolul vizitiului, bătrînul vizitiu cum mai vedeai pe vremea tineţii mele prin bătrîna *Piaţă de fîn*. Ce bucurie am încercat, revăzîndu-l ! Mi-a venit pofta că mă cocoţ pe scenă ca să-i strîng mîna. În fine, gemenii inter-

pretau un cuplu de Tineri Turci. Se auzi un singur strigăt : „Autorul la rampă !“, ceea ce iscă o mare larmă de discuţii în contradictoriu, îndărătul cortinei. Ca să nu mai lungească reprezentaţia, trupa apăru, cu mic cu mare, avînd-o în mijloc pe Veronica. Dealtminteri remarcasem în tot timpul spectacolului că locul preferat de Veronica era centrul scenei. Deslușesc în atitudinea Veronicăi comportarea unei mari actriţe.

În piesa mea, care a urmat, Robina şi cu Bute jucau rolul unei perechi de însuraţei care nu ştiu să se certe. Întotdeauna am fost surprins să constat că oamenii sînt mult mai bucuroşi să se certe pe scenă decît în viaţă. La teatru, cînd soţul a luat o hotărîre de a face o scenă, închide uşa odăii şi îşi aprinde nervos o ţigară. Dacă nu este un abstinent total, îşi toarnă un pahar de rachiu cu apă. În timpul acestor necesare preparative, soţia are mare grijă să nu tulbure tăcerea. Ciocăne uşurel cu degetele clapele pianului, pînă cînd domnul simte că a fiert înăbuşit exact cît trebuia. Domnul intră în subiect, păstrînd calmul studiat al unei persoane care are dinaintea lui toată după-amiaza. Doamna îl ascultă cu neţărmurită atenţie. Nici măcar nu-i trece prin cap ideea de a-l întrerupe. Cînd, din întîmplare, domnul se opreşte din peroraţie (căci, din cînd în cînd, mai trebuie omul să şi respire), doamna se mulţumeşte să-i vină în ajutor formulînd cîteva observaţii încurajatoare, ca de pildă : „Foarte bine“, „Aşa îţi închipui tu ?“, „Şi dacă aş face astfel ?“ S-ar zice că şi-a luat sarcina de a-l ajuta să meargă pînă la capăt : „Continuă !“, îi spune ea, la răstimpuri, cu amărăciune. Şi el continuă. Către sfîrşit, cum partenerul are aerul că se calmează, ea i se adresează la fel cum un sportiv şi-ar sfida concu-

rentul. Oare a isprăvit tot ce avea de spus ? Deseori nu şi-a spus tot cuvîntul ; a păstrat pentru final ce-avea mai bun.

— Nu, spune domnul. Nu e totul. Mai e ceva.

Atunci, soţia se instalează iarăşi în fotoliul ei şi se vede, dintr-o privire, că e numai urechi.

Cînd soseşte sfîrşitul, cînd domnul este absolut sigur că nu a uitat nimic, ea se ridică.

— Am ascultat cu răbdare, îi declară. (Şi, efectiv, răbdarea cheltuită nu poate fi negată. Cuvîntul „răbdare" este prea palid.) Acum (şi la acest punct vocea ei urcă în registrul acut) e rîndul tău să asculţi !

Soţul de teatru — totdeauna distins — se înclină, poate cam ţeapăn, dar politicos, şi, la rîndul lui, se pregăteşte să asculte. Pentru ca schimbarea rolurilor să sară şi mai clar în ochi, e mai mult decît probabil că doamna va străbate scena şi va trece în partea care pînă atunci i-a aparţinut soţului, iar el, plecînd în pas cu partenera şi încrucişîndu-se cu ea drept în mijloc, se duce cuminte să ocupe latura scenei ce trebuie considerată ca fiind rezervată celui care ascultă. Auzim atunci expunerea completă a punctului de vedere îmbrăţişat de doamnă ; şi de astădată este rîndul domnului ca mai curînd să-şi muşte limba, decît să slobozească o ripostă care ar putea zăgăzui talazul. Pînă la urmă, triumfă partenerul care are dreptate.

La teatru, dacă dreptatea este de partea soţului, negreşit că doamna îşi recunoaşte singură vinile. Este chiar recunoscătoare că i s-au deschis ochii. Cere iertare. În viaţă însă, lucrurile se petrec în mod diferit. În viaţă, cearta suferă de această lipsă : absenţa unui sistem. Nu există o ordine, un plan prestabilit. Drept care se naşte şi confuzia. Domnul a urzit totul în timp

ce se bărbierea. Ştie exact ce va spune. Calculează că actul de acuzare îi va lua un sfert de ceas, ceea ce îi va lăsa timpul cerut ca să se îmbrace pentru cină.

Cînd se uită la ceas, îşi dă seama că cearta i-a răpit mult prea mult timp. Pe lîngă asta, ca să zicem aşa, nu a dat pe faţă nimic din ce voia să spună. De la bun început, cearta a şchiopătat ; ba chiar, nici n-a avut parte de un început ca lumea. A intrat, a închis uşa odăii, dar nu şi-a aprins nici o ţigară. Pentru asta, ar fi trebuit să existe chibrituri pe şemineu. Şi, firește, nu erau. Dar ar fi fost ridicol să deslănţuie cearta pentru un astfel de mărunţiş prăpădit. Nota de gaz, achitată pentru consumul pe ultimul trimestru, era un motiv care, oricum, cîntărea mai mult. Dar, printr-o înlănţuire misterioasă pentru soţ, disputa asupra notei achitate îi făcuse să dezbată ora la care se întorsese acasă în seara balului dat de clubul de hochei. Datorită unui efort aproape supraomenesc, în repriza următoare, domnul reuşea să abordeze tema propusă : astăzi m-am întors în căminul conjugal cu o jumătate de ceas mai devreme ca de obicei. Dar doamnei puţin îi păsa de această performanţă ! Ea turuia într-una despre o junică, pe nume Arabella Jones, despre care înşira lucruri bune de băgat pe cineva la ocnă, în timp ce domnul încerca în zadar să-şi amintească unde ar fi putu întîlni o doamnă cu asemenea nume. Nici nu readusese bine cearta pe terenul imputărilor lansate de el, că doamna Cuddifort — vecina cuplului — dăduse buzna în odaie, ca să împrumute un diapazon. După plecarea vecinei, fusese nevoit să reia totul de la capăt. Se ciorovăiseră pe chestia covorului din salon, pe tema cadoului de anul nou făcut surorii doamnei, pe tema modului în care şofa domnul. Toată acea-

stă tablă de materii le luase o jumătate de oră sdravănă. Încît, decît să piardă locurile cumpărate pentru seara aceea, plecaseră la teatru fără a mai cina. Şi istoria dălţii domnului tot nu era soluţionată.

Mă gîndisem, deci, că prin intermediul teatrului, trebuia să fie cu putinţă să arăţi cum putea fi perfecţionată, fără multă osteneală, o ceartă conjugală. Şi imaginasem următoarea tramă : Adolf Goodbody, tînăr soţ foarte ataşat de soţia lui, simte totuşi că mesele gătite de ea ameninţă să deterioreze în mod permanent aparatul său digestiv. Se decide să ceară o schimbare a acestei situaţii. Elvira Goodbody, o femeie încîntătoare, îşi admiră soţul şi îi este devotată ; dar o cam sîcîie, cînd el se ocupă de treburi domestice. Adolf atacă. În prima jumătate a actului, pe scenă se desfăşoară o ceartă omenească, nu aşa cum s-ar cuveni să fie, ci leit cum este în realitate.

După ce au vorbit despre toate subiectele, afară de cel care motiva disputa, după ce s-au acuzat reciproc de rea credinţă etc., ajung să vorbească, cu un calm înfiorător, despre măsurile practice ce trebuiesc luate în vederea unei despărţiri pe care amîndoi o simt inevitabilă. În clipa aceea, cineva bate la uşă. Un prieten intră în încăpere. Soţia încearcă în van să-i ascundă că a întrerupt o scenă conjugală. Prietenul îi spovedeşte. Despre ce era vorba ?

Cei doi se privesc. Ar fi mai uşor de spus despre ce nu era vorba. Se dezbătuseră toate temele. Amîndoi înşiră subiecte abordate. Prietenul le retează scurt pomelnicul. Le spune că nu au decît un lucru de făcut : să reia cearta de la capăt, şi de astă dată să se lase pe seama lui, poate să le promită că cel care are dreptate va dobîndi şi cîştig de cauză.

Elvira spune că soluţia propusă e admirabilă : Adolf va fi făcut, în fine, să vadă limpede. Adolf îi strînge mîna amicului. Elvira, declară el, va fi nevoită să se plece în faţa bunului simţ.

Prietenul, director de scenă, aranjează mişcarea. O plasează pe doamna la locul potrivit. Dirijează intrarea domnului. Acesta îşi aprinde o ţigară, aruncă chibritul pe duşumea ; se-nvîrte ca un leu în cuşcă prin odaie, trage un picior într-un taburet care-l jenează.

Cearta reîncepe. Dar Elvira cîştigă distanţat cursa şi se află deja departe, cînd prietenul comun reuşeşte să o oprească. Spune că nu poate garanta obţinerea unui rezultat satisfăcător fără a pretinde o supunere totală. Îi pune să reia replicile. Treaba nu merge fără greutate. Amicul are nevoie de tot tactul de care dispune pentru a împiedica să degenereze cearta în doi într-o ceartă în trei.

Adolf, autorizat să vorbească, explică dorinţa lui, de a se plînge de calitatea meselor servite. Doamna sare-n sus. Prietenul intervine. Elvira îi declară că este ridicul să fie întreruptă la fiecare replică ; e un mijloc bun ca să uite jumătate din ce-i stă pe inimă : „Cine e de vină, afirmă ea, dacă păstrează în serviciu o bucătăreasă prea vîrstnică pentru a învăţa ceva şi prea îndărătnică pentru a primi un sfat ?“ Cărei familii îi aparţine bătrîna servitoare ? Nu celei a Elvirei. Ea izbucneşte în lacrimi. Adolf este tulburat. Nu a apreciat-o niciodată pe bucătăreasă ; se prea poate să fi fost o slugă credincioasă, dar nu o bucătăreasă. Dacă ar fi fost consultat, ideea lui ar fi fost să-i dea bătrînei o mică pensie. Elvira îi sare de gît. De ce nu i-a spus acest lucru mai curînd ? La rîndul lui, Adolf îşi strînge la piept soţia. Parcă ştie de ce ? Şi, ca să în-

cheie totul, îi promite prietenului să nu se mai certe niciodată decît în prezenţa lui.

Interpretarea a fost perfectă. Pastorul, care este burlac, a declarat că textul acela conţine învăţăminte profunde. Veronica, cu ochii plini de lacrimi, a spus că toată piesa îi părea foarte frumoasă. Această mică Veronica are mai mult fond decît crede lumea.

CAPITOLUL XII

În pragul vieţii

Regret că a fost terminată construcţia casei. Există un proverb care glăsuieşte că nebunii clădesc pentru înţelepţi. Dar totul depinde de ce cere fiecare de la viaţă. Înţeleptul are, cu adevărat, pentru el cărămizile şi mortarul, dar toată plăcerea nu i-a fost hărăzită nebunului, care a avut bucuria de a clădi ?

În legătură cu acest lucru, îmi amintesc cum am citit cîndva, într-o carte cumpărată în gara Lyon, o poveste ciudată, care m-a ţinut cu răsuflarea tăiată de la Paris pînă la Fontainebleau. Trei prieteni, trei artişti săraci, un muzician, un pictor şi un poet, stau la masă, într-o seară, după ce au îmbucat mai nimica, într-o cîrciumă din Cartierul Latin. Pipele sînt aprinse. Fumătorii visează la sărăcia lor, evocă lupta care îi aşteaptă şi care ameninţă să fie grea şi îndelungată.

— Muzica mea este originală, suspină muzicianul. — Dar cîtă vreme va trece pînă s-o înţeleagă publicul ? Dacă voi ajunge vreodată celebru, va fi în anul în care toate zilele vor fi sărbători. Pînă atunci, voi trăi ignorat, sau nepreţuit după merit, voi vedea cum oameni lipsiţi de ideal mă lasă în urma lor, rînd pe rînd, pe drumul ce duce spre bogăţie ; roţile trăsurilor lor mă vor stropi cu noroi, în timp ce eu voi bate cal-

darîmul, cu călcîiele tocite, într-o lume în care totul nu este decît nedreptate...

— Da, întăreşte şi poetul, nedreptate şi josnicie. Şi eu ? Soarta mea nu este oare şi mai groaznică decît a ta ? Tu îţi porţi toate darurile în tine însuţi. Darurile mele constau din a transcrie ce se petrece în jurul meu. Oricît de departe mi-aş arunca privirile în viitor, zăresc mereu această umbră aşternută asupra vieţii mele. Fără a cunoaşte tot ce este frumos în viaţă, cum să îmi dezvolt complet geniul ? Sufletul meu este nesăţios de tot ce îmi lipseşte astăzi. Cîteva frînturi din averea irosită într-o singură zi de atîţia inşi vulgari poate că i-ar dărui Franţei pe unul din cei mai mari poeţi ai ei. Şi nu mă gîndesc numai la mine. Mă gîndesc la toţi cei care...

— Nu voi pluti pînă la acele ameţitoare înălţimi ale dezinteresului — mărturisi pictorul. — Voi fi sincer : mă gîndesc mai cu seamă la mine. N-am oare acest drept ? Dăruiesc lumii frumuseţe, şi ce-mi dă lumea în schimb ? Această crîşmă mizerabilă unde mănînc, cu o veselă dubioasă, nişte tocană rău mirositoare, o locuinţă bună cel mult să adopostească orătănii, avînd drept orizont nişte coşuri pe acoperişuri. Poate că, la fel cu atîţia alţii, într-o bună zi îmi voi găsi regatul : un atelier în cartierul Étoile, o mică vilă la Neuilly. Dar după cîţi ani de muncă prost plătită ? Mărturisesc că mă înspăimîntă perspectiva drumului pe care-l am de străbătut.

Cei trei amici sînt atît de absorbiţi în gîndurile lor încît n-au văzut că un străin, aşezat la masa vecină, îi ascultă cu atenţie. După cîteva clipe, străinul se ridică. Se apropie de ei şi, cu o dezinvoltură plină de bunăvoinţă, se scuză că se amestecă într-o conversaţie

pe care îi era cu neputință să n-o asculte, și cere favoarea de a i se îngădui să facă un serviciu. Pe lîngă faptul că localul este prost luminat de o lampă chioară, masa la care mănîncă artiștii se află în colțul cel mai întunecat al stabilimentului. Străinul este îmbrăcat elegant. Glasul și alura lui îi dau înfățișarea unui om deprins să trateze cu largheţe afaceri importante. Chipul lui poate fi deslușit cu greu, căci lampa este plasată în spatele lui.

Cei trei artiști îl privesc pe furiș. Trebuie să fie vreun bogat mecena, vreun original stăpînit de mania de a-i frecventa și patrona pe artiști ; nu e imposibil să cunoască vreo cîteva din lucrările lor ; a putut citi versurile poetului în vreo revistă tînără ; colindînd pe la negustorii de lucruri de ocazie din cartier, a putut vedea semnătura pictorului pe vreo schiță ; la cutare concert dat de studenți, a putut remarca *Nocturna în fa* a muzicianului și, după ce s-a informat asupra obiceiurilor lor, a ales acest mod de a se prezenta.

Tinerii îi fac loc la masa lor, îndemnați mai puțin de speranță decît de curiozitate. Străinul comandă lichior, scoate din buzunar o tabacheră, oferă trabucuri. Apoi începe să vorbească, și încrederea care străbate vorbele lui îi cîștigă numaidecît pe cei trei tineri :

— Înainte de a face un singur pas mai departe, rostește el, cu glas care are un sunet profetic, am plăcerea de a vă înștiința că la tustrei vă este sortit cel mai frumos viitor. Veți fi toți trei oameni mari.

Lichiorul se urcă la cap. Cei trei boemi beau rareori asemenea licori. Trabucurile au și ele o aromă aparte, care le tulbură creierul. Fără îndoială, din acest motiv profeția nu le provoacă decît o surprin-

dere nu prea mare. Pare cît se poate de firesc ca amabilul străin să poată citi astfel viitorul.

Profetul surîde.

— Veţi cunoaşte, urmează el, mai întîi celebritatea şi apoi bogăţia. Toate bunurile acestei lumi vor fi la discreţia voastră, dragostea femeilor, onorurile şi tămîierile aduse de marea popularitate ; bucuriile spirituale şi materiale, toată înlesnirea şi tot luxul, cel al meselor alese, ca şi cel al decorului rafinat.

Pe măsură ce străinul vorbeşte, zidurile slinoase ale tavernei pier din ochii tinerilor. Se văd păşind ca nişte zei în grădinile dorinţelor lor. Realitatea reapare cînd străinul, cu glasul schimbat, începe să spună :

— Vai ! Toate acestea cer timp. Înainte de a dobîndi dreapta răsplată a talentelor şi străduniilor voastre, fiecare veţi fi atins, şi chiar depăşit, vîrsta maturităţii. Pînă atunci (şi străinul înalţă din umeri, în semn de neputinţă) şi pentru voi lucrurile se vor desfăşura după vechiul tipar : cel al geniului care îşi toceşte forţele tinere în lupta contra nepăsării, a ridiculizării şi a invidiei ; veţi cunoaşte melancolia lipsurilor şi a zilelor gîtuite... Vor veni nopţi de iarnă în care veţi rătăci pe străzi, cu frigul în oase şi foamea în măruntaie, abandonînd orice speranţă. Vor veni zile de vară în care veţi rămîne închişi în podul vostru, ruşinaţi să nu vi se vadă la lumina zilei veşmintele roase. Vor veni zori reci cînd veţi privi cu ochi încrîncenat suferinţele celor care vă sînt dragi, fiindcă veţi fi neputincioşi să le uşuraţi cu ceva mizeria.

Străinul tace. Chelnerul umple iar paharele. Cei trei prieteni beau în tăcere.

— Vreţi — redeschide vorba străinul, cu un surîs îmbietor — vreţi să fiţi scutiţi de această perioadă normală de încercări ? Vreţi ca, sărind peste ani, să ajungeţi pe dată la destinaţie ?

Surîde, tolănit pe banchetă, şi-i priveşte pe cei trei amici. Cei trei amici mai curînd simt, decît văd, acest surîs. Nu ar putea defini exact ce se petrece în sufletul lor, dar ceva care iradiază din chipul necunoscutului face ca toate aceste lucruri să pară posibile, numai să catadixească el a le împlini.

— Nimic mai simplu, stăruie profetul... Un scurt răgaz de somn şi de uitare, şi anii de mizerie vor fi în urma voastră, şi nu înainte. Ei, ce ziceţi, domnilor, consimţiţi ?

Întrebarea abia dacă mai pare că ar cere un răspuns. Să scapi dintr-un condei, să te sustragi luptei grele şi îndelungate ! Să intri fără bătălie pe porţile victoriei ! Tinerii se consultă din priviri. Şi fiecare din ei, gîndindu-se la avantajele oferite, schimbă înfruntarea pe recolta răsplăţilor.

Brusc, au impresia că luminile se sting — şi că o rafală de furtună îi duce pe sus, străbătînd o lume populată de clamori înalte. Şi se aşterne uitarea, şi apoi, ceva mai tîrziu, brusca revenire la lumină.

Se trezesc din nou stînd la masă — o masă somptuos împodobită şi garnisită, într-unul din acele restaurante ale fericiţilor, cum nu izbutiseră decît să întrezărească, prin deschizătura perdelelor, în nopţile de iarnă. Străinul prezidează o strălucită adunare, oameni reuniţi pentru a serba, într-o relativă intimitate, succesul poetului, care tocmai a fost primit în sînul Academiei. Poetul află că are acum cincizeci şi trei de ani. O oglindă îi trimite reflexul capului său pleşuv.

La douăzeci şi cinci de ani, s-a căsătorit cu Margareta, cu care a convieţuit, fericit şi liber, într-o căsuţă modestă din Suresnes. Dar, cu ajutorul mizeriei, Margareta a murit. Moartea Margaretei i-a servit poetului, furnizîndu-i materia primă pentru cele mai frumoase cîntări ale sale. Apoi poetul şi-a făcut un nume în ziaristică. A ieşit din domeniul ei pentru a intra în politică. A fost deputat. A scris pentru teatre. S-a recăsătorit cu o văduvă foarte bogată ; dar poezia a fugit din căminul prea opulent. Poetul este un om ajuns, dar şi-a dat toată seva. Opera lui este sfîrşită.

Pictorul şi muzicianul au avut parte cam de acelaşi destin. Sufletul lor este acum mut ; căci inspiraţia le-o dăruiau însăşi dificultăţile luptei duse la începuturi, neliniştile lor, îi inspira dragostea, care i-a părăsit, îi inspira viaţa.

— Ne-ai furat viaţa ! — îi strigă poetul străinului.

Străinul îi lasă să-şi reverse plîngerile, şi apoi le spune :

— Încă nu e prea tîrziu. Tot ce sînteţi acum poate, dacă voiţi, să nu fie decît un vis rău. Vreţi să vă răscumpăraţi tinereţea şi trecutul, cu preţul renunţării la bogăţia voastră ? Cu preţul lacrimilor pe care veţi fi siliţi să le vărsaţi din nou, vreţi să vă răscumpăraţi viaţa ?

Toţi trei strigă, într-un glas : „Dă-ne înapoi tinereţea, cu grijile ei, şi cu tăria de a le îndura ! Dă-ne înapoi viaţa, chiar dacă e plămădită din suferinţe şi amărăciuni !“

Se trezesc în micuţa cafenea cu mese dubioase din strada Sfîntul Ludovic. Chelnerul cu coate lustruite îndeasă scaunele unul peste altul şi se pregăteşte să

tragă obloanele. Poetul scoate din buzunar un pumn de gologani și întreabă cît datorează.

— Nimic ! — spune chelnerul.

Străinul care stătuse la masa învecinată a plătit socoteala. Cei trei tineri se privesc uimiți și nu scot o vorbă.

Afară, străzile sînt pustii. Se cerne o ploaie mărunță. Ridicînd gulerele vestelor de catifea, cei trei se înfundă în noapte. Dar zgomotul făcut de pașii lor pe trotuarul ud nu e în cadență cu țîrîitul ploii. Are un sunet clar și voios. O mare speranță îi poartă pe aripile ei. Merg cu pas curajos.

Am simțit o strîngere de inimă gîndindu-mă la Dick și la miile de tineri fericiți, sănătoși, înzestrați cu toate însușirile, care îi seamănă. Prin lumea largă se află astfel milioane de tineri de-o seamă cu el, care n-au simțit niciodată foamea, decît cînd se așezau la masă, care nu s-au simțit nicicînd doborîți de o oboseală ucigătoare, fără să aibe undeva, la îndemîna lor, un pat bun în care să se întindă și să doarmă.

Pentru toți cei care trăiesc în îndestulare, viața este asemenea unei perpetue clocitori. Sînt treziți cu binișorul dimineața, nu prea devreme. La ceasul acela, totul este gata pentru a-i primi. Focul arde în cămin. Sînt treziți ușurel. Li se aduce pe tavă ceaiul. Ei se înduplecă să bea și găsesc curajul de a se ridica. Li se vorbește cu glas vătuit, căci trebuie o nimica toată la deșteptare, pentru a provoca migrena, într-un cap plăpînd. Persianele sînt trase cu grijă, ca nu cumva să se poată strecura brutalul soare, căci nimic nu este mai insuportabil decît o rază de soare care cade asupra unui ochi încă stăpînit de somn. Iată apă pentru toaletă — apă la temperatura odăii. Ei se spală ! Se

spală singuri ! După aceea sînt bărbieriți, li se dichisește coafura. Vine la rînd manichiura. În sfîrșit, cînd sînt gata, pășesc, cu mers încă nesigur, copăcel, spre masa unde îi așteaptă micul dejun. Li se întinde șervețelul personal. Vor, poate, să se joace ? Iată, la dispoziție, sala de jocuri. Ce jucărie poftiți ? Guvernanta fidelă e acolo ; se duce ea să caute jucăria dorită. Încălecați pe calul de lemn ! Nici măcar nu-și strecoară singuri piciorușele în scări !

Sau poate au chef să iasă din casă. Doctorul le-a recomandat aer curat. Cinci minute de răbdare, și mașina este pregătită. Iat-o că trage la scară : „Mașina domnișorului, mașina domnișoarei, a tras la scară !“ Sînt înfofoliți într-un mantou mare, tare călduros. Sub picioarele lor, o mică banchetă, iar mijlocul li se reazimă comod de o pernă foarte moale.

Pînă la urmă, se satură și de joacă. Li se iau, deci, jucăriile din mîinile distrate. Sînt rînduite la locul lor de către alții. Au mîncat tot ce poate da putere, căci e important ca mai tîrziu să fie bărbați vînjoși, femei sănătoase. Au fost îmbrăcați ca să se ducă să se plimbe prin parc ; desbrăcați și îmbrăcați din nou, altfel, ca să se ducă să ia o gustare la micii lor vecini ; desbrăcați și reîmbrăcați pentru matineul dansant. Au citit ; s-au dus să vadă o piesă, au privit niște poze. Bătrînul domn cu plete lungi a cîntat pentru ei. Au și dansat. Îi dor piciorușele de atîta osteneală. Valetul îi aduce acasă. Iată-i acum în largul lor, cu cămășuța de noapte pe ei. Li se stinge lumina în odaie. Încetișor, încetișor, ușa este închisă.

Din cînd în cînd, se întîmplă ca un omuleț agitat, sătul de nesărata *nursery*, să o tulească pe poarta

grădinii şi s-o apuce pe lunga şosea albă, ducîndu-se în lume ca să descopere polul nord, dacă nu cumva îl atrage polul sud, sau poate locul de unde izvorăşte fluviul Nil ; sau, poate, vrea şi el să cunoască senzaţia încercată cînd sorbi în văzduh, ori vrea să se caţere pe munţii din lună ; să facă orice, să se ducă încotro vede cu ochii, numai să scape de civilizaţie, de guvernantă şi de eternele cordoane ale şorţului ei alb.

Altădată se întîmplă ca o femeie, o femeiuşcă năzdrăvană, mirată de curiozitatea de a afla de unde vin oamenii, să alerge pînă ce ajunge în marele oraş. Acolo cercetează cu uimire aceste fiinţe stranii care trudesc şi asudă, şi-şi blestemă soarta ; apoi, reîntoarsă în paşnica ei *nursery*, îşi regăseşte în zadar jucăriile şi rochiţele frumoase care pentru ea nu vor mai avea nicicînd, nicicînd, înfăţişarea ce le-o cunoştea înainte de escapadă.

Există, deci, din cînd în cînd, cîte un astfel de omuleţ, cîte-o asemenea femeiuşcă. Dar, în afara lor, pentru nouăzeci şi nouă la sută din oamenii care trăiesc în îndestulare, lumea care se întinde dincolo de hotarele tihnitei *nursery* rămîne o lume necunoscută. Şi în lumea aceea, omuleţii şi femeiuştile trec prin aventuri teribile. Oameni străini îi doboară, îi busculează şi chiar îi calcă în picioare, dacă nu iau seama bine. În lumea aceea nici un cont de bancă nu-ţi poate asigura echilibrul. Înfrunţi cu propriile tale resurse bătălia vieţii. Ţi-e frig şi ţi-e foame. Nu ştii totdeauna cum ai să-ţi agoniseşti pîinea în săptămîna care urmează sau în cea începută. Se întîmplă lucruri teribile ; drumurile sînt pline de capcane, semănate cu surprize. Unii se caţără ; alţii nu pot înainta ; cel lip-

sit de noroc se rostogolește la fund. Ți se cere să încleștezi dinții, să te ții tare și să lupți. Povești menite să-i facă să freamăte pe oamenii care trăiesc în înlesnire ! De aceea, ei trag perdelele asupra acestui spectacol. Nu pot suporta vederea unor asemenea privelişti.

*

Robina avea o cățeluşă numită Bobeta, care ducea traiul unui cîine fericit ; dormea în coşuleţul ei, pe o pernă umplută cu puf, pe care o perdeluță mătăsoasă o punea la adăpost de curenții ce se învîrtejesc la nivelul duşumelei ; care bea un lapte tocmai potrivit de călduţ, îndulcit după dorință : Iarna avea scaunul ei rezervat, lipit de sobă, iar vara era aşezat în ungherul unde bătea mai plăcut soarele ; de trei ori pe zi, prînzea cu bucate de care s-ar fi declarat foarte satisfăcut şi-un iubitor de bucate alese, era scutită pînă şi de grija de a se căuta de pureci.

De două ori pe an, Bobeta necesita îngrijiri deosebite, fără de care s-ar fi îndepărtat zile şi nopți în şir, căutînd la întîmplare mica parte de dragoste şi de durere prin care este asigurată continuitatea rasei cîinilor, ca şi cea a neamului omenesc. De două ori pe an un fior străbătea micul ei trup ; vuetul marilor maree ale vieții îi vorbea în taină Bobetei despre un ținut minunat, unde pînă şi cele mai ascuțite pietre sînt mai mîngîietoare pentru şale decît toate pernele de mătase din restul lumii.

Într-o seară de iarnă, s-a produs un mare eveniment. Bobeta a dispărut. A fost căutată pretutindeni. N-a fost găsită nicăieri.

Locuiam pe-atunci la ţară, la cîteva leghe depărtare de orice aşezare. Bobeta rămase surdă la toate chemările Robinei. Şi afară ningea.

A doua zi dimineaţa, o bătrînă care locuia într-un tîrguşor, la două leghe de casa noastră, ne-o aduse îndărăt pe Bobeta, ţinînd-o de o sfoară, în loc de lesă. În ce hal era ! Leoarcă de apă, mînjită de noroi, ca volanul unei rochii prea lungi care ar fi fost tîrîtă multă vreme pe şosea. Bătrîna o găsise ghemuită în pragul unei uşi, mică femelă palpitîndă şi sălbăticită. Aşteptîndu-se la o recompensă, o adusese la adresa pe care o citise pe zgardă.

Robina plînse de silă. Nu izbutea să priceapă cum de putuse micul patruped răsfăţat de ea să părăsească toate bunurile pămîntului pentru a decide, de bună voie şi nesilită de nimeni, să plece pentru a alerga razna, ca o lepădătură, în umbră şi pe străduţele noroioase ale unui mohorît tîrg necunoscut.

Bătrîna asculta şi surîdea. Ne istorisi că avusese cinsprezece copii, cu care viaţa nu fusese întotdeauna îngăduitoare. Unii o apucaseră pe căi greşite şi alţii muriseră ; cîţiva izbîndiseră în viaţă.

În clipa despărţirii se aplecă asupra căţeluşei, o luă în braţe şi, ţinînd-o în mîinile ei bătrîne, foarte aproape de chipul ei, îi spuse :

— Toate acestea i s-au întîmplat din vina ei, bineînţeles. Dar putea oare să facă altceva, biata făptură nevinovată ?

Atunci am văzut-o pe Bobeta cum scoate o limbă trandafirie, lîngă mîinile bătrînei, înalţă ochii încă temători, spre cea care vorbea. Şi privirea aceea de cîine părea că spune : „ne înţelegem, între noi, mamele !“

Hotărît, terasa casei va fi colţul meu favorit. Măicuţa spune că şi ea va sta bucuroasă acolo, în zilele însorite. Printr-o deschizătură care am pus să fie tăiată în crîng, văd de departe casa guardului forestier, unde am locuit. Se află doar la cîteva sute de paşi de liziera pădurii. Tînărul Bute mă asigura, zilele trecute, că e locul visat de el dintotdeauna. Îşi petrece aproape tot timpul la Londra, dar e liber de vineri seara pînă luni dimineaţa. Spune că vrea să-şi petreacă la ţară aceste două zile de răgaz. Nu este exclus să mă decid să-i cedez casa guardului.

Mai vedem, pe deasupra creştetelor copacilor, hornurile casei familiei Saint Leonard. Dick declară că şi-a ales drumul şi este absolut decis să se facă fermier. Mai adaugă că va fi avantajos, la început, să se înţeleagă cu domnul Saint Leonard. Nu ar fi uimit dacă Saint Leonard, care iubeşte schimbarea, s-ar sătura de agricultură. Unul din fraţii lui, stabilit în Canada, este pe cale de a face avere în industria lemnului necojit. De cîtăva vreme, Saint Leonard nu pierde nici un prilej pentru a-mi înfăţişa avantajele oferite de viaţa canadiană pentru o familie cu copii mari. Aş fi mîhnit să-l pierd de vecin pe Saint Leonard, dar nu ascund deloc că aş afla fără nici o supărare că doamna Saint Leonard s-a dus să locuiască undeva, prin vreun colţ din Manitoba *).

Veronica adoră şi ea terasa. O consideră un loc fermecător pentru odihnă.

— Dacă i s-ar întîmpla ceva Robinei, îmi spunea ea într-o zi, este evident că toată treaba gospodăriei ar cădea pe umerii mei.

I-am răspuns :

* Unul din statele federale care compun Canada.

— Negreşit că asta ar produse o mare schimbare. Cît despre căderi, pînă acum aşa ceva ţi s-a întîmplat mai degrabă ţie, decît treburilor.

Dar în ziua aceea Veronica nu avea dispoziţia necesară pentru a-mi urmări glumele facile. Pe figura ei se citea gravitatea, cînd îmi spuse :

— Nu se cuvine, oare, să încep, într-o bună zi, să-mi dau şi eu osteneala de a deveni o persoană adultă ?

Cuprins

Capitolul I. **Încălcări ale autorităţii** / 5
Capitolul II. **De la mînă pînă la gură** / 24
Capitolul III. **Descoperirea naturii** / 47
Capitolul IV. **Domnul Bute, arhitect — F.R.I.B.A.** / 68
Capitolul V. **O fermieră de la oraş** / 90
Capitolul VI. **Afacerea cuptorului** / 111
Capitolul VII. **În misiune** / 131
Capitolul VIII. **Trei scrisori** / 151
Capitolul IX. **O intrare în lumea mondenă** / 172
Capitolul X. **Vorbe sub clar de lună** / 190
Capitolul XI. **Inaugurarea casei** / 203
Capitolul XII. **În pragul vieţii** / 224

Redactor : **FLORENTIN POPESCU**
Tehnoredactor : **MIHAIL CÂRCIOG**

Bun de tipar : 14.04.1981
Coli de tipar : 7,5

Comanda nr. 10 103
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, — București
Republica Socialistă România

EDITURA SPORT-TURISM

Aventurile cotidiene ale familiei autorului — cunoscut la noi mai ales prin romanul «Trei într-o barcă, fără a mai socoti și ciinele» — alcătuiesc «firul» unei narațiuni în care umorul este prezent la tot pasul; un umor tonic izvorît din acumularea unor situații comice ai căror eroi sînt copiii: Dick, Robina, Veronica. Mici «moravuri» și «năravuri» ale oamenilor întîlniți în «aventura» eroilor, porniți să caute un loc de odihnă ideal, sînt ridiculizate în pagini de un farmec inedit.

Cartea de față reprezintă prima versiune românească a romanului lui Jerome K. Jerome și constituie — atît prin conținut cît și prin formă — o «surpriză» pentru toți iubitorii operei celebrului scriitor.

Lei 7,50